
APPENDIX

AD OPERA MICHAELIS PSELLI

ANONYMI

DE ANTIQUITATIBUS CPOLITANIS

LIBRI SIVE PARTES QUATUOR.

(ANS. BANDURI, *Imperium Orientale*, tom. I.)

Auctoris harum Originum CP. nomen ignoratur; sed sub Alexio Comneno cum vixisse ex iambis in fronte positis Alexioque imperatori nuncupatis arguitur; ex quibus etiam scriptorem nostrum exstitisse professione monachum facile crederem, dum ibi Alexium pluribus laudat a munificentia et liberalitate in monachos (a). Trecentis igitur et quinquaginta circiter annis Codinum ætate præit; qui procul dubio pleraque ex nostro scriptore hausit; in multis vero ab eo discrepat; neque in describenda urbe eundem ordinem servat. Codinus quippe nullo ordine servato urbis CP. ædificia recenset, situm non assignat; e contrario vero Anonymus noster urbem tres in partes distributam ordine describit; et primo quidem libro primam urbis partem qui incipiebat a palatio Chalces, et a millic usque ad portam Auream; libro secundo alteram partem quæ incipiebat a Tzicanisterio, Hodegetria: ecclesia, et Manganis usque ad Blanchernas; libro tertio partem tertiam, quæ incipiebat ab altera parte S. Sergii, et palatiis Sophianis usque ad muros occidentales Magnarum Portarum. Item eodem hoc libro agit de palatiis et monasteriis suburbanis: de monasteriis Peraticis, et de monasteriis trans fretum. Libro denique quarto agit Anonymus noster de structura ædis Sophianæ, quæ in multis diversa ab ædilis apparet. Varias autem lectiones plerasque, quæ in Commentariis nostris habentur, suppeditarunt codex Regius num. 3058.3. (quem 2. appellamus ad differentiam Codicis Regii num. 3028.4. ex quo quatuor primos Antiquitatum libros exscripsimus, et quem 1. vocamus) et Codex Colbertinus num. 3607. Stylus autem Anonymi nostri est varius et inæqualis, utpote qui opus suum, ut arbitror, ex diversis scriptoribus Originum seu Antiquitatum Constantinopolitanarum, et ex aliis Chronicorum scriptoribus qui ante ipsum floruerunt, consarcinavit pro more auctorum illius ævi. Hauserit igitur ex opusculo Hesychii Milesii, quod inscribitur Περὶ τῶν πατρίων, sive *De originibus CP.* et ex altero ejusdem tituli et argumenti opusculo, auctore Christodoro, Pansisci filio, Coptensi, quem laudant Suidas et Eudocia Augusta in *Ioniis*, opere ms. a nobis in Commentariis sæpe citato. Fortassis et ex aliis ejusdem argumenti scriptoribus, qui citantur a Porphyrogenito lib. II *De them.* cap. 12: Præterea ex auctore Chronici Alexandrini, Theophane, Cedreno ac reliquis historiæ Byzantinæ scriptoribus. Cæterum voces peculiare, ac phrases quibus utitur Anonymus noster, in Commentariis adnotantur suis locis et explicantur (b).

(a) Casimiri Oudini argumenta, quibus istas Antiquitates Michaeli Psello vindicare voluit in libro *De scriptoribus ecclesiasticis*, tom. II, admodum incerta esse ac lubrica probat ipse Baudurius in Prefatione ad tom. I *Namismatum imperatorum*, Paris, 1718 fol.

(b) Adeat Lector, si lubet, ipsum Baudurii opus; his enim commentariis, quam per est diffusioribus, nam per integrum maximæ formæ volumen exspiciantur, locum dare non possumus.

ANONYMI

DE ANTIQUITATIBUS CPOLITANIS

LIBER PRIMUS

Qui incipit a palatio Chalces et a Milliario, ac pertingit ad portam Auream.

INCIPIUNT CUM DEO URBIS ANTIQUITATES.

Quo pacto occultos laqueos evasisti,
Et quæm sapienter eos in lucem eduxisti!
Nisi enim hos, Deo adjuvante, explorasses.
Non hostium supercillum dejecisses, o imperator.
Ad suprema conscende, virtutibus coronatus;
Illos enim jam olim tecum pugnantem obtines,
Hæc prævalida arma in præliis gestas,
Prudentiam, fortitudinem, temperantiam.
Justitiam, ipsaque una conjunctas.
Dei mandata servans, o imperator,
Mansuetus, humilis, ac facilis accessu es,
Omnibusque te monachis expandis
Eosque supremis muneribus dilas.
Quare te Christus magis magisque remunerat.
Dum te protegit, servatque in pugnis cum hostibus,
Ac eos dexter tibi penitus in fugam vertit.
Cæterum in memoriam perpetuam, o imperator,
Tuorum tropæorum nullo tempore delendam,
Domus, templa, statuas, mœniorumque situs
Byzantii, in unum accurate collecta,
Tibi Alexio Comneno imperatori offero.

De Byzantii conditore, deque ejusdem urbis murorum situ atque forma.

Sciendum est, Byzantium Byzantis regis urbem fuisse, cujus palatia in Acropoli erant. Ubi et Jovis templum olim exstabat, ex quo supersunt marmorei fornices iugentibus fulti columnis; ubi etiam Jovis ac Saturni signa reperiuntur: priscis quippe mos erat in urbium arcibus suas domos vel palatia exstruere. Sub Byzante igitur, uti hodieque incipiebat murus a turri Acropolcos, et pergebat ad turrim usque Eugenii: inde ascendebat ad Strategium, et progrediebatur ad Achilleas Thermas. Porticus vero Urbicii dicta, quæ ibidem exstat, porta terrestris Byzantinorum erat. Hinc in Chalcopratia tendebat murus, et usque ad Milliarium, ubi altera erat porta terrestris. Inde procedebat ad tortiles columnas Tzycalariorum, et descendebat ad Topos, et rursus descebat per Mangana et Thermas Arcadianas, atque ita demum revertebatur in Acropolim. Totus autem munus viginti septem turribus instructus erat. Hæc igitur erat urbis forma sub Byzante.

Α ΑΡΧΕΙ ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ ΤΑ ΗΑΤΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.

ὦ πῶς μετῆλθες τὰς κεκρυμμένας πάγας,
Καὶ πῶς σοφῶς ἤγαγες αὐτὰς εἰς φάος!
Ἢ μὴ γὰρ αὐτὸς ἐκ Θεοῦ ἐπετκόπτου.
Οὐκ ἂν καθεῖλες δυσμενῶν ὄφρῶν, μέδον.
Χώρει κατ' ἄκρων ἀρεταῖς ἐστεμμένος·
Ἔχεις γὰρ αὐτὰς συμμαχούσας σοὶ πάλαι,
Ἔπλον κραταιὸν εἶδες ἐν μάχαις [φέρειν.]
Φρόνησιν, ἀνδρείαν τε, καὶ σωφροσύνην,
Δικαιοσύνην, συνεζευγμένας ταύτας,
Θεοῦ φυλάττων ἐντολάς, αὐτοκράτορ,
Πραῶς, ταπεινός, καὶ γαληνός τυγχάνεις,
Συμπᾶσιν ἀπλόις σαυτὸν τοῖς μονοτρόποις,
Καὶ πλουτοποιεῖς δωρεαῖς ὑπερτάτοις.
Ὅθεν σε Χριστὸς ἀνταμείβεται πλέον
Σκέπων, φυλάττων ἐν πάλαις ἐναντίων,
Ἴ' αὐτοὺς τροπώσας δεξιῶς ὀλοτρόπως.
Μνήμην λοιπὸν ἀπαυστον ἐν βίῳ, ἄναξ,
Τῶν σῶν τροπαίων, μὴ μαρανθεῖσαν χρόνῳ.
Ὀῦκος, ναοὺς, στήλας τε, καὶ τειχῶν θέσεις,
Ἔς ἐν συνάφῃς ἀκριβῶς Βυζαντίου,
Ἄλεξιῳ μέδοντι Κομνηνῷ φέρω.

Χρὴ γινώσκειν δεῖ τὸ Βυζάντιον πόλις εἶναι τοῦ Βύζαντος βασιλέως, ὁπερ τὰ παλάτια εἶσαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ὁ δὲ ἐν αὐτῇ ναὸς ὑπῆρχε πρότερον τοῦ Διὸς, ἐξ οὗ ἔχει τὰς μαρμαρίνους ἀψίδας τὰς ὑπερθεὶν τῶν μεγάλων κίωνων, αἱ ὑπάρχουσι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου αἱ στήλαι· δεῖ ὧν ἔχειν ἔθος τοῖς παλαιοῖς εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰς ἐαυτῶν οἰκίας, ἤτοι τὰ παλάτια. Ἦρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ τοῦ Βύζαντος ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ ἤρχετο εἰς τὸ τοῦ Ἀχιλλέως λουτρόν. Ἡ δὲ ἐκεῖσε ἀψὶς, ἡ λεγομένη τοῦ Οὐρβικίου, πόρτα εἶναι χειρσαῖα τῶν Βυζαντίων, καὶ ἀνέβαινε εἰς τὰ Καλκοκρατεῖα τὸ τεῖχος ἕως τοῦ λεγομένου Μιλίου. Ἦν δὲ κακεῖσε πόρτα τῶν Βυζαντίων χειρσαῖα· καὶ διήρχετο εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας τῶν Τζυκαλαρίων, καὶ κατέβαινε εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπε πάλιν διὰ τῶν Μγγάνων καὶ Ἀρκαδιανῶν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἦρχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἰκοσιεπτὰ. Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως.

Ἡ δὲ ἑτέρα σχηματογραφία, ἣν συντίθεικεν ὁ μέγας **A** *Allera urbis a Constantino M. in aliam formam deductæ descriptio.*
Κωνσταντίνου.

Προσέθηκε τοίνυν τὸ τεῖχος ἀπὸ τοῦ Εὐγενίου μέχρι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἀπὸ δὲ τῶν Τόπιων ἕως τῆς Ἁγίας Θεοτόκου τῆς Ῥαδόου, καὶ ἀνέβαινε εἰς τὸ Ἐξωκιόνιον, καὶ τὸ χερσαῖον τεῖχος, ἀπὸ τοῦ Μιλίου· καὶ ἤρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτης τοῦ Ἡραδρόμου, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Δίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βώνου, καὶ εἰς τὸν Ἄγιον Μζνουήλ, Σαβὴλ καὶ Ἰσμαήλ, ἐν ᾧ τόπῳ ἀνηρέθησαν οὗτοι οἱ ἄγιοι· καὶ διήρχετο εἰς τὰ Ἄρματιου, καὶ μέχρι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, καὶ ἔκαμπε εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου. Διήρκεσε δὲ τὸ τεῖχος ἕτη ρλβ', δέκα βασιλείων αὐτοκρατορησάντων. Αὕτη τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ σχηματογραφία.

Quo anno urbs Constantinopolis cœpta sit ædificari, quoque mense celebrata sint ejusdem urbis encœnia.

Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι, τῷ πεντακισχιλίστιῳ ὀκτακισιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς κρισκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ Τοξότου ξιῶδιον· ὠροσκοπεῖ γὰρ Καρκίνος· τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακισιοστῆς ἑβδομηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος, ἐπήξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἐν ἑννέα μηνὶ τό τε χερσαῖον καὶ παράλιον τεῖχος, μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων, τῶν ἐν τῇ πόλει δομηθέντων ἀπαρτίσαντες, τῇ ια' τοῦ Μαΐου μηνός, τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονε, καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις.

De statua Constantini M. quæ die urbis natali in Hippodromum deducebatur. De iis qui una cum Constantino urbem CP. ædificaverunt; ac de præcipuis ædificiis ab eodem Augusto in urbe excitatis.

Ἐπὶ δὲ τῇ τῶν ἐγκαίνιων ἡμέρᾳ προτέταξεν ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους, τὴν αὐτοῦ στήλην ὄρασθαι, μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς, Ἰππικου ἄγομένου, τοῖς κατὰ καιρὸν βασιλεύουσιν, ὄντων καὶ τῶν δημοτῶν, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ στάματος. Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, συμπραττόντων καὶ συνευδοκούντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς θεοφρουρήτου Κωνσταντινουπόλεως· Εὐφρατᾶ τὴν φημι τοῦ παρακοιμωμένου καὶ Οὐροικίου, καὶ Ὀλυβρίου τοῦ πραιποσίτου, Ἰσιδώρου καὶ Εὐστοργίου, καὶ Μιχαήλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων πατρικίων, καὶ Ὀνοταρσίου ἐπάρχου, καθὼς ἱστοροῦσιν ὅ τε Εὐτυχιανὸς γραμματικὸς ὁ πρωτοασκηρῆτις, καὶ ὁ συμπάρων τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ ἐν Περσίδι, Εὐτρόπιός τις ὁ σοφιστὴς καὶ ἐπιτυλογράφος Κωνσταντίνου, Τρώϊλος ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς διανύσας μετὰ δόξης, καὶ Ἡσύχιος ὁ ταχυγράφος. Οὗτοι πάντες θεσταὶ καὶ συνίσταρες γέγονασι τῶν τότε πραχθέντων ἀκριβῶς. Ἐν δὲ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βυζαντινὴν πόλιν· ἔκτισε δὲ καὶ τὰ παλάτια, τὰ ἀπὸ τε τῆς Χαλκῆς, καὶ τῶν Ἐξκουσίτων, καὶ τῶν Σχολῶν· καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τὴν θόλον τῆς Ἐπταλόχου, ἣ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται ἕσωθεν τῶν Σχολῶν· καὶ τὸ Τριβουνάλιον καὶ τὰ νῦν ὀνομαζόμενα Νοῦμερα

Addidit igitur murum ab Eugenii turri ad S. Antonium usque, et a Topis ad S. Dei Genitricem Rhabdi dictam; murusque terrestris protensus est a Milliaro ad Hexocionium, et pergebat ad veterem Præcursoris portam, et ad monasterium Dii et Icasie: inde tendebat usque ad Cisternam Boni, et ad Sanctos Manuel, Sabel ac Ismael, ubi ipsi sancti occisi fuere: hinc vergebat ad locum Harmatii nuncupatum; et ad S. Antonium usque, deflectebatque ad Eugenii turrim. Duravit autem hic murus annos cxxxii, decem imperatorum tempore. Hæc est urbis forma sub Constantino Magno.

B Sciendum est, anno mundi quinquies millesimo octingentesimo tricesimo quarto, tertio mense quartædecimæ Indictionis, Novembri mense, die quarta, cum sol in Sagittarii signo versaretur, Canoro horoscopante, primo anno cclxxvi Olympiadis, fundamenta murorum occidentalium Constantinopoleos jacta fuisse: cumque novem mensibus, maritimum et terrestrem murum, cum aliis urbanis ædificiis absolvissent, undecimo Maii, encœnia urbis celebrata esse, eique Constantinopolis nomen impositum.

C Constituit autem ut imposterum quoque annis die urbis natali, statua ipsius cum solito honore, ludis circensibus, imperatori populoque ad tribunal Hippodromi spectanda proponeretur. Hæc duodecimo anno imperii Constantini Magni facta sunt, adjuvantibus in structura Constantinopoleos, divino præsidio munitæ, Euphrate accubitore, Urbicio, et Olybrio præposito, Isidoro et Eustorgio, ac Michæle primo vestiario, utroque patricio, et Honoratio præfecto; quemadmodum memoriæ tradiderunt Eutychianus grammaticus a secretis primus, et Eutropius quidam sophista, qui fuit Constantino ab epistolis, ac Juliano Apostatæ in Perside una adfuit; Troilus rethor, qui multos magistratus cum gloria gessit, et Hesychius notarius. Ili omnes spectatores et accurati testes eorum, quæ tunc facta sunt, exstiterunt. Anno autem duodecimo imperii sui ampliavit, ut dictum est, Constantinus Byzantis urbem, ædificavitque palatia, a Chalce, ab Excubitis, et a Scholis: ibidemque SS. Apostolorum templum exstruxit, et Haptalychni tholum, qui usque adhuc intus in Scholis servatur: præterea tribunal, et quæ nunc Numeræ appellantur quæque ejusdem palatii sunt: insuper undeviginti Accubita, et Slepsimum, templumque S. Stephani, quo cubiculo hiberno tempore utebatur. Exstruxit quoque Magnauram, et Domini

καὶ αὐτὰ εἰς τὰ αὐτὰ παλάτια, καὶ τὰ ἐνεακαίδεκα Ἀκκοβίτια, καὶ τὸ Στόφιμον, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ εἶχε χειμωνικὸν κοιτῶνα. Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν Μαγναύραν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ Γενικὸν, καὶ τὸ Ἰδικόν, καὶ τὸ Βεστιάριον, καὶ τὸν Καβαλλάν, καὶ τὸ Σίγμα, καὶ τὸ Ὡατον, τὸ πρὸς τὴν Νέαν κείμενον, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης Σιδηρᾶς πόρτης, καὶ τὰ παλάτια μέχρι τοῦ Γερανίου, καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λουτρὸν τοῦ Οἰκονομίου, τὸ πλησιάζον εἰς τὸ Τζυκανιστήριον, ἔχον ἐνθῆκας ἑπτὰ, καὶ στοὰς ἰβ' καὶ κόλυμβον εὐμεγέθη ἐνζῶδον· καὶ αἱ μὲν ἑπτὰ ἐνθῆκαι, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ζ' πλανητῶν ἀστέρων· αἱ δὲ ἰβ' στοαὶ τῶν ἰβ' μηνῶν τὰς κράσεις Ἰσαζον, ὅπερ οὖν ἦπτε μέχρι τοῦ βασιλέως Κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκά· ὁ δὲ κατέλυσε Ἰωάννης Τζιμισκῆς, καὶ ἐκ τῆς τούτου ὕλης ἐκτίσσε τὴν Χαλκῆν, ἐνθα καὶ ἐτάφη. Βουλόμενος δὲ κτίζειν καὶ Ἰππικὸν κατὰ μίμησιν τῆς Ῥώμης, εὗρε τὸ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτὸ, ἦγγουον τὸ ἐν μέρος τῶν βαθμίδων, καὶ τῶν δύο περιπάτων, καὶ καγκέλλων, καὶ αὐτὸν τὸν Σφενδῶνα, καὶ τοὺς καμπτήρας, καὶ τοὺς δῆμους. Μάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα καὶ τὰ ξόανα ἐκ διαφόρων ναῶν καὶ πόλεων ἀθροίσας, ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως· ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τοῦ περιπάτου· ἐπάτωσε δὲ τούτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἐπετέλεσεν αὐτὸ, πρῶτον ποιήσας καὶ ἰππικὸν ἀγῶνα. Ὁ δὲ ἔχων τοὺς ὀρνιθίους πόδας ἦχθη ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας· ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης· καὶ ἐκεῖσε ἐσέβοντο αὐτόν. Ὅποσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ ἀτινὸ εἰσι, καὶ πόθεν ἦκασιν ἕκαστον, καὶ διατί ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐροῦμεν.

De quatuor Romanis magistris, et octo patriciis, quos Roma Constantinopolim eduxit Constantinus Magnus; ac de ædificiis ab iisdem in eadem urbe CP. excitatis: necnon de Scythica Constantini M. expeditione.

Μάλλον οὖν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλλον δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον κατακρατῆσαι, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων τὰ τούτων δακτυλίδα, ἐνὸς ἐκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Σάβαρον· ἐξ ὧν οἱ μὲν τέσσαρες ἐτύχωνον μάγιστροι· Ῥωμαῖοι δὲ ὁ τε Ἀδάμ, ὁ Πρωτάσιος, ὁ Φιλύξενος, καὶ ὁ Σκόμβρος, καὶ πατρικιοὶ ὀκτὼ, ὁ Πρόβος, ὁ Δομνῖνος, Σαλούστιος ὁ ἑπαρχος, Μόδεστος καὶ ὁ Εὐδόουλος, ὁ Δαρεῖος, ὁ Μαῦρος, ὁ Ῥοδανός· οἵτινες ἐξαπεστάλησαν, μετὰ πλείστου στρατοῦ ποιήσαντες ἐν Περσίδι μῆνας ἰς', ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ῥώμην ἀνελάθετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν· οἱ δὲ σταλόντες ἐκεῖσε, ἐξεάσαντο καὶ τοὺς τόπους ἐνὸς ἐκάστου, ποῦ τε κεῖνται καὶ ὅπως· ἐτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τοὺς ἠπείρους ὡσαύτως· ἐθεάσαντο δὲ καὶ τὰς ἀνάδους, αἱ ἦσαν κοχλιοειδεῖς· καὶ λαβόντες τὰς φαρμίας τῶν τούτων συγκλητικῶν, ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐκτίσαν ὁμοία κτίσματα, καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖσε τὰς φαρμίας αὐτῶν. Ἐλθόντες οὖν ἐκ Περσίδος μετὰ νίκης μεγάλης, ἀνελάβοντο καὶ πύκτα καντηνάρια τῆς. Ἐδέξατο οὖν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀσμένως, καὶ ποιήσας εὐωχίαν, εἶπεν αὐτοῖς· θέλετε ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην; δοκιμάζων

A templum, Ærarium itom publicum et privatum, Vestiarium, Caballam et Sigma ac Oatum proxime ecclesiam Novam, et cætera usque ad portam Ferream, et palatia ad Geranium usque: tum Chrysoclavum ethalneum magnum Oeconomii, proximum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat, et duodecim porticus, et amplissimam piscinam figuris variatam. Et septem quidem receptacula in memoriam septem planetarum: duodecim vero porticus, duodecim mensium temperamenta æquabant; quod permansit usque ad tempora domini imperatoris Nicephori Phocæ. Joannes vero Zimisces illud evertit, et ex ipsa materia Chalcen condidit, in qua et sepultus est. Cæterum cupiens etiam Constantinus Circum ad instar Romani ædificare, eum, quem Severus imperfectum reliquerat, ipse absolvit; unam nempe graduum partem, ac duarum porticum et cancellorum, præterea ipsum sphendonem, flexus seu metas et factionum sedes. Omnia autem ænea signa ac simulacra ex variis templis et civitatibus collecta ad ornatum urbis crexit: similiter et columnas ambulacri, quas crustis ornavit, ac edito primum equestri certamine, opus perfecit. Verum statua quæ pedes alatos habet, delata fuit e magna Antiochia, et Bellerophontis est, qui illic colebatur. Cæterum de reliquis staluis, quot et quales eas sint, et unde quælibet venerit, et quare fuerint erectæ, postremo breviter dicemus.

B

D

Cum igitur urbem suam habitari Constantinus Magnus, imo potius Romanos Byzantii sedem imperii habere vellet, eujusque horum annulos accepit, misitque ipsos contra Saporem Persarum regem, quorum quatuor magistri erant: Romani, videlicet Adam, Protasius, Philoxenus, Scombus; octo vero patricii, Probus nempe, Dominius, Salustius præfectus, Modestus, Eubulus, Darius Maurus ac Rhodanus, qui cum ingentibus copiis in expeditionem missi, in Perside sexdecim menses commorati sunt. Interea Constantinus Magnus, missis Romanum legatis, eorum uxores accersivit. Cæterum legati sedulo observarunt locum situmque eujusque; eas videlicet domos quæ ad oram maris erant, et eas quæ ad continentem; ille nque contemplati sunt scalas quæ erant cochleæ. Assumptis igitur familiis horum senatorum, Byzantium redierunt, ibique simili forma ædificia construxerunt, eorumque familiis dederunt inhabitanda. Cum itaque acceptis trecentis et sexaginta quinque centenariis tributis, e Perside victores rediissent, imperator eos lubens excepit, ac ad convivium admissis, explorandi gratia, inquit illis: « Numquid abituri estis Romam? » Responderunt illi, « Haud ante duos menses eo

reversuros. » Tum imperator, « Vespere, inquit, dabo vobis ædes vestras. » Præceperat enim Euphrati accubitori suo, qui imperatorem Christianum fecerat, ut unicuique suam domum rediret cum familia. Illi igitur ut viderunt ostia, atria et scalas pari situ posita, mensuram item, formam ac altitudinem, penitusque universa Romanis similia, putabant se per phantasiam esse Romæ: ubi vero et familias suas invenerunt, obstupuere. Sed postquam eas interrogarunt, et uti res gesta esset, accurate edidicerunt, tum demum crediderunt, non esse phantasiam verum imperatoris prudentiam, qui vel invitos Byzantium inhabitare coegisset. Loca autem ex nominibus ipsorum denominata sunt.

Philoxenus cisternam construxit.

Probus Præcursoris condidit templum, quod Constantinus Caballinus in fabrilem officinam, Probi hodie dictam, mutavit.

Domninus autem in tractu Mauriani domum ædificavit, in quo inhabitabat Agricolaus.

Darius excitavit ædem Canalisæ uxoris Scleri.

Maurus ædem exstruxit Bellonæ dictam.

Rhodanus condidit ædem sacram Deiparæ cognominatam ἐν οὐρανοῖς seu in cœlis; quæ est Mamenæ.

Sallustius domum ædificavit, quæ Condomyti appellatur.

Modestus ædem construxit ad S. Apostolos, Lamprinoupatam; quæ etiamnum idem nomen retinet.

Eubulus tria condidit atria et quatuor porticus, scilicet tholos enchoregos, a palatio ad muros usque terrestres; quarum una incipiebat a Τρυκαπνιστηρίῳ, Μανγανίς, Ἀκροπόλει, et turre Eugenii, et pertingebat ad S. Antonium usque: altera a Daphnæ, Σοφίανῳque portu, et progrediebatur usque ad ecclesiam Dei Genitricis nuncupatam Ραβδῶν. Reliquæ vero duæ porticus a Chalce, Μιλίῳ et Foro ad Taurum usque, et Bovem et Εξοκίον ipsum tendebant. Supra porticus autem ambulacra erant, lapide quadrato strata, et statuæ æneæ innumeræ ad ornamentum urbis. Præterea officinas terrarias condidit, et aquæductus ex Bulgaria in urbem. Fecit etiam cloacas enchoregas subter universam urbem transeuntes, æquantēs profunditate altitudinem porticum, ne ex fœtore inde proveniente morbi gignerentur, sed omnis fœtida colluvies per eas in mare deflueret. Hæc igitur, ut dictum est, ab Urbicio præposito, Sallustio præfecto, cæterisque condita sunt. Imperator autem sexcentis auri centenariis ad porticus, aquæductus et muros exstruendos relictis, ipse adversus Scythas exercitum eduxit, quibus subjugatis, urbes condidit Περσθλαβῶν, Δίστραμ, Πλίσκουβῶν et Constantiam. Hæc spatium duorum annorum et dimidio, curante Hermia, ædificata fuere. Præterea exstruxit ædem, vulgo

αὐτοῦς. Οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· Ἄπόψε ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν. Προστάξας οὖν Ἰσφράτη τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν βασιλέα Χριστιανὸν, ἀποδοῦναι ἐνὶ ἑκάστῳ τούτων τὸν οἶκον αὐτοῦ μετὰ ὀψικίου αὐτοῦ. Οἱ δὲ, ὡς εἶδον τοὺς πολῶνας, καὶ τὰς αὐλάς, καὶ τὰς ἀνάδους ὁμοίως, τὰ μέτρα δὲ, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ ὕψη, καὶ πάντα ἀπλῶς οἶα τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἔδοξαν εἶναι ἐν φαντασίᾳ εἰς τὴν Ῥώμην. Εὐρόντες δὲ καὶ τὰς φαμίλιας αὐτῶν, ἐξεπλάγησαν. Ἐρωτήσαντες δὲ ταύτας, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν, ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ βασιλέως, ὅτι καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἐνώκησεν. Ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας.

B Ὁ Φιλόξενος ἔκτισε κινστέρην.

Ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, ὃνπερ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον, τὸ λεγόμενον νῦν Πρόβου.

Ὁ δὲ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὃνπερ εἶχεν ὁ Ἀγρικόλκος.

Ὁ Δαρεῖος ἔκτισε τὸν οἶκον τῆς Κανατίσης τοῦ Σκληροῦ.

Ὁ Μαῦρος ἔκτισε τὸν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Βελονᾶ.

Ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισε τὸν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς· ἔστι δὲ τῆς Μαμένης.

Ὁ Σαλοῦστιος ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κονδομύτου.

Ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, τὸν λεγόμενον τοῦ Λαμπροῦ, καθὼς καὶ νῦν καλεῖται.

C Ὁ Εὐβούλος ἔκτισε τρεῖς πολῶνας· ἔκτισε δὲ καὶ τέσσαρας ἐμβόλους ἀπὸ τοῦ Παλατίου μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν, ἐγγορήγους θάλους· ὧν ὁ εἰς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τρυκαπνιστηρίου, καὶ τῶν Μαγγάνων, καὶ τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου, καὶ διήρχετο μέχρι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου. Ὁ δ' ἕτερος ἤρχετο ἀπὸ Δαφνῆς, καὶ τῶν Σοφιῶν, μέχρι τῆς Ραβδῶν· οἱ δ' ἕτεροι δύο ἐμβόλοι ἀπὸ τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ Μιλίου, καὶ τοῦ Φόρου, μέχρι τοῦ Ταύρου, καὶ τοῦ Βοῦς, καὶ τοῦ Ἐξωκίονου αὐτοῦ. Ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι, καὶ στήλαι χαλκαὶ ἄπειροι, εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως. Ἐκτισε δὲ καὶ τοὺς μυδρώνας καὶ ἀγωγούς, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐκφέρεται ἀπὸ Βουλγαρίας. Ἐποίησε δὲ καὶ τοὺς καράβους ἐγγορήγους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, βλαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον τῶν ἐμβόλων, διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινά, καὶ ἐνσκήπτωσι νόσοι πολλαί, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρχεσθαι τὰς δυσωδίας ὕλας, καὶ κατέρχεσθαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴρηται, παρὰ Οὐρβικίου τοῦ πραιποσίτου, καὶ Σαλοῦστίου ἐπάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐτοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια, εἰς τε τοὺς ἐμβόλους, τοὺς ἀγωγούς, καὶ τὰ τεῖχη· ἐκεῖνος δὲ ἐκίνησε κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας αὐτοὺς, ἔκτισε πόλεις ἐκεῖσε τὴν Περσθλαβῶν, καὶ τὴν Δίστραν, καὶ τὴν Πλίσκουβῶν, καὶ τὴν Κωνσταντίαν. Ταῦτα ἐκτίσθησαν εἰς χρόνους δύο ἡμῶν ἀπὸ φωνῆς

Ἐρμείου. Ἐκτίσε, δὲ καὶ τὰ Ἄρματα, ἐν ᾗ τὴν τε κόρτην ἔπηξε, καὶ τὰ ἄρματα τέθεικε μετὰ τὸ ὑποτάξαι τοὺς Βυζοντίους. Ἐἰς δὲ τὸ ὄνομα τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν ἔκτισε τὰ Παλάτια, τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανὰ, καὶ τὰ λεγόμενα τὰ Κῶνστα. Ἔστι δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Γουβάκης, καὶ τοῦ Ἰσηρόεζης, ὅστις καλεῖται τοῦ Ἀκροπολίτου. Τοὺς δὲ ναοὺς, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον εἰς τὰ Περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

De terræ motu, quo muri urbis CP. sub Theodosio Juniori cversi fuerunt, et quomodo ab eodem Augusto instaurati sint.

Ὁ δὲ Μικρὸς Θεοδοσίος εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας, σεισμῷ γεγονότος, καὶ τῶν τειχῶν καταπιπτόντων, διὰ τὸ τοὺς Ἀμαλικίτας τοὺς Κατζιντζαρίους οἰκῆσαι ἐν τῇ πόλει, καὶ βλασφημῆσαι σφοδρῶς εἰς τὸ Τρισάγιον, ποιήσας ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἱερείαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν Κάμπον τοῦ Τριβουναλίου μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου καὶ Μαντῶς τοῦ λαοῦ· καὶ τὸ, Κύριε ἐλέησον, κραζόντων· ἔτι πάντων ὁρώντων ἠρπάγη παιδίον εἰς τὸν αἶρα, καὶ ἤκουσεν ἀγγέλιον μελωδούντων καὶ ὕμνούντων. Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Τοῦ παιδίου κατελθόντος, ὁ λαὸς ἐμελώδεις οὕτως, καὶ ἔστι ὁ σεισμὸς. Καὶ διὰ ταῦτα ἐξέωσαν ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς αἵρετικούς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τεῖχη ἐξέβαλεν ἀπὸ τοῦ Ἰξωκίου μέχρι τῆς χρυσίας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὀπίσθεν τῶν ἐλεφάντων· καὶ ἀνετίθεσε καὶ τὸ παράλιον τεῖχος, ἀπὸ τῆς Ραύδου μέχρι τῆς Χρυσίας, ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τὰ Ἄρματα μέχρι Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς Χρυσίας. Οἱ δὲ δύο ὄημοι ἔκτισαν τὰ τεῖχη παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ὀρισθέντες, καθὼς εἰς τὰ Περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

Περὶ τοῦ Αὐγουστιῶνος.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ βασιονάρχαι ἐν τῇ Γουστειῇ, ἤγουν τῇ ὀψοπωλίῃ, εἰς τὴν τιμὴν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνου βασιλευόντος· ὃν οἱ ἰδιῶται Αὐγουστιῶνα ἐκάλεσαν, ἐν ᾗ καὶ στήλην ἔστητε Κωνσταντῖνος τῆς μητρὸς αὐτοῦ· διὸ καὶ ἐπωνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστιῶνα, ὅτερον Γουστειῶνα λέγομεν.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ Αὐγουστιῶνος· διατὶ σφαῖραν καὶ σταυρὸν κρατῶν ἐφ' ἵππου ἐστήλωται.

Ὁ Μέγας Ἰουστινιανὸς κτίσας τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ἐκάθηρε τὴν αὐλήν, καὶ ἐμαρμάρωσε ταύτην τὸ πρότερον οὖσαν Γουστειῶνα, ὡς εἴρηται, ἤγουν ὀψοπωλίον. Διὸ καὶ ἔστησε καὶ τὴν ἐαυτοῦ στήλην ἐπιπὼν ἐπὶ τοῦ κίονος· καὶ τῇ μὲν ἀριστερῇ χειρὶ φέρει σφαῖραν, σταυρῷ ἐμπροσθεν ἐν αὐτῇ· ὅτι διὰ τῆς εἰς σταυρὸν πίστεως τῆς γῆς ἀπάτης ἐγκρατῆς γέγονε. Σφαῖρα μὲν γὰρ ἡ γῆ, διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος· πίστις δὲ ὁ σταυρὸς διὰ τὸν ἐν αὐτῇ προσηλωθέντα σαρκὶ Θεόν· τὴν δεξιάν χεῖρα ἐνατεταμένην ἔχουσαν κατὰ ἀνατολὰς, καὶ στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνουσαν, καὶ μὴ μεταβάλλειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπόσεως τῆς χειρὸς βοῶν· Στήτε, Πέρσαι, καὶ μὴ

A dictam Harmatii, in qua cortem posuit, currusque locavit, cum Byzantinos subjugasset. A nomine autem trium filiorum condidit palatia, quæ Constantiniana et Constantis nuncupantur. Construxit item domum Tubacæ, et Iberitzæ, Acropolitæ vocatam. Cæterum de templis et reliquis, quæ Constantinus Magnus ædificavit, postea in libro *De ædificiis* dicturi sumus.

Theodosius vero Junior quinto imperii anno, cum terræ motu muri collaberentur, eo quod Amalicia Chatzintzarii in urbe habitarent, et blasphemia dicta in Trisagium effunderent, preces et supplicationes in Campo Tribunalis una cum patriarcha Proclo ac universo populo instituit: ac dum *Kyrie eleison* cantarent, puerulus quidam, cunctis videntibus, in aerem abreptus audivit angelos canentes: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis*: puero iterum in terram demisso, populus ad eundem modum cecinit, desilitque terræ motus: quapropter imperator omnes hæreticos ex urbe eiecit, murosque ab Exocionio ad portam Auream usque protulit: quare etiam pone elephantos isthic collocatos statuum suam crexit. Præterea et murum maritimum a Rhabelo ad portam Auream extendit, et a Sancto Antonio, Harmatii dicto, usque ad Blachernas, et ad portam Auream. Dux autem factiones populi, ab ipso imperatore Theodosio ei rei destinatæ, muros istos condiderunt, uti in libro *De ædificiis* dicemus.

De Augustione.

Quinta die mensis Octobris, præfecti regionum urbis in Custeo, seu foro cibario, choreas ducebant in honorem imperatoris illius temporis; quem locum vulgus Augustionem appellat: quo etiam in loco suæ matris statuam Constantinus erexit: quare de re locum illum Augustiona vocavit; quem alii Gustionem appellamus.

De eodem Augustione. Quare equestris statua globum et crucem tenens erecta sit.

D Cum Justinianus Magnus templum Sanctæ Sophiæ ædificasset, expurgavit etiam aream, eamque marmoribus exornavit, cum antea Gusteum, ut dictum est, seu forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi columnæ imposuit, quæ sinistra manu globum tenet, cui crux superinfixa est, quoniam ob fidem in crucem universi terrarum orbis imperium adeptus est. Globus enim terram significat, ob ejus figuræ rotunditatem; fidem vero crux, quia Deus in carne illi fuit allixus; dexteram autem manum versus orientem extensam habet, Persarum irruptione inueniens, eosque extensione et repulsu manus provincias Romanos invadere vetans, his quasi ver-

bis : State, Persæ, nec ulterius progredimini : neque enim conducet vobis. Vertur itaque ipsum Justinianum de rebus a Belisario gestis inflatum animo fuisse. Hic itaque Belisarius contra Persas et reliquas Orientis nationes ab imperatore legatus, cum omnes debellasset, ad oppugnandum Gelimerem missus fuit ad Mauritaniam : istis observante et commeatum intercludente Pharano, in magnam frumenti penuriam coniectus est Gelimer ; quia in Mauritania frumentum non seritur, sed coctis olyris vescuntur. Tum ille missis litteris postulat ab imperatore, ut sibi panem, spongiam et citharam transmittat. Stupens igitur imperator a tabellario resciscitur, cur ista peteret. Respondit ille : Panem scilicet, quia cibum expetit ; spongiam, ut corpus totum lacrymis abluat : citharam, ut in calamitatibus sibi solatio sit. Tunc admiratione stupefactus imperator postulata misit : ideo erectus animo Justinianus equestrem sibi statuam columnæ imposuit. Sed postea invidia motus in strenuissimum ducem Belisarium, ipsi oculos effodit, jussitque sedere eum ad Lauri monasterium, dato vasculo testaceo, ut qui illac transirent, obolum in illud conicerent.

De statuâ quæ in Chalce erectæ visuntur.

In Chalce proxime, quasi ante palatii ambulatorum, inclytæ Pulcheriæ erecta est statua : Zenonis item et Ariadnes : ibidem præterea aliæ duæ pedestres exstant super columnam exiguam, Secundi philosophi distichis ornatæ. Ex adverso arcus ejusdem Chalces visuntur capita duo Gorgonum, facie muliebri, ac auro obducta. Ex templo autem Dianæ Ephesiæ octo statuæ allatæ fuerunt, quarum quatuor in palatio, quod est in regione Tauri, collocatæ sunt, Constantini nempe, Juliani, uxoris ac fratris ejus Galli : reliquæ autem quatuor positæ sunt in sinistra parte Chalces. Ibidem et crux a Justiniano posita fuit, et statua inaurata Belisarii, et statua Tiberii Thracis Gibbosi, et Justini primi forma macilenta ; statuæ item ejus cognatorum septem, aliæ ex marmore, aliæ ex ære factæ. Præterea duos illos equos, qui supra Gorgonum capita in ante dieo arcu stant, Justinianus Sanctæ Sophiæ conditor, ex Dianæ Ephesiæ templo illuc transtulit, et supra columnam erexit, ne equi pulchritudine impares viderentur : et crucem ibidem posuit, ut firmiter staret. Ibidem pariter ingentis molis ærea Maximini statua posita cernitur, ac non statuæ totius familiæ Theodosii nunc etiam supersunt.

De statuâ Mauricii.

In Chalce visuntur etiam statuæ Mauricii ac uxoris, liberorumque ejus, ab eodem Mauricio, manibus extensis, supra Christi imaginem erectæ ; reliquæ vero statuæ illic collocatæ, ex terra Attica deductæ sunt : inter quas una est philosophi cujusdam, ut tradit Ligurius. Postquam vero Mauricius a Phoca tyranno interfectus fuit, diaconus quidam nomine Acatius, unus ex sectatori-

bis : πρόσω χωρεῖτε· οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν. Τὸν οὖν αὐτὸν Ἰουστινιανὸν λέγεται ἐπαρθῆναι τοῖς τοῦ Βελισαρίου εὐτυχήμασιν. Οὗτος οὖν σταλείς κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τῆς Ἀνατολῆς παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ πάντας κατατροποσάμενος, καὶ ἡλίμερα κρατῆσαι ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Μαυρουσίαν, ἕκαστα τηρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Φαρά, ὅς τις εἰς μεγάλην ἐνδειαν ἄρτου γεγονώς διὰ τὸ μὴ ἐν τῇ τόπῳ τῆς Μαυρουσίας σίτον γεωργεῖσθαι, ἀλλ' ἐφθὸν τὰς ὀλίγας σιτεῖσθαι, ἔγραψε τῷ βασιλεῖ στείλαι αὐτῷ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν. Ὁ δὲ ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τούτοις, ἤρατο τὸν ἐπιστολῆα τίνος χάριν ταῦτά γε ἐπιζητεῖ. Καὶ ἐξείπεν, ὅτι ἄρτον μὲν, διὰ τὸ αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τε καὶ φαγεῖν· σπόγγον, διὰ τὸ λούειν τὸ ἄπαν αὐτοῦ σῶμα ὑπὸ τῶν δακρύων· τὴν δὲ κιθάραν, διὰ τὸ παραμυθεῖσθαι ἑαυτῷ ταῖς συμφοραῖς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκπλαγεὶς καὶ θαυμάσας, ἔστειλε τούτῳ τὰ αἰτηθέντα. Διὰ ταῦτα οὖν Ἰουστινιανὸς ἐπαρθὲς ἐφ' ἵππον ἑαυτὸν ἔστησεν ἐπὶ κίονος· ὃς ὕστερον φθονήσας τῷ ῥηθέντι στρατηγικωτάτῳ Βελισαρίῳ, ἐξώρυξε τούτου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ προσέταξε τοῦτον καθεσθῆναι εἰς τὰ Λαύρου, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ σκεῦος ὀστράκινον, καὶ ἐπιβρίπτειν αὐτῷ τοὺς δερχυμένους ὄβολόν.

Περὶ τῶν στηλῶν εἰς τὴν Χαλκὴν ἱσταμένων.

Ὅτι ἐν τῇ Χαλκῇ πλησίον, Πουλχερίας τῆς αἰοδίου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ παλατίου ἀνηγέρθη στήλη αὕτη· ὡσαύτως καὶ Ἀριάδνη καὶ Ζήνων. Ἴστανται καὶ ἕτεραι δύο στήλαι περὶ ἐπὶ κίονος βραχέως, ἐλεγεία ἔχουσαι Σεκούνδου φιλοσόφου· ἀντικρὺς δὲ τῆς Χαλκῆς ἀψίδος Γοργονειδῆς κεφαλαὶ δύο χρυσέμβραφοι γυναικῆαι· ἤχθησαν δὲ ἀπὸ Ἐφέσου ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στήλαι, ὅτι αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν, ἐν τοῖς παλατίοις προσεπεπήγεισαν, Κωνσταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γάλλου· αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τοῖς τῆς Χαλκῆς εὐωνόμοις μέρεσιν, ἔνθα καὶ σταυρὸς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἐκεπήγει, καὶ στήλη χρυσέμβραφος Βελισαρίου καὶ Τιβερίου τοῦ Κουρτουειδοῦς Ἑρφακῆς, καὶ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου λεπτοσιδῆς, καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ στήλαι ἑπτὰ, αἱ μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαῖ. Καὶ αἱ δύο ἵπποι ἐπάνω τῶν Γοργονειδῶν ἱστάμενοι ἐν τῇ ἀψίδι, καὶ οὗτοι ἐκ τῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ Ἐφέσου ἤχθησαν ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ κτίσαντος τὴν Ἀγίαν Σοφίαν· καὶ ἐστήλωσεν αὐτὰ, διὰ τὸ μὴ ἀντιζηλοῦν ἀλλήλων τοὺς ἵππους· ὁμοίως καὶ τὸν σταυρὸν διὰ τὸ ἑδραῖον· καὶ Μαξιμίνου στήλη χαλκῆ ἐν αὐτοῖς ἱσταται βαρυτάτη, ἔνθα νῦν καὶ τὸ γένος ἄπην Θεοδοσίου ὑπάρχει.

Περὶ τῶν στηλῶν τοῦ Μαυρικίου.

Καὶ τοῦ Μαυρικίου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν τέκνων. Ἦν γὰρ τῇ Χαλκῇ Ἴστανται αἱ τοιαῦται στήλαι τοῦ Μαυρικίου, ἀνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσαι, καὶ ἐκτεταμέναι ταῖς χερσίν. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἤκασι γῆς· φιλοσόφου δὲ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Διγύριος. Μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκά Μαυρικίον, εἰς τις διάκονος τῶν

μαθητῶν Εὐτυχίου τοῦ αἰρετικοῦ ὀνόματι Ἄκατος, ἰδὼν ἠττηθέντας τοὺς περὶ αὐτοῦ διδασκάλους, κάκεινος ἀποδράσας, κατέλαβε κάστρον τι καλούμενον Σεραπίωνα· τοῦτο δὲ ἐτόγγχανεν ὄν ἐν τῶν παρὰ Πέρσαις βήγιον. Καταμηνύει δὲ Περιτίω τῷ προυράρχῃ τὰ τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν τῇ Χαλκηδῶνι οἰκόντων, προσθεὶς, ὅτι ἅμα τῷ καταλαβεῖν αὐτὸν τούτους χειρώσεσθαι, καὶ δῆτα ἀμενητὶ στρατεύσας ὁ βῆθεις Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν ἐξδομήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλκηδῶνα· οἱ δὲ μέλλει ἴσχυσαν διαφυγεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν τιμίων λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὑπὲρ ἧς τὸ πλεον ἐσπούδαζεν ὁ προδότης καὶ ἀνέρος Ἄκατος, θέλων ἀμῦναι αὐτήν, διότι τοὺς αἰρέτως αὐτῶν τόμους κατέσχονεν, ἅμα δὲ, καὶ διότι οὐ συνεχωρήθη Εὐτύχιον τὴν ἀτυχῆ τὴν τοιαύτην εὐτυχῆσαι μητρόπολιν. Ληλατήσαντες δὲ τότε τὰ ἐκείσε πάντα οἱ Πέρσαι, ἔλαβον καὶ τὸ χρυσεῖον ἀγαλμα τοῦ Ἡλίου Θεοῦ, τοῦ λεγομένου Κρόνου, καὶ ἀπήγαγον εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεόν.

Περὶ τοῦ πῶς ἐκλήθη Αὐγουστος.

Ὁ Αὐγουστος ὁ Ὀκταούτος Αὐγουστῶ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν, Σεξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Αὐγουστον ἐν αὐτῷ δὲ ἐτελεύτησε τῷ μηνὶ τῷ 16ῷ ἡμέρᾳ. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ', καὶ ἐνίκησεν Ἀντώνιον, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἄρχοντα Ἰνδικτιῶνος, ἧτοι ἄρχὴν χρόνου· ὅθεν Σεπτέμβριος τετίμηται.

Περὶ τῶν Νομῆρων καὶ τῆς Χαλκῆς.

Τὰ Νομῆρα καὶ τὴν Χαλκῆν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε· καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀργὰ, ἐποίησεν αὐτὰ φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος, καὶ οἱ καθεξῆς.

Περὶ τῆς χαλκῆς στήλης, τῆς ἰσταμένης εἰς τὴν πύλην.

Ὅτι ἐν λεγομένῃ Χαλκῇ στήλῃ χαλκῆ ἦν, ἧτις ἔσται παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τυγχάνει. Ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καζάλλινου ταύτην κατήγγχευε· ἡ δὲ νῦν διὰ ψηφίδων ὀρωμένη εἰκὼν, ὡσαύτως ἐστίν. Ἀνιστορήθη δὲ παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ἐξ ἧς γυνὴ αἰμορροῦσα ἴαθη· καὶ ἕτερα οὖν πολλὰ θαύματα ἐπετελοῦντο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Cur urbem describens, eam tres in partes dividat, et a quonam loco quælibet pars incipiat.

Ἰστέον οὖν, ὅτι δυσέρετα ὄντα τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ συγκεχυμένα εἶναι, διησέθη εἰς τρία μέρη. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀρχεται ἀπὸ τοῦ παλατίου τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ Μιλίου μέχρι τῆς Χρυσίας· τὰ δὲ ἕτερον ἀπὸ τοῦ Τζυγκανιστηρίου, τῆς Ὀδηγητρίας, τῶν Μαγγάνων, μέχρι Βλαχαρνῶν· τὸ δὲ τρίτον μέρος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους, τοῦ Ἁγίου Σεργίου καὶ τῶν Σοφιῶν. Καὶ ὁ βουλόμενος εὐρεῖν τι, οὐ δυσχεραίνει, ἀλλ' εὐθέως εὐρήσει τὸ ζητούμενον.

Περὶ τὰ παλάτια τοῦ Βουκολέοντος.

Τὰ παλάτια τοῦ Βουκολέοντος, τὰ ἄνωθεν τοῦ

A bus Eutychis hæretici, videns victos magistros suos, et ipse profugit ad castellum cognomento Serapionis, quod situm erat in regione Persarum, atque statim Perittio præfecto præsidario significavit debilitatem civium Chalcedonensium, subjungens insuper, ipsum primo impetu facile eos subjungere posse. Quare supradictus Persa sine mora se cum septuaginta millibus militum in viam dedit, tantaque celeritate invasit Chalcedonem, ut civibus vix satis relinqueretur temporis ad transferendum reliquias sanctæ Euphemie Constantinopolim, a quibus imprimis impius ille proditor Acatus ultum ire festinabat hæreseos Eutyochianæ scriptis illatam ignominiam, et quod infortunato Eutyochi istam metropolim concedere noluerant. Inter cætera quæ tunc temporis Persæ prædando abstulerunt, fuit quoque aureum illud et encausto elaboratum signum Solis, cognominati Croni, quod in Persidem deductum pro deo coluere.

Cur Augustus mensis sic appellatus sit.

Augustus Octavius mense Augusto primum consulatum iniiit: qua de causa hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, cum in honore haberi vellet, Augustum nuncupavit. Eodem mense, die undevicesima mortem obiit. Die autem vicesima tertia Septembris natus est, eodemque mense Antonio devicto solus imperium obtinuit, idcirco dictum mensem Septembrem honore affecit, et ut Indictio ab eo initium sumeret statuit.

De Numeris et Chalce.

Numeri et Chalcei Constantinus Magnus ædificavit: sed quoniam nulli usui erant, ideo Heraclius et reliqui deinceps imperatores ea in carcerem mutarunt.

De statua ænea quæ in porta sita erat.

In Chalce statua ænea erat, quam Constantinus Magnus erexit, effigiem Domini nostri Jesu Christi representans: hanc vero Leo Caballini pater evertit. Quæ autem Christi imago hodie illic visitur musivi operis, ab Irene Atheniensi posita est: cujus imaginis ope hæmorrhoida curata est, multaque alia in nomine Christi edita sunt miracula.

Sciendum igitur est, hæc, cum ægre reperiri possent, utpote confusa, in tres partes divisa fuisse; quarum prima incipiebat a palatio Chalces, et a Milliaro, usque ad portam Auream; altera a Tzincanisterio, Hodegetriæ ecclesia, et Manganis, usque ad Blanchernas; tertia demum ab altera parte, scilicet ab æde S. Sergii, et portu Sophiano. Ita ut qui aliquid invenire voluerit, non laboret, sed statim reperiat quod quærit.

De palatiis Bucoleonis.

Palatia Bucoleonis nuncupata, quæ muris immi-

nent, Theodosius Junior condidit. Marcianus autem triclinium extruxit, quod Triclinium Aureum appellatur.

De palatio Quæstoris.

Palatia Quæstoris ad Hippodromum Constantinus Magnus construxit.

De Daphne.

Suburbium Daphnes sic dictum est, quod statua ibi collocata esset, quæ Daphne appellabatur. Ipsa autem Roma delata fuit, et illis oraculum erat. Cæterum mense Januario laureas coronas ibi magistratus accipiebant.

De Hippodromo.

Hippodromus ex eo nomen habet quod a sancto Constantino usque ad Irenem Atheniensem ibi privalim imperatores currus agitent. Cæterum Justinianus Lausiæ ædificavit.

De Fortunæ simulacro.

Simulacrum Fortunæ, quod Roma a Constantino Magno advectum fuit, stabatque supra palatii arcum, Mauricius contrivit.

De Magnaura.

Fertur Anastasium Dicorum, cum in triclinio Constantini Magni, Magnaura dicto, anno imperii sui vicesimo septimo, mense quarto deambulare, fulguribus et tonitruis circa palatium editis, cum consternati omnes ultro citroque fugerent, ad cubiculum aliquod ab se ædificatum confugisse, atque ibi ira Dei interceptum, mortuum repertum esse. Narrant autem, cum, cum in ecclesia SS. Apostolorum sepultus fuisset, postridie exclamasse, Miseremini, miseremini, et aperite. Respondentibus vero custodibus, jam alium imperare, Nihil, inquit, curo: in monasterium me abducite, meque monachum facite. Illi vero ibi reliquerunt eum. Ferunt autem aliquanto post tempore sepulcrum ejus apertum fuisse, inventumque ipsum brachia sua et caligas quas gestabat comedentem, alta voce clamasse, O Mana, aura pereu: quam vocem exceperet quidam ex domesticis suis. Ideoque triclinium ejus Magnaura, a Mana et ab ignota aura, vocatum est.

De templo Salvatoris, quod est in Chalce.

Templum Salvatoris in Chalce excitavit Romanus senior, altari, quo pacto jam visitur, duabus columellis instructo: institutis ibidem duodecim clericis. Joannes vero Ziniseos ipsum dilatatum et auctum auro et argento exornavit, ac triginta sex clericos constituit; quibus destinavit pensiones et annonas, singulisque numismata triginta: sacra autem vasa, coronas, sceptræ, discos, candelabra, vestes et indumenta imperatoria, quæ singulari jure possidebat, templo donavit. Similiterque immobilia bona sua ipsi consecravit. Quod etiam ex bellica expeditione detulit sacram crucifixi Christi Berytensem imaginem, et sancta Christi et Dei nostri sandalia, in theca auro et pretio-

Α τείχους παρεξέβαλε Θεοδοσίος ὁ Μικρός. Ὁ δὲ Μαρκιανὸς ἐποίησε Τρίκλινον, ὃς καλεῖται Χρυσοτρίκλινος.

Περὶ τοῦ Κοιτίστορος.

Τὰ παλάτια Κοιτίστορος τοῦ Ἰππικοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε.

Περὶ τῆς Δάφνης.

Δάφνη δὲ ἐκλήθη διὰ τὸ ἵστασθαι ἐκεῖσε στήλην ἔνομα φέρουσαν Δάφνης, ἧς ἤχθη ἀπὸ Ῥώμης, ὑπὸ καὶ μόντιον ἦν· ἐκεῖσε γὰρ καὶ τοὺς στεφάνους τῆς διάφνης οἱ ἄρχοντες ἐλάμβανον κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα.

Περὶ τοῦ Ἰπποδρόμου.

Ὁ δὲ Ἰπποδρόμος ἐκλήθη, διότι ἀπὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἕως τῆς Βιζύνης τῆς Ἀθηναίας ἐκεῖσε κατιδίον ἐπὶ ἄρματος ἔτρεχον οἱ βασιλεῖς. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐκτίσεν τὸν Λαυσιακόν.

Περὶ Τύχης.

Ἡ δὲ τύχη τὸ ἀγάλμα ἤχθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀπὸ Ῥώμης, ὑπὸ ἵστατο ἐπάνω τῆς ἀφίδος τοῦ παλατίου, ὃ δὲ βασιλεὺς Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτό.

Περὶ Μαгнаύρας.

Λέγεται οὖν, ὅτι ὁ Τρίκλινος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἢ Μαгнаύρα, περιπατοῦντος ἐν αὐτῇ ποτε Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, τῆ κζ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ τετάρτῃ μηνί, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γέγοναι πρὸς τὸ παλάτιον· πάντων δὲ ἀδριμονούτων, καὶ φουρόντων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἐν ἐνὶ τῶν κοιτωνίσκιων, ὧν ἔκτισε, καὶ κατέβη ἐκεῖσε ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἀφνιδίως εὗρεθῆναι νεκρόν. Φασὶ δὲ αὐτὸν μετὰ τὸ ταφῆσαι εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, μεθήμεραν βοῶν· Ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοίξτε. Τῶν μετρηραλίων δὲ εἰπόντων ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη· Οὐδέν μοι μέλει, εἰς μοναστήριον ὑπάγετέ με, καὶ ποιήσατε με μοναχόν. Οἱ δὲ εἴασαν αὐτόν. Λέγεται μετὰ τινα χρόνον τὸ μνημα αὐνοῦ ἀνοιγῆσαι, καὶ εὗρεθῆναι αὐτὸν φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, καὶ τὰ καλῆγια, ἃ ἐφόρει· ἔκραξε δὲ μεγάλως· Ὁ Μάνα, ὑπὸ τῆς ζύρας ἀπόλλυμαι. Τῆς δὲ φωνῆς ταύτης ἤκουσάν τινες τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ Τρίκλινος αὐτοῦ Μαгнаύρα, ἀπὸ τῶν Μάνα καὶ αὔρα τοῦ κυρός.

Περὶ τὸν Σωτήρα τῆς Χαλκῆς.

Τὸν δὲ Σωτήρα εἰς τὴν Χαλκὴν ἀνήγειρε Ῥωμανὸς ὁ γέρον· ὑπὸ σταυρακίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστι φαινόμενον, τὸ θυσιαστήριον, ποιήσας καὶ κληρικούς β'. Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ἰζιμίσκης ἐπλάτυνε καὶ ἀνήγειρεν αὐτὸν καλλύνας ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πολλοῦ· ἐποίησε δὲ καὶ κληρικούς λς', τιθεὶς αὐτοῖς καὶ βόσας καὶ ἀνόνους, καὶ ἀνὰ νομισμάτων λ' τὰ δὲ ἱερά, καὶ τὰ στέμματα, καὶ τὰ σκήπτρα, καὶ τοὺς δίσκους, καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τὰς ἰσοήτας, καὶ τὰ ἄμφια τὰ βασιλικά, ἰδιόκτητα αὐτοῦ ὄντα, ἀπεχαρίσατο πρὸς τὸν ναόν· ὁσαύτως καὶ τὰ ἀκίνητα αὐτοῦ κτήματα ἐπεκόρωσεν αὐτῷ, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ταξειδίου ἐφέρετο τὴν τιμίαν εἰκόνα τῆς ἁγίας σταυρώσεως τῆς ἐν τῇ Βηροτῷ, καὶ τὰ ἅγια σανδάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ

ἡμῶν ἐν ποικίλοις χρυστοῖς, καὶ διὰ λίθων κιβουρίοις. A
 Ἐποίησεν οὖν καὶ τὸ ἑαυτοῦ μνημεῖον ἐκεῖσε ἀλόχρου-
 σον μετὰ χυμεύσεως, ἐν ἧ καὶ ἐτέθη.

Περὶ τῶν στηλῶν τῶν ἱσταμένων ἄνω τοῦ
 Μιλίου.

Ἐν δὲ τῇ καμάρᾳ τοῦ Μιλίου στήλαι Κωνσταν-
 τίνου καὶ Ἑλένης εἰσὶν. Ἐνθα καὶ σταυρὸς ὁρᾶται
 πρὸς ἀνατολὴν βασταζόμενος ὑπ' αὐτῶν· μέσον δὲ
 τοῦ σταυροῦ ἡ Τύχη τῆς πόλεως, ὅπερ ἐστὶ κατήνιον
 κλειδόμενον καὶ ἐστοιχειωμένον, τοῦ παντὸς εἶδους
 ἀνελλιπῶς, καὶ νίκην κατὰ παντίων τῶν ἐθνῶν φέρον
 τοῦ μηκέτι ἰσχύειν, ἢ προσεγγίσει ἢ προσψαῦσαι τῇ
 πόλει ταῦτα, ἀλλὰ πόρρω ἀπέχεσθαι, καὶ ὑπονοστεῖν
 ὡς ἠττωμένα. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Μιλίῳ στήλαι ἱσταν-
 ται τρεῖς, Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρα-
 κῆ, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτῶν, καὶ Ἑλέ-
 νης ἀνεψιᾶς αὐτῶν.

Περὶ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου.

Ἐν τῇ λεγομένῳ Μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἱσταται
 ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ μῆλον κρα-
 τοῦντος, ἣν ἀναγείρας σιτηρέσια πολλὰ δέδωκε τοῖς ἐν
 τῇ πόλει. Οἱ δὲ κίονες, καὶ οἱ ποδίσκοι, καὶ οἱ τῶν
 Ἀρτοπολιῶν ὁμοίως καὶ τῶν Τζυκκαλαρίων, καὶ
 τῆς Χαλκῆς ἔχουσιν ἱστορίας πολλὰς, ὥς ὁ αὐτὸς
 καλλῶνας ἐχρῶσεν.

Περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεολόγου.

Φωκᾶς ὁ τύραννος ἔκτισεν ἐκ βάθρων τὸν ναὸν τοῦ
 ἁγίου Φωκᾶ ἐν τῇ Μιλίῳ, μῆτις οὖν ὀρυψάσας αὐτόν·
 ἐκεῖσε γὰρ ἦν ἡ ἀλλαγὴ τῶν κοντούριων, καθ' ὃν
 τόπον ἠντιζοκόπησε τὰ κόντουρα, ὅτε καὶ μαγκλα-
 βίοις ἐτόφθη παρὰ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, τολμή-
 σαντος τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ κόντῃ αὐτοῦ προσ-
 δῆσαι τὸ πιττάκιον, ὅπερ ἀπὸ Λογγοβαρδίας ἐλθὼν
 ἔφερε, τοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν ἀποστελλαντος τοῦτον
 διὰ τὴν ῥόγαν αὐτῶν. Καὶ ἐγκαλέσας ἐν ἡμέρᾳ Ἴπ-
 ποδρομίῳ, ὅτι οὕτως εὐρῶν ἄδειαν καὶ ἀναλαβόμε-
 νος τὰ κόντουρα ὑπεχώρησε· τὰ δὲ καταλειφθέντα
 ἀντίζισας, κατήλθεν ἕως Λογγοβαρδίαν ἐπι τὰς πλη-
 γὰς ἕχων· διὰ τοῦτο γὰρ προστιμήθη εἰς τὴν βασι-
 λεῖαν παρὰ τοῦ στρατοῦ. Μετὰ οὖν τὸ ἀνελθεῖν καὶ
 βασιλευσάσας, ἔστησεν ἐκεῖ δύο ἵππους κοντούρους
 ἠντιζοκοπημένους, καὶ βωμοὺς λιθίνοὺς τετραδικοὺς
 σύνεγγυς τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε,
 Διίπιον αὐτὸν ὀνομάσας· ἐκεῖσε γὰρ καὶ τέσσαρας
 εἰκόνας ἐκ ψιφίδων χρυσῶν, Κωνσταντίνου καὶ
 Ἑλένης ἱστόρησεν. Ὁ δὲ Πράκλειος ἐλθὼν, καὶ
 κρατήσας, καὶ τὸν Φωκᾶν τιμωρήσας, καὶ καύσας
 ἐν τῇ τοῦ Βοδῆ ἀγορᾷ, ἐτίμησε τὸν ναόν, καὶ σκεπά-
 σας αὐτόν καὶ μετονομάσας εἰς τὸ τοῦ ἁγίου ἀπαστό-
 λου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὄνομα.

Περὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Σφωρακίου.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν Σφωρακίου, Σφωράκιος
 πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεο-
 δοσίου υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐκτίσεν δὲ ἕνα πῖσόν μέρους τῆς
 ἐκκλησίας τῶν κατηγουμένων, καὶ ἀπέθετο κεν-
 τήνῃ χρυσοῦ τρία· καὶ παρήλθον χρόνοι ῥῆγ'·
 ἐν γὰρ τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου ἐπεκαύθη μέρος
 τι τοῦ ναοῦ καὶ ἀνεκκοδομήθη παρ' αὐτοῦ, κτίσας καὶ

sis lapillis ornata. Fecit item ibi sepulcrum suum
 totum ex auro conflatum, in quo et positus
 est.

De statuīs quæ sunt super Milliarium.

In tornice Miniarii Constantini ac Helenæ statuæ
 eriguntur. Ibidem etiam ad orientem visitur crux,
 quam ipsi gestant. In medio autem crucis est for-
 tuna urbis, scilicet catena clausa atque magice
 consecrata, omni figurarum genere instructa, ut
 urbs omnium gentium victrix esset, et ab hostium
 incursionibus libera, ita ut eam nec adire, nec
 lædere possent, sed statim quasi victæ, retroce-
 derent. In eodem Milliario positæ visuntur statuæ
 tres. Sophiæ scilicet uxoris Justinī Thracis,
 Arabiæ filio eorum, ac eorundem neptis He-
 lenæ.

De statua Theodosii.

In dicto Milliario collocata est statua equestris
 Theodosii ex ære, manu pomum tenentis; in cujus
 dedicatione annonam largissimam populo ipse
 distribuit. Columnæ autem quæ illic visuntur,
 cum suis spiris, pariterque illæ in Artopoliis po-
 sitæ, necnon aliæ Tzycalariorum et quæ in Chalce
 exstant, multas continent historias quas ipse ad
 ornatum inauravit.

De templo Theologi.

Phocas tyrannus templum Sancti Phocæ a fun-
 damentis extruxit in Milliario, sed absque conca-
 meratione. Nam illic erat mulatio equorum cursus
 publici, quo in loco nervos equorum incidit, quando
 ab imperatore Mauricio baculo percussus est,
 propterea quod epistolam, quam ex Longobardis
 ab exercitu stipendii petendi causa missus, affer-
 bat, lanceæ alligare ausus esset. Postquam verò
 die Hippodromi conquestus esset, accepta rede-
 undi facultate, adductis equis discessit. Iis autem
 qui residui erant enervatis, in Longobardiam ve-
 nit, cum adhuc plagarum vibices manerent, qua
 de causa ab exercitu ad imperium euectus est.
 Itaque reversus et imperio politus, duos equos
 enervatos ibi constituit, arasque quadratas lapi-
 deas prope templum S. Phocæ a se conditum, et
 locum Diippium nominavit. Ibidem quoque quatuor
 imagines Constantini et Helenæ ex aureis tessellis
 confecit. Cæterum Heraclius ubi in urbem venit
 et imperium suscepit, et Phocam uiciscens in foro
 Bovis flammis exussit, templum illud ornavit, te-
 cloque operuit, et commutato nomine, sancto apo-
 stolo et evangelistæ Joanni cognomine Theologo,
 dicavit.

De sancto Theodoro Sphoracii dicto.

Sanctum Theodorum Sphoracii appellatum,
 Sphoracius patricius condidit, temporibus Arcadii
 ac filii ejus Theodosii. Extruxit item pinsum
 unum in illa parte ecclesiæ quæ catechumenor-
 um est, ac auri centenaria tria illic deposuit.
 Elapsis autem annis centum triginta tribus, templi
 pars quædam sub Mauricio conflagravit, et ab eo-

dem restaurata est; qua oratorium quoque S. Georgii exstruxit. Imperante autem Leone Basilio filio, Romanus quidam orandi causa templa urbis invisens, animadvertit litteris Latinis incisam lapidem in pinso: quibus perlectis imperatori aurum absconditum indicavit. Qui cum eo misisset ac depositum accepisset, ipsum in ordinem illustrium allegit, datis ipsi in mercedem triginta libris monetae signatae. Excitavit item idem Sphoracius Praecursoris statuam, quae in concha templi Sancti Theodorici erecta est.

De Octagono.

Tetradisium Octagonum est illud, in quo octo erant porticus, sive loca concamerata. Illic et doctores omnium scientiarum commemorabantur, quos semper imperatores in consilium adhibebant, neque quidquam sine illis agebant. Ex horum numero patriarcha et episcopi creabantur. Proxime autem basilicam erat, duravitque quadringentos et quatuordecim annos usque ad decimum annum imperii Leonis Isauro, patris Constantini Caballini. Hic enim divina privatus gratia, atque ea penitus spoliatus, cum monachi stolido ejus instituto assentiri nollent, iratus sarmenta lignaque colligi jussit, combussitque aedificium illud, ac sexdecim, qui illic erant, monachos.

De Lauso.

Lausiaca domus erat Lausi patricii et praepositi, qui multos gessit magistratus, magnosque adeptus est honores, sub Arcadio Theodosii Magni filio. Exornavit autem istam domum variis pretiosisque columellis et marmoribus. Caeterum haec domus una erat ex duodecim Constantini Magni, in qua aquilae lapideae, et phialae, et gradus, et bases quadratae, ad ornatum urbis stant ad hanc usque diem. Proxime autem Milliarum arcum exstabat statua equestris Trajani et Theodosii Junioris.

De Foro.

Forum ad Oceani imitationem circulari forma conditum fuit. Ibidem horologium aeneum, Cyzico deductum, collocatum erat.

De statu in arcu camerae Fori existentibus.

In arcu camerae Fori positae visuntur duae statuae, Helenae scilicet et Constantini, et in earum medio crux, cui inscriptum est: *Unus Sanctus, unus Dominus, Jesus Christus in gloria Dei Patris, Amen.* Ibidem pariter exstant duae angelorum statuae alatae.

De cruce in septentrionalis parte collocata.

In septentrionali parte Fori exstabat crux, instar illius quam Constantinus Magnus in caelo vidit, auro obductam, habentem in extremitatibus rotundis malum. Hinc inde tam ipse quam filii ejus auro obducti ad hoc usque tempus cernuntur.

De duabus crucibus quae depositae erant.

In inferiori parte columnae Fori depositae sunt

ἑκτάρηριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος τοῦ υἱοῦ Βασιλείου ἀνεληθὼν Ῥωμαῖός τις τοῦ εὐξασθαι εἰς τοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, εἶδε Ῥωμαῖα γράμματα λίθινα ἐπάνω τοῦ πινσοῦ, καὶ δύναμιν αὐτῶν γνοὺς ἐγνώρισεν τῇ βασιλεῖ Λέοντι περὶ χρυσοῦ τινός, καὶ στείλαντάς, καὶ ἀναλαμβανομένου ταῦτα, ἐποίησεν αὐτὸν Ἰλλουστρίον, δοὺς αὐτῷ καὶ χάραγμα λίτρας λ'. Ἀνήγειρε δὲ ὁ αὐτὸς Σφωράκιος καὶ τὸν Πρόδρομον, τὸν εἰς τὴν κόγχην τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ γαγγάνοντα.

Περὶ τοῦ Ὀκταγώνου.

Τὸ δὲ Τετραδίσιον ὀκτάγωνόν ἐστιν εἰς ὃ ἴσταντο σταθαὶ ὀκτώ, ἤγουν καμυροειδεῖς τόποι, καὶ διδάσκαλοι ἐκεῖσε ἐτύγγανον οἰκουμηνικῶν, καὶ οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεῖς τοῖς ἐκεῖσε διδασκάλοις ἐβουλεύοντο, καὶ οὐδὲν ἔπραττον χωρὶς αὐτῶν, ἐξ ὧν γέγονε καὶ πατριάρχης καὶ ἐπίσκοποι. Πλησίον δὲ τῆς βασιλικῆς ἦν, καὶ διήρκεσεν ἔτη υἱδ', μέχρι τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογενεῖς, τοῦ πατρὸς τοῦ Καβαλίνου. Περιετραπέε δὲ τῆς Θείας χάριτος, καὶ ταύτης γυμνωθεῖς, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοὺς μοναχοὺς τῇ ματαίᾳ αὐτοῦ ἐνστάσει, θυμοῦ δὲ πλησθεὶς καὶ φρόνανα προστάξας ἀθροίσθηναι καὶ ξύλα, κατέκαυσεν αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δέκα ἕξ μοναχοὺς.

Περὶ τοῦ Λαύσου.

Τὰ δὲ Λαύσου οἶκος ἦν Λαύσου πατρικίου καὶ πραιποσίτου, ὅστις ἀρχὴς πολλὰς καὶ δόξας διήνυσεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου. Ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μικρῶν κίωνων καὶ μαρμάρων. Ὁ δὲ τοιοῦτος οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα οἴκων ἐτύγγανε τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ καὶ ἀετοὶ λίθινοι, καὶ φιάλαι, καὶ βαθμοὶ, καὶ βωμοὶ τετράγωνοι, εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵσταντο μέχρι τῆς σήμερον. Πλησίον δὲ τῆς ἀψίδος τοῦ Μιλίου στήλη ἔφιππος ἴστατο Τραϊανοῦ καὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ.

Περὶ τοῦ Φόρου.

Ὁ δὲ Φόρος εἰς μίμησιν τοῦ Ὀκτιανοῦ ἐκτίσθη κοκλαιδῆς· καὶ ὠρολόγιον ἐκαίσε τὴν χαλκοῦν, ὑπερῆρερον ἀπὸ Κυζίκου.

Περὶ τῶν στηλῶν τῶν ἱσταμένων ἐν τῇ ἀψίδι τῆς καμάρας τοῦ Φόρου.

Ὅτι ἐν τῇ ἀψίδι τῆς καμάρας τοῦ Φόρου ἴστανται δύο στήλαι Ἑλένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέσον αὐτῶν γράφων. Εἰς ἄγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς. Ἀμήν. Καὶ δύο ταχυδρόμων ὁμοίως στήλαι πτερωτῶν.

Περὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἐν τῷ βορείῳ μέρει.

Ὅτι ἐπὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ Φόρου ἴστατο σταυρὸς ὡς εἶδεν αὐτὸν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσέμβαφον καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηρίοις στρογγύλοις μῆλον. Ἐνθεν καὶ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

Περὶ τῶν δύο σταυρῶν τῶν κεχωσμένων.

Ὅτι κάτωθεν τοῦ κίονος τοῦ Φόρου κεχωσμένοι

εἰσὶν οὗτοι αἱ δύο σταυροὶ, καὶ τὸ βίκιον τοῦ μύρου, ἃ ἠλείφατο ὁ Ἰησοῦς, καὶ πολλὰ σημειοφορικὰ ἕτερα τιθέντα μὲν παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀσφαλισθῆντα δὲ παρὰ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου.

Περὶ τοῦ ἄρματος Ἡλίου.

Ὅτι τὸ ἄρμα Ἡλίου ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἵπταμένοις παρὰ δύο στηλῶν ἔκπαλαι ὑπῆρχεν ἐν τῇ ὠρείᾳ Μιλίᾳ. Ἐνθα εὐδαιμόνη Κωνσταντῖνος ἐν τῇ νικῆσιν Ἀζώτιον. Κατενεχθὲν δὲ τὸ ἄρμα ἐν τῇ Ἱπποδρομίᾳ, δορυφορούμενον στηλίδιον μικρὸν κατεσκευάσθη παρὰ Κωνσταντίνου ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον, Τύχη τῆς πόλεως εἰς τὸ στάμα εἰσήει, καὶ στεφανωθὲν ἐξῆει· ἐτίθητο δὲ ἐν τῇ Σανάτῃ ἑορτῶν ἐπιουσῶν καὶ γενεσίων τῆς πόλεως τελουμένων· διότι δὲ ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν εἶχεν, ὃν ἐχάραξε Κωνσταντῖνος. Ἰουλιανὸς αὐτὸ βύθρῳ κατέχωσεν. Ἐνθα Ἄρειος τὸν ἐγθίστον θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Φόρου τοῦ Σανάτου ἀπέδωκεν, τοῦ καὶ αἱ παρερχόμενοι οὖρα καὶ κόπρα ἐτίθουν αὐτῷ τῇ ἐχθίστῃ Ἀρείῳ.

Περὶ τοῦ Σανάτου.

Ὅτι τὸ Σανάτον, ὡς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κωδικέλλων φυλακτήριον· ἐκείσε γὰρ οἱ Πατριῆκοι ἐλάμβανον αὐτοῦς, ἐν ᾧ τε καὶ Καλλίστρατος πρῶτον τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκείσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος, Καλλίστρατος εὐτυχῆς καὶ εἰς ἄλλο προκάψαι· ὁ δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ ἐκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος δὲ ἐξωμίσατο μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ μὴ ἀνασχόμενος ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα ἐπίσκοπος.

Περὶ τοῦ τεθέντος στοιχείου, καὶ τοῦ Φόρου, καὶ τῆς στήλης.

Κάτωθεν δὲ τοῦ κίονος τοῦ Φόρου ἐτίθη καὶ Παλλείδιον στοιχείον, καὶ ἕτερα πολλὰ σημειοφορικὰ. Ὁ δὲ κύκλος τοῦ Φόρου ἐπὶ τὸ ἴσον τῆς ποδείας τῆς κόρτης τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἦν αὐτὸς ἔπηξεν ὅτε ἀνήλθεν ἀπὸ Ῥώμης. Οἱ δὲ δύο σιγματοειδεῖς ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε σταῦλοι γύρωθεν τοῦ κόρτης. Ὁ δὲ περιέδλεπτος οὗτος κίων, καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐστὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἦν ἔπιτησεν οὗτος δίκην ἡλίου, τιθεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τοὺς ἡλούς ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ δίκην ἀκτίων, ὡς ἡλῖος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Περὶ τῶν τεθέντων ἡνιόχων ἐν τῇ Σανάτῃ, καὶ περὶ τῶν ἰκοφίνων τῶν ἄρτων.

Ἐν δὲ τῇ Σανάτῃ ἀπετέθησαν οἱ ἡνιόχοι ἐν ζευξιπποις ἐν τῇ ἀστρονομικῇ ὀργάνῃ, ἐνθα τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἴσταται στήλη, ἐν αἷς σκυπάλαις ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς Ἀγίας Εἰρήνης. Οἱ δὲ δέκα κόφιναι τῶν περισσευμάτων, δέκα ἔτη ἐν τῇ παλατίᾳ τοῦ Σανάτου κατέκειντο· μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν βᾶσιν τοῦ κίονος κατεχώσθησαν.

De statuīs quæ olim in magna ecclesia Santa Sophia erectæ erant.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ νῦν ὀνομαζομένη ἡ Ἀγία Σοφία, στήλαι ἴσταντο οὐκ ἅ, καὶ πλείονες τούτων Ἑλληνικαὶ ὑπῆρχον· αἵτινες ἐκ τῶν πολ-

duæ illæ cruces, et urceolus vitreus unguenti, quo iunctus fuit Jesus, et multa alia admiranda, quæ a Constantino Magno ibi collocata, Theodosius Magnus firmitus consistere fecit.

De curru Solis.

In aureo Milliaro jam inde ab antiquis temporibus currus solis trahente quadriga equorum ignei coloris quasi volantium a duabus columnis visebatur: ubi Constantinus postquam Azotium vicerat, faustis acclamationibus exceptus est. Ubi autem currus ille in Hippodromum deductus fuit, parva statua fortunam urbis referens ab ipso Constantino confecta est, quæ a sole gestata ad tribunal Hippodromi ducebatur, indeque coronata exhibat: ponebatur autem in senatu cum celebritas Natalium urbis immineret. Quia vero capiti ejus crucem insculpi Constantinus curaverat, Julianus eam in foveam conjici jussit: ubi Arius in camera Fori senatus teterrimam mortem obiit: atque eo loci qui præteribant urinam et stercorea odiosissimo Ario deponebant.

De Senatu.

In Senatu, ut quidam tradunt, codicilli antiquitus asservabantur: ibi enim Patricii eos accipiebant, ubi Callistratus primum dignitatem consularem suscepit, acclamante populo: Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehatur: ille vero perterritus ad ecclesiam confugit, et quamvis Constantinus juraret se nullam ei injuriam illaturum, tamen ille minus fidens, primum presbyter, deinde episcopus creatus est.

De Palladio deposito, de Foro et de statua.

Subter Fori columnam Palladium, et multa alia admiranda posita fuerunt. Circuitus autem fori tantus est, quantus fuit ambitus tentorii Constantini Magni, quod Roma Byzantium veniens isthic fixerat. Duæ autem illæ semirotundæ porticus tunc temporis stabula erant, circa tentorium. Cæterum insignis illa columna et statua Apollinis est Constantini Magni, quam ipse instar solis crexit, infixis capiti ejus, radiorum instar, clavis passionis Christi, ut veluti sol civibus suis eluceret.

De statuīs aurigarum, quæ in Senatu collocatæ erant, ac de decem reliquiariarum cophinis.

In Senatu erectæ sunt aurigarum Circensium statuæ in organo astronomico, ubi etiam Dianæ et Veneris statuæ: ad quas Arcadius archidiaconus S. Irenæ ab Ariauis flagris occisus est. Decem autem cophini reliquiariarum decem annis in palatio Senatus jacuerunt: postea vero ad basim columnæ suffossi fuerunt.

In magna ecclesia, quæ jam appellatur Sancta Sophia erectæ erant quadringentæ viginti septem statuæ, quarum pleræque Græcæ erant: ex

quarum numero istæ erant Jovis scilicet, Cæri patris, Diocletiani, duodecim signorum Zodiaci, Lunæ, Veneris. Arcturi sideris duabus Persicis columnis fulti, Poli Australis, ac sacerdotis Minervæ habentis a latere Iridem sine philosophia vaticinantem. Christianorum item statuas non paucas exstitisse ferunt, ex multis vero paucæ enumerandæ sunt, Constantini Magni, Constantis, Galli, Theodosii, Juliani, Theodosii alterius et Arcadii filii ejus, ac Serapionis consulis: Helenæ item matris Constantini tres: una porphyretica margaritis distincta: altera ex tessellis argenteis super columnam æream: tertia vero eburnæa, quam posuit Cyprus rhetor. Quibus per urbem dispersis Justinianus fide et studio multo permotus, amplissimum templum excitavit. Si qui vero horum periti, urbem explorandi causa percurrant, non paucas earum reperient.

De statuæ quæ collocatæ erant in dextera Fori parte.

In dextera Fori parte ad orientem statuæ duodecim ex marmore porphyretico exstabant, totidemque Sirenes auro obductæ, quas vulgus equos marinos vocal. Nunc autem septem duntaxat conspiciuntur: quarum tres apud S. Mamanlem positæ sunt. Cæteræ statuæ etiamnum supersunt.

De simulacro æreo Fortunæ urbis, quod in orientali Fori arcu exstabat.

Fortuna urbis ænea cum calyptra posita erat in orientali arcu fori, cujus manus, ut aiunt, Michael libangabe amputari jussit, ne factiones populi contra imperatores quidpiam moliri possent.

De cruce cujus inscriptio est, Sanctus, sanctus, sanctus.

Sciendum est, crucem, in cujus medio legitur, Sanctus, sanctus, sanctus, a præside Fori dedicatam esse: ubi etiam duorum angelorum et ipsius Constantini et Helenæ statuæ, a dextris et sinistris asservantur. In orientali autem arcu Fori Constantiniani, crux est argento obducta, habens in extremitatibus rotundis malum, quam ibidem Constantinus erexit, qua forma illam in celo viderat. Hi vero qui inaurati conspiciuntur, filii ejus sunt. Itemque in sinistris partibus terribilis posita erat elephantis statua, prope maximam statuam, ubi mirabile spectaculum accidit. Nam terræ motu facto, elephas collapsus est, ac unus posteriorum ejus pedum effractus. Præfecti vero Taxeotæ, quos moris erat forum custodire, accurrentes elephantem crexerunt, ac corporis humani integri utraque ossa invenerunt, et tabellam cui inscriptum erat: *A Venere virgine sancta ne mortua quidem sejungor.* Præfectus autem signum illud arario publico intulit in nummos redigendum. Præter superius memorata, visebatur porcus, multitudinis streptum denotans, et proxime nuda statua, si-

λῶν ὑπῆρχον, τοῦ τε Διὸς, καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς, καὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ τὰ δώδεκα ζῴδια, ἢ τε Σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος ἀστήρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, καὶ ὁ Νότιος Πόλος, καὶ ἡ Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τῆν Ἴριν ἀφιλοσόφως μαντεύουσαν ἔχουσα. Ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν οὐκ ὀλίγαι μὲν, ὡς εἶπον· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας εἰπεῖν· Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ Κωνσταντος, καὶ Γάλλου, Θεοδοσίου τε καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου τοῦ ἐτέρου, καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑπάτου, καὶ Ἑλένης μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς· ἡ μὲν μία πορφύρα διὰ μαργάρων· ἡ δὲ ἕτερα διὰ ψηφίδων ἰργυρῶν ἐν τῇ χαλκῇ κίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης Κύπρου ῥήτορος προσενέγκαντος· ἃς Ἰουστινιανὸς μερίσας ἐν τῇ πόλει καὶ ἄλλοις μέγιστον ἀνήγειρε μετὰ πίστεως καὶ πόθου πολλοῦ· οἱ δὲ πεπειράμενοι τῶν προειρημένων, περιερχόμενοι τὴν πόλιν, καὶ ζητοῦντες αὐτάς, εὐρήσουσιν οὐκ ὀλίγας.

Περὶ τῶν στηλῶν τῶν ἱσταμένων ἐν τῇ δεξιᾷ μέρει τοῦ Φόρου.

Ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μέρει τοῦ Φόρου τοῦ ἀνατολῆς, ἐδέξαντο στήλας πορφύρας διὰ μαργάρων ἰβί, καὶ σειρήνας δώδεκας, ἀστίνας οἱ πολλοὶ ἔππουσιν θαλασσίους καλοῦσι· χρυσέμβαφοι δὲ ἦσαν. Ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόναι καθορῶνται· τὰς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἐν τοῖς τοῦ Ἀγίου Μάμαντος μέρεσιν ἔθηκαν, καὶ αἱ λοιπαὶ στήλαι σῶζονται.

Ἡ δὲ Τύχη τῆς πόλεως χαλκῆ μετὰ μωδιόλου ἵστατο ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀψίδι, ἣν, ἔφησαν. Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὴ χειροκοπηθῆναι, διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν τὰ δημοτικὰ μέρη κατὰ τῶν ἀνακτόρων.

Περὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ γράφοντος· Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος.

Ἰστέον, ὅτι ὁ σταυρὸς ὁ μεσοσυλλαβῶν καὶ ἀναγινωσκόμενος, Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, παρὰ τοῦ πρωτοστατουόντος τῇ Φόρῳ ἀνηγορεύθη· ἐνθεν καὶ δύο ταχυδρομίων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ Ἑλένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σῶζονται στήλαι. Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν ἀψίδα τοῦ Κωνσταντινικοῦ Φόρου σταυρὸς ἀργυρέμπλαστος, καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηρίοις στρογγύλοις μῆλον, ἐν αὐτῇ τῇ τόπι ἀνηγέρθη ὑπὸ Κωνσταντίνου, ὡς ἐθεάσατο αὐτὸν ἐν τῇ οὐρανῷ. Οἱ δὲ χρυσέμβαφοι υἱοὶ αὐτοῦ εἰσι καὶ ἐλέφαντος στήλη ἵστατο φοβερὰ ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης· ἐνθα καὶ παράδοξον ἐδέκνυτο θέαμα· σεισμοῦ γὰρ γενομένου καὶ αὐτὸς πέπτωκε, καὶ ἀπίπτετο τὸν ἕνα πόδα τὸν ὑπισθεν, οἱ δὲ τοῦ ἐπάρχου ταξεῖται (ἔθος γὰρ τὸν Φόρον παρ' αὐτῶν φυλάττεσθαι) συνδραμοῦντες ἤγειραν τὸν ἐλέφαντα, καὶ εὖρον ἔσωθεν αὐτοῦ τὰ ὅσῃ ἀνθρώπου ἀμφότερα ὄλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, οὐ ἐν τῇ κεφαλῇ ἔγραψεν· Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. Ὅπερ ὁ ἑπαρχος τῇ δημοσίῳ προσέθηκεν εἰς νομίαι. Τοῖς προαναδηλωκόσι, καὶ χοῖρος ἵστατο σημαίνων τὴν κραυγὴν

τῆς πανηγόρειος· καὶ γυμνῆ ὡσαύτως στηλῆ ση-
μαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν τε ἀγοραζόντων καὶ
πωλούντων.

Περὶ τοῦ Συστηματίου, τοῦ ἐν τῷ φόρῳ μέσον
ἱσταμένου.

Συστημάτιον δὲ μέσον τοῦ φόρου ἐνζωδον ἐπὶ
κίονων ἱσταμένον, καὶ ἐν αὐτῷ δηλοῦν τὰς ἱστορίας
τῶν μελλόντων ἐσχάτως γίνεσθαι ἐπὶ ταῦτα τῆ πό-
λει· οἱ δὲ στηλωτικοὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ταῦτα
πάντα συνίασιν. Ἐστηλώσε δὲ αὐτὰ Ἀπολλώνιος ὁ
Τυανεὺς παρακληθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου
καὶ εἰσεληθὼν ἐστοιχάωσε τὰ ὀνόματα τῆς ἐπικρατείας
ἕως τέλους αἰώνων.

Περὶ τοῦ πῶς ἔκτισε τὴν πόλιν, ὅτε ἐξῆλθε μετὰ τῶν
μεγιστάνων ἐν τῷ φόρῳ πεζός.

Ὅτι μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ Μέγας Κωνσταν-
τῖνος, καὶ ὀφείλων πῆξαι τὸ θεμέλιον, καὶ κτεμέ-
τησεν αὐτὴν, πεζὸς ἐξελθὼν μετὰ τῶν μεγιστά-
των αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν φόρον, εἶπον αὐτῷ οἱ
ἄρχοντες· Ποίει τέλος τοῦ τείχους, δεσποτα. Ἐκεῖ-
νος δὲ ἔφη· Οὐχὶ ἕως οὗ στή ὁ προαῦωγός μου,
ἐκεῖσε πληρώσω. Μόνος γὰρ οὗτος εἴωρα τὸν ἄγγε-
λον. Ἀπελθὼν δὲ μέχρι τοῦ Ἐξοκιονίου πεζὸς μετὰ
πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε δὲ ἰδὼν τὸν ἄγγελον
τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ πῆξοντα, καὶ μνημόντα ἕως
ἐκεῖ στήναι αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπηξεν ἐκεῖ τὸ
τεῖχος·

Περὶ τοῦ Ἀρτοπολίου.

Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτοπολίσις κωνάρια ἔστησεν ἔκασε
περιφερῆ, καὶ ταῖνας, καὶ ἀετοὺς, καὶ λεαίνας, καὶ
κριῶν κάρας, καὶ στρουθίων, καὶ κορώνης, καὶ
τρογόνος, καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεως, καὶ Γοργόνας
δύο, μίαν μὲν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἑτέραν ἐξ εὐωνύμων,
κατ' ὄψιν ἀμφότεραι βλέπουσαι, ἀπὸ μαρμάρων ἐγ-
γεγλυμμένοι, καὶ χοίρων ἀγέλας. Ἰσταντο δὲ μέχρι
Ζήνωνος. Γαληνὸς δὲ τις ἱατρός καὶ φιλόσοφος ὑπάρ-
χων, ἐκεῖσε παραιωθεὶς τὰς Γοργόνας ἔλεγεν ἱερο-
γλυφικά, καὶ ἀστρονομικά τῶν μελλόντων, δηλώσας
τὰς ἱστορίας πάσας σὺν τοῖς ὀνόμασι Κωνσταντίνου
τοῦ Μεγάλου τυπώσαντος ταῦτα. Τοῦ δὲ Γαληνοῦ
ἐπὶ πλείστον συχνάσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι
προσχόντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν τῷ Ζήνωνι
παρὰ Βηρίνης εἰπόντος καὶ γελάσαντος· Καλλί-
στρατός τις συρφετός κἄπημος τῆ τέχνη, μετὰ τὴν
ἐπάνοδον Ζήνωνος, διαβάλλει τὸν Γαληνόν· ὁ δὲ Ζή-
νων τοῦτον ἀνηρόκει, ὑπερ λέγουσιν εἶναι ἀληθές· καὶ
γὰρ αἱ ἀγέλας τῶν χοίρων διερχόμεναι ἐκεῖσε εἰς τὸν
Ἀρτοτυριανὸν τόπον μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχε-
ται, ἱστανται ἐναοί, καὶ οὐ δύνανται παρέρχεσθαι, ὅτε
οἱ χοιροδέται οἱ τούτους ἐλαύνοντες, τύψωσι τούτους,
καὶ τότε μεθίστανται· ἤνικα γὰρ ψυχῆ αἷμα ὀλίγον,
ἀθρόως ὀρμᾶ ἢ ἀγέλη.

Περὶ τοῦ σταυρίου τοῦ ἰδρυμένου ἐπὶ κίονος.

Τὸ δὲ σταυρίον τὸ ἰδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον
τῶν Ἀρτοπολίων ἐν τῇ λιθοστρώτῳ αὐλῇ ἀνηγέρθη
παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὅτε ἐκτίσθη ἡ
πόλις. Μὲν δὲ τὸ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς ἵπ-
πους ἐκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι, καὶ εὐφημίζον-

gnificans impudentiam eorum qui emunt et ven-
dunt.

De compage quæ stabat in medio Fori.

In medio Fori compages quædam variis distin-
cta figuris, columnisque fulta visebatur, quæ res
urbi aliquando eventuras indicabat : qui autem
apotclesmaticen exercent, hæc omnia norunt.
Cæterum hæc Apollonius Tyaneus erexit, accersit-
us a Constantino Magno, iisque nomina im-
peratorum usque ad sæculorum finem inscul-
psit.

*Quomodo urbem ædificavit, quando una cum proce-
ribus Forum pedes adiit.*

Cum vellet urbem condere Constantinus Magnus,
ac fundamenta jacere, mensus est ipsam, unaque
cum proceribus suis pedes exiit, atque ad Forum
processit, quo ubi perventum fuit, inquirunt ei
proceres, Ille, domine, muro statue terminum. Ille
vero respondit : Non, nisi is qui me præcedit du-
ctor constiterit. finem faciam. Solus enim ipse an-
gelum videbat. Progressus igitur pedes cum toto
senatu usque ad Exocionium, vidit ibi angelum,
defixa in terram rhomphæa, stationis initium fa-
cere : quare ipse quoque ibi substitit, et finem
muro statuit.

De Artopolio.

In Artopoliis catellos viginti circumposuit, et
pavones, aquilas, lænas, arietum capita, et passe-
rum, cornicis item, turturis, felis et buculæ, Gor-
gones duas, aliam a dextris, aliam a sinistris, facie
sibi invicem obversas ex marmoribus sculptas, ac
demum porcorum greges. Perstiterunt autem us-
que ad Zenonem. Cæterum Galenus quidam me-
dicus et philosophus istac præter Gorgonas trans-
iens, hieroglyphica esse dixit, iisque astronomi-
cum futuri præsagium contineri, et cunctas
declaravit historias cum nominibus Constantini
Magni, qui illa offinxerat. Cum autem hæc Galenus
frequentius enarrasset, et lectioni eorum insiste-
ret, eaque quæ Zenoni Verinæ opera eventura
erant, prædixisset, et in risum prorumperet ; Cal-
listratus quidam homo nihili qui cauponariam
exercebat, post Zenonis reditum Galenum accusa-
vit, Zeno autem ipsum interfecit : quod etiam vere
contigisse dicunt. Ideoque porcorum greges isthac
transeuntes ad Artotyrianum locum in medio for-
nicis unde ascenditur, quasi stupidi consistunt ne-
que ultra progredi possunt : donec a subulcis
verberati, gressum movent : statim enim ac
paululum sanguinis effluit, cum impetu procedunt.

De cruce supra columnam erecta.

Crucem collocatam supra columnam propter Ar-
topolia in atrio lapidibus strato erexit Constanti-
nus Magnus, quando urbem condidit. Antiquis au-
tem temporibus utriusque factionis aurigæ equos
ibi agitabant, et acclamantes aiebant, *Crucis potentia*

nobis opulenter. Ibidem pariter exstabant portæ æneæ quatuor pro quatuor factionibus, totidemque in orbem porticus, ac pleraque alia admiranda; quæ ad Theophilum usque pervenere, a quo primum locus ille vallis planities nuncupatus est, ac mancipia a negotiatoribus ejusmodi isthic venum proponi jussit.

De Toxaru ut vocant.

Toxaru domus erat Toxaru Manclavitæ, qui in templo S. Mamantis Michaellem imperatorem interfecit.

De ecclesia SS. Quadraginta martyrum.

Ædes SS. Quadraginta martyrum antea prætorium exstiterat. Tiberius vero Thrax cum uxore Anastasia, eductis hinc qui carcere detinebantur, loco prius purgato ac dimenso, ex eoque ejectis materiis, fundamenta ad quatuor cubitos eduxit. Tiberio autem vita functo, Mauricius ejus gener imperio potitus, ædem sacram absolvit, ac dedicari curavit.

De sancto Theodoro cognomine Carbonaria.

Sancti Theodori templum Hilarion patricius Leonis Mæcelæ temporibus excitavit.

De Anemodulio.

Anemodulium ab impio Heliodoro erectum fuit, tempore Leonis Isauri: ipsemet duodecim quatuor signa ventorum excitavit. Quatuor vero simulacra ænea grandia Dyrrachio delata fuere. Erant autem hæc mulieri cuidam viduæ pro dote, ab nescio quo templo extracta. Cæterum hoc scite ac omnibus astronomiæ numeris absolutum perfecit (Heliodorus).

De Foro Tauri.

In Foro Tauri stat Theodosii Magni statua. Fuit autem primitus argentea, et ad eam legati exterarum gentium excipiebantur. Exsistit etiam ibi olim palatium et xenodochium Romanorum, versus locum quem Alonilzium vocant. Super ingentem columnam stabat Theodosius: illius vero filii, Honorius quidem in lapideo fornice orientali, Arcadius autem in lapideo fornice occidentali, uterque super ingentes quadratas columnas. In medio Fori atrio est statua equestris, quam quidam Jesu Nave, alii Bellerophontis esse volunt. Allata vero fuit ex magna Antiochia. Cæterum basis lapidea quadrilatera equestris illius statuæ habet insculptas historias Russorum qui novissimis diebus urbem vastaturi sunt, cujus rei impedimentum est perquam minimum illud signum, quod vinctum ac genuflexum illic positum visitur. Præterea quoque pes lævus magni equi, quod in eo inscriptum est, præsignificat. Similiter et magna columna concava, et Xerolophus ultimos urbis casus expugnationesque repræsentant.

De Diaconissa.

Ecclesiam Diaconissæ condidit Cyriacus patriarcha tempore Mauricii imperatoris compatriis sui. Ita vero nuncupata fuit, quod patriarcha adhuc

α τος ἔλεγον· Τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις βοηθῆ ἡμῖν. Ἐκεῖσε δὲ ἴσταντο καὶ πόλαι χαλκῆ τέσσαρες τῶν τεσσάρων μερῶν, καὶ περίπατοι τέσσαρες γύρωθεν, καὶ σημειοφορικὰ πολλὰ, καὶ διήρκεσαν μέχρι τῶν Θεοφίλου· ἔκτοτε δὲ ἐκλήθη κοιλάς κλαυθμῶνος παρ' αὐτοῦ, καὶ προσετάγησαν οἱ σωματοπράται ἐκεῖσε πιπράσκειν τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα.

Τὰ λεγόμενα τοῦ Τοξαρᾶ.

Τὰ Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ Μαγκλαβίτου, τοῦ ἀνελόντος Μιχαὴλ τὸν βασιλέα εἰς τὸν Ἅγιον Μάμντα.

Περὶ τῶν Ἁγίων Μ'.

Οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα πρότερον ὑπῆρχον πραιτώριον. Ὁ δὲ Τιβερίος ὁ Θράξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀνοστασία τοὺς δεσμίους ἐξώτας, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθῆρας, καὶ διαμετρήσας, καὶ τὴν ὕλην ἐναποθέμενος, καὶ ἐκβάλλων τὸ γῶμα, ἐθεμελίωσε μέχρι πηγῶν τεσσάρων. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Τιβερίου, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος κρατήσας ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν, καὶ ἐνεθρόνιασεν αὐτόν.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τὰ Καρβουνάρια.

Τὸν δὲ Ἅγιον Θεόδωρον ἔκτισεν Ἰλαρίων πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλου.

Περὶ τοῦ Ἀνεμοδουλίου.

Τὸ δὲ Ἀνεμοδούλιον ἐστηλώθη παρὰ τοῦ Ἡλιοδώρου τοῦ δυσσεβοῦς, ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς, ὃς καὶ ἐστήλωσε τοὺς ἑβ' ἀνέμους. Τὰ δὲ τέσσαρα χαλκουργεῖματα τὰ μεγάλα ἤχθησαν ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυβράχίου· ἔβη δὲ αὐτὰ γυνὴ χήρα εἰς προῖκα αὐτῆς ἀπὸ ναοῦ τινος. Μετὰ πολλῆς δὲ ἐπιστήμης καὶ ἀστρονομίας ἐποίησε τοῦτο.

Περὶ τοῦ Ταύρου.

Ὅτι ἐν τῷ Ταύρῳ στήλη τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἴστανται· ἦν δὲ πρόην ἀργεῖα, ἐνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἔθνων ἤκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε ὑπῆρχε δὲ πρόην παλάτιον, καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὸ καλούμενον δηλονότι Ἀλωνίτζιον. Ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἐστήλωται Θεοδόσιος· οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ μὲν Ὀνώριος, ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψίδος τῆς πρὸς δυσμᾶς· ὁ δὲ Ἀρκάδιος ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λιθίνῃ ἀψίδι· ὑπερῆεν δὲ τῶν περιβλέπτων μεγάλων κίωνων τῶν τετραδισίων, Μέσον τῆς αὐλῆς ἐστὶ ἔφιππος ἐν οἷ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ, τὸν Βελλεροφόντην· ἤχθη δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. Τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου τὸ λιθοῦξστον ἔχει ἐγγεγραμμένως ἱστορίας τῶν ἐσχάτως μελλόντων Ῥῶς πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν, καὶ τὸ ἐμπόδιον, ὑπερ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς, καὶ δεδεμένον γονυκλινῆς ἔχει· ὁ ποὺς εὐώνυμος τοῦ ἵππου τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον ἐστίν. Ὡσαύτως καὶ ὁ κοῦφος κίων ὁ μέγας, καὶ ὁ Ξηρόλοφος ἔχουσι τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἀλώσεις ἐνιστόρους.

Περὶ τῆς Διακονίσσης.

Τὰ δὲ Διακονίσσης ἔκτισε Κυριακὸς πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου βασιλέως τοῦ συντέκνου αὐτοῦ. Ἐκλήθη δὲ ὡς ἀπὸ τοῦ τὸν πατριάρχην διά-

κονον ὑπάρχοντα οὐκ εἶν ἐκεῖσε· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδελφὴ A τοῦ πατριάρχου διακόνισσα ἦν.

Τὰ Κουράτορος.

Τὰ Κουράτορος ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Βηρί- νης τῆς γυναικὸς, λέγεται, τοῦ Λεομακέλου. Καὶ ὁ κουράτιος αὐτοῦ παρίσταται εἰς ὁμοίωμα τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου.

Περὶ τοῦ Φιλαδέλφου.

Γό δὲ καλούμενον Φιλαδέλφου, υἱοὶ εἰσι τοῦ Με- γάλου Κωνταντίου. Ὅτε δὲ ἐτελεύτησεν αὐτός, τοῦ Κωνταντίου ὄντος ἐν τοῖς τῆς Ἀνατολῆς μέρεσι, Κών- σταντος ἀπὸ Δύσεως καὶ Γάλλου ἐρχομένων συνή- φθησαν ἐκεῖσε, καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους. Οὐχ ὅτι ἐκεῖ συνήφθησαν, ἀλλὰ τῆς ὑπαντῆς αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. Ὡς δεῦτεροί φασιν, ὅτι τὸ Φιλα- δέλφου ἐν ᾧ ἐστὶ βορβόροθεν ἀψίδιον, προτείχισμα B ἦν, καὶ πόρτα χειρσαῖα τῶν παλαιῶν ὑπὸ Κάρπου κατασκευασθεῖσα. Ἐκεῖ οὖν ἴστατο ἡ στήλη τοῦ Φό- ρου, ἣν εἰς καρούχαν ἤνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδέλφου. Ὡς δὲ ὁ Διακρινόμενος λέγει, ἀπὸ τῆς Μαγναύρας, ἡ ἐν τῇ Φόρῳ τεθειῖσα στήλη, ἡ πολλὰς ὑμνηδίας δεξαμένη εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ πάντων, ὑψωθείσα ἐν τῇ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ μετὰ κραυγῆς, τὸ Κύριε ἐλέησον βοῶντος ἑκατοντάκις, καὶ ἀνίσθη ἐκεῖσε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κίονος πολλὰ ἐτελεύτησαν θαυμαστὰ καὶ παράδοξα, καὶ πανήγυρις περὶ τούτου γέγονε τεσσαρακονημέρος, καὶ σιτηρέσια πολλὰ ἐδίδοντο παρὰ τοῦ βασιλέως. Τῇ δὲ ἐπαύριον γέγονε τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως, καὶ μέγα Ἰπποδρό- μιον· ὅτε καὶ ἡ πόλις μετωνομάσθη Κωνσταντι- C νούπολις.

Περὶ τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ σταυροῦ, καὶ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, τῶν ἐπὶ θρόνου καθεζομένων.

Τὸν δὲ εἰς τὸ Φιλαδέλφου ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν ὁ Μέγας Κωνσταντίνος ἐπὶ κίονος, κεχρυσωμένον διὰ λίθων καὶ ὕλων, κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον, ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ πορφυροῦ. Ἐποίησε στήλας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνετύπωσεν ἐπὶ θρόνου καθέζεσθαι· ἐποίησε δὲ καὶ τὸν κίονα ἐκεῖνον ἱστορίας περιέχειν τὰς τούτων ἐνζώδους, καὶ γράμματα Ῥωμαῖα τῶν ἐσχάτως μελλόντων γίνεσθαι. Ἰσταντο δὲ ἀντικρὺς τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ, τῶν ἐπὶ θρόνοις καθεζομένων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων.

Περὶ τὸ λεγόμενον Μόδιον.

Ὅτι τὸ λεγόμενον Μόδιον, ὠρολόγιον ἦν, ἔχον τὸ ἕξαμον τοῦ μοδίου. Ἰσταται τοῦτο ἐπάνω τῆς καμάρας τῆς τῶν Ἀμαστριανῶν, μέσον τῶν δύο χειρῶν κατασκευασθέντων ὑπὸ Οὐαλεντινιανοῦ· διὰ τοῦτο καὶ τὴν Λαμίαν εἶναι ἐγγὺς αὐτοῦ. Ὑπο- κάτω δὲ ἐν τῷ εἰλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσὶν· οἱ δὲ πεπειραμένοι εὐρήσουσιν αὐτάς. Ἄρισται δὲ τὸ μόδιον κούμουλον πιπράσκεσθαι· εἰς δὲ τῶν ἐμπόρων πέπρακὲ τινα σίτου βέγγλον τὸν μόδιον· γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, ἔκοψε τὰς δύο χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἀνεστήλωσεν ὄρασθαι, ὁμοίως καὶ τὸν μόδιον, ὃς ἐχρημάτισεν ὠρολόγιον.

diaconus ibi habitare, et soror ejus ibidem esset diaconissa.

De templo Curatoris dicto.

Templum cognomine Curatoris conditum fuisse fertur tempore Verinæ uxoris Leonis Macelæ; cu- jus curator præfuit structuræ ut ad instar sepulcri Christi fieret.

De Philadelphio.

Id quod Philadelphium appellatur, statuæ sunt filiorum Constantini Magni. Postquam enim ipse e vivis excessit, Constantius cum in partibus Orien- tis esset, Constans vero una cum Gallo ab Occi- dente venisset, hoc in loco conjuncti se invicem salutaverunt. Non enim ita nuncupatur quod ibi convenerint, sed quoniam primi eorum congressus signum isthic erectum est. Alii vero narrant, Phila- delphium, ubi parvulus ab Aquilone visitur arcas, antiquitus propugnaculum fuisse, portamque ter- restrem antiquam a Caro exstructam. Hoc igitur in loco stabat olim fori statua, quæ curru inde fuerat exportata. Ut autem Hæsilans tradit, a Magnaura delata fuit statua in Foro posita, quæ multis lau- dibus celebrata, ut fortuna urbis adorabatur ab omnibus, columnæ imposita, sacerdote præsen- te cum supplicatione et centies clamante, *Kyrie elei- son*, ac supra capitulum ejus columnæ admiranda quædam et stupenda edita fuerunt, solemnique festum totos quadraginta dies actum fuit, atque ipse imperator copiosam annonam distribuit. Cæ- terum postridie Natalia urbis celebrata sunt, mag- nique CIRCENSES ACTI, ac urbs eo ipso die appellata fuit Constantinopolis.

De cruce in Philadelphio collocata, ac duabus statu- is filiorum Constantini M. throno insidentibus.

Crucem auro obductam gemmis vitrisque orna- tam, quæ in Philadelphio cernitur columnæ im- posita, Constantinus Magnus erexit, ad crucis quam in caelo viderat et columnæ illius porphyre- ticæ formam. Statuas pariter filiis suis posuit throno insidentes; item columnam illam hiero- glyphicis notis Romanisque litteris inscriptam, quæ rerum novissima exhibent, excitavit. Cæterum e regione filiorum Constantini Magni, qui in thro- nis sedent, stabant statuæ eorum qui se invicem amplectuntur.

De Modio.

Modium quod vocant, horologium erat, vel exa- men modii collocatum supra Amastrianorum ar- cum, inter duas manus a Valentiniano construc- tum; quare huic proximum est signum Lamie. Infra autem in volumine manuum historiae incriptæ sunt, quas facili negotio periti percipient. Cæterum lege sancitum fuit, ut modius cumulate venderetur. Mercator vero quidam contra edictum ad re- gulam alicui vendidit. Quod ubi imperator re- seivit, manus illi amputari jussit, easque una publice erigi curavit cum modio, qui erat horolo- gium.

De eodem Modio clarius.

Manaim præfectus militum cum Seythas debellasset, statum meruit ad horologium ut vocant, ubi columnæ stant, et arcus erat ante domum, quæ nuncupatur Crateri: ibidem exstat Modius æneus seu horologium ac duæ manus æræe hastæ infixæ. Neque hoc silentio prætereundum est, Modium sub Valentiniano statutum fuisse; tunc enim primum modii usus Constantinopolitanis esse cœpit. Atque ideo cum argenti pretium constituisset, argenteum ab initio numisma percussum est, ut perspicue declarat Theodorctus. Cæterum manus æræe ideirco tunc supra modium positæ fuerunt, quod cum imperator lege sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, neque ediculis suis obsistere quemquam vellet, quidam, spreto legibus, cum ad regulam vendidisset, manus perdidit. Unde manus illæ utræque tam vendentium quam ementium efformatæ sunt, ut cumulatis frumenti modiis uterentur. Ibidem supra arcum ejusdem Valentiniani statua erigebatur, examen in dextera tenens. Ad pactam vero pecuniam solvendam ablata est, quia argentea erat.

De Amasriano.

In hoc loco Amasriano dicto positæ cernuntur solis in curru marmoreo, et Mercuris recumbentis statuæ: item lesludines cum avibus, draconesque quindécim, et statua marmorea domini cujusdam ex Paphlagonia advecta, atque altera statua servi ex Amasriana regione oriundi, urina et stercore obruta. Cæterum utraque statua eodem in loco dæmonibus erecta fuit. Ibidem columellarum ornamentum forma semirotonda erectum est. Ibi enim dæmones apparere sæpe animadversum est.

De Bove.

In loco nuncupato Bove exstructa erat fornax ingentis molis, bubuli capitis figuram gerens, in qua et malefici supplicio afficiebantur; ubi etiam Julianus multos specie variorum scelerum combussit. Repræsentabat autem illa fornax bovis figuram, eratque maxima visu; ad cujus exemplar similis bos in Neorio exstructus est. Integra autem fornax permansit usque ad Phocam. Ab Heraclio porro in soles conflata est. In eodem loco areus erecti erant, similes illis, qui in Xerolopho spectantur, et continent simulacra et historias lapidibus insculptas. Qui vero isthac pertransibunt, non pauca reperient.

De Petri tractu.

In Petri tractu domus erat Petri patricii Justiniani Magni tempore. Ille vero etiam templum et geroconium condidit.

De Exocionio.

Statua in Exocionio super columnam exiguam, Septentrionem versus, erecta fuit, quæ Constantini filii Irenes, cognomento Cæci, erat.

De eodem.

Exocionium terrestris murus erat, quem Con-

A

Περὶ τοῦ αὐτοῦ σαφέστερον.

Μαναίμ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι Σλόθας κατὰ κράτος, στήλη ἡξιόθην τιμηθῆναι ἐν τῇ καλουμένῃ Ὠρείῳ. Ἐνθα ἴστανται κίονες καὶ ἀψὶς ἦν πρὸς τὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κρατεροῦ· ἐνθα ἴστανται καὶ ὁ χαλκὸς Μόδιος, καὶ τὸ Ὠρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπὶ ἀκόντου. Τὸν δὲ Μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. Τότε γὰρ καὶ ἀρχηγὸν Μόδιου τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνηρευνήθη. Διὰ τοῦτο τοῦ ἀργυροῦ τυπώσαντες, ἀργυρος δὲ ἐτυπώθη ἀπαρχὴν τὸ νόμισμα. Τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανόταρον. Αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἔκτοτε ἀνωθεν προσετυπώθησαν· τοῦ βασιλέως τὸ κούμουλον Μόδιον νομοθετήσαντος, καὶ μὴ ἀντερεῖν τοῖς αὐτοῦ νόμοις προτάξαντος, εἰς ἓκ τούτων παριδὼν τὴν πρόσταξιν, καὶ ρίγλον πωλήσας, τὰς χεῖρας ἀπίωλεσεν· ὅθεν καὶ ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι, καὶ τοῖς διδοῦσιν ἀμφότεραι, μετὰ τῶν σιτηραίων κούμουλα διδοῦσθαι τὰ μύδια. Ἐνθα καὶ ἡ τοῦτου στήλη ἴσταται εἰς τὴν ἀψίδα, ἕξαμον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα. Ἡρπάγη δὲ εἰς πάκτον διὰ τὸ ἀργυρὰν τυγχάνειν.

B

Περὶ τοῦ Ἀμαστριανοῦ.

Ἐν τῇ τόπῳ τοῦ Ἀμαστριανοῦ, ἥλιος ἴσταται ἐν αὐτῷ, ἐφ' ἄρματος μαρμαρίνου στηλιθεῖς, καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος, καὶ χελώναι ἑκαίσε μετὰ ὀρνίθων, καὶ δράκαιναι ἑ', καὶ μαρμάρινος στήλη ἴσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ χώρας Παφλαγονίης δεσπότης τινός, καὶ εὐέρα κεχωσμένη ἐν τῇ κόπρῳ, καὶ τοῖς οὖροις, δούλου τοῦ ἐκ χώρας Ἀμάστριδος. Ἐκαίσε δὲ ἐν αὐτῷ τῇ τόπῳ ἐτυπώθη τοῖς δαίμοσιν ἀμφότερα. Καὶ ἀνεστηλώθη ἑκαίθεν καὶ καλλωπισμὸς κιονίων σιγματουειδῶς ἀνεγερθέντων. Ἐγένοντο δὲ ἑκαίσε δαιμόνων ἐπιστάσιαι πολλαί.

C

Περὶ τοῦ Βοῦς.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παρμεγέθης ἐκτισμένη, βοῦς ἔχουσα κεφαλὴν, ἐνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο, ὅπου καὶ Ἰουλιανὸς προφάσει καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῷ κατέκαυσεν. Ἦν δὲ ἡ κάμινος βοῦς τύπος παρμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῇ Νεωρίῳ βοῦς ἐτυπώθη. Ἦν δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ. ὑπὸ δὲ Ἡρακλείου ἔχωνεύθη λόγῳ φόλων. Ἐν αὐτῷ δὲ τῇ τόπῳ ἀψίδες ὅμοιαι τῇ Ξηρολόφῳ, ἔχουσαι ἀγάλματα πολλὰ, καὶ ἱστορίας λιθίνας. Οἱ δὲ διερχόμενοι εὐρήσουσιν οὐκ ὀλίγα.

D

Περὶ Πέτρου.

Τὰ Πέτρου οἶκος ἦν Πέτρου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου· ἀνήγειρε δὲ τὸν τε ναὸν καὶ τὸ γηροκομεῖον.

Περὶ τῶν τοῦ Ἐξωκιονίου.

Ἡ δὲ ἴσταμένη στήλη εἰς τὸ Ἐξωκιόνιον ἐπὶ βραχέως κίονος, κατὰ τὸ βόρρειον μέρος, ὑπῆρχε Κωνσταντίνου τοῦ Τυφλοῦ, τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Τὸ δὲ Ἐξωκιόνιον ἦν χειραῖον τεῖχος, ὅπερ ἐκτι-

σεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος· διήρκεσε δὲ χρόνους λβ', μέχρι τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Ἐξώθεν δὲ Ἰστατι κίων ἔχων στήλην τοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦτου χάριν λέγεται Ἐξωκίονον, διὰ τοῦ ἔξω τοῦ τείχους Ἰστασθαι. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ στήλαι πολλαί· συνέτριψε δὲ ταύτας ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος, ὅτι εἰς τὰς νῦν σωζομένας κίονας Ἰστανται αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι στήλαι.

Περὶ τοῦ Ξηρολόφου.

Ἐν τῷ Ξηρολόφῳ, πρώην Θεαμά τινές ἐκάλουν, ἐν αὐτῷ κοχλίας ἰς, καὶ σύνθετος Ἄρτεμις, καὶ ἕτερα ἄλλα εἰς τὰς ἀψίδας· ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Φόρος Θεοδοσιακός, καὶ ἦν μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου.

Περὶ τοῦ Τετραπόλου.

Τὸ δὲ λέγόμενον Τετράπυλον, πρῶτον Τετράθλιον ἐλέγετο, ὅπερ διήρκεσεν ἔτη ρξ', μέχρι Ζήνωνος. Ἦν δὲ ἐκεῖσε Κουβούκλιον ἐπάνω κίωνων ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθὲν, καθ' ἀμοίωσιν τῆς Ῥώμης. Καὶ ὅτε εἰς συγγενῆς βασιλέως, ἧ αὐτὸς ἀπέθανε, παρελάμβανεν ἡ Αὐγοῦστα καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος βασιλέως, καὶ ἐθρήνον ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ Κουβούκλιου, καὶ ἀπέλυον τὰ βῆλα πρὸς τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι ἢ κατωπεύειν αὐτοὺς τινα, καὶ κατιδίαν ἐκόπτοντο οἰμωγὰς σφοδράς καὶ θρήνους ποιούμενοι ἕως ὥρων ἕξ· καὶ ἔκτοτε ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἐκίθουον αὐτόν.

Περὶ τῆς Ἰσταμένης στήλης εἰς τὸ Σίγμα.

Ἦ δὲ Ἰσταμένη στήλη εἰς τὸ Σίγμα ἐπὶ κίονος ὑπάρχει Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ἦν ἀνήγειρε Χρυσάφιος εὐνοῦχος, ὁ Τζουμάς ὁ παρκοιμώμενος.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

Τὸν δὲ Ἅγιον Στέφανον, τὸν ὄντα πλησίον τοῦ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. Ὁ δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐποίησε μικρὸν, καὶ τὴν ὄλην πᾶσαν τῶν χρυσῶν ἀψίδων, πολυποικίλων λίθων, καὶ κίονας ἀπέθετο εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ ναὸν ἀνήγειρε τοὺς Ἁγίους Πάντας. Ἐκεῖσε δὲ κεῖται καὶ ὁ ὄσιος Ἰσαάκ.

Περὶ τοῦ Στουδίου.

Τὰ δὲ Στουδίου ἔκτισε Στουδῖος πατρικίος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεομακέλου, ἐν ᾧ προσεκύρωσε κτήματα πολλὰ, καὶ πρῶτον μοναχοὺς ἐποίησε.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Διομήδους.

Τὸν δὲ Ἅγιον Διομηδῆν ἔκτισεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος· ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἀνήγειρε τοῦτον, καὶ ἐκαλλώπισε, καὶ ἀπεχαρίσατο κτήματα πολλὰ, διὰ τὴν ὄπτασίαν τῆς βασιλείας ἐκεῖσε ἰδεῖν.

Περὶ τῶν Ἐλεφάντων τῶν Ἰσταμένων ἀνωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης.

Αἱ δὲ στήλαι τῶν Ἐλεφάντων τῆς Χρυσῆς πόρτης

A *stantinus Magnus ædificavit: integer autem perduravit annos triginta duos, ad imperium usque Theodosii Junioris. Extra eum stabat columna cum ejusdem Constantini statua; ideoque locus ipse Exocionium fuit appellatus, quia extra murum erat. Præterea illic et aliæ multæ statuæ collocatæ erant, quas omnes confregit Mauricius. Cæterum columnis, quæ hactenus supersunt, impositæ sunt statuæ ex urbe Cyzico exportatæ.*

De Xerolopho.

In Xerolopho, quem prius Theama, seu spectaculum quidam vocabant, stabant cochleæ sexdecim, et Dianæ statua composita ac alia quædam super arcus. Tandem vero appellatus est Forum Theodosiacum, duravitque ad Constantinum Copronymum.

De Tetrapulo.

Id quod nunc Tetrapylum appellamus, prius Travilum dicebatur, duravitque annos centum et sexaginta usque ad Zenonis imperium. Ibidem cubiculum erat columnis suffultum, a Constantino Magno exstructum, ad formam illius quod est Romæ. Et quando aliquis ex consanguineis imperatoris, vel ipse imperator decedebat, ipsa Augusta una cum consanguineis defuncti imperatoris antequam funus efferretur, iugebat mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis ingredi aut intro spicere posset; ita privatim ibi planctum agebant, magnos gemitus atque fletus usque ad sex horarum spatium edentes, exinde funus comitabantur ad templum SS. Apostolorum, ac ibi cadaver sepeliebant.

De statua quæ in Sigma exstat.

In porticu cui nomen Sigma Theodosii statua Junioris, filij Arcadii columnæ imposita visitur, quam erexit Chrysaphius eunuchus cognomine Zumas, accubitor.

De sancto Stephano.

Eodem S. Stephani prope Sigma Constantinus Magnus exstruxit. Imperator vero Leo ad minorem formam redegit, omnemque materiam ex aureis arcibus et varii coloris lapidibus, et columnas ad SS. Apostolos transtulit, et templum Omnium Sanctorum condidit. Ibidem vero depositæ sunt reliquiæ S. Isaacii.

De Studio.

D *Studii monasterium Studius patricius ædificavit tempore Leonis Macclæ, plurimisque ditavit possessionibus, ac primus ibi monachos instituit.*

De sancto Diomede.

Monasterium sancti Diomedis condidit Constantinus Magnus; Basilius vero Macedo restauravit, ornavitque ac multis possessionibus locupletavit, eo quod illic oraculum de futuro imperio acceperat.

De Elephantorum statuæ supra portam Auream positæ.

Statuæ elephantorum portæ Auræ advectæ sunt

Athenis ex templo Martis, a Theodosio Juniore, qui murum terrestrem ad Blachernas usque extruxit, intra sexaginta dierum spatium, opera duarum factionum populi, quæ singulæ octo milia hominum continebant. Venetæ quidem factionis præfectus erat Magdalas, Prasinæ vero Charsias ejus frater; jungebatur autem utraque factio in porta dicta Myriandra, quæ alias Polyandra appellabatur, quod ambæ factiones ibi copularentur. Reliquæ vero statuæ, quæ in porta Aurea visuntur, erectæ fuere a Vigilio primo a secretis et astronomo; una cum statua ejus uxoris coronata, extrinsecus stante, quæ urbis figuram refert. Præterea superius inferiusque sunt alia quædam simulacra quæ peritis accuratorem notitiam præbere possint.

Ἐχθησαν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρειος ἀπὸ Ἀθηνῶν παρὰ Θεοδοσίῳ τοῦ Μικροῦ. τοῦ κτίσαντος τὸ χερσαῖον τεῖχος μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· ὅπερ ἔκτισεν εἰς ἐξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τῶν δύο μερῶν τῶν δήμων ἀνὰ χιλιάδας ὀκτώ, ὄντων δημάρχου Μαγδαλά μέρους τῶν Βενετῶν, καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ μέρους τῶν Πρασίνων· καὶ ἐνώθη εἰς τὴν Μυριάδρον πόρτην τὴν καλουμένην Πολύανδρον· οὕτως γὰρ ἐκλήθη διὰ τὸ τὰ ἀμφότερα μέρη ἐκεῖσε ἐνωθῆναι. Αἱ δὲ λοιπαὶ στήλαι αἱ ἱσταμέναι εἰς τὴν Χρυσίαν ἔκασι παρὰ Βιγηλίου πρωτβασηκρήτου καὶ ἀστρονόμου, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ στήλης, τῆς ἔξωθεν ἱσταμένης, καὶ κατεχούσης τὸν στέφανον εἰς τύπον τῆς πόλεως. Ἄνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν εἰσι καὶ λοιπὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνει τοῖς πεπειραμένοις ἀκριδῆ γινώσιν.

ANONYMI

DE ANTIQUITATIBUS CPOLITANIS

LIBER SECUNDUS

Qui incipit a Tzycanisterio, Hodegetriæ ecclesia et Manganis ac perlingit ad Blachernas.

INITIUM SECUNDÆ PARTIS, SEU DE TZYCANISTERIO AC RELIQUIS.

Portæ æreæ quæ in Tricymbalo Tzycanisterii stabant, a Basilio imperatore ex porticibus Fori punctuati τῶν Χαλιναρίων, in ecclesiam Novam deductæ fuere: positæ autem prius fuerant a Constantino Magno e regione Senatus. Has, inquam, Basilius extructa Nova ecclesia, exportatas isthuc advexit.

De eodem

Tzycanisterium condidit Theodosius Junior; Trullatum vero stabulum pretioso marmore exornatum addidit Michael Theophili filius; Basilius vero Macede Tzycanisterium ampliavit. Demum nostris temporibus Constantinus Ducas præ aliis omnibus adauxit; nam magnum Triclinium, Hippodromum ac cubiculum unum extruxit.

De eodem peregrina narratio

Iconio Persei et Andromedæ regis filia statuæ deductæ sunt. Illic, ut fabulæ perhibent, draconi in latibulis agenti, pro victima virgo offerri consueverat. Cum autem Andromeda vinculis astricta ab eo devoranda esset, Perseus istæ iter habens flentem feminam sciscitatur: ipsa rem omnem enarravit. Ille autem consistens, cum Gorgonis capitis vim jam expertus esset, versa retro facie lethiferum vultum belluæ monstravit. Quo conspecto draco extinctus est. Ideoque urbs, ut narrat

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, ΗΤΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΖΥΚΑΝΙΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΠΩΝ.

Αἱ χαλκαὶ πύλαι, αἱ ἱσταμέναι εἰς τὴν Τρικύμβηλον τοῦ Τζυκανιστηρίου, παρὰ Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἐπήρθησαν ἀπὸ τῶν ἐμβόλων τοῦ Φόρου τῶν Χαλιναρίων· ἐστάθησαν δὲ παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντικρὺ τοῦ Σενάτου· κτίσας δὲ τὴν Νέαν, ἐπῆρε ταύτας καὶ ἀπῆγεν ἐκεῖσε.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Τὸ δὲ Τζυκανιστήριον ἔκτισε Θεοδόσιος ὁ Μικρὸς. Τὸν δὲ Τρουλωτὸν σταῦλον ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κόσμήσας αὐτὸν, καὶ μαρμαρώσας πολυτελῶς. Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν παρεξέβαλε τὸ Τζυκανιστήριον καὶ ἐπλάτυνεν. Ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις χρόνοις πλείον τούτων ἐπλάτυνε Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας, κτίσας καὶ τὸν μέγαν Τρίκλινον, τὸν Ἰππόδρομον, καὶ τὸν ἕνα κούβουκλον.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀφῆλησις ξένη.

Ἐκ τῆς Ἰκονίων πόλεως Περσεύς βασιλικῆς, ἔκασιν. Ὡς οἱ μῦθοί φασι, ἐδίδουσαν θυσίαν τῇ ἐκεῖσε ἐμφολεύοντι δράκοντι, κόρην παρθένου· αὕτη γὰρ ἦν ἡ συνήθεια τῷ θηρίῳ, ὅτε καὶ Ἀνδρομέδα δεθεῖσα ἔμελλε τῇδε βορὰ γενέσθαι. Ὁ γοῦν Περσεύς ἐκεῖσε ἐλθὼν πύθεται κλαίουσας τῆς γυναικὸς· ἡ δὲ τὸ συμβῆν ἐξηγγέσατο. Τοῦ δὲ καθιστάτου, Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πείρᾳ κατέχοντος, ὀπισσοφανῶς στραφεὶς, δείκνυσι τῷ θηρίῳ τὸ δηλητήριον, τὴν ἰδὼν τὸ θηρίον ἀπέψυξε,

καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἡ πόλις παρὰ Φιλοδώρου λο-
γίστου Ἰκόνιον, διὰ τὸ τὸν Περσεὺς δεῖξαι τὴν εἰκόνα
ἐκεῖσε τῆς Γοργόνης. Ἦν δὲ τῇ πόλει πρότερον
ὄνομα Δαναεῖα· ἔπειτα ἐπλήσθη θρηνηδίας, καὶ οὕ-
τως ἐκλήθη Θρήνος. Ἐνθα καὶ ἐτελειώθη ὁ αὐτὸς
Περσεὺς σὺν τῇ Ἀνδρομέδῃ· ἐπάνω δὲ τῆς πόλεως τῆς
πόλεως ἐστηλώθη ἀμφότερα. Αἱ δὲ τοιαῦται στήλαι
ἤκασιν ἐπὶ Κωνσταντίνου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν
Ἀντιοχείων ἐκκλησίαν, καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ Κωνσταν-
τίνου λουτρῷ ἔστησαν, πλησίον τοῦ Τζυκανιστη-
ρίου.

Περὶ τῆς Νέας.

Τὴν δὲ Νέαν ἔκτισε, καὶ τοῦ φόρου τὴν Ὑπεραγίαν
θειότοκον, καὶ τὰ Τζήρου καὶ τὸν Ἅγιον Διομήδην
Βασίλειος ὁ Μακεδών.

Περὶ τῶν Ὀδηγῶν.

Ὅτι τοὺς Ὀδηγοὺς ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ ἀνακριθεὶς
ὑπὸ Βασιλείου, πρότερον οἶκον ὑπάρχοντα. Καὶ τυ-
φλῶν πολλῶν τῇ ἐκεῖσε οὕσῃ πηγῇ βλεφάντων, καὶ
ἐτέρων πολλῶν θαυμάτων γεγονότων, ἐκλήθη Ὀδη-
γός.

Περὶ τοῦ Ζευξίππου λουτροῦ.

Ὁ δὲ Ζευξίππος τὸ λουτρὸν ὑπὸ Ζεβήρου κατε-
σκεύασθη, καὶ ἐστοιχειώθη ἀπτεσθαί μετὰ κανδήλας
ὕαλίνης, τὸ δὲ ὕδωρ ζέει σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ
λουτροῦ. Ἀλόγιστοι δὲ τινες ἐλθόντες κατέστρεψαν
τοῦτο· ὡς τῆς ζημίας!

Περὶ τῆς Ἰσταμένης στήλης ἐν τῷ Ἀρμαμέντῳ.

Ἡ δὲ Ἰσταμένη στήλη ἐν τῷ Ἀρμαμέντῳ Φωκᾷ
τοῦ στρατιώτου ἐπὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν τῇ
ἐδδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ περὶ τὸ τέλος
σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὴν ἐν τῷ κτισθέντι κίονι, καὶ
μετὰ τὸ ἀναγαγεῖν αὐτὴν ἐπὶ περιελευσῶν ἡμερῶν,
κατηνέχθη τῆς βασιλείας. Τότε δὲ ἦν ὁ Ἰουλιανὸς ὁ
δύσιος.

Περὶ τῶν καλουμένων Τόπων.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι, οἱ πλησίον τοῦ Ἁγίου
Λαζάρου, διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν οὕτως· ὅποτε ἐπα-
νέστη Βασιλίσκος δρουγγάριος καὶ πατρίκιος, Ζή-
νωνι τῷ βασιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ μηνὶ
τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἐκρά-
τησε Βασιλίσκος τῆς βασιλείας ἔτη δύο. Ὑποστρέ-
ψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ δυναστείας στρατοῦ ἀπὸ τῆς
μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ ἐλθὼν μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ
πόλει· προδοὺς Ἀρμάτιος τὸν στρατὸν τοῦ Βασιλι-
σκου, φρονῶν τὰ τοῦ Ζήνωνος, ἔφυγε ὁ Βασιλίσκος
σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέχνοις αὐτοῦ εἰς τὴν
Ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. Ὁ δὲ Ζήνων ὄρισε
γενέσθε τόπον κριτηρίου, καὶ θρόνους τοῦ ἱεροῦ
καταλόγου, καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ καθεσθέντων
ἐκεῖσε πάντων, κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ
ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Λίμνας γιῶρξ Καππαδοκίας
Ἰσωθεν καστελλίου. Τῆς δὲ θύρας σφραγίσας ἀπὸ
λιμοῦ, καὶ δίψης, καὶ ψύχους παρέδωκεν τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς. Καὶ τούτου χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, διὰ
τοὺς καθεσθέντας κριτὰς ἐκεῖσε καὶ ἱερεῖς. Ἐφθάνον δὲ
ἐκεῖθεν τὰ κτίσματα τῶν Τρικλίνων παρὰ τοῦ Μεγάλου
Κωνσταντίνου κτισθέντα.

A Philodorus Logista, Iconium vocata est, quod
Perseus ibi Gorgonis icona monstraverit. Priscum
vero urbis nomen erat Danacia. Denique quia
lamentationibus repleta erat, Threnus cognomi-
nata fuit. In hac urbe Perseus et Andromeda
vitam exegerunt, unde amborum statuae portae
urbis impositae sunt. Hæ vero statuae tempore
Constantini adveclæ sunt, postquam absoluta
fuit ecclesia Antiochenorum, ac in magno bal-
neo Constantini prope Tzycanisterium collocatae
sunt.

De ecclesia Nova.

Ecclesiam Novam, ædem Sanctissimæ Deiparæ
in Foro, ecclesiam S. Michaelis Tzeri dictam ac
S. Diomedem condidit Basilius Macedo.

B *De ecclesia Deiparæ Hodegorum cognomine.*

Templum S. Deiparæ Hodegorum dictum ex-
struxit Michael, quem Basilius interfecit. Antea
vero wdes fuit complurium caecorum, qui a fonte
ejus loci visum receperant, et quia alia multa mi-
racula ibidem edita sunt, ideo Hodegus nuncupa-
tum fuit.

De Balneo Zeuxippi.

Zeuxippi balneum Severus ædificavit, et arte
quadam ita instruxit, ut vitreis lucernis succende-
retur: ex eoque aqua ferventissime ebulliret, aer-
que balnei calefieret. Id autem stolidi nescio qui
venientes everterunt; o detrimentum!

De statua quæ in Armamento collocata est.

Statua quæ in Armamento visitur Phocæ est ex
milite imperatoris, quam ipse septimo imperii
sui anno columnæ imponi curavit; duodevicesimo
autem die ab erecta statua imperio pellitur. Vive-
bat tunc temporis S. Theodorus Syccota.

De Topis ut vocant.

Topi proxime S. Lazarum, propterea ita nun-
cupati sunt, quod cum Basiliscus drungarius et
patricius defecisset ab imperatore Zenone, ip-
sumque decimo mense post secundum imperii
annum solio deturbasset, ipse Basiliscus bien-
nium imperio potitus est. His exactis Zeno cum
ingentibus copiis a magna Antiochia rediens,
Constantinopolim cum omni bellico apparatu
venit. Cum autem Armatus Zenoni studens, exer-
citurum Basilisci prodidisset, Basiliscus una cum
uxore et liberis in ecclesiam antiquam S. Irenes
fuga se recepit. Zeno autem jussit fieri loca judi-
ciaria, et sedes clero et senatui; ac ubi omnes
consedissent, condemnavit Basiliscum, et in Lim-
nus locum Cappadociæ relegavit et castello in-
clusit, atque obserato ostio, sic ille fame, siti ac
frigore una cum uxore ac liberis extinctus inte-
riit. Ob hunc igitur judicium ac sacerdotum con-
sessum, locus ille Toporum nomen nactus est.
Eo usque vero pertingebant triclinia a Constantino
Magno exstructa.

De Sancto Lazaro.

Templum S. Lazari fundatum est a Basilio Macedone, quod deinde Leo ejus filius in majorem formam reduxit, plurimisque possessionibus ditavit, ac monasterium eunuchorum fecit. Eo etiam ex Cypro reliquias S. Lazari, et ex Bithynia sanctæ Mariæ unguentiferae transtulit.

De Sancto Demetrio.

Sancti Demetrii ædem quæ supra muros exstat Bardas Cæsar ædificavit, avunculus Michaelis, quem interfecit Basilius apud S. Mamantem, jam antea ipso Cæsare, dum una cum Michaele Orientalem expeditionem susciperet, membratim conciso in conspectu Michaelis ex sorore sua geniti. Frater quippe erat Bardas Theodoræ Augustæ, quæ mater erat Michaelis.

De templo Stiri nuncupato.

Templum Archangelorum Stiri dictum, a muliere quadam sterili, quæ erat patricia, cognomen obtinuit, et fuit tempore Leonis Macelæ parvum oratorium. Igitur a muliere nomen habuit, a cujus obitu a septuagesimo quinto anno magnus Justinianus magnæ ecclesiæ conditor ibi templum ædificavit. At templis terræ motu collapsis, illud post annos trecentos et triginta octo renovavit Basilius Macedo, qui insuper ablatam a Strategio phialam anæam illuc transtulit. Et tunc eversum est signum illud magice consecratum, maximum, et præ cæteris necessarium, videlicet Conopionis cum muscis, culicibus, pulicibus, cimicibus, quæ ab annis ducentis septuaginta in urbe non comparuerunt.

De Manganis.

Mangana Constantinus Magnus ædificavit pro officinis imperatoris. Dicta autem sunt Mangana, quod illic reposita essent omnia instrumenta bellica, et materiæ mechanicæ, et apparatus necessarius ad oppugnanda mœnia.

De Cynegio.

In locum nuncupatum Cynegium olim violenta morte perempti projiciebantur, eoque in loco statuæ quædam viscebantur. Huc Theodorus Anagnostes cum Himerio Chartulario profectus, vidit statuam brevem, sed valde latam. Me autem, inquit Theodorus, admirante, interrogavit Himerius et ipse mirabundus, quisnam Cynegium condidit? tum ego: Maximinus extruxit, Aristides vero dimensus est: et protinus statua illa delapsa Himerium oppressit. Mihi vero cum ad templum perterritus fugissem, et quod acciderat, nuntiarem, nemo prius credidit, quam rem jurejurando confirmarem. Aliquot igitur ex perempti cognatis et familiaribus imperatoris mecum ad Cynegium perrexerunt, et antequam ad viri cadaver accessissent, statum casum admirati sunt. Cæterum Joannes quidam philosophus dixit, se deprehendisse, fore ut præclarus quidam vir isto signo opprimeretur. Quo

Peri tou 'Agliou Lazárou.

Ὁ δὲ Ἅγιος Λάζαρος ἐκτίσθη μὲν παρὰ τοῦ Μακεδόνης, ὕστερον δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπλατόνθη, ἀποχαρισσάμενος ἐν τῷ τοιοῦτῳ ναῷ κτήματα πολλὰ, καὶ εἰς εὐνοῦχων μονὴν ταύτην ἀκοκτέστησεν. Ἐφερε δὲ ἀπὸ Κύπρου καὶ τὰ ἅγια λείψανα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, καὶ ἀπὸ Βιθυνίας τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς μυροφόρου, καὶ ἐπέθετο ἐκείσε ταῦτα.

Peri tou 'Agliou Δημητρίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Δημήτριον τὸν ἄνωθεν τοῦ τείχους ὄντα, ἐκτίσε Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος τοῦ ἀναιρεθέντος Μιχαήλ παρὰ Βασιλείου εἰς τὸν Ἅγιόν Μάμαντα, καὶ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος κατακοπέντος ἔξωθεν, ὅτε μετὰ τοῦ Μιχαήλ συνεξήλθεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, μεληδὸν ἐνώπιον Μιχαήλ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ. Ἀδελφὸς γὰρ ἐνόγγανεν ὁ Βάρδας τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μιχαήλ.

Peri tou Στείρου ναοῦ.

Ὅτι ὁ Στεῖρος ναὸς τῶν Ἀρχαγγέλων ἀπὸ στείρας γυναικὸς ἔλαθε τὴν προσηγορίαν, πατρικίας οὔσης· καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακελοῦ ἐκτίθηται μικρὸν ἦν. Ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάσθη ὁ τόπος, καὶ τελευτησάσης, διήλθον χρόνοι σέ, καὶ ἐκτίσθη ὁ ναὸς παρὰ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου, τοῦ κτίστορος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας. Συμπτωθέντων δὲ τῶν ναῶν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ μετὰ χρόνους τλή, ἀνεκαίνισεν αὐτὸν Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὅστις καὶ ἐκ τοῦ Στρατηγίου ἄρας τὴν φιάλην τὴν χαλκῆν, τέθεικεν αὐτὴν ἐκείσε, καὶ τηνικαῦτα παραλύθη τὸ μέγιστόν τε καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἐν τῇ πόλει, δηλονότι τοῦ τε Κωνωπίου, καὶ τῶν μυιῶν, καὶ τῶν ἐμπίδων, καὶ φύλλων, καὶ κωρῶν, πρότερον χρόνους σὺ μὴ ὄντων ἐν τῇ πόλει.

Peri Magganōn.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐκτίσε λόγῳ τῶν βασιλικῶν ἐργοδοσίων. Ἐκλήθη, δὲ Μάγγανα διὰ τὸ τὰ μάγγανα πάσης τῆς πόλεως, καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκείσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν σκεῦη.

Peri τῶν Κυνηγίων.

Ἐτ δὲ τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ Κυνήγιον ἐρύπτοντο πρῶτον οἱ βιοθάνατοι. Ἦσαν δὲ τινες ἐκείσε στήλαι. Ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος Ἀναγνώστης μετ' Ἱμερίου Χαρτουλαρίου, εἶδεν ἐκείσε στήλην μικρὰν τῷ μήκει, καὶ πλατεῖαν πάνυ. Ἐμοῦ δὲ, φησὶν ὁ Θεόδωρος, θαυμάζοντος, ἔφη ὁ Ἱμέριος καὶ αὐτὸς θαυμάζων, Ὅστις ὁ κτίσας τὸ Κυνήγιον ἐστίν; Ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμῖνος ὁ κτίσας, καὶ Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας, παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην, καὶ κρούσαι τὸν Ἱμέριον, καὶ μετὰ ταῦτα θανατῶσαι. Καὶ φοβηθέντος μου, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν φυγόντος καὶ καταγγέλλοντος τὰ πραχθέντα, οὐδεὶς μοι ἐπίστευσεν, ἕως ἢν ὅρκους αὐτὸ ἐβεβαίωσα. Οἱ οὖν οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος, καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ Κυνήγιῳ καὶ πρὸ τοῦ τῷ πτώματι τοῦ ἀνδρὸς ἐγγίσει, τὸ πτώμα τῆς στήλης ἐθαύμαζον. Ἰωάννης δὲ τις φιλόσοφος φησιν, ὅτι εὔρεν ὑπὸ τούτου τοῦ

ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηζόμενον, ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πληροφορηθεὶς, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζώδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι.

Περὶ τῶν γιγαντείων ὀστέων.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὐρέθη, ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὄστέα ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅτινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸ Παλάτιον κατέθετο αἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Περὶ τοῦ Πιττάκιου.

Ὅτι ὁ λεγόμενος Πιττάκιος, στήλη ἐν αὐτῷ Ἰστατο τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ Μακέλου, ἦν ἀνήγειρεν Εὐφημία ἡ τούτου γνησία ἀδελφή, ὅτι οἶκος ἦν ἐκεῖσε αὐτῆς, καὶ ἐκάστη ἐβδομάδι εἰς αὐτὴν ἀπήρχετο ὁ βασιλεὺς Λέων, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν σώφρονα καὶ παρθένον. Καὶ οἱ ἀδικούμενοι ἤτε πολιτικοὶ εἶεν, ἤτε θεματικοί, ἢ καὶ ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖσε εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ κλονος ἐτίθον τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ταξεωτῶν· καὶ ὅπταν ἤρχετο ὁ βασιλεὺς, ἐδίδοντο αὐτῷ, καὶ παρ' εὐθὺς ἐλάμβανεν ἐκεῖσε ἕκαστος τὴν λύσιν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἦν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ παλατίῳ καθ' ἐκάστην πρωίαν, ἐπεμπεν ὁ βασιλεὺς ἐβδομαδάριον τινα, καὶ ἐλαμβάνετο ἀπὸ τῶν ταξεωτῶν τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ πιττάκια, καὶ ἐποίει ὁ βασιλεὺς τὰς λύσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν πιττάκιων, καὶ ἐδίδου καθ' ἐκάστην τοῖς ἐβδομαδαρίοις καὶ κοιτωνίταις αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Πιττάκιου, καὶ ἐδίδου οὗτοι τοῖς φυλάσσοις, κἀκεῖνοι τοῖς δεομένοις. Διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διοικεῖσθαι ταχέως, ἐσπέρας ἐτίθου τὰς δεήσεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον τὸ πέρας. Καὶ οὕτως ἐκλήθη ὁ τόπος Πιττάκιος.

Περὶ τὰ Εὐβούλου.

Ὅτι τὰ Εὐβούλου ἔκτισεν Εὐβούλος πατρικίος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρακῆος· οἶκος γὰρ αὐτοῦ ἦν.

Περὶ τοῦ Ὁσίου Σαμφῶν.

Τὸν δὲ Ὁσίον Σαμφῶν ἔκτισεν ὁ αὐτὸς ὄσιος, προτροπῇ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ· ἐκεῖσε γὰρ ἔαθη ὁ βασιλεὺς.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος.

Ὁ δὲ Ἰσίδωρος, ὁ τοῦ Εὐβούλου ἀδελφός, τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ποιήσας ναὸν, ἔκτισε καὶ τὸν Ἅγιον Τρύφωνα, ἐπικυρώσας καὶ κτήματα πολλά.

Περὶ τὰ Προτασίου.

Ὁ μὲν τόπος τοῦ Οὐρβικίου ἐκλήθη Προτασίου. Ἡ δὲ θεοτόκος ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου βασιλέως, τοῦ ἀνδρὸς τῆς Λωθῆς, ἀπὸ Κουροπαλάτων, τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου ὄντος ἀνεψιοῦ, διεληθόντων χρόνων σ'.

Περὶ τὰ Οὐρβικίου.

Ὅτι τὰ Οὐρβικίου ἡ θεοτόκος παρὰ Οὐρβικίου πατρικίου ἄλλου ἐκτίσθη, καὶ στρατηλάτου τῆς Ἀνατολῆς Βαρδάτου, ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικύρου, μετὰ ρπ' χρόνους τοῦ κτισθῆναι τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ εἰς τὰ Χαμένου ἦν, καὶ ἕτερος αὐτοῦ οἶκος εἰς τὸ Στρατήγιον.

A comperto Philippicus imperator, illud signum in eodem loco terra obrui iussit.

De gigantum ossibus.

Cum ecclesia S. Menæ in Acropoli purgaretur, reperta est ibi fossa gigantum ossibus repleta, quæ ubi imperator Anastasius vidit, in palatium ut insigne spectaculum transferri curavit.

De Pittacio.

In loco nuncupato Pittacio, magni Leonis Macelli visebatur statua, quam erexerat Euphemia germana ejus soror, quod ibi domum haberet, singulisque hebdomadis ad eam imperator ventitaret, quia temperans admodum erat, et perpetuam virginitatem servabat. Quotquot igitur injuria ab aliis affecti erant, vel cives, vel provinciales, vel ex quacunque alia orbis parte, libellos suos gradibus ejus columnæ reponebant, asservantibus illos apparitoribus, a quibus postea imperatori, istuc venienti, offerrebantur, et accipiebat ibi ex tempore quilibet jus suum. Quando vero in palatio commorabatur imperator, quotidie primo mane mittebat ex hebdomadariis aliquem ad recipiendos a prædictis ministris oblatos libellos supplices, ad quos ipse continuo respondebat, et responsiones per hebdomadarios seu cubicularios remittebat ad aulam Pittacii appellatam, custodibus restituendas, qui supplicibus reddebant. Quare qui cito sibi satisfieri cupiebant, vespere illis deponabant supplices libellos, et postridie sententiam accipiebant. Hinc locus ille Pittacius nuncupatus fuit.

De xenodochio Eubuli dicto.

Xenodochium Eubuli nuncupatum condidit Eubulus patricius, tempore Justinii Thracis; domus quippe ejus ibidem erat.

De Sancto Sampsonē.

Xenodochium Sampsonis appellatum, ipsemet S. Sampson condidit, impulsu Justiniani magni; quoniam ibi sanatus fuit idem imperator.

De Sancto Tryphone.

Isidorus Eubuli frater domo sua in Ecclesiam conversa Sanctum Tryphonem extruxit, multisque possessionibus locupletavit.

De Protasio.

Locus dictus Urbicii, olim Protasii vocabatur. Templum autem Deiparæ, eodem in loco, conditum est a Justino Curopalate imperatore, marito Lobes, Justiniani magni sororis filio, post annos ducentos quinquaginta.

De templo Deiparæ cognomine Urbicii.

Templum S. Deiparæ Urbicii appellatum extruxit alius quidam Urbicius patricius et magister militum Orientis Barbatī, qui de re militari scripsit, tempore Anastasii Dicori, centum et octoginta annis post conditam Constantinopolim. Domus ejus una erat in Chameno, altera in Strategio.

De Strategio.

Alexandri Macedonis statua in Strategio supra magnam columnam erecta visitur, quæ prius Chrysopoli stabat; quod ibi exercitui suo duplex stipendium uno eodem tempore erogaverit. Quare urbs illa a Macedonibus nuncupata fuit Chrysopolis, a populo vero strategium. Annis autem sexcentis quadraginta et octo, postquam hæc statua Chrysopoli erecta fuit a plebe, Constantinopolim cam transportari curavit Constantinus Magnus; eodemque in loco propter planitiem milites exerceri solebant. Monolithum ibidem collocatum, fragmentum erat illius, quod in Hippodromo exstat. Delatum autem est Athenis, sub Theodosio Juniore, a Proclo patricio. Eodem in Strategio positus erat Tripus, præteritarum, præsentium et futurarum rerum notitiam continens: item Polus Australis, et catinus Tricaccabi, qui jacet in loco Tzyri dicto; is enim pro oraculo erat: proxime autem, urbis Fortuna visebatur; quæ omnia Bardas Cæsar Michaelis avunculus, partim alium in locum transportari curavit, partim confregit commisitque.

De parvo Strategio.

In parvo Strategio exstat Leonis Macellæ statua.

De Chalcopratiis.

In Chalcopratiis a Constantino Magno habitaverunt Judæi, annos centum et triginta duos, vendebantque ibi æramenta. Theodosius vero Junior, eis inde expulsis, locum repurgavit, ac templum S. Deiparæ condidit; quod terræ motu collapsum reædificavit Justinus, qui ex Curopalata positus est imperio, ac insuper possessionibus immobilibus locupletavit.

De sacro Conditorio quod ibidem visitur.

Sacrum Conditorium in Chalcopratiis Justinus et Sophia condiderunt, templum reædificantes. Ibi lectorum officioungebantur Michael Rangabe Curopalata antequam imperio potiretur, et Bardas Cæsar, Michaelis avunculus, et complures magistri: eodemque in loco deposita jacet zona et vestis sanctissimæ Deiparæ. Masorium autem in Blanchernis asservatur.

De Sancto Jacobo.

Templum S. Jacobi idem imperator ædificavit, ac in sacro conditorio sanctorum Innocentium reliquias reposuit, item Simeonis Theodochi, prophetæ Zachariæ, et Jacobi fratris Christi. Præterea in sinistra parte sacri conditorii asservatur coma S. Joannis Præcursoris; in dextra vero parte sanctarum mulierum unguentiferarum corpora.

De basilica.

In ea parte ipsius basilicæ pone Miliarium, quæ aureo laqueari operta est, stabat statua virilis inaurata, ubi etiam visebatur Examum Heraclii imperatoris, ac genuflexa Justiniani tyranni statua. Illic

A

Περὶ τοῦ Στρατηγίου.

"Ὅτι τὸ καλούμενον Στρατήγιον, ἡ στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ἡ ἐν τῇ μεγάλῃ κίονι ἱσταμένη, καὶ ἴστατο πρῶτον εἰς Χρυσόπολιν, ὅτι τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῆς πόλεως παρὰ τῶν Μακεδόνων Χρυσόπολις. Τὸ δὲ Στρατήγιον ὠνομάσθη παρὰ τοῦ λαοῦ Ἀνηγέρθη ἡ στήλη παρὰ τοῦ πλῆθους τοῦ λαοῦ ἀνά τῶν χμη' ἐτῶν. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖσε δὲ ἀπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδίον ἦν ὁ τόπος. Τὸ δὲ Μονόλιθον, τὸ ἱστάμενον ἐκεῖσε ἀπόκομμα τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον ἦν. Ἦκε δὲ ἀπὸ Ἀθηνῶν παρὰ Ηρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου. Ἰστατο δὲ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὸ Στρατήγιον, καὶ ὁ Τρίπους ἔχων τὰ περιβληκότεα, τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα, καὶ ὁ νότιος πόλος καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Τρικακκάβου, ἡ τεθεῖσα εἰς τὰ Τζόρου. εἰς μαντεῖον ἦν ὁ τόπος. Πλησίον δὲ ἐκεῖσε ἦν καὶ ἡ Τύχη τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαήλ, μετέθηκε, καὶ παρέλυσεν αὐτὰ, καὶ συνέτριψε.

B

Περὶ τοῦ μικροῦ Στρατηγίου.

Ὁ δὲ μικρὸς Στρατήγιος ὑπάρχει στήλη τοῦ Λεωμακέλου.

Περὶ τῶν Χαλκοπρατειῶν.

"Ὅτι τὰ καλούμενα Χαλκοπρατεῖα, πρότερον ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινοῦ τοῦ Μεγάλου κατοικίαι ἦν τῶν Ἰουδαίων. Ἦσαν δὲ ἐκεῖσε χρόνους ρλβ' καὶ ἐπίπρασκον ἐκεῖσε τὰ χαλκώματα. Ὁ δὲ Μικρὸς Θεοδοσίος ἐξέωσεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν, καὶ ἀνακαθάρσας τὸν τοιοῦτον τύπον, ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε, ὑπὸ σεισμῶ συμπτωθέντα Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλάτων αὐτὸν ἀνήγειρε, καὶ ἀκίνητα κτήματα ἀπεκύρωσε.

C

Περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀγίας Σοροῦ.

Τὴν δὲ ἀγίαν Σορὸν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἔκτισε, καὶ τὸν ναὸν ἀνοικοδομήσαντες. Ἐκεῖσε ἦν ἀναγινώσκων Μιχαήλ ὁ Παγγαβὴ καὶ Κουροπαλάτης πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, καὶ Βάρδας ὁ θεῖος Μιχαήλ, καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων ὅπου καὶ ἀπόκειται ἡ ζώνη καὶ ἡ ἐσθῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τὸ δὲ ἅγιον μαφόριον κεῖται ἐν Βλαχέρναις.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου.

Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν Ἅγιον Ἰακώβον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, καὶ κατέθηκεν ἐν τῇ Σορῷ τῶν ἀγίων Νηπίων τὰ λείψανα, καὶ τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου, καὶ τοῦ ἀγίου προφήτου Ζαχαρίου, καὶ τοῦ ἀγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ Σορῷ, ἐν εὐωνύμῳ μὲν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Πρυδρόμου τὰς τρίχας, ἐν δεξιᾷ δὲ τῶν ἀγίων μυροφόρων γυναικῶν.

D

Περὶ τῆς Βασιλικῆς.

εἰς δὲ τὸν τῆς Βασιλικῆς χρυσόροφον ὀπίσω τοῦ Μιλίου, ἦν ἀνδρῶεικελον ἄγαλμα χρυσέμβρανον, ἐνθα ἦν τὸ Ἐξαμὸν Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, καὶ γονυκλινὲς Ἰουστινιανὸς τοῦ τυράννου. Ἐκεῖ ὁ Τερθέλις

ἔδημηγόρησεν· ἐν αἷς ἐλέφας ἴστατο παμμεγέθης ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευασμένος. Ὅρος δὲ ἦν πρὸς τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν, ἐνθα ἦν καὶ σχολὴ φυλαττόντων τὴν πόλιν. Ἐμνε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἐναντίοις ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενος, καὶ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ πορθουμένου, ἠπεῖλει τῷ τὸν ἐλέφαντα φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν. Ὁ δὲ θηροκόμος οὐκ ἐνεδίδου, ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι. Τὸ δὲ θηρίον ἀτίθαστον ὄν, καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε· καὶ ὁ Σεβήρος ἀκούσας τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παρευθὺς ἀνετυπώθη τό τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος· Ἐνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος, θεὸς ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ μετετέθη. Ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Γόμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· εἰσήχθη δὲ μετὰ στηλῶν δέκα.

Περὶ τὰ Πατρικίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὰ Πατρικίας, ὀπισθεν τῆς ἀγίας Σοφίας, οἱ βασιλεῖς ἤρχοντο ἐπὶ ταῖς προελεύσεσι μετὰ τῶν δεσποινῶν, ὅτε ἐμελλον ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν· οἶκος γὰρ ἦν ἐκεῖσε κτισθεὶς παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Αἱ δὲ πατρίκιαι, αἱ Ζωσταί, [καὶ] οἱ πατρίκιοι ἐκεῖσε προσήρχοντο, καὶ ἤλλασσον τὸν βασιλέα καὶ τὴν δεσποιναν μετὰ καὶ τῶν πραιποσίτων.

Περὶ τοῦ Βοσπορίου.

Ὅτι τὸ Βοσπόριον, καθὼς φησιν Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεύς, ὅτε Βύζας ἔκτισε τὸ Βυζάντιον, βοῦν ἀπίστειλεν ἀπὸ τοῦ Προσφορίου, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Χρυσόπολιν, καὶ οὕτως ἐκλήθη Βοσπόριον. Ἐκεῖ δὲ ἐπωλοῦντο οἱ βόες καὶ εἰς τὸ σιγματοειδὲς τεῖχος μέχρι τοῦ Κοπρωνόμου. Ἐκεῖνος ὕρισεν εἰς τὸν Ταῦρον πωλεῖσθαι.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

Τὸν δὲ Ἅγιον Παῦλον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ἀνήγειρεν Ἰουστίνος καὶ Σοφία· ὡσαύτως καὶ τὸν Ὅσιον Ζωτικόν, καὶ ἐτύπισαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωδοὺς ἐκεῖσε, καὶ σιτηρέσια λαμβάνειν. Παρίστατο δὲ Ζωτικός ὁ πρωτοδεστιάριος αὐτοῦ τοῖς κτίσμασιν.

Περὶ τοῦ Νεωρίου.

Ὅτι ἡ λεγομένη λίμνη τοῦ Νεωρίου βοῦν εἶχεν ἰστάμενον χαλκοῦν παμμεγέθη. Κράζειν δὲ ἔλεγον αὐτὸν ὡς βοῦν μίαν νοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἐστοιχείωσε δὲ ὁ αὐτὸς Κόνων, ἐν ᾧ καὶ ἄγορα τῶν θαλασσίων ἐμπόρων τὸ πρότερον ἦν· ἐπὶ δὲ Ἰουστίνου μετετέθη εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα.

Περὶ τὰ τοῦ Βασιλίδος καλούμενα.

Τὰ δὲ Βασιλίδος, οἶκος ἦν Βασιλίδου πατρικίου καὶ κοιανιστορος τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Περὶ τῶν Ἀρκαδιανῶν.

Ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης αἱ Ἀρκαδιαναί, παρὰ Ἀρκαδίου ἐκτίσθη, ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἕξ εἰς ὄψικιον αὐτοῦ, ἤγουν εἰς τὰ πρόκενσα, ὃ ἔστι μετὰ στασίματα· ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρ-

et Terbelis concionatus est. Item eodem in loco erectus erat a Severo elephas ingentis magnitudinis. Erat autem collis ante partem graduum, ubi et schola custodum urbis excubabat. Habebat etiam ibi argentarius qui luncibus iniquis in vendendo utebatur, cujus officina cum ab elephanto subverteretur, mortem ille interminatus est ejus custodi, nisi belluam cohiberet. Magistrum autem elephanti, cum minas ipsius floccifaceret, interfecit falsus ille libripens, et elephanto devorandum objecit. Bellua vero necdum cicurata ipsum una sustulit. Quod ubi rescivit Severus elephanto sacrificavit, et in eodem loco ipsius belluæ ejusque magistri statuas erexit. Ibidem quoque Hercules multis sacrificiis colebatur, qui postea in Hippodromum translatus est; Juliano enim consule Roma Byzantium advectus fuit una cum aliis decem statuis.

De templo S. Deiparæ Patriciæ nuncupato.

In ecclesiam S. Deiparæ cognomine Patriciæ, quæ est pone S. Sophiæ ecclesiam, imperatores et augustæ ibant processionum causa cum ad Sanctam Sophiam ituri essent; etenim domus ibi erat, quam Constantinus Magnus exstruxerat. Huc accedebant patriciæ, Zostæ ac patricii una cum præpositis, ac imperatori et augustæ mutatoria porrigebant.

De Bosporio portu.

Bosporius portus ita nuncupatur, ut inquit Joannes Antiochenus, quod, quando Byzas condidit Byzantium, bovem solvit a loco Proosphorio dicto, qui tranavit Chrysopolim usque, et ideo angustiae illæ maris Bosporium appellantur. Ibi enim et in illa muri parte quæ est ad figuram sigmæ constructa, boves vendebantur, quod etiam moris fuit usque ad Constantinum Copronymum; qui constituit, ut in Tauro venderentur.

De orphanotrophio Sancti Pauli.

Orphanotrophium S. Pauli Justinus et Sophia condidere; similiter et Sanctum Zoticum, et statuerunt ibi mutilatos quibus alimenta præbuerunt. Præfuit autem ædificio et Zoticus protovestiarius.

De portu Neorio.

In portu nuncupato Neorio bos æneus ingentis molis stabat, quem semel in anno solitum mugire ferunt, et eodem die mali quid urbi accidisse. Eundem autem portum magicis præstigiis consecravit ipse Conon; in quo et maritimorum mercatorum antea forum erat: Justino vero imperante in Juliani portum translatus est.

De Basilidis tractu ac æde.

Tractus Basilidis dictus, domus erat Basilidis patricii et quæstoris Justiniani Magni.

De Arcadianis.

Ecclesiam S. Joannis Arcadianæ vocatam ædificavit Arcadius, qui sex millia civium ad obsequium, id est, ad processionem post stationes fieri solitum, sibi adlegit, eosque Arcadianos nuncupavit,

Summo quippe amore et beneficentia illos prosequatur.

De Ecclesia SS. Cosmæ et Damiani Basilisci nuncupata.

SS. Cosmæ et Damiani ecclesia, quæ est in Basilisci tractu, a Justino et Sophia condita est. Basilisci vero domus ædificata est a Basilisco patricio ac vigilum præfecto, Verinæ imperatricis fratre, qui postea eandem domum in palatia mutavit. Palatia autem Sophiana extruxit Mauricius imperator pro Anastasia socru sua ac Tiberii. Post annos autem viginti septem Heraclius dux exercitus, antequam imperaret, ibi habitavit post Anastasiæ obitum; plurimum enim isto loco delectabatur, quia ibi revelatum ei fuerat, fore ut imperium obtineret. Postquam vero ad thronum evectus est, nomen suum et filii sui ad murum describi curavit.

De Sancto Platone.

Templum S. Platonis extruxit Anastasius Dicomus sub principium septimi sævi. Columnas vero decem insculptas Thessalonica advexit; quarum octo ornant ipsum templum; duæ autem a Romano seniore in templo Salvatoris Chalces erectæ sunt.

De Digisteo.

In loco Digisteo nuncupato duæ factiones populi olim congregabantur: idque factum est per annos quingentos. Accidit autem, cum Theodora Theophili uxor uterum gestans Blachernas adiret, ut equus ejus in porticu ante narthecem templi, corrueret: ac similiter in reditu eodem in loco prolaberetur: quare ex revelatione templum S. Annæ excitavit.

De Mariano.

In loco cognominato Mauriano Mauricius imperator cum adhuc esset patricius et comes exorbitum, habitabat; dein vero ubi imperium adeptus est, Mauriani nomen locus ille obtinuit.

De templo Sanctæ Anastasiæ Romanæ.

Templum Sanctæ Anastasiæ Romanæ, quod in Mauriano visitur, sanctus Marcianus condidit ex divitiis Asparis, quem Leo Macela interfecit; et cum ipsum templum extruere vellet idem sanctus, in loco Psipha nuncupato ubi olim vendebantur tessellæ, solum duobus numismatum millibus emit, eo quod locus impurus esset, atque ibi sancti Gregorii Theologi commentaria inventa essent, in quibus ante annos centum ita scriptum fuerat: Bene novi fore aliquando, ut hoc templum majus et pulchrius renovetur. Hæc mihi Spiritus sanctus prædicit. Præterea ecclesia Sanctæ Anastasiæ prius parvum oratorium erat, et ligneo trullo tectum, postea vero Basilius imperator aureo laqueari eam operuit. Item ecclesia Sanctæ Irenes ad Perama ab ipsomet sancto Marciano extructa fuit. Cæterum sanctus Gregorius Theologus in eodem templo orthodoxos docuit, cum adhuc oratorium esset. Qui autem ista narrat Anastasin

καθιανούς· πάνυ γὰρ ἐφίλει καὶ εὐεργέτει αὐτούς.

Περὶ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῶν Βασιλίσκου.

Οἱ δὲ Ἅγιοι Ἀναργυροὶ, οἱ ὄντες εἰς τὰ Βασιλίσκου, ἐκτίσθησαν ὑπὸ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας. Τὰ δὲ Βασιλίσκου ἐκτίσθησαν παρὰ Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τῆς βίγλης, ἀδελφοῦ Βηρίνης τῆς βασιλίδος· ἐποίησε δὲ τὸν οἶκον αὐτοῦ παλάτια. Τὰ δὲ παλάτια τῶν Σοφίων ἀνήγειρε Μαυρίκιος ὁ βασιλεὺς εἰς ὄνομα Ἀναστασίας πενθερᾶς αὐτοῦ, καὶ Τιθερίου. Μετὰ δὲ χρόνους κζ' Ἡράκλειος στρατῶρ, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο, μετὰ τὸ τεθνήσκειν τὴν Ἀναστασίαν· πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτὴν, καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη περὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ κρατῆσαι, ἰστόρησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ τεῖχος.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ηλάτωνος.

Ὅτι τὸν Ἅγιον Ηλάτωνα ἀνήγειρεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκυρος, ἐναρχομένου τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος. Τοὺς δὲ κίονας τοὺς δέκα, τοὺς ἐνζώδους ἔφερεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης· οἱ μὲν ὀκτὼ ἴστανται ἐν τῷ ναῷ, οἱ δὲ δύο ἐτέθησαν ἐν τῇ Χαλικῇ παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος.

Περὶ τῶν Διγιστέων.

Ὅτι ὁ καλούμενος Διγιστεύς ἄθροισις ἦν τὸ παλαιὸν τῶν δύο μερῶν, τῶν δημοτικῶν συλλόγων· ἐκεῖσε ἠθροίζοντο· διήρκεισε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρα δὲ ἡ τοῦ Θεοφίλου γυνὴ ἀπερχομένη ἐν Βλαχέρναις ὠλισθήσεν ὁ ἵππος αὐτῆς ἐν τῷ ἐμβόλω, τῷ ὄντι πρὸς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ, καὶ πάλιν ὠσαύτως ὑποστρέφουσα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὠλισθήσεν, οὔσης αὐτῆς ἐγκύου· καὶ ἀποκαλυφθεῖσα, ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης.

Περὶ τὰ Μαυριανοῦ.

Ὅτι τὰ Μαυριανοῦ, ὄντος πατρικίου Μαυρικίου τοῦ βασιλέως καὶ ἐξκουβίτου, ἐκεῖσε ἦν ὁ οἶκος αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν, ὠνομάσθη ὁ τόπος τὰ Μαυριανοῦ.

Περὶ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας.

Ὅτι τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, τὸν ὄντα εἰς τὰ Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὄσιος ἐκτίσεν ἐκ τοῦ πλοῦτου Ἀσπαρος ἀναιρεθέντος παρὰ Λέοντος τοῦ Μακέλου. Ὀφείλιον δὲ ὁ ὄσιος κτίσαι αὐτὸν εἰς τὰ ψηφᾶ, ἐν οἷς αἱ ψηφίδες ἐπωλοῦντο, ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς νομίσματα β', διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον μυσαρὸν, καὶ διὰ τὸ εὑρεθῆναι ὑπομνήματα ἐκεῖσε τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, πρὸ ἐτῶν ρ' γράφοντα οὕτως· Ἀνακαινοσθήσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, εὐοῖδα· τάδε λέγει μοι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· πρώην εὐκτήριον μικρὸν ἦν· ὑπῆρχε δὲ ξυλότρουλλος ἡ Ἁγία Ἀναστασία· ὁ δὲ βασιλεὺς Βασίλειος ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ ὀρόφου χρυσοῦ· ὁμοίως καὶ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην τὸ Πέραμα ὁ αὐτὸς ὄσιος Μαρκιανὸς ἀνήγειρεν. Ὁ δὲ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐδίδασκεν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τοὺς ὀρθοδόξους, εὐκτηρίῳ οὔσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἀνάστασιν δὲ ταύτην ὁ ἱστορῶν φησὶν ὠνομάζεσθαι, ἢ διὰ τὴν τῆς ὀρθῆς

πίστεως ἀνάστασιν, ἢ διὰ τὸ γυναῖκα ἐγκύμονα πε-
σοῦσαν τελευτῆσαι, κοινῆς δὲ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων
γενομένης εὐχῆς ἀνέστη.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης.

Ἡ πρώην δὲ ἐκκλησία ἡ Ἁγία Εἰρήνη εἰδωλεῖον
ὑπῆρχεν. Ἀνήγειρε δὲ ὁ αὐτὸς ὄσιος καὶ τὸ νοσο-
κομεῖον, τὸ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Εἰρήνῃ ὄν.

Περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τὸ Καραβίτζιν.

Τὸ δὲ Καραβίτζιν τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἔκτισε
Μιχαὴλ ὁ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Βασιλείου. Ἐκλήθη δὲ
οὕτως διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Χήρα γυνὴ ἦν ἐν τοῖς
χρόνοις Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃ δὲ πραιπό-
σιτος τοῦ Θεοφίλου ὀνόματι Νικηφόρος, ἀφῆρπασε
κουμπάρην τῆς χήρας εὐμεγέθη· ἥτις πολλαχόσε
δεηθεῖσα Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, ἔμενεν ἀδιοίκητος
διὰ τὸ κωλύεσθαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πραιποσίτου. Ἡ δὲ
ἀπορήσασα, παρεκάλεσέ τινας τῶν παιγνιωτῶν τοῦ
Ἰπποδρομίου, καὶ ὑπέσχοντο αὐτῇ διὰ τινος μη-
χανῆς διοικηθῆναι. Ποιήσαντες δὲ οἱ αὐτοὶ παι-
γνιώται κουμπάρην μικρὰν ἐν σχήματι πλοίου μετὰ
ἀρμένου, καὶ θέντες αὐτὴν ἐπὶ ἀμάξης μετὰ τρο-
χῶν, γενομένου ἱππικοῦ, ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ
βασιλικοῦ στάματος φωνοῦντες ἀλλήλοις· Χάνε,
κατάπιε αὐτό. Τοῦ δὲ ἀντιλέγοντος· Οὐ δύναμαι
τοῦτο ποιῆσαι· πάλιν ἔφη, ὁ ἕτερος, ὅτι Ὁ πραιπό-
σιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ πλοῖον γέμον κατ-
έπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις φαγεῖν τοῦτο; Ταῦτα
ἐποιοῦν καὶ ἔλεγον πρὸς τὸ φανερωῖσαι τῷ βασιλεῖ
περὶ τοῦ καράβου τῆς γυναικός. Καὶ γνοὺς ταῦτα
ὁ βασιλεὺς ἠρώτησεν, ἀκμὴν οὐκ ἐδιοικήθη ἡ χήρα.
Ἡ δὲ γυνὴ παρισταμένη πλησίον, καὶ πεσοῦσα ἐπὶ
πρόσωπον, ἐδέετο τοῦ βασιλέως ἐκδικηθῆναι. Ὁ δὲ
βασιλεὺς πάνυ λυπηθεὶς καὶ ὀργισθεὶς ἐκέλευσε τὸν
Μυγιᾶριον λεγόμενον τὸν ἑπαρχὸν ὀνόματι Θεόδωρον,
καὶ κελεύει ἀποτεθῆναι ξύλα καὶ φρύγανα ἐν τῇ
Σφενδόρῃ, καὶ συλλαβῆσθαι τὸν πραιπόσιτον, καὶ
καῦσαι μετὰ τῆς στολῆς αὐτοῦ, ὃ καὶ παραυτὰ γέ-
γονε, καὶ ἡ γυνὴ ἀπέλαβε τὸ ἴδιον, καὶ ἐκ τῆς
ὑποστάσεως αὐτοῦ οὐκ ὀλίγα. Διὰ δὲ τὸ καταμένειν
ἐκεῖσε εἰς τὸν ἀπὸ Βαρδάρου οἶκον τοῦ Μαυριανοῦ τὴν
γυναῖκα, ἐκάλεσε Καραβίτζιν.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τῆς παλαιᾶς τὸ Πα-
τριαρχεῖον.

Ἀνήγειρε δὲ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν τὸ
Πατριαρχεῖον, καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, καὶ τὸν
Ἅγιον Ἀγαθόνικον, καὶ τὸν Ἅγιον Ἀκάκιον τὸν
πλησίον τῶν οἰκημάτων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντί-
νου. Τοὺς δὲ Ἁγίους Ἀποστόλους ἔκτισεν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ Ἐλένη σὺν αὐτῇ, δρομικὴν ξυλόσταγον.
Ἐποίησε δὲ καὶ σὺν αὐτῇ μνημοθέσιον τῶν βασι-
λέων, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἐτέθη.

Περὶ τὰ Καρπιανοῦ.

Ὅτι τὰ Καρπιανοῦ ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρι-
κιος, ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου, υἱοῦ Ἡρα-
κλείου, τοῦ Πωγωνάτου.

vocatam fuisse dicit; sive propter rectæ fidei in-
staurationem, sive quia, cum collapsa mulier ute-
rum gestans extincta esset, communibus ortho-
doxorum precibus revixit.

De sancta Irene.

Ecclesia Sanctæ Irenes antea idolorum delubrum
erat. Idem autem sanctus Marcianus extruxit et
nosocomium, quod apud Sanctam Irenem visitur.

De Ecclesia S. Deiparæ Carabitzin appellata.

Ecclesiam sanctissimæ Deiparæ, quæ Carabitzin
vocatur, Michael quem Basilius interfecit condidit.
Hæc vero denominationis causa fuit. Erat vidua
quædam sub Theophilo ejusdem Michaelis patre,
cujus grundem Irenem vi eripuerat ejusdem
Theophili præpositus, nomine Nicephorus. Hæc
vero vidua cum sæpius ea de re ad imperatorem
frustra appellaret, impediente eam ipso præposito,
ne jus suum contra ipsum obtineret, tandem cou-
sillii inops ad Hippodromi mimos recurrit, illi vero
rem se arte quadam peracturos promisorunt.
Itaque facta prava triremi cum carbasso navigii
formam exhibente, eam currui rotis instructo im-
positam, cum ludi Circuses agerentur, coram
imperatoria sede collocarunt, invicem clamantes,
Aperi os, et degluti illam. Cumque alter se id fa-
cere posse negaret, rursus ille; Nicephorus præ-
positus onustam viduæ triremem deglutire potuit,
et tu ne tantillam quidem? Hæc egerunt ac dixe-
runt ut imperatorem de viduæ carabo sive triremi
certiorem facerent. Quæ ubi rescivit imperator, in-
terrogavit, an nondum jus suum vidua illa obti-
nuisset? Mulier autem proxime astans, super fa-
ciem prolapsa ultionem ab imperatore postulat.
Imperator vero valde mæstus, et ad iracundiam
provocatus advocat Theodorum præfectum cogno-
mine Mygiarium ac jubet, ut ligna ac sarmenta in
sphendone congerat, comprehensumque præposi-
tum igni traderet vestibus indutum; quod nulla
interposita mora peractum est: mulierque propriam
navem recepit, ac insuper ex bonis præpositi non
pauca. Cæterum inde eam ædem Carabitzin appel-
lavit, quod mulier illa ibidem domum Barbari in
Mauriani tractu habitaret.

*De ecclesia Sanctæ Irenes antiqua Patriarchium
nuncupata.*

Ecclesiam antiquam Sanctæ Irenes Patriarchium
appellatam, item templum Sanctæ Sophiæ et S.
Agathonici, necnon S. Acacii, quod proxime ædes
Constantinianas visitur, ipse divus ac magnus
Constantinus excitavit. Templum vero Sanctorum
Apostolorum una cum ipso mater ejus Helena
extruxit, forma oblonga et tecto ligneo opertum.
Item monumentum imperatorum, in quo et ipse
conditus est.

De æde seu tractu Carpiani cognomine.

Ædem seu tractum Carpiani condit Carpianus
patricius, tempore Constantini Pogonati, Heraclij
filii.

De ecclesia quæ Bassi vocatur.

Ecclesiam cognomine Bassi, Bassus patricius, cum domus ipsius ibi esset, condidit tempore Justiniani Magni. Huic indignata Theodora imperatoris uxor chorda caput ejus constringi jussit, ita ut oculi ejus exilierint.

De Sancto Artemio.

Templum S. Joannis Præcursoris condidit. Anastasius Dicorus Silentarius Dyrrachinus. Illic enim, cum primus a secretis adhuc esset, habitabat. Postquam vero reliquiæ S. Artemii eo translatae fuerunt nomen S. Artemii templum illud obtinuit.

De templo S. Procopii Chelonæ nuncupato.

In eodem templo Sancti Procopii Chelonæ cognominato cujusdam eunuchi statua erecta fuit, in cujus pectore inscriptum erat: *Quisquis signa magice consecrata loco moverit, laqueo præfocetur.* Erat autem statua Platonis cubicularii, qui Basilisci imperatoris temporibus vivus arsit. Cognati vero ejus ab imperatore petierunt, ut Platoni eunuchō statua poneretur. Ille vero haud prohibuit. Cæterum cum templum S. Procopii reædificaretur, in Hippodromum statua illa translata est. Aedes vero ipsius eunuchi ad hodiernam usque diem supersunt in Chelone.

De sancto Procopio, et Sancto Metrophane.

Ecclesiam S. Procopii in Chelone, et S. Metrophanis condidit Constantinus Magnus; Sanctum vero Acacium Carvam nuncupatam exstruxit frater Charisii patricii, tempore Justinii et Tiberii.

De Sancto Procopio Chelonæ.

S. Procopium in Chelone, et Heptascalum ædificavit Constantinus Magnus. Justinianus vero Sanctæ Sophiæ conditor templum illud nomine S. Acacii appellari voluit.

De Mesomphalo.

Mesomphalus in medio septem urbis collium jacet: tres scilicet ab utraque parte sunt, et inter utrosque Mesomphalus, ideoque sic vocatus.

De sancto Procopio Condulium nuncupato.

Templum S. Procopii Condulium appellatum inde nomen accepit, quod Constantinus Justiniani Rhinotimeli pater istac transiens cœspitante equo collapsus sit.

De Sancto Joanne Cinthelia dicto.

Templum S. Joannis Cinthelia cognominatum, inde nomen accepisse ferunt, quod ibi parvi clavi affigendis equorum soleis caderentur. Ejusmodi enim clavi cinthelia vocantur.

De templo SS. Quadraginta ad Thermas Constantinianas, necnon de Ecclesia Sancti Stephani.

Templum Sanctorum Quadraginta, quod est ad Thermas Constantinianas Anastasius et Ariadna ædificarunt. Postquam vero advectæ sunt reliquiæ

A

Περὶ τῶν Βάσσου.

Τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσοσ πατρικίος, ἐπειδὴ οὗκος αὐτοῦ ἦν, ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. Εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα μετ' αὐτοῦ τοῦ Βάσσου Θεοδώρα ἡ γυνὴ βασιλέως ἐσφιγξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ κόρδας, καὶ ἐξεπήδησαν οἱ τούτου ὀφθαλμοί.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου.

Τὸν δὲ ναὸν τοῦ Ἡυδροῦμου ἀνήγειρεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκουρος, ὁ ἀπὸ σελεντιαρίων ὁ Δυρραχίτης· ὄντος γὰρ αὐτοῦ πρωτοασεκρητὶς ἐκεῖσε ὄκει. Μετὰ δὲ τὸ κομισθῆναι τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ὀνομάσθη ὁ ναὸς τοῦ Ἀρτεμίου.

Περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Προκοπίου τῆς Χελιώνης.

B

Ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τῆς Χελιώνης, στήλη Ἰστατο εὐνούχου τινὸς, ἥ ἐν τῷ στήθει ἐγράφη· Ὁ μετατιθεὶς θεμάτια, τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. Ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις βασιλέως τοῦ Βασιλίσκου περιέκαστος γέγονεν. Οἱ δὲ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ἠτήσαντο τὸν βασιλέα στήλην θεῖναι τῷ εὐνούχῳ Πλάτωνι· ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυεν. Ἐν δὲ τῷ ἀνακτίζεσθαι τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου, μετετέθη εἰς τὸ Ἰπποδρόμιον· οἱ δὲ οἴκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἕως τῆς σήμερον ἐν τῇ Χελιώνῃ.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Προκοπίου, καὶ τοῦ Ἁγίου Μητροφάνους.

C

Τὸν δὲ Ἁγιον Προκόπιον τὴν Χελωνην, καὶ τὸν Ἁγιον Μητροφάνην· ἐκτίσεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος· τὸν δὲ ἅγιον Ἀκάκιον τὴν Καρύαν ἐκτίσεν ὁ ἀδελφὸς Χαρισίου πατρικίου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Τιβερίου.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Προκοπίου τῆς Χελιώνης.

Ὅτι τὴν Χελώνην τὸν Ἁγιον Προκόπιον, καὶ τὸν Ἐπτάσκαλον ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ κτίστωρ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἐκάλεσε τὸν ναὸν, ἅγιον Ἀκάκιον.

Περὶ τοῦ Μεσομφάλου.

Ὅτι τὸ λεγόμενον Μεσομφάλον μέσον ἐστὶ τῶν ἐπὶ τὰ λόφῳν, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα, τρεῖς· καὶ μέσον ἐστὶ τοῦτο· διὰ τοῦτο ἐκλήθη Μεσομφάλον.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Προκοπίου τὸ Κονδύλιον.

D

Ὅτι τὸ Κονδύλιον ὁ Ἁγιος Προκόπιος, διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι διερχόμενος Κωνσταντῖνος ὁ πατὴρ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοσμήτου ἐκεῖσε ἐκονδύλισεν ὁ ἵππος αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κινθῆλιας.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Κινθῆλια τὸν Ἁγιον Ἰωάννην λέγουσιν, ὅτι οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ κάμνειν ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ καθάλλαρικὰ, ἅπερ λέγουσι Κινθῆλια.

Ὅτι τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντινιανὰς τῶν Ἁγίων Μ', Ἀναστάσιος καὶ Ἀριάδνη ἀνήγειραν. Μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτο-

μάρτυρος Στεφάνου, ἀνήγειραν ἕτερον μικρὸν ναὸν, καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν, Ἅγιον Στέφανον.

Περὶ τοῦ Δεξιοκράτους.

Τὰ Δεξιοκράτους οἶκος ἦν Δεξιοκράτους πατρικίου, ἐν ταῖς χρόναις Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, ἐν ᾧ καὶ Μαυρίκιος γηροκομεῖον ἀνήγειρε σὺν τοῖς ἐμβόλοις. Ἦν δὲ ἐκεῖ οἶκος Καρπιανοῦ πατρικίου, καὶ ἐξ αὐτοῦ εἴληφεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν Καρπιανοῦ.

Περὶ Κύρου.

Τὰ δὲ Κύρου τὴν Ὑπερχίαν Θεοτόκον ἔκτισε Κύρος ἑπαρχος, ὁ καὶ παριστάμενος εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, κραζάντων τῶν δήμων· ὅτι Κύρος καὶ εἰς ἄλλο κινήσει καὶ προκόψει. Καὶ φθονηθεὶς ἐποίησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μητροπολίτην εἰς Σμύρνην.

Περὶ τὸ Κοντοσκάλη.

Ὅτι τὸ Κοντοσκάλη ἡ πόρτα ἀπὸ Ἀγαλλιανοῦ τουρμάρχου παρισταμένου, ὅτε ἐκτίζετο ὁ λιμὴν. Ἐκαλεῖτο δὲ ἐκεῖνος Κοντοσκάλη, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως.

Περὶ τοῦ ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου

Ἐν τῷ καλούμενῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου, ὅπερ ὁρᾶται εὐμηκες κτίσματος νοσοκομεῖον ἦν, ὅπερ ἀνήγειρεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἰς πορνεῖον. Γέγονε δὲ καὶ οἶκος Ἰσιδώρου πατρικίου, εἴτα μοναστήριον γυναικείον· καὶ ὁ Θεόφιλος ἐποίησεν αὐτὸ ξενῶνα. Ἰστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλωστοῦ κίονος λιθίνου τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ πολιτῶν ἐκεῖσε ἀπερχομένων καὶ ἐρώωντων σπουδαίως ζώντων τῆς ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας. Ἐξώθεν τοῦ αὐτοῦ οὐχ εὐρίσκατο ἕτερον πορνεῖον. Καὶ ἦσαν διάχωροι πρὸς τοὺς κίονας μετὰ κρικελίων καὶ κουρτίων, καὶ οὕτως οἱ ἐκεῖσε ἐν ἀσωτίᾳ ὄντες καὶ ἐρώωντες ἐτέρποντο. Ἦν δὲ στήλη τῶν ἐν ὑπολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν τῶν τε παρθένων καὶ μὴ, πλουσίων τε ὁμοῦ καὶ πενήτων. Καὶ ἐάν τις ἔλυσεν αὐτῶν τὴν παρθενίαν, καὶ μὴ βουλομένων ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι· Ἀπέλωμεν εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ πρὸς τῆς στήλης. Καὶ ὅτε ἐπλησίαζον, εἰ μὲν ἀμειπτος, διήρχετο ἀβλαβῆς· ἢ δὲ ἐφθαρμένη, ἐπιστάσις ἀθρόα ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἐαυτῆς αἰδοῖον. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν λαθραίως ἐμοιχεύοντο, τοῦτο καὶ ἐπὶ αὐταῖς ἐγίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγγχετο καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ἐπίστευον τῇ γενομένῃ πορνείᾳ ἐκείνων τηρικαῦτα ὁμολογουσῶν. Ἡ δὲ γυνὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ κουροπαλάτων συνέτριψε τὴν στήλην, διὰ τὸ καὶ τῆς αὐτῆς αἰδοῖον φανῆναι μοιχευσάσης, διερχομένης ἐφ' ἵππῳ ἐκεῖκε, καὶ ἀπερχομένης ἐν τῷ λούματι τῶν Βλαχερνῶν, ὕμβρου ἐξαισίου γενομένου, καὶ μὴ δυναμένης διὰ θαλάσσης ταύτης ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμοισιν ἐκεῖ ἀπελθεῖν.

Περὶ τοῦ Ζεύγματος.

Τὸ δὲ νῦν καλούμενον Ζεύγμα ἐκλήθη οὕτως, ἀφ'

S. Stephani protomartyris, altarum parvum templum exstruxerunt, ac appellatione Sancti Stephani donarunt.

De Dexiocratis tractu.

In loco Dexiocratis dicto, domus erat Dexiocratis patricii, tempore Theodosii Junioris. Ibidem Gerocomium una cum porticibus Mauricius exstruxit. Præterea eodem in loco erat domus Carpiani patricii, a quo locus illo Carpiani nomen accepit.

De ecclesia S. Deiparæ Cyri cognominata.

Ecclesiam Sanctissimæ Deiparæ Cyri nuncupatam ædificavit Cyrus præfectus, qui cum structuræ muri terrestris sub Theodosio Juniore præset, populi acclamations meruit, dicentis, fore ut ad majorem proveheretur dignitatem Cyrus. Qua de re invidia motus imperator ipsum metropolitum Smyrnæ fecit.

De porta cognomine Contoscale.

Porta quæ Contoscale appellatur, ab Agalliano Tumarcha, qui structuræ portus præerat, nomen accepit; vocabatur enim ipso Contoscele, idcirco et porta illa cognominata fuit.

De xenodochio Theophili.

In loco nuncupato Zeugmate supra collem, quod nunc prolongum visitur ædificium, nosocomium erat, exstructum olim a Constantino Magno pro lupanari. Fuitque postea domus Isidori patricii, ac dein monasterium mulierum. Theophilus autem vertit illud in xenodochium. Stabatque ibidem supra columnam lapideam tortilem Veneris statua: cives autem illuc convenientes ac amatores, meretrices isthic habitantes ad concubitum adibant; præter hoc quippe lupanar nullum aliud in urbe inveniebatur. Igitur eodem in loco ad columnas exstabant cellæ, cancellis et cortinis distinctæ, intra quas amantes libidini ac voluptati vacabant. Hæc insuper statua usui erat ad mulierum et virginum, divitiarum inopumque, quæ in suspicionem venerant, pudicitiam probandam. Si quis enim eis virginitatem eripuisset, ipsis virginibus factum negantibus, parentes et amici dicebant: Adæmus Veneris statuam, et illa castitatis tuæ periculum faciet. Ubi vero illuc accesserant, si culpæ expers erat, illæsa pertransibat; sin autem vitiata erat, subito quodam impetu, vestes ejus discerpebantur, ac pudenda ostendebat. Idem uxoribus adulteratis contingebat, eodemque indicio convincebantur. Huic violatæ pudicitie testimonio omnes cum summa admiratione fidem habebant, ipsis item factum non ultra negantibus. Uxor autem Justinii Curopalatae statuam hanc confregit, eo quod ipsa quoque, denudatis pudendis adulterii convinceretur, cum equo illac transiret ad balneum Blachernarum; etenim adeo ingens fuerat procella ut mari dromonibus imperatoris eo transmeare non posset.

De Zeugmate.

Locus qui nunc Zeugma nuncupatur, ex eo tem-

pore cognomen hoc accepit, quo S. Stephani protomartyris reliquæ allatæ sunt. Eo enim in loco mulæ currui junctæ sunt, quæ eas ad thermas usque Constantinianas vexerunt.

De templo Sanctorum Anargyrorum, quod est in Zeugmate.

Templum Sanctorum Anargyrorum quod in Zeugmate situm cernitur, conditum est a Proclo patriarcha Constantinopolitano, discipulo magni Joannis Chrysostomi, et œcumenici patriarchæ, tempore Theodosii Junioris.

De templo sancti Eliæ.

Templum S. Eliæ, quod exstat in loco Petriion nuncupato, scholæ legionisque Zenonis ex Perside reducis collata magna auri summa, ipso imperatore instante, ac una cum Ariadne in partem sumptuum veniente, extruxerunt amplissimum; quoniam ipsis S. Elias in castris apparuerat.

De Sancta Euphemia cognomine Petra.

S. Euphemiam, quæ Petra nuncupatur, Anastasius Dicorus et Ariadna condiderunt.

De gerocomio Geragathæ.

Gerocomium Geragathæ ædificavit Agatha vetula, Petri patrii filia longe pulcherrima, ac illic habitabat. Sic autem appellata fuit, eo quod virginitatem suam diu illibalam servaverit; Constantinus vero Copronymus hanc violavit multisque dilavit opibus. Quare cum celebrarentur ludi circenses, acclamavit ei populus: *Agatham jam vetulam tu renovasti.* Cæterum ipsa clanculum pie sanctas imagines colebat. Absoluto autem gerocomio, impius ille Copronymus in unum collectas omnes sanctas imagines ibidem igni tradidit.

De statuâ quæ proxime Taurum erectæ cernuntur.

Prope Theodosii Magni statuam in regione Tauri, in inferiori parte infra columnam, collocatæ sunt equestres statuæ Arcadii ac Theodosii filii ejus, et Adriani. Statua autem colorata quæ in Zeuxippi thermis sita visitur, Philippici est principis mansuetissimi.

De loco Harmatii nuncupato.

Locus qui Harmatii appellatur, domus erat Harmatii cujusdam magistri, tempore Zenonis: qui cum exercitum Basilisci prodidisset, jussu Zenonis interfectus est, in cochlea qua ascenditur ad tribunal Hippodromi.

De Sancto Theophanone, quæ exstat apud Sanctos Apostolos.

Ecclesiam S. Theophanone, quæ visitur extra veterem monumenti testudinem, condidit Constantinus Porphyrogenitus, filius Leonis Sapientis.

De ecclesia S. Marci prope Taurum.

Ecclesiam S. Marci prope Taurum primo Theodosius Magnus cum trullo ligneo extruxit. Postea terræ motu collapsam reædificavit Romanus senior cognomine Lacapenus.

ἄτ' ἀνεκομισθῆ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἐκεῖσε ἐξεύχθησαν μούλαι, καὶ ἦραν τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου ἕως Κωνσταντινιανῶν.

Περὶ τῶν ἐν αὐτῷ Ἁγίων Ἀναργύρων.

Οἱ δὲ Ἅγιοι Ἀνάργυροι, οἱ ὄντες εἰς τὸ Ζεῦγμα, ἐκτίσθησαν παρὰ Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητῶ τοῦ μεγάλου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἡλίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Ἥλιον, τὸν ὄντα εἰς τὸ Πέτριον, συνέδωκαν αἱ σχολαὶ καὶ τὰ τάγματα χρυσίου πολὺ, ὑποστρέψαντος Ζήνωνος ἀπὸ Περσίας, καὶ δευθέντος αὐτοῦ· δέδωκεν αὐτοῖς συνδρομὴν μετὰ καὶ τῆς Ἀριάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειραν αὐτὸν μέγαν ναόν, διότι ἀνεφάνησεν αὐτὸν ἐν τῷ ταξειδίῳ.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τῆς Πέτρας.

Τὴν δὲ Ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν Πέτραν ἀνήγειρεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκυρος καὶ Ἀριάδνη.

Περὶ τοῦ γηροκομίου τῆς Γηραγάθης.

Τὰ δὲ Γηραγάθης τὸ γηροκομεῖον Πέτρου πατρικίου θυγάτηρ τοῦνομα Ἀγάθη, γραῦς ὠραισιότατη τῷ εἶδει σφύδρα, ἀνήγειρε τοῦτο· εἶχε δὲ αὐτὸ οἶκον. Ἐκλήθη δὲ οὕτως, διὰ τὸ φυλάσσειν τὴν παρθενίαν αὐτῆς χρόνους οὐκ ὀλίγους. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος ἔφθειρε ταύτην, δοὺς αὐτῇ πλοῦτον πόνον. Ἰππικῶ δὲ γενομένου, ἔκραξεν ὁ δῆμος· Ὅτι Ἀγάθη ἐγήρασε, σὺ δὲ ταύτην ἀνεπέωσας. Ἦν δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σιδομένῃ τὰς ἁγίας εἰκόνας ὀρθόδοξως. Πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομίου ὁ μισόχριστος Κοπρώνυμος ἀθροίσας τὰς ἁγίας εἰκόνας κατέφλεξεν ἐκαῖσε.

Περὶ τῶν στηλῶν, τῶν πλησίον τοῦ Ταύρου ἱσταμένων.

Πλησίον δὲ τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Ἀδριανοῦ, ἀμφοτέρω ἐφιπποὶ ἱστανταὶ ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσι πλησίον τοῦ κίονος κάτωθεν. Ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη ἐκ χρωμάτων, Φιλιππικοῦ ἐστὶ τοῦ πρασιότου.

Περὶ τοῦ Ἀρματίου.

Τὰ δὲ Ἀρματίου οἶκος ἦν Ἀρματίου τινὸς μαγίστρου ἐν τοῖς χρόνοις Ζήνωνος, τοῦ προδόσαντος τὸν στρατὸν τὸν ὑπὸ Βασιλίσκου, ἀναιρεθέντος ἐκ προτροπῆς Ζήνωνος εἰς τὸν Κοχλίαν τὸν ἐρχόμενον ἐν τῷ καθίσματι τοῦ Ἰπποδρομίου.

Περὶ τῆς Ἁγίας Θεοφανῶ, τῆς οὔσης εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους.

Τὴν δὲ Ἁγίαν Θεοφανῶ, τὴν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τοῦ μνημοθεσίου, ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ εἰς Ταῦρον.

Ὁ Ἅγιος Μάρκος, ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου, ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλότρουλλος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου. Εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ κατενεχθεῖσαν ἀνήγειρεν αὐτὴν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός.

De æreo culice et aliis insectis, quæ ab Apollonio Tyaneo magice consecrata, supra Occidentalem Tauri arcum posita erant.

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ, καὶ μυῖα, καὶ ἄλλα μικρὰ ζώφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψίδος τοῦ Ταύρου ἴσταντο, ἐστοιχειωμένα παρὰ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. Καὶ ἕως μὲν οὖν ἴσταντο, οὐκ ἐφοίτων τῇ πόλει μυῖαι, ἢ ψύλλοι, ἢ κώνωπες. Ὁ δὲ βασιλεὺς Βασίλειος ἐξ οἰκείας ἀγνοίας κατήγγχε καὶ ἔφάνισεν αὐτά.

De cisterna, gerocomio ac balneo, quæ in loco τοῦ Κριοῦ dicto exstant.

Τὴν δὲ κινστέρναν εἰς τὰ τοῦ Κριοῦ καὶ τὸ γηρακομεῖον, καὶ τὸ λοῦμα ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου βασιλέως, μετὰ χρόνους ιβ' καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ναὸν ἀνήγειρε.

Περὶ τὰ Βιγλεντίας.

Ὁ Ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας, εἰς τὸν Ταῦρον, παλάτια ἦσαν κτισθέντα παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ· ὁ δὲ ναὸς ὑπῆρχε τοῦ παλατίου. Ὑπὸ δὲ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα νεωστὶ ἀνηκοδομήθη. Ἀντωνίνα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ Βελισαρίου μαγίστρου, ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ, καὶ μετὰ τὸ χηρεῦσαι ἐποιεῖτο τὴν κατοίκησιν μετὰ τῆς Βιγλεντίας καὶ συνινέσει αὐτῆς ὑκοδομήθη ὁ Ἅγιος Προκόπιος.

Περὶ τῶν Ἀνθημίου πλησίον τοῦ Κύρου.

Τὰ δὲ Ἀνθημίου οἶκος ἦν αὐτοῦ μαγίστρου ὄντος, ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως, ὃς ἔστεψεν αὐτὸν, δεδωκίως αὐτῷ τὴν πρώτην θυγατέρα αὐτοῦ.

Περὶ τῶν τοῦ Γαῖνᾶ.

Καὶ τὰ Γαῖνα, οἶκος ἦν πατρικίου τοῦ τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρακίᾳ μέρη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου, καὶ σφαγέντος ἐκεῖσε.

Περὶ τὰ Μεγεθίας.

Τὰ δὲ Μεγεθίας Μεγέθια δέσποινα ἀνήγειρεν ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρακῆς.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Πολυεύκτου.

Τὸν δὲ Ἅγιον Πολυεύκτον ἀνήγειρεν Ἰουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ κτίστορος τοῦ ἀγωγοῦ. ἔκτισε δὲ τοῦτον εἰς χρόνους τέσσαρας, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων. Γυναικαδελφὴ δὲ ἦν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου.

De ecclesia SS. Deiparæ Ponolytes nuncupata.

Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ Πονολύτης ἐκλήθη οὕτως, ὅτι πολλὰς ἰάσεις ἐπέτελει, καὶ πόνοι τῶν πολλῶν ἐλύοντο.

Περὶ τῆς Θεοτόκου τὰ Ἀρεοβίνδου.

Τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τὰ Ἀρεοβίνδου, ἀνήγειρε Πέτρος μάγιστρος καὶ Κουροπαλάτης, ἀδελφὸς Μαυρικίου. Ὁ δὲ Ἀρεοβίνδος, δι' ὃν ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστίνου τοῦ Θρακῆς τοῦ κρατίστου, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦν ἐκεῖσε. Μετὰ ιβ' χρόνους ἀπ' ἐκείνου τοῦ Ἀρεοβίνδου, ἐκτίσθη ἢ τε ἐκκλησία καὶ τὸ λοῦμα.

Æreus culex et musca et alia parva insecta ab Apollonio Tyaneo magice consecrata supra Occidentalem Tauri arcum posita erant. Quoad illa permanserunt integra, nec muscæ, nec pulices, nec culices urbem intrarunt. Cæterum imperator Basilius Macedo ex ignorantia ea dejecit atque confregit.

Cisternam quæ est in loco τοῦ Κριοῦ seu Arietis nuncupato, gerocomium item ac balneum condidit Stephanus Mauricii cubicularius post annos duodecim. Præterea domum suam in ecclesiam commutavit.

De templo S. Procopii cognomine Vigilantiæ.

Templum S. Procopii Vigilantiæ nuncupatum, quod situm in Tauro visitur, palatia olim erant a Justiniano Magno constructa. Hoc vero templum palatii erat. Sed hæc igne absumpta nuper restaurata sunt. Antonina porro uxor Celisarii magistri, vestitrix erat Theodoræ uxoris Justiniani: quæ cum vidua mansisset, isthic habitabat cum Vigilantiæ, cujus suasu exstructa est ecclesia S. Procopii.

De Anthemii tractu ac æde quæ erat proxime Deiparæ ædem Cyri dictam.

Anthemiana domus erat Anthemii, cum adhuc magister esset, tempore Marciani imperatoris; quem ipse Marcianus, data ei in uxorem filia sua primogenita, coronavit.

De Gainæ domo.

Locus qui Gainæ dicitur, domus erat patricii ejus nominis, qui tempore Arcadii imperium affectavit in partibus Thraciæ, atque ibidem occisus est.

De Megethiæ ædificio.

Ædificium Megethiæ sub Tiberio Thrace a domina Megethia conditum est.

De Sancto Polyucto.

Ecclesiam Sancti Polyucti Juliana filia Valentiniani, aquæductus conditoris, ædificavit intra quatuor annos, evocatis Roma architectis. Fuit autem hæc Juliana soror uxoris Theodosii Magni.

Ecclesia SS. Deiparæ Ponolytes ita vocatur, quod multi illic sanitate recuperata a variis morbis et languoribus liberarentur.

De ecclesia Deiparæ Areobindi nuncupata.

Ecclesiam sanctissimæ Deiparæ Areobindi cognomine Petrus magister, et Curopalata, frater Mauricii condidit. Areobindus autem, a quo locus illic Areobindi dictus est, sub Justino Thrace potentissimo floruit, eodemque in loco domum habebat. Cæterum annis nonaginta duobus a tempore Areobindi, ecclesia condita est ac balneum.

De sancta Anastasia Pharmacolytria.

Ecclesia S. Anastasiæ Pharmacolytriæ condita est ab Anastasio Dicoro eo in loco, ubi antea patricii cujusdam Pharmacæ nuncupati domus exstabat.

De loco cognominato Leomacellum.

Locus vocatus Leomacellum inde nomen accepit, quod ibi olim Leo magnus imperator carnes vendiderit. Uxor etiam ejus chordas torquebat.

De ecclesia Deiparæ Curatoris nuncupata.

Ecclesia Deiparæ Curatoris cognomine exstructa fuit sub Verina Leonis Macclæ uxore; et curator quidam ejusdem, structuræ præfuit, quo ad instar sepulcri Domini fieret.

De Christocamera.

Ad Christocameram domus erat Moselis. Pariter et Christi imago proxime S. Acacium depicta erat, et ideo sic nuncupatur.

De sancta Anna dicta Deuteron.

In loco cognominato Deutero Justiniani Rhinotmeti statua erat, quam postea Bardas Cæsar, Michaelis avunculus dejecit confregitque, Nuncupatus autem est locus Deuteron hujus rei gratia. Justinianus Rhinotmetus a Leontio patricio in Chersonem relegatus fuit, ubi cum decem mansisset annos, profugit tandem ad Terbelim Bulgarorum principem, qui filiam suam Theodoram ipsi in uxorem dedit, et insuper quindecim millia militum subministravit, cum quibus Constantinopolim petiit; sed cum cives eum recipere nollent, simulata fuga, ad portam quæ Antiqua dicitur se recepit, ac inde per aqueductum urbem subiit juxta basim columnæ, quæ est intra urbem; ac imperio potitur; et sic locus ille cognominatus fuit Deuteron. Eoque tempore templum Sanctæ Annæ ædificavit, quoniam uxori ipsius gravidæ sancta illa apparuit. Cæterum maforium ac corpus ejusdem sanctæ ipso imperante in urbem delata sunt.

De Chrysobalanto.

Chrysobalantum domus erat Nicolai patricii ac orientalium domestici, quam ille in duo templa mutavit, S. archangeli Michaelis et Panteleemonis. Nam ipso in castris commorante, uxor ejus ab alio quodam adulterabatur. Qua de re, cum in urbem rediisset, certior factus ambos in lecto collocatos articulatim secuit. Tandem recordatione et metu extremi judicii, duo hæc templa exstruxit. Cum vero, absoluta jam fere structura, ob pecuniæ summam auferetur, apparuit ei in somno angelus Domini dicens: Abi in locum qui est proximus Asparis cisternæ, et invenies erumenam centum auri libras continentem. Quod cum invenisset, locum illum sic nuncupavit.

Monasterium Festinationis.

Monasterium, quod cognominatur Festinationis, ædificavit domina Anna Leonis Isauri uxor. Cum enim reverteretur ex Blachernis gravis, et parienti instaret tempus, ingressa domum cujusdam

A Περὶ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας.

Τὴν δὲ Ἁγίαν Ἀναστασίαν τὴν Φαρμακολυτρίαν ἔκτισεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκωρος· πρότερον δὲ οἶκος ἦν τινος πατρικίου Φαρμακᾶ λεγομένου.

Περὶ τοῦ Λεωμακέλλου.

Τὸ δὲ Λεωμάκελλον καλεῖται ἐκ τοῦ πωλεῖν ἐκεῖσε τὸν Μέγαν Λέοντα τὸν βασιλέα κρέατα· καὶ ἡ τοῦτου γυνὴ ἔπλεκε τὰς χορδὰς. Ἐκ τοῦτου οὖν ἐκλήθη ὁ τόπος οὕτως.

Περὶ τὰ Κουράτορος.

Τὰ Κουράτορος ἐκτίσθησαν ἐν ταῖς χρόναις Βηρίνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Λεωμακέλλου· καὶ ὁ Κουράτωρ αὐτῆς παρίσταται εἰς τὸ ὁμοίωμα τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου.

Περὶ τοῦ Χριστοκαμάρου.

Εἰς δὲ τὸ Χριστοκάμαρον ἦν ὁ οἶκος τοῦ Μωσηλέ. Ἦν καὶ ὁ Χριστὸς ἱστορισμένος πλησίον τοῦ Ἁγίου Ἀκακίου, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη.

Περὶ τῆς Ἁγίας Ἄννης τὸ Δεύτερον.

Ὅτι εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον ἐν τῇ κίονι στήλῃ ἵστατο Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινότμητου· τὴν δὲ στήλην κατήγαγε Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαήλ, καὶ συνέτριψεν αὐτήν. Ἐκλήθη δὲ Δεύτερον, διότι ἐξόριστος γέγονεν ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς εἰς Χερσόνα παρὰ Λεοντίου πατρικίου· ποιήσαν δὲ ἐκεῖ χρόνους δέκα, καὶ φυγῆ χρησάμενος, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Τέρβελιν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγόν, καὶ ἔγχε τε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ὀνόματι Θεοδώραν, καὶ δούε αὐτῆς χιλιάδας ἰε' λαόν, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει καὶ μὴ δεχθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς οἰκούντων, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν παλαιὰν πόρταν, καὶ εἰσελθὼν ἀπεκείσε εἰς τὸν ἀγωγὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ κίονος ἔσωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐκράτησε τὴν βασιλείαν, καὶ οὕτως ἐκλήθη ὁ τόπος τὸ Δεύτερον· καὶ τότε τὸν ναὸν τῆς ἁγίας ἀνήγειρεν Ἄννης, ὅτι ἔγκυος ἦν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ ὠπτήθη αὐτῇ ἡ ἁγία· ἀλλὰ καὶ τὸ Μαφόριον καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐπ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.

Περὶ τοῦ Χρυσοβαλάντου.

Τὸ δὲ Χρυσοβάλαντον οἶκος ἦν Νικολάου δομεστικου τῆς Ἀνατολῆς καὶ πατρικίου, ὃν ἀνήγειρεν εἰς ναὸς δύο, τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Χρονίσκντος δὲ ἐν τῷ ταξειδίῳ, ἐμοιχεύθη ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει, καὶ μαθὼν τοῦτο ἐκοίτασεν ἀμφοτέρους, καὶ μεληδὼν αὐτοὺς κατέκοψεν. Ἐσχάτον δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου, ἀνήγειρε τοὺς ναοὺς. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ τέλος τοῦ κτίσματος καὶ ἀθημονῶν διὰ ποσότητα χρυσοῦ, ὤφθη αὐτῷ κατ' ὄναρ ἄγγελος Κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀπελθε εἰς τὸν τόπον πλησίον τῆς Ἀσκαρος κινστέρας καὶ εὐρήσεις βαλλάντιον ἔχον χρυσοῦ λίτρας β'. Καὶ εὐρὼν αὐτὸ ἐκάλει τὸν τόπον οὕτως.

Ἡ μονὴ τῶν Σπουδῆς.

Τὰ λεγόμενα Σπουδῆς ἡ μονή, Ἄννα ἡ δέσποινα ταύτην ἀνήγειρεν, ἡ γυνὴ Λέοντος τοῦ Συρογενεοῦς· στρεφομένη ἀπὸ Βλαχερνῶν οὔσα ἔγκυος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ εἰσελθοῦσα εἰς οἶκόν

B**C****D**

τινος πρωτοσπαθαρίου ἔτεκεν. Ἐποίητε δὲ αὐτὸν Ἀ μονήν, καὶ ἐπιωνόμασεν αὐτὴν Σπουδῆς, διὰ τὸ ἐπιείγειν αὐτὴν ἐκεῖσε τὸν τοκετὸν, καὶ μὴ φθάσασα εἰς τὸ παλάτιον. Ἐκτίσθη δὲ καὶ τὰ Ἄννης.

De geroconio Severi, ac templo ab ejus uxore condito.

Σέβηρος πατρίκιος ὁ ἀδελφοποιητὸς βασιλέως Κωνσταντος, τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου, τοῦ ἀναιρεθέντος ἐν τῇ βελανίῳ Σικελίας· ἔκτισε δὲ αὐτὸ γηροκομεῖον, διότι οἶκος ἦν αὐτοῦ· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ναὸν ἀνήγειρε, διότι μετὰ τὸ σφαγῆναι ἐν Σικελίᾳ τὸν βασιλέα, ἐκεῖνος ἐπάρας τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον ἀνήλθεν ἕως τοῦ Φοίνικος.

Ἡ μονὴ τοῦ Μητροπολίτου.

Ὅτι τὰ Μητροπολίτου τὴν μονὴν Ἰουστινιανὸς ἔκτισεν. Ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι οἶκος ἦν ἐκεῖσε Μητροπολίτου τινός.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τὸ Πετρίον.

Τὴν δὲ Ἁγίαν Εὐφημίαν τὸ Πετρίον, καὶ λουτρὸν, Βασίλειος ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε.

Περὶ τῆς Πλατείας.

Ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰσαίας καὶ Λαυρέντιος ἐκτίσθησαν παρὰ Μαρκιανῶ καὶ Πουλχερίας. Τὸ δὲ ἅγιον σῶμα τοῦ προφήτου ἦκεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

Περὶ τοῦ Ἀντιόχου.

Τὰ δὲ Ἀντιόχου οἶκος ἦν Ἀντιόχου πατρικίου καὶ πραιποσίτου καὶ βασιλοῦ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Πλούσιος δὲ σφόδρα γενόμενος, πτωχὸς τέθηκε, διὰ τὸ ἀδικῶν καὶ ἐπιβαρῶν πᾶσι γενέσθαι καὶ δόλιον.

Περὶ τὸ Παλαιὸν Πετρίον.

Ὅτι τὸ Παλαιὸν Πετρίον οἶκος ἦν Πέτρου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανῶ, καὶ ἔλεγον αὐτὸν Βαρσαμιανὸν τὸν Σύρον, τὸν πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντα ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ.

Περὶ τῶν Βλαχερνῶν.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν, Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία, ἡ τούτου γυνὴ, ἀνήγειρεν αὐτὸν, κοσμήσας διὰ πολυτελῶν μαρμάρων. Βλάχνα γὰρ ἦν ἐν τῇ αὐτῇ τόπῳ, καὶ ἐκόπησαν, εἴθ' οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός. ἢ ὅτι λάκκος ἦν ὁ τόπος καὶ ποτε ἐναποκληθέντα λακύντια ἠγρεύθησαν, καὶ διὰ ταῦτο ἐκλήθη Βλαχέρνα καὶ Λακαῖρνα, διὰ τὸ εἶναι πολλὰ ὕδατα.

Περὶ τῆς ἁγίας Σοροῦ.

Τὴν δὲ ἁγίαν Σορὸν ἀνήγειρεν ὁ Λεομακέλης, διότι ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ ἐφάνη ἡ θεία ἐσθῆς, καὶ ἔχνη, καὶ πολλὰ ἅγια θαύματα γέγονεν εἰς τέλος.

Περὶ τοῦ ἁγίου Λούματος.

Ἐκτίσθη δὲ καὶ τὸ Λούμα καὶ ἐπεκόρωσε καὶ κτήματα πολλὰ, καὶ σκεύη, καὶ κειμήλια. Ἐξω δὲ τῆς πόρτας ἐτύγγανεν. Ὑπὸ δὲ Ἡρακλείου περιεκλείσθη, γινομένων ἐκεῖσε θαυμάτων καὶ ὀπτασιῶν πολλῶν τῆς ἁγίας Θεοτόκου.

protospatharii peperit; domnumque in monasterium versam Festinationis appellare voluit, ob acceleratum partum, antequam ad palatium pervenire posset. Præterea templum S. Annæ condidit.

Severus patricius, frater adoptivus Constantis imperatoris, qui nepos Heraclii fuit, et in Sicilia in balneo occisus est, condidit ipsum geroconium, quia ibidem domus ipsius exstabat. Ejus quoque uxor templum ædificavit. Etenim imperatore in Sicilia interfecto, ipsemet sumpta Romana classe ad locum usque Phœnicis nuncupatum pervenit.

Monasterium Metropolitæ.

Monasterium cognomine Metropolitæ conditum est a Justiniano. Ita vero nuncupatum est, quod ibidem domus exstaret cujusdam Metropolitæ.

De Sancta Euphemia Petriion dicta.

Sanctam Euphemiā cognomine Petriion, et balneum Basilium imperator condidit, ac filias suas ibidem totondit.

De Platea.

Sanctum Isaiam, ac Laurentium ædificarunt Marcianus et Pulcheria. Corpus autem Isaie prophetæ Hierosolyma delatum fuit.

De loco Antiochi dicto.

In loco Antiochi vocato, domus visebatur Antiochi patricii et præpositi, qui bajulus fuit Theodosii imperatoris, et multa cum laude plurimos magistratus gessit. Hic autem etsi maximis abundaret divitiis, attamen inops decessit, eo quod injustus, esset, et omnibus gravis ac fraudulentus.

De ædificio nuncupato Velus Petriion.

Ædificium quod appellatur Velus Petriion, domus erat Petri patricii tempore Justiniani Magni, qui Petrus cognominabatur Barsamianus Syrus, vir summa cum laude plurimis magistratibus perfunctus.

De Blachernis.

Magna ecclesia Blachernarum condita fuit a Marciano et Pulcheria ejus uxore, ac variis et pretiosis marmoribus exornata. Locus enim ille erat silicibus consitus, quibus remotis deinde templum istuc constructum est; vel quia eo in loco lacus erat, ac pisces lacentia dicti capiebantur; et idcirco ob multitudinem aquarum Blacherna et Lacernæ appellantur.

De sacro Conditorio.

Sacrum Conditorium ædificavit Leo Macellus, quoniam ipso imperante reperta est divina vestis; ibidemque multa signa ac prodigia perpetuo odebantur.

De sacro Balneo.

Sacrum Balneum ab eodem imperatore exstructum fuit, multisque possessionibus, vasis ac cimeliis dilatatum. Balneum hoc olim erat extra portam; postea vero ab Heraclio muro cinctum est, quod ibidem multa miracula ederentur, et sancta Deipara frequenter appareret.

De sacro balneo Blachernarum a Basilio Juniore reedificato.

Sacrum balneum Blachernarum Basilius Junior, A cognomine Pulcher, filius Romani Junioris Porphyrogeniti evertit, reedificavitque ac auro illud exornans, in pulchriorem et augustiorem formam redegit, additis multis imaginibus, ac signis ex auro et argento.

Τῶν Βλαχερνῶν τὸ ἅγιον Λουμα ὁ νέος Βασίλειος ὁ εὐσχήμων, υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ νέου Πορφυρογεννήτου, παρέλυσεν καὶ ἀνέγειρε νεωστὶ, καλλωπίσας καὶ χρυσαῖας προκριτότερον παρ' ὃ ἦν, καὶ ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ πολλοῦ εἰκόνας καὶ κατεκόσμησεν αὐτόν.

ANONYMI

DE ANTIQUITATIBUS CPOLITANIS

LIBER TERTIUS.

Quæ incipit ab altera parte S. Sergii et palatii Sophiani I usque ad muros occidentales Magnarum Portarum.

DE TERTIA PARTE, ET DE STATUIS QUÆ IN HIPPODROMO VISEBANTUR.

B ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΟΥ ΣΤΗΛΩΝ.

Statuæ quamplurimæ Roma delatæ fuere, quæ in Hippodromo erectæ sunt; in primis vero sexaginta, in quibus Augusti visitur statua. Plurimæ etiam Nicomedia deductæ sunt; ex iis vero levis Diocletiani statua hucusque in Hippodromo superest, quæ ad medium imperatoris tribunal stat. Præterea magnam statuarum copiam Constantinus Magnus deferri curavit Athenis, Cyzico, Cæsarea, Trallibus, Sardibus, Sebastia, Satalis, et Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Creta, Rhodo, Cbio, Attalia, Tyanis, Iconio, Nicæa Bithyniæ, et ex Sicilia, omnibusque aliis tam Orientalibus, quam Occidentalibus urbibus, ac provinciis quæ sua quæque in basi erectæ, ac collocatæ fuerunt, ut periti C qui isthæc legerent ultimo futurarum rerum veritatem ediscant. Cæterum Dianæ statua in Hippodromo collocata visitur, ubi palestritæ exercentur. Quatuor vero inaurati equi qui supra cancellos eriguntur, ex Chio advecti sunt sub Theodosio Juniore. In ambulacro duarum factionum equestres statuæ stabant et pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosii, ut et Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratiæ. Ex duabus Hippodromi statuis quarum altera belluas gignit, altera homines devorat: prima quidem Justinianum tyrannum denotat, et quæ recuperato imperio gessit; altera vero quæ navim appositam habet, ut aliqui quidem volunt, Scylla est, homines a Charybdi accedentes devorans; atque ille quem capite prehensum tenet, Ulysses refert; D alii vero putant, terram et mare septemque sæcula esse quæ devorant ac devorantur. Statuam sellæ insidentem, alii Verinam uxorem Leonis Magni esse aiunt, alii Minervam, ex Græcia advectam.

Ὅτι ἀπὸ Ῥώμης πολλὰ ἠνέχθησαν εἰδωλα, ἅτινα ἐτέθησαν ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ· ἐξαιρέτως ἐξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου. Ἀπὸ δὲ Νικομηδείας στῆλαι πολλαὶ ἤκασιν, ὅθεν καὶ τοῦ Διακλητιανοῦ νῦν σώζεται ἐπίκουρος οὖσα, ἀναμίσσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ. Ὁμοίως ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ ἀπὸ Κυζίκου καὶ Καισαρείας, Τράλλης, καὶ Σάρδης, καὶ Σεβαστείας, καὶ Σατάλων, καὶ Καλδείας, καὶ ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ Κύπρου, καὶ Κρήτης, καὶ Ῥόδου, καὶ Χίου, καὶ Ἀτταλίας, καὶ Τυάνων, καὶ Ἰκονίου, καὶ Βιθυνῶν Νικαίας, καὶ Σικελίας, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων Ἀνατολῆς, καὶ δύσεως, καὶ θεμάτων ἤκασιν διαφόροι στῆλαι παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου· αἱ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλίωθησαν, ἵνα οἱ διερχόμενοι ταῦτα καὶ πεπειραμένοι ἔχωσι τὸ ἀλάθητον τῶν ἐσχάτων. Τῆς δὲ Ἀρτέμιδος ἡ στῆλη ἐν τῷ Ἰππικίῳ ἐστίν, ἐνθα οἱ παλαιότες δοκιμάζονται. Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὑπερθεῖν τῶν καγκέλλων ὀρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἤκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ· αἱ δὲ ἐν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν ἔφιπποι στῆλαι καὶ πεζαί, Γρατιανοῦ, καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ, πρὸς γέλωτα ἕστησαν. Αἱ δὲ γεννώσαι θῆρας, καὶ ἐσθίουσαι ἀνθρώπους ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ· ἡ μὲν μία ἐστίν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἕτερα, ἐν ἧ ἡ πλοῖον ὑπάρχει, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστίν, ἡ ἐκ τῆς Χαρόβδεως ἐσθίουσα τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐστίν Ὀδυσσεὺς, ὃν κατέχει ἐκ τῆς κορυφῆς. Ἄτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ γῆ, καὶ ἡ θάλασσα, καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνες εἰσιν οἱ ἐσθιόντες καὶ ἐσθιόμενοι. Ἡ δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σέλλιον, οἱ μὲν Βηρίνην τὴν

γυναῖκα τοῦ Μεγάλου Λέοντος· ἄλλοι δὲ φασιν Ἀθηναῖν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθοῦσαν. Ἡ δὲ Ὑαῖνα ἤχθη ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ Ἰππικεῦ, τὰ τε ἀρβένικα καὶ τὰ θήλεια, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπηρῶν οἱ κίονες, οἱ τε λίθινοι καὶ οἱ χαλκοί, καὶ οἱ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων οἱ χαλκοί, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἠνιοχευτικαὶ στήλαι σὺν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν ταῖς ἐπιστόροις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες σὺν ταῖς κεφαλαῖς καὶ ποδίσκοις αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν νῆϊ Σφενδόνι, καὶ τοῖς στήθεσι, καὶ συστηματίοις, καὶ σολεοῖς, καὶ ἀπλώς, ὀπόθεν, ἐκεῖσε εὐρίσκεται γραφή. Κατ' ἐξαιρετον εἰς τὰς χαλκὰς πύλας, τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν καὶ τῶν μελλόντων εἰσι πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ὅς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς εἰς μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων, διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. Οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν στηλωτικῶν ἀποτελεσμάτων εὐρήσουσι πάντα ἀληθῆ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τρίποδες Δελφικῶν κακκάθων καὶ αἱ ἔφιπποι στήλαι γράφουσι δι' ἣν αἰτίαν ἔστησαν, καὶ τί σημαίνουσιν.

Περὶ τῆς στήλης τῆς ἱσταμένης εἰς τὸ στυράκιον εἰς τὴν Φιάλην.

Ἡ δὲ στήλη ἱσταμένη εἰς τὸ στυράκιον εἰς τὴν Φιάλην τοῦ Ἰπποδρομίου, ἡ χαλκῆ καὶ γυναικοειδῆς, Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, ἣν ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ αἰὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν ταύτης.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Σεργίου.

Τὰ δὲ ὄντα κτίσματα εὐμεγέθη εἰς τὸν Ἅγιον Σεργιον, οἶκος ἦν τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ὄντος αὐτοῦ πατρικίου.

Περὶ τῶν καλουμένων Νεκρῶν.

Ἡ δὲ καλουμένη Νεκρὰ, τὰ σώματα τῶν ἀναιρεθέντων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ, ἐτέθησαν ἐκεῖσε, διὰ τὸ μὴ χωρεῖν ἀλλαχοῦ θάψαι αὐτά· ἀπέφραξε δὲ τὰ σκάλια ἀπὸ τοῦ πρωτοθύρου μέχρι τοῦ Καμελαύχου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ νεκρὰ σώματα.

Περὶ τῶν λοιπῶν στηλῶν τῶν ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ.

Ἐν τῷ ἄρματι εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας ἐν τῇ λεγομένῃ Νεολαίᾳ, ἱσταται στήλη γυναικεία καὶ βωμὸς μετὰ μωσαρίου, ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς δ'· καὶ ἐπὶ δίφρου διφρηλάτης γυναικὸς, ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατεχούσης στηλίδιον τι, ἀγαλμα διατρέχον τοῦτο. Οἱ μὲν λέγουσι, Κωνσταντίνου κατασκευὴν τὴν ζευξίν μόνην, τὴν δὲ λοιπὴν ἀρχαίαν εἶναι, καὶ μηδὲν παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθῆναι· ἕως γὰρ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου θέαμα παρὰ πολίταις γέγονεν ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ, ἀνά κηρῶν λευκῶν καὶ χλαμύδων φοροῦντας πάντας εἰσέρχεσθαι τὴν αὐτὴν στήλην ἐπάνω ἄρματος ἤγουν καρούχας, ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγκέλλων τοῦτο δὲ ἐξετέλουν, ὅτε τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως ἐπετελεῖτο. Ἐκεῖσε δὲ ἐνζώδης ἐστηλώθη εἰς τοὺς κίονας ὁ Ἀδάμ, καὶ ἡ Εὐὰ, καὶ ἡ Εὐθηνία, καὶ ὁ Λιμός.

A Hyæno vero ex magna Antiochia a Constantino Magno deducta est. Cæterum reliqua signa omnia, quæ in Hippodromo visuntur tam virilia quam muliebria, et variæ equorum statuæ, et metarum columnæ lapideæ atque aenæ, earumque obelisci ærei, et monolithi sculpturæ, et statuæ aurigarum cum earum basibus figuratis, et porticum columnæ cum suis capitulis et spiris; item ille quæ in sphendone visuntur, necnon mediæ icones et compages et solea; hæc inquam, omnia unde eo advecta fuerint, ascriptum reperitur. Præsertim vero in portis æreis omnes conspiciuntur historiæ ultimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam et indelebilem rerum quæ futuræ sunt, memoriæ. Similiter ipse per totam urbem statuas magicæ consecratas erexit, et qui ejusdem generis apotelesmatum peritiam habent, omnia vera deprehendent. Præterea quoque in tripodibus Delphicorum cacaborum ac statuæ equestribus inscriptum est, cujus rei gratia collocata sint, et quid significant.

De statua quæ columellæ insidens erigitur in Phiala.

Statua muliebris ænea, quæ columellæ imposita visitur in Hippodromi Phiala, Irenæ Atticæ est, quam in honorem ejus Constantinus filius erexit.

De Sancto Sergio.

Magna illa ædificia, quæ versus Sancti Sergii eodem cernuntur, ea sunt in quibus habitavit Magnus Justinianus tum patricius.

De loco Necra nuncupato.

In loco, qui Necra appellatur, cadavera eorum qui sub eodem Justiniano cæsi fuerant in Hippodromo, deposita sunt, eo quod alibi ea sepeliri non possent. Obstruxit enim scalas ab exteriori porta ad Camelaucum; et ita cadavera ibi reponebantur.

De reliquis statuæ quæ in Hippodromo habentur.

In Neolæa supra columnas tortiles erecta est muliebris statua currui insidens, et ara cum vitulo: ubi etiam equi auro fulgentes quatuor, et in sella, auriga mulieris dextera gestantis parvam, currentis formæ, statuam. Nonnulli volunt hæc duntaxat fuisse a Constantino Magno junctæ; reliqua vero antiqua, nec a Constantino confecta. Cæterum usque ad Theodosium magnum fuit civibus in Hippodromo spectaculum, quippe albis omnes induti chlamydis vel lænis statuam illam deducebant a cancellis ad solium imperatorium usque. Hoc autem fieri solebat quotannis die urbis natali. Præterea ibidem supra columnas positæ fuere statuæ Adami et Evæ, Prosperitatis ac Famis.

De templo Sanctæ Euphemie, quæ exstat in Hippo-
dromo.

Templum S. Euphemie, quod in Hippodromo cernitur, Constantinus Magnus extruxit, et pretiosa exornavit materia. Verum post quadringentos triginta et octo annos Constantinus Copronymus imperator, Christi ac Dei hostis, illud in armentarium et æterquilinium publicum mutavit, et reliquias huius sanctæ Euphemie cum loculo in profundum maris projecit. Post annos vero triginta sex Irene piissima Augusta Atheniensis hoc templum reedificavit, et reliquias repertas eo iterum transtulit.

De templo S. Joannis Præcursoris Illi nuncupato.

In loco cognominato Illi, ubi exstat templum S. Joannis Præcursoris, olim fons erat, in quo draco iugens latitabat; illic tum et ærarium imperiale erat, et multos illac transeuntes draco devorabat. Sanctus vero Hypatius cum eo accessisset, suo baculo, in cuius ima parte clavi ferrei affixi erant, lacto crucis signo, draconem percussit ac interfecit, hinc apprehensum in medium forum cum mortuum projecit, ac igni tradidit: et idcirco locus ille tale nomen obtinuit, vel ab Illo magistro, qui imperium affectaverat, ibidemque habitabat.

De eodem templo Illi dicto.

Templum S. Joannis Præcursoris, Illi nuncupatum, domus exstitit Illi magistri, qui præclaris multisque functus est dignitatibus sub Leone Macela et Zenone. Idem Illus imperium affectans, collectis ex populo septuaginta mille militibus in Antiochia magna in Zenonem insurrexit; Zeno vero adversus eum fratrem suum Longinum magistrum misit cum magna militum manu. Commisso autem prælio prope magnam Antiochiam victus est Longinus, et vix solus, universo deleto exercitu, Antiochiam se recepit, Illo viribus longe superiore existente. Verum Zeno Joannem patricium, cognomine Curvum, cum magno Seytharum et Macedonum manu in Seleuciam legavit, ibique conserto prælio, Illus cum suis devictus est. Sed fuga in quoddam castellum elapsus a suis domesticis Joanni proditur, a quo et reliqui ejus duces comprehensi decollatique sunt. Horumque capitibus una cum capite Illi hastæ infixis Constantinopolim ingreditur Joannes. Cæterum imperavit Illus menses quatuordecim.

De loco nuncupato Phocolisthum.

Locum cognominatum Phocolisthum inde nomen accepisse contendit Panodorus Ægyptius, quod, cum Phocas imperator illac equo insidens pertransiret, equus ejus ibi cespitaverit et ceciderit, ut ait Panodorus Ægyptius; Theodorus vero Thebanus philosophus inde nomen obtinuisse putat, quod cum ante Constantinum Magnum locus ille extra urbem esset, multisque frequentatus latronibus, qui plurimos Byzantinos cives interfec-

A Περὶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τῆς ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ.

Τὸν δὲ ναὸν τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνίγειρε, κοσμήσας αὐτὸν διὰ πολυτελοῦς ὕλης, ὕλη δὲ χρόνων παρελθόντων, ἐλθόντος τοῦ μισοθεοῦ καὶ μισοχρίστου βασιλέως Κοπρωνύμου Κωνσταντίνου, ἐπίησεν αὐτὸν Ἄρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον, καὶ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, φεῦ! σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης ἔβριψεν. Μετὰ δὲ τριάκοντα ἔξ χρόνου Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη Λύγούστα ἡ Ἀθηναία, τοῦτον πάλιν ἀνικηδόμησε, καὶ τὸ λείψανον εὐροῦσα ἔφερε.

Περὶ τοῦ Προδρόμου τοῦ Ἴλλου.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Ἴλλου ὁ Πρόδρομος, πηγὴ ἐτύγγανε, καὶ ἐνεμώλυε δράκων παμμεγέθης. Ἐκείσε δὲ ἦν καὶ ταμίον βασιλικόν, καὶ πολλοὺς ὁ δράκων ἔσθιον. Ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος ἐκείσε παραγινόμενος μετὰ τῆς βίβδου αὐτοῦ ἐχούσης κάτωθεν ἡλούς σιδηροῦς, καὶ σφραγίσας καὶ κρούσας τὸν δράκοντα, ἀπέφυξεν, καὶ λαδίων αὐτὸν μέσον τοῦ φόρου προῦθηκε νεκρὸν, καὶ ἔκαυσεν αὐτόν. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ὠνομαζέθη ὁ τόπος οὕτως, καὶ ἀπὸ Ἴλλου μαγίστρου τυραννήσαντος, καὶ ἐκείσε οἰκοῦντος,

Περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἴλλου.

Ὅτι τὰ καλούμενα Ἴλλου ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, οἶκος ἦν Ἴλλου μαγίστρου, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος μετὰ πολλῆς δόξης ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεομακέλου καὶ Ζήνωνος. Τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ἴλλος, καὶ λαοῦ ἀθροίσας οὐ χιλιάδας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην κατὰ τοῦ Ζήνωνος ἀντήρην, Ὁ δὲ Ζήνων ἀποστείλας Λογγίνον μάγιστρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, καὶ συμβολῆς πολέμου γενομένης ἠττήθη Λογγίνος πλησίον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς κατασφραγέντος· καὶ κατεδυνάστευσεν Ἴλλος σφόδρα. Ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλεν Ἰωάννην πατρίκιον, τὸν ἐπιλεγόμενον Κυρτὸν, μετὰ Σκυθῶν καὶ Μακεδόνων ἐν Σελευκίᾳ, καὶ συμβαλόντες πόλεμον, ἠττήθησαν οἱ τοῦ μέρους τοῦ Ἴλλου, καὶ φυγὼν Ἴλλος ἐν τινὶ φρουρίῳ παρεδόθη ὑπὸ σῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀνθρώπων πρὸς Ἰωάννην, καὶ συλλαβόμενος τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ μετὰ τῆς τούτου κάρας εἰσήγαγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπὶ δόρατα τὰς κεφαλὰς φέρων. Ἐτυράννησε δὲ Ἴλλος μῆνας ἰδ'.

Περὶ τὸ καλούμενον Φωκόλισθον.

Ὅτι τὸ λεγόμενον φωκόλισθον, ἔφιππος βαδίζων ὁ Φωκᾶς βασιλεὺς, ὠλίσθησεν ὁ ἵππος αὐτοῦ καὶ ἔπεσε· καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Φωκόλισθον, καθὼς φησι Πανόδιωρος ὁ Αἰγύπτιος· ὁ δὲ Θεόδιωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος ὢν, πρὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου φησὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως Βύζαντος, λησταὶ πολλοὶ ὑπῆρχον, καὶ πολλοὺς Βυζαντίους ἀνεῖλον. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ πορθῆσαι καὶ κτίσαι τὴν πόλιν, μαθὼν περὶ τῶν ληστῶν καὶ συλλαβόμενος

αὐτοὺς ἰκεῖσε ἐφούλιισεν αὐτοὺς. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη **A** ranti, Constantinus Magnus destructis veteribus urbis ædificiis, novisque excitatis, ubi rem rescivit latrones ipsos comprehensos inibi furcis affixit. Qua de re locus ille nuncupatus fuit Phulcollestum.

Περὶ τὰ λεγόμενα Κοντάρια εἰς τὴν Ἁγίαν Θέκλην.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Κοντάρια, ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Θράκης πρὸς Βύζαντα, ἔκοψαν οἱ Βύζαντες ἐκ τῶν ἐκεῖσε τόπων κοντάρια, καὶ οὕτως ἐκλήθη ὁ τόπος Κοντάρια. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐκεῖσε ναὸν τῆς Θεοτόκου. Ὁ δὲ Ἰουστίνος ὁ Πρωτοκουροπαλάτης, ὁ ἀνὴρ Σοφίας τῆς Λουδοῦ, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνε τὸν τριούνον ναὸν, καὶ ἐπωνόμασε τοῦτον τῆς Ἁγίας Θέκλης.

Περὶ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ Βάχχου **B** τὰ Ὁρμισδοῦ.

Ὅτι τὰ καλούμενα Ὁρμισδοῦ, λιμὴν ἦν μικρὸς, ἐν ᾧ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐχρημάτισε κοιτῶνα, καὶ ὠνόμασε Σέργιον καὶ Βάχχον. Ὡσαύτως καὶ ἕτερον ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτε τὸν χρισμὸν ἔλαβεν ὑποκάτω τῶν βαθμίδων, ὅτε καὶ τὴν σφαγὴν εἰς Ἴππικὸν ἐποίησε. Ἐκλήθη δὲ Ἰουλιανοῦ λιμὴν, ὅτι ὁ κτίσας οὕτως ἐκαλεῖτο.

Περὶ τοῦ Βουκίνου.

Τὸ Βούκινον τὸ παλαιὸν, σάλπιγγες ἦσαν ἐπάνω τοῦ τεύχους· τὸ δὲ τεῖχος ὑποκάτω ἦν συριγγῶδες κοῦφον. Καὶ ὅτε ἦν νότος ἢ βορρᾶς, σφοδρῶς ἐκ τῶν κωμάτων τῆς θαλάσσης ἀποκρουσούσης, ἐκεῖθεν ἀνέρχετο βίαιον πνεῦμα καὶ ἔχε μελωδίαν, δίκην σειρήνος, καὶ ἀντέλεγεν ὁ ἕτερος πύργος ὁ ἀντικρυς. Ὅτε δὲ ἤθελε κινῆσαι Ῥωμαϊκὸς στόλος, ἐκεῖ **C** ἤθοροιζοντο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες, καὶ ἐκίνουν.

Περὶ τῆς Σοφίας τὸν λιμένα.

Τὸν λιμένα τῆς Σοφίας Ἰουστίνος ἔκτισεν εἰς πρόσωπον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας. Πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα ὑπῆρχε στοὰ καμαροειδής, ἣν ἔκτισεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνέρχοντο οἱ φιλόσοφοι, οἱ τε Θηβῆσιοι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν πολιτῶν φιλοσόφων· καὶ διήρκεσε τοῦτο μέχρι τοῦ Ἰουστίνου, καὶ πάντοτε ἐνίκων οἱ δυτικοί. Ἐπὶ δὲ Ἰουστίνου ἠττηθέντες, οὐδέποτε ἀνῆλθον μέχρι τῆς σήμερον. Ἐκτοτε διελθόντων χρόνων, ἐγένετο Σοφίαν τὴν Ἀυγοῦσταν ἴστασθαι εἰς τὸν ἡλιακὸν τοῦ παλατίου, καὶ ὀρθῶσα τὰ πλοῖα κλυ- **D** θωνιζόμενα ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ σπλαγχνισθεῖτα ἤρξαστο ὑδύρεσθαι, καὶ προσελθοῦσα εἰς τὸν βασιλεῖα τὸν ἀνδρα αὐτῆς, καὶ ἰκέτευσεν αὐτὸν ὅπως παράσχῃ αὐτῇ χρυσίον ἱκανὸν εἰς τὸ ποιῆσαι λιμένα· καὶ ἐπικαμφθέντος τῇ ταύτης αἰτήσει, προσέταξε Ναρσῆ, τῷ πατρικίῳ καὶ πραιποσίτῳ, καὶ Γρωίλῳ, πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ, κτίσαι τὸν λιμένα· οἱ καὶ βόθυνον μέγαν ἀρύξαντες ἀνφοδομήσαν τοῦτον. Διὸ καὶ τὴν προσηγορίαν εἴληψε. Μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἀνήγειρε στήλας δ', ἐπάνω τῶν δ' κίωνων, Σοφίας καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεπιᾶς αὐτοῦ, Ἰουστίνου καὶ Ναρσῆ τοῦ ἐκεῖσε παρισταμένου· ἐξ ὧν αἱ δύο ἀφηρέθησαν

De loco qui appellatur Contaria ad sanctam Theclam.

Locus Contaria dictus, sive Sanctus Georgius, inde nomen accepit, quod, cum Thraciæ rex expeditionem contra Byzantem suscepisset, Byzantii inde hastas exciderint. Constantinus autem magnus templum ibi Virgini Deiparæ exstruxit, quod postea Justinus Protoeuropalates, conjux Sophiæ Lobes ampliavit exornavitque, ac Sanctæ Theclæ appellatione donavit.

De monasterio S. Sergii et Bacchi cognomine Hormisdæ.

Locus dictus Hormisdæ, parvus erat portus, in quo Justinianus magnus monasterium exstruxit nomine Sergii et Bacchi; et templum pariter SS. apostolorum, eo quod ibidem subter gradus inunctus fuit, cum stragem in Hippodromo edificasset. Præterea appellatus fuit Juliani portus, quoniam sic ejus conditor nuncupatur.

De loco dicto Buccinum.

In loco nuncupato Buccinum, olim supra murum Buccinæ exstabant, et muri ima pars adinstar fistulæ concava erat. Cum vero auster vel boreas vehementius flaret, ex fluctibus maris eo allisis spiritus vehemens ascendebat, ac sirenis instar edebat concentum, resonabatque pariter altera turris opposita. Cum vero aliquo profectura esset Romana classis, illuc congregabatur, et juxta turrium sonum in navibus quoque tuba canebatur, atque ita discedebatur.

De portu Sophiano.

Portum Sophianum condidit Justinus conjugis suæ Sophiæ nomine. Antequam vero portum exstruxisset, erat ibi fornice instructa porticus a Constantino magno ædificata, in quam philosophi Thebani pariter ac Athenienses conveniebant ad disserendum cum philosophis Constantinopolitanis; quod usque ad Justini tempora factum est, semper victoriam reportantibus occidentalibus, qui semel sub Justino victi, nunquam postea ad hodiernum usque diem reversi sunt. Cæterum aliquot interjectis annis accidit, ut stans Sophia Augusta in solario palatii, naves videret in mari fluctibus agitari. Quare commiseratione permota lamentari cœpit, accedensque ad conjugem imperatorem, rogavit, daret sibi necessariam auri copiam ad construendum portum. Imperator ejus petitioni annuit, et Narsæ patricio et præposito ac Troilo protovestiario suo portus exstruendi munus injunxit, qui ducta ingenti fossa portum condidit. Idecirco tale nomen accepit. In medio autem portu quatuor status totidem columnis impositas erexit, videlicet Sophiæ statuam, Arabiæ filiiæ suæ, suam, et Narsæ præfecti structuræ. Earum duæ sublatæ

sunt a Philippico : continebant enim notas rerum **A** παρά Φιλιππικου· εἶχον δὲ γραμματα τῶν μελ-
futararum. λόντων.

De Fœnili quod est in loco Buccinum dicto.

Fœnile, quod visitur in loco cognominato Buc-
cinum, olim ecclesia erat Sancti Andreæ apostoli,
quam eo veniens Justinianus ædificaverat. Con-
stantinus vero Cabalinus eam in fœnile mu-
lavit.

De Contariis quæ sunt apud S. Theclam.

Quæ modo Contaria nuncupantur, prius vigiliam
erant excubiæ, quæ annos septem durarunt. Post
bellum autem bienne, fanum illic Gallienus extru-
xit, quo postea Constantinus Magnus destructo,
ejus loco Sanctæ Deiparæ templum ædificavit,
nummoque inculpavit imaginem Christi, sanctissimi **B**
Deiparæ, matris suæ Helenæ, et suam ipsius;
festumque dedicationis duodecim dies celebravit.
Hoc templum postea Sanctæ Theclæ appellatum fuit,
Cæterum tum Milliarii fornix porta erat terrestris,
et in loco vocato Dippio mutatio equorum cursus
publici. Ipsa vero Contaria magnus mons erat, in
quo excubias agebant Byzantii, populorum occi-
dentalium impetum metuentes.

De templo S. Michaelis archangeli Addæ dicto.

Templum S. Michaelis archangeli Addæ nuncu-
patum Justinus ædificavit. Nomen vero accepit
ab Addæ magistro, qui ibidem domum extru-
xerat.

De columna Ferrea.

Cum columna, quæ visitur in foro appellato **C**
Anelio, Roma sub Constantino Magno advehere-
tur, ob ingentem ejus molem triennium integrum
navigavit. Tandem ingressa Sophiarum portum,
cum ad portam extrahere de navi eam vellent, in
littore quatuor cubitis demersa et obruta remansit,
quod uliginosus ac palustris locus esset : cum
autem eam ligneis vectibus extrahere non vale-
rent, ferreis ingentibus sunt usi : atque ideo sic
vocata est.

De partu Eleutherii.

Portus Eleutherii exstructus est a Constantino
Magno. In eo stabat Eleutherii primi a secretis
lapidea statua, scapulare super humeros habens,
et ventilabrum manu gestans, utrumque lapid-
cum. Cum autem erigeretur Theodosii statua, quæ **D**
columnæ insidens in Tauro conspiciebatur, ter-
ra fossili in hunc portum ingesta, totus oppletus
est.

De statuæ quæ sunt prope S. Agathonicum.

Duæ sunt statuæ verinæ, una post ascensum ibi
graduum magis ad austrum vergens quam Sancti
Agathonici templum altera, o regione proxime
S. Barbaræ templum, quod est in Artotyriano loco
seu Artopoliis. Illa quidem, quæ ad S. Agathoni-
cum est, superstite adhuc Leone ejus marito, erecta
fuit ; quæ vero prope S. Barbaram, post ejus obi-

Περὶ τοῦ ἐν τῷ Βουκίνῳ Χορτοβολῶνος.

Ὁ Χορτοβολῶν, ὁ εἰς τὸ Βούκινον, ἐκκλησία ἦν
τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἣν ἀνήγειρεν Ἰου-
στινιανὸς ἐκείσε ἐρχόμενος· Ὁ δὲ Καβαλῖνος ἐποίησε
χορτοβολῶνα.

*Περὶ τὰ λεγόμενα Κοντάρια εἰς τὴν Ἁγίαν
Θέκλην.*

Τὰ λεγόμενα Κοντάρια, βίγλα ἦν ἐκείσε μεγάλη,
καὶ ἕως ζ' χρόνους ἐφυλάττετο. Καὶ πολέμου γεγε-
νότος χρόνους δύο, ναὸς ὑποδομήθη, εἰδωλίον μικρὸν,
ὑπὸ Γαληνοῦ, ὃν καθελὼν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος,
ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε, καὶ ἐχάραξε τὸν Χρι-
στὸν καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, καὶ τὴν αὐτοῦ
μητέρα καὶ ἑαυτὸν, καὶ ἐτέλεσε πανήγυριν ἡπέ-
ρας ιβ'· ὅστις ναὸς μετωνομάσθη Ἁγία Θέκλα.
Τότε δὲ καὶ τοῦ Μιλίου ἡ καμάχη χερσαία ἦν πόρτα,
καὶ εἰς τὸ Δίππιον ἡ ἀλλαγὴ. Ταῦτα δὲ τὰ λεγό-
μενα Κοντάρια, μέγα ὕψος ἦν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ
τῆς βίγλης τῶν Βυζαντίων προουμένων τοὺς δυτικούς.

Περὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀδδᾶ.

Ὅτι ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδδᾶ ἐκτίσθη ὑπὸ
Ἰουστίνου. Τὸ δὲ ὄνομα ἐδέξατο ἐκ τοῦ Ἀδδᾶ τοῦ
μαγίστρου, ἐκ τοῦ ἐκείσε κτίσαντος οἶκον.

Περὶ τῆς Σιδηρᾶς.

C Ὅτι ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ μέγας
κίων τοῦ φόρου τοῦ Ἀνηλίου τρεῖς χρόνους ἀπῆει
πλοιζόμενος ἀπὸ Ῥώμης διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ
μεγέθους αὐτοῦ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰς Σοφίας,
ἐν τῇ πόρτῃ θελώντων ἐκβαλεῖν τὸν κίονα ἀπὸ τῶν
σχεδίων ἐχώσθη εἰς τὸν αἰγιαλὸν πήχεας δ', διὰ τὸ
χαῦνον καὶ ἀλσώδη εἶναι τὸν τόπον· μέλλοντες δὲ
τοῦτον ἀποσπᾶν μετὰ ξύλων, οὐκ ἔδύναντο, ἀλλὰ
μετὰ σιδηρῶν μοχλίων μεγάλων. Καὶ διὰ τοῦτο
οὕτως ἐκλήθη.

Περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Ἐλευθερίου.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ
Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἰστατο δὲ καὶ στήλη λι-
θίνη Ἐλευθερίου πρωτασηκρήτου, φέροντας ἐπ'
ὤμων καπούλισσ καὶ πτόν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
D ἀμφοτέρω λίθινα. Κτισθείσης δὲ καὶ τῆς στήλης
τοῦ Θεοδοσίου, ἣ ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου ἦν,
ὁ χεὺς ἐχύνητο εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἐγεμίσθη.

*Περὶ τῶν στηλῶν τῶν οὐτῶν εἰς τὸν Ἁγίον
Ἀγαθόνικον.*

Αἱ στήλαι δύο εἰσὶ τῆς Βηρίνης, μία μὲν νοτιω-
τέρα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίου, μετὰ τὴν
ἀνοδὸν τῶν ἐκείσε βαθμίδων· ἑτέρα δὲ ἀντικρὺς
αὐτοῦ, πλησίον τῆς ἁγίας Βαρβάρης τοῦ Ἀρτοτυ-
ριανοῦ τόπου. Καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίου
γένεσε ζῶντος Λέοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· ἡ δὲ
τῆς ἁγίας Βαρβάρης, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ,

ἡνίκα Βασιλίσκου τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔστρεψε, φυγόν-
τος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἀγαθονίου.

Ὁ δὲ Ἅγιος Ἀγαθόνιος, τὸ πρότερον ὑπὸ Αναστα-
σίου, καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου τὸ δεύτερον
ἀνεκαινίσθη. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ πατριάρχαι
ἐπισκόπησαν ἑπτὰ, ἐπὶ χρόνους πενήκοντα, καὶ βα-
σιλεῖς ἑσπερηφόρου ἐκαῖσε δ'· δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετ-
εποιήθη ἐκαῖθεν ὑπὸ Τιβερίου, οὗ γινώσκεται. Καὶ
παλάτιον δὲ πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἦν μέγιστον·
ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου μετεποιήθη, διολισθηὲν εἰς
τὰ βασιλεια.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰουλιανοῦ.

Εἰς τὸν Ἅγιον Ἰουλιανὸν μωσαχοῦς ὄσιους κατέ-
καυσεν ὁ Καβαλῖνος, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν αὐτοῦς
τῇ μυσταρῇ αὐτοῦ ἐσθῆτι τε καὶ θρησκευτῇ, καὶ
αὐτὸν τὸν ναόν· καὶ ἀναλύσας ὁ μόλιθδος τῆς
ἐκκλησίας κατήλθεν ἕως τῶν Σοφίων αἰγιαλοῦ.
Ἰστάντο δὲ ἐκεῖσε Πέρδικες χαλκαὶ ἐν καμάρα.

Περὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου, τοῦ ὄντος εἰς τὸν
Ἅγιον Ἰουλιανόν.

Ὁμοίως καὶ τὸν ἀρχισυνράτηγον τὸν ὄντα εἰς τὸν
Ἅγιον Ἰουλιανὸν ὁ Δίκωρος ἀνήγειρεν, ὅτε ἦλθεν
ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου· παῖς γὰρ ὢν ἐμάνθηεν τὰ
γράμματα ἐκεῖσε οἰκῶν.

Περὶ τῶν παλατίων τῶν Ἐλευθερίου.

Τὰ δὲ παλάτια τὰ Ἐλευθερίου καὶ τὰ ἐργοδοσία
ἔκτισεν Εἰρήνη καὶ Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτῆς.
Ἀπὸ δὲ τῶν μέχρι Ἀμαστριανοῦ, Ἰπποδρόμιον
γένετο παρὰ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου· ἡ δὲ Εἰρήνη
κατέλυσεν αὐτόν.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος τοῦ Μεγάλου.

Τὸν δὲ Ἅγιον Παντελεήμονα ἔκτισε Θεοδώρα ἡ
γυνὴ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου. Ὅτε ἦλθεν ἀπὸ
Παφλαγωνίας, ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλω ἔκειτο ὡς
πτωχῇ, καὶ ἐνήθεν ἔρια, καὶ ἐπόλει αὐτῇ, καὶ
οὕτως ἔζη. Μετὰ δὲ τὸ βασιλεύσαι, ἔκτισε τὸν
ναόν.

Περὶ τὰ Κλαυδίου.

Τὰ Κλαυδίου, οἶκος ἦν πατρικίου τοῦ Κλαυδίου
καὶ κοιμιστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου βασι-
λέως, ὃς καὶ παλάτιον ἀνήγειρεν ἐκεῖσε.

Περὶ τὰ Ναρσοῦ.

Τὰ δὲ Ναρσοῦ, οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ
πραιποσίτου, εὐνούχου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου
καὶ Σοφίας. Τῶν δὲ ξενῶνα, καὶ τὸ γηροκομεῖον,
καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγειρεν ὁ αὐτός, καὶ τὰ μέχρι
τοῦ Ὁξυβαφίου, καὶ τὸν Ἅγιον Πρόβον.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ.

Ὅτι τὰ Ἀμάντου καλούμενα, οἶκος ἦν μεγίστου
τινὸς Ἀμάντου παρακοιμωμένου, ἐν τοῖς χρόνοις
τοῦ Δικόρου ὅστις ἔκτισε τὸν Ἅγιον Θωμᾶν· ἐμ-
πρησθέντος δὲ, Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα
ἀνεκαινίσεν αὐτόν.

Περὶ τὸ Χρυσοκάμαρον.

Τὸ δὲ Χρυσοκάμαρον, ὅπισθεν τοῦ Μυρελαίου
ζώδιον ἴστατο χρυσοῦν, διὰ τοῦτο ἐκλήθη Χρυσοκά-
μαρον. Παρὰ δὲ τινῶν κλεπτῶν ἐν τοῖς χρόνοις

lum, quando Basiliscum fratrem suum coronavit,
Zenone genero fugato.

De templo S. Agathonici.

Templum S. Agathonici primo ab Anastasio;
secundo autem, a Justiniano Magno renovatum
est. In hoc vero templo intra quinquaginta annos,
septem patriarchæ episcopatum gessere, ac qua-
tuor ibidem imperatores coronati sunt. Qua vero
de causa mutatum sit a Tiberio, nescitur. Proxi-
me hoc templum erat Palatium maximum, quod,
cum collapsum esset, Tiberius senior imperatoris
ædibus adjunxit.

De S. Juliano.

Monachos S. Juliani pios ac religiosos Constan-
tinus Copronymus igni tradidit, eo quod profani
ejus vestimenti ac detestabilis sectæ participes
esse nollent; quemadmodum et ipsam ecclesiam,
cujus plumbum calore dissolutum ad litus usque
Sophianum defluxit. Cæterum ibidem in porticu
Perdices æræ visebantur.

De S. Michaelis archangelo prope S. Julianum.

Similiter et ædem S. Michaelis archangelo, quæ
est juxta S. Julianum, Anastasius Dicomus exstru-
xit, cum Dyrrachio in urbem venisset. Etenim, cum
puer esset, ibi habitans litteras didicit.

De palatiis Eleutherianis.

Palatia Eleutheriana et officina Irene una cum
Constantino suo filio ædificavit. Hippodromum
vero, qui inter Eleutherii palatia et Amastriani
tractum a Theodosio Magno exstructus fuit, Irene
postea evertit.

De Ecclesia S. Panteleemonis Magni.

Ecclesia S. Panteleemonis condita est a Theo-
dora, Justiniani Magni uxore; quoniam ex Paph-
lagonia cum venisset, ibi in porticu degebat, ceu
paupereula victum sibi ex lanificio quæritans. Sed
ubi ad imperium pervenit, ibidem templum ex-
truxit.

De Claudii tractu.

Claudii tractus, domus erat Claudii patricii et
quæstoris, tempore Basilisci imperatoris; qui et
palatium illic ædificavit.

De tractu Narselis.

Narselis tractus, domus erat Narselis patricii et
præpositi, eunuchi, tempore Justinii et Sophiæ.
Xenodochium autem, gerocomium et ecclesiam
idem ipse condidit et quæcumque ad locum usque
Oxybaphii nuncupatum visuntur; itemque Sanctum
Probum.

De Sancto Thoma.

Amanti tractus, domus erat Amanti cujusdam
magistri et accubitoris sub Anastasio Dicomus; qui
ecclesiam S. Thomæ ædificavit, quam postea in-
cendio consumptam Leo filius Basillii Macedonis
restauravit.

De Chrysocamera.

In Chrysocamera pone Myrelæum, olim signum
aureum visebatur; ideoque Chrysocamera nuncu-
pata est. Hoc autem signum a quibusdam latroni-

bus suffuratum est tempore Bardæ Cæsaris, avunculi Michaelis, filii Theophili.

De Psarelæo.

Psarelæum monasteriorum cum antea esset vocahatur Myrelæum; imperator enim cui notum erat nomen, voluit ut Psarelæum appellaretur. Monachi vero a Constantino Copronymo injuria affecti inde profugerunt.

De portu seu tractu cognomine Psamatha.

In porta seu tractu Psamatha cognomine, idolum stabat, quod quidam gentilis colebat, cui Christiani dicebant, Idolum quod ceu Deum colis, deus falsus et ementitus est, ac ex eo locus iste ita cognominatus est. Cæterum hæc porta dicta est Quinta, eo quod numero quinta sit.

De palatiis quæ in tractu Psamatha exstant.

Palatia autem et gerocomium in tractu Psamatha dicto, exstruxit S. Helena; pariterque S. Theodorum Claudii nuncupatum. Urbicius vero structuræ præfectus condidit templum S. Juliani propriis sumptibus. Ibidem erant castra Romanorum.

De porta S. Æmiliani.

Porta S. Æmiliani nomen accepit a proximo templo S. Æmiliani, quod prius parvum erat oratorium. Cum autem Moysis virga allerretur, eam hoc loco excepit Constantinus Magnus, et S. Deiparæ ecclesiam exstruxit; et sic locus ille appellatus fuit Rhabdos seu virga. Præterea et magnam ecclesiam S. Æmiliani ædificavit: deinde vero sacram illam virgam in palatium transtulit.

De cisternis et de aquæductu.

Aquæductum ingentium arcuum, seu in cælum usque educti fornices, a Valente, uti nunc conspiciuntur, exstructi sunt. Ad Cisternam Aetii cognominatam, quam Aetius exstruxit, statua ipsius Aetii erecta erat.

De Asparis cisterna.

Asparis cisternam Asparos et Ardaburius exstruxere, tempore Leonis Magni. Qua absoluta umbro inibi interfecti sunt ab eodem imperatore; eo quod conjuratione cum populo inita, Leonem ab imperio ejicere statuerant, nisi de industria eos dolo sustulisset imperator. Cæterum domus Asparis erat, quam deinde possedit Basilus accu-

De cisterna Boni.

Cisternam Boni ædificavit Bonus patricius Roma rediens; eamque cameris cylindricis texit. Domus autem ejus ibidem erat: vivebatque sub Heraclio imperatore.

De cisterna Mocisia.

Cisternam Mocisiam Anastasius Dicorus condidit. Cum vero eam exstrueret, in urbe cives fame et siti laborabant, ut unus modius integro numero veniret. Nomen vero hæc cisterna habet a vicino templo S. Mocii.

A Βάρδα Καίσαρος, τοῦ θεοῦ Μιχαήλ, υἱοῦ τοῦ Θεοφίλου, ἐκλάπη.

Περὶ τὰ Φαρελαίου.

Τὰ Φαρελαίου πρότερον ἐκαλεῖτο Μυρέλαιον, μονὴ οὕσα. Καὶ γνωρίσας αὐτὸ ὄνομα ἀντεῖπεν ὁ βασιλεὺς, ἴνα ἀκούῃ Φαρέλαιον· ὅπου ἐνύβριζε τοὺς μοναχοὺς ὁ Κοπρώνομος, καὶ ἔφυγον ἐκεῖθεν.

Περὶ τοῦ Ψαμαθᾶ.

Ἰστατο δὲ εἰς τὸν Ψαμαθὸν εἰδωλὸν, καὶ τὶς τῶν εἰδωλολατρῶν ἐσέβητο αὐτό. Ἐλεγον δὲ αὐτῷ οἱ ὀρθόδοξοι, ὅτι τὸ εἰδωλὸν, ὃ σέβῃ ὡς θεὸν, ψεματίνος ἐστὶ· καὶ ἰστομολογήθη ὁ τόπος οὕτως. Ἡ δὲ Πέμπτη πύρτα ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι κατ' ἀριθμὸν

B πέμπτην.

Περὶ τῶν ἐν αὐτῇ παλατίων.

Ἀλλὰ καὶ παλάτια, καὶ τὸ Ἰηροκομεῖον, τὰ εἰς τὰ Ψαμαθᾶ ἡ ἀγία Ἐλένη ἀνήγειρεν· ὁμοίως καὶ τὸν Ἅγιον Θεόδωρον τὸν Κλαυδίου. Ἡ Οὐρβίκιος ὁ παριστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἀνήγειρε καὶ τὸν Ἅγιον Ἰουλιανὸν ἐξ οἰκείων ἐξόδων, ἐν ᾧ ἐτύγχανε ἄπληκτά τῶν Ῥωμαίων.

Περὶ τῆς πύρτης τοῦ ἀγίου Αἰμιλιανοῦ.

Ἡ καλουμένη τοῦ ἀγίου Αἰμιλιανοῦ πύρτα οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι πλησίον τοῦ νεοῦ τοῦ ἀγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτῆριον μικρὸν· ἀλλ' ὅτε ἤχθη τοῦ Μωσέως ἡ βῆδος, ἐδέξατο αὐτὴν ἐκεῖσε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνήγειρε ναὸν τῆς Θεοτόκου, καὶ οὕτως ὠνομάσθη ὁ τόπος Ῥάβδος. Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν Ἅγιον Αἰμιλιανὸν μέγαν·

C

εἶθ' οὕτως ἔφερε τὴν ἀγίαν βῆδον ἐν τῇ παλατίᾳ.

Περὶ τῶν κινστερνῶν, καὶ περὶ τοῦ ἀγωγοῦ.

Ὅτι ἡ ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἀψίδων, ἤτοι αἱ οὐράναι καμάραι ὑπὸ Οὐαλεντος ἐκτίσθησαν, ὡς ὀράται. Καὶ ἐν ἐνδὲ καλουμένη τοῦ Ἄετιου κινστερνῇ, ἤτις ὑπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη, καὶ στήλη ἵστατο τοῦ αὐτοῦ.

Περὶ τῆς τοῦ Ἀσπαρος.

Ἡ δὲ λεγομένη Ἀσπάρου κινστερνᾶ ὑπὸ Ἀσπάρου καὶ Ἀρδαβουρίου ἐκτίσθη, ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Δέοντος· καθ' ἣν ἀμφότεροι, πληρωθείσης αὐτῆς, ἀνηρέθησαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, οἵτινες ἐβούλοντο μετὰ τοῦ δήμου καταβιβάσαι Λέοντα τῆς βασιλείας, εἰ μὴ ἐξ ἀγγινοίας οὗτος τούτους ἀνεῖλε δόλῳ. Ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἦν, ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Περὶ τῆς τοῦ Βώνου.

Τὴν δὲ Βώνου κινστερνᾶν ἔκτισε Βῶνος πατρίκιος, ἀνεληθὼν ἀπὸ Ῥώμης· καὶ ἐπέπεσεν αὐτὴν κυλινδρικῶ ἠόλῳ. Ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν· ὁ αὐτὸς δὲ ἦν ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως.

Περὶ τῆς Μωκισίας.

Τὴν δὲ Μωκισίαν ἔκτισεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκωρος. Ὅτε δὲ αὐτὴν ἔκτισε, λειψίς ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τοῦ σίτου μόδιον ἕν εἰς τὸ νόμισμα. Ἐλαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστερνᾶ, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ Ἁγίου Μωκίου.

Περὶ τῆς τοῦ Φιλοξένου.

Εἰς τὸν Φόρον πλησίον ἐστὶ κινστέρνα, ἣν ἔκτισεν ὁ Φιλόξενος ὁ Ῥωμαῖος, ὁ ὢν ἐκ τῶν ιβ'.

Περὶ τῆς κινστέρνας τῆς βασιλικῆς τῆς μεγάλης, καὶ τῆς μικρᾶς.

Ἡ πλακωτὴ βασιλικὴ κινστέρνα, Μαλακταρεία ἦν, ὅτε ἐκτίζετο ἡ Ἁγία Σοφία ὡσαύτως καὶ ἡ ἄνωθεν αὐτῆς στέγη, ἡ Βασιλισκάρα ὀνομαζομένη, καὶ αὐτῇ Μαλακταρεία ἐτύγγανε τοῦ δηλικίου τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Περὶ τῶν πορτῶν τῆς Χαρσίου καὶ τῆς Ξυλοκέρκου.

Ἡ Χαρσίου ἐκ τοῦ Χαρσίου δευτερεύοντος μέρους Βενέτων γέγονε. Ξυλόκερκος [δὲ ἐκλήθη], διὰ τὸ εὐρηκῆναι ἐκεῖσε πολλὰ ὕδατα τοὺς τεχνίτας καὶ πολλοὺς ἐβρίψαν λίθους διὰ τὴν πλημμύραν τῶν ὑδάτων εἰς τὸ θεμέλιον, καὶ ἐποίησαν παντουρώσεις ξύλων πολλῶν.

Περὶ τὸ Πολύανδρον.

Ἡ δὲ Πολύανδρος καλεῖται οὕτως, διότι ἐνίκησαν ἐκεῖσε ἀμφότερα τὰ μέρη τῶν δήμων, ὅτε ἐκτίζοντο τὰ τείχη.

Περὶ τῶν μοναστηρίων.

Τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Κάρπου καὶ Παπύλου ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε διὰ ποικίλων μαρμάρων, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, καὶ κτήματα πολλὰ ἐκώρωσε.

Περὶ τῶν Πρασίνων.

Τὰ νῦν καλούμενα Πράσινα διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖσε σταῦλον τῶν Πρασίνων. Τὸ δὲ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία. Ἀρτάβασδος δὲ ὁ τυραννήσας Καβαλίνον, καὶ κρατήσας χρόνους τρεῖς, καὶ τυφλωθεὶς, ἀκίνητα κτήματα, καὶ τὰ ἱερὰ ἐκεῖσε ἀφίερωσε, διότι οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. Μετὰ σπ' ἔτη ἦν ὁ Ἀρτάβασδος τῆς κτίσεως τοῦ γηροκομείου.

Περὶ τοῦ Φλωρεντίου γηροκομείου.

Τὸ Φλωρεντίου, οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου βασιλέως· καὶ τελευταῖον ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

Περὶ τῆς μονῆς τὰ Ῥωμανοῦ.

Ὅτι ἡ μονὴ τὰ Ῥωμανοῦ ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλου πατρικίου Ἀἰμίμωνος πατρικίου Ῥωμαίου. Τότε γὰρ εἰσῆλθε καὶ ἤκησεν ἐκεῖ. Ἐχει δὲ ἀπὸ τοῦ κτισθῆναι χρόνους φπβ'.

Περὶ τῆς μονῆς τὰ Δαλμάτου.

Ἡ μονὴ τὰ Δαλμάτου ἐκτίσθη παρὰ Δαλμάτου πατρικίου, ἀνεψιοῦ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἐξ οὗ καὶ Ἀψίμαρος ὁ Τιθέριος βασιλεὺς, ὅτε ἀνῆλθε μετὰ χελανθίων καὶ ἐκράτησε τὴν βασιλείαν, τὸν Λέοντιον βασιλέα ἐφρούρει ἐκεῖ.

Περὶ τῆς μονῆς τὰ Κουκοροβίου.

Τὰ Κουκοροβίου τὴν μονὴν ἔκτισεν ὁσιος Εὐάρεστος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Τραύλου τοῦ Ἀμορράλου.

A

De cisterna Philoxeni.

Proxime forum visitur Cisterna exstructa a Philoxeno Romano, qui erat unus ex duodecim.

De Basilica magna cisterna, et de alia minore.

Basilica cisterna lapidibus constrata Malactarea erat, quo tempore S. Sophia construebatur: lacunar item superius, Basiliscarium nuncupatum, Malactarea erat delicati S. Sophiæ.

De porta Charsix et Xylocercos.

Porta Charsix exstructa fuit a Charsia secundario factionis Venetæ. Porta vero Xylocercos inde dicta, quod ibi artifices magnam aquæ copiam invenerint, et multos lapides projecerint in fundamentum ob aquarum inundationem, fulcimenta multis ex lignis supponentes.

De porta Polyandri.

Porta Polyandri sic dicitur, quod utraq; factio ibi convenisset, cum muri ædificarentur.

De monasteriis.

Monasterium SS. Carpi et Papyli exstruxit S. Helena ad imitationem sepulcri Christi, ex vario marmore, nullisque possessionibus ditavit.

De Prasinis.

Locus nunc Prasinus appellatus, inde nomen accepit, quod ibidem stabulum esset factionis Prasinæ. Gerocomium vero Marcianus et Pulcheria condiderunt. Cæterum Artabasus, qui tyrannidem adversus Constantinum Caballinum arripuit, tres annos imperio potitus et postea excecatus est, possessiones immobiles ac sacra vasa eidem gerocomio dicavit, eo quod domus ejus ibi sita esset. Vivebat autem Artabasus annis ducentis et octoginta post conditum gerocomium.

De gerocomio Florenti.

Florentii tractus, domus erat Florentii patricii tempore Arcadii imperatoris, quam moriens in gerocomium mutavit.

De monasterio Romani.

Monasterium Romani conditum est temporibus Leonis Macelli ab Hæmone patricio Romano: nam tunc ingressus in urbem istuc habitavit. Exstruxit autem ipsum annis abhinc quingentis octoginta duobus.

De monasterio Dalmati.

Monasterium Dalmati ædificavit Dalmatus patricius, Magni Constantini consobrinus. Cæterum Tiberius Apsimarus, postquam cum suis chelandiis Byzantium pervenit, et imperio potitus, Leontium imperatorem ibidem inclusum custodivit.

De monasterio Cucorobii nuncupato.

Monasterium Cucorobii cognomine condidit S. Evarestus sub Michæle Balbo Amorrhæo.

B

C

D

De monasterio S. Zoes, quod est ad cisternam Mociisiam

Sciendum est monasterium S. Zoes ad cisternam Mociisiam conditum fuisse a Marciano, qui ibi sepultus est.

De Sancto Luca.

Cœmeterium S. Lucæ, et triclinia, et ipsum templum ædificavit Irene Attica, ut ibi gratis pauperes sepelirentur. Nam cum admodum virtutis studiosa et pia esset, complures domus senibus, peregrinis et pauperibus sustentandis extruxit. Item tributorum onera minuit. Cæterum pro mortuis condidit sepulcra; pro vivis, triclinia piscatori; pro bene valentibus, hospitale Irenæ nuncupatum.

De monasterio S. Mocii.

Sanctum Mocium primo extruxit Constantinus Magnus, paganorum multitudine istuc habitante: eratque templum Jovis, et ex ejus lapidibus ædes sacra est ædificata. Venientes vero in ædem Sancti Mocii (Ariani), cum loci desiderio capti essent, deprecati sunt imperatorem Constantinum, ut sibi illam ad habitandum concederet, quam adepti, statim templum excitarunt Ariani, et celebrandis divinis laudibus ipsum annos septem frequentarunt. Cecidit vero cum in eo sacras liturgias celebrarent anno septimo, ubi et multi Ariani interfecti sunt. At sub Justiniano Magno rursus ædificatur eadem ædes, et hactenus perstat.

De eodem.

Ex templo S. Mocii, et S. Menæ ejectis duntaxat simulacris, sic illa cognominavit. Integram vero Sancti Menæ ædem, sacris vasis ac prædiis suburbanis locupletatam, anno post centesimo tricesimo quinto ædificandam curarunt Pulcheria et Marcianus. Cæterum templum Sancti Mocii triplo tunc majus, quam nunc est, duabus tertiis partibus contraxit Constantinus et mater ejus; ibidemque altare extruxit. Quoniam vero ibi olim S. Mocius interfectus fuerat, ideo templum hoc quasi ipsi proprium extruxit, ejusque corpus illuc transtulit.

De monasterio Libis.

Monasterium Libis sub Romano seniore, et Constantino Porphyrogenito, Leonis filio, conditum est a Libe patricio et drungario classis; qui etiam ibidem xenodochium extruxit.

De ecclesia veteri S. Joannis præcursoris.

Ecclesiam S. Joannis præcursoris veterem, cujus ædificium terrestri muro incumbebat, condidit Constantinus Magnus.

De templo Sancti Eleutherii a quodam patricio condito.

Templum S. Eleutherii extruxit sub Arcadio imperatore quidam patricius.

De S. Philippi monasterio.

Monasterium sancti Philippi apostoli condidit Anastasius Dicorus, multisque possessionibus ditavit.

A Περὶ τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ζωῆς, τῆς ἐν τῇ Μωκισίᾳ.

Τὴν ἐν τῇ Μωκισίᾳ Ἁγίαν Ζωὴν, δεῖ εἶδέναι, ὅτι ὁ ὄσιος Μαρκιανὸς ἔκτισε, καὶ ἐκεῖ κεῖται.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Λουκά.

Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐνθα οἱ νεκροὶ θάπτονται, καὶ τοὺς Τρικλίνους, καὶ αὐτὸν τὸν ναὸν ἔκτισεν Εἰρήνη, ἡ Ἀθηναία εἰς τὸ θάπτεσθαι δωρεὰν τοὺς πένητας· πλὴν γὰρ φιλάρετος οὕσα καὶ εὐσεβής, καὶ πολλὰ γηροκομεῖα, καὶ ξηνοδοχεῖα, καὶ γηροτροφεία ἐποίησε εἰς ἀνάπαυσιν τῶν πενήτων, καὶ ὄρων κουρισμοὺς ἐξέκοψε. Ἐκτίσθη καὶ εἰς ταφὴν τοὺς τάφους· καὶ εἰς ζωὴν, τοὺς τρικλίνους τοῦ πιστωρείου· εἰς ὑγίειαν, τὸν ξενῶνα, τὸν Εἰρήνης καλούμενον.

Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Μωκίου.

B Ἰστέον ὅτι ὁ Ἁγιος Μώκιος, πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὠκοδομήθη. Ἑλλήνων πλῆθη ἐκεῖσε κατοικοῦντων πολλά. Καὶ ναὸς τῆν τοῦ Διὸς, καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ λίθων ὁ ναὸς. Ἐλθόντες δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου [Ἀρειανοὶ] ἠράσθησαν, καὶ παρεκάλουν τὴν βασιλέα Κωνσταντίνον κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε· ὃ καὶ γέγονε. Παρευθὺς οὖν ἐγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ ἐδοξάζετο ὑπ' αὐτῶν ἕτη ἑπτὰ. Ἐκπίπτει δὲ λειτουργούντων αὐτῶν τῷ ζ' ἔτει· ἐν ᾧ καὶ πολλοὶ Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτός, καὶ ἰσταται ἕως ἄρτι.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

C Ἐκ τοῦ Ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ἐδίωξε τὰ ἀγάλματα, καὶ ὠνόμασε τοὺς ναοὺς οὕτως. Τὴν δὲ τελείαν αὐτοῦ ἀνοικοδομητὴν ἐποίησε Πουλχερία, καὶ Μαρκιανὸς μετὰ ρεῖ χρόνους, προστεθέντες ἱερὰ σκεύη, καὶ προάπτεια. Τοῦ δὲ αὐτοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἕτερον ἄλλο μῆκη, παρ' ὃ ἐστίν, ἐξέκοψε τὸ δίμοιρον μέρος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἡ τούτου μήτηρ, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον. Διότι δὲ ἀνηρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε, τούτου χάριν ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν.

Περὶ τοῦ Λιβίου.

D Ἡ μονὴ τὰ Λιβίου ἐν ταῖς χρόναις Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος, καὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, τοῦ υἱοῦ Λέοντος, ἀνηγέρθη παρὰ πατρικίου τοῦ Λιβίου, γεγονότος δρουγγαρίου τῶν πλωσίμων, ποιήσαντος ἐκεῖσε καὶ ξενῶνα.

Περὶ τοῦ Προδρόμου τῆς παλαιᾶς.

Τὸν δὲ Πρόδρομον τῆν παλαιάν, ἀνήγειρεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος· τὸ δὲ κτίσμα ἠκούμβιζεν εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Φιλίππου.

Τὸν Ἁγιον Φίλιππον τὸν ἀπίστολον Ἀναστάσιος ὁ Δίκωρος ἀνήγειρε, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκόρωσε.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Μανουήλ.

Τὸν δὲ Ἁγίον Μανουήλ, Σαβὴλ καὶ Ἰσμαήλ, μετὰ τὸ καθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παρθάτου ἐπὶ τοῦ χειρσαίου τείχους, ὁ Μέγας Θεοδοῦσιος ἀνήγειρε, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ ἔθετο.

Περὶ τῶν Ἁγίων Νοταρίων.

Τοὺς δὲ Ἁγίους Νοταρίους ὁ Μέγας Θεοδοῦσιος ἀνήγειρε, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖσε ἔθετο.

De ecclesia Deiparæ in Sigmatæ a Constantino Magno condita.

Καὶ τὴν Θεοτόκον, τὴν εἰς τὸ Σίγμα, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν· εἶτα δὲ ὁ Μέγας Ἰουστινιανὸς ἀνέκτισε. Μετὰ δὲ τῆς ἔτη σεισμῶ γεγονότος φοβεροῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου, μετὰ τὸ ἀνελεῖν τὸν Μιχαήλ, συνεπτώθη ὁ ναὸς ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ πάντας διέφθειρε. Καὶ ἀπὸ τότε ἐκλήθη Σίγμα.

Περὶ τῶν τὰ Κανικλείου καλουμένων.

Τὰ Κανικλείου, οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου, τοῦ σφαγέντος παρὰ Βάρδα Καίσαρος, υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ.

De monasterio Euphrosynæ cognominato Libudia.

Ὅτι ἡ μονὴ ἢ λεγομένη τῆς Εὐφροσύνης τὰ Λιβάδια ἐκτίσθη παρὰ Εὐφρόνης τῆς Ἀθηναίας, μικρὰ καὶ πενιχρά. Ὁ δὲ Μιχαήλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου εἰς ἔχθραν ἐλθὼν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, κατήγαγεν αὐτὴν τε καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ παλατίου, καὶ εἰσήγαγεν ἐκεῖσε, καὶ ἀπέκτειρε ταύτας, πλουτήσας τὴν μονὴν ἀπὸ τε κτημάτων καὶ λοιπῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Εὐφροσύνης ἐκλήθη οὕτως ἡ C μονή.

Περὶ τοῦ Ξυλινίτου.

Τοῦ Ξυλινίτου τὴν μονὴν ἔκτισε Νικήτας μάγιστρος ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενεοῦς, τοῦ πατρὸς Καβαλίνου Κωνσταντίνου. Ὁ αὐτὸς δὲ ὁ Ξυλινίτης ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν Σφενδόνα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος δι' ἐπιβουλῆς.

Περὶ τὰ Ἰκασίας.

Ἡ δὲ μονὴ τὰ Ἰκασίας ἐκτίσθη παρ' αὐτῆς μοναχῆς γεγонуίας, ὅτε τῆς βασιλείας ἀπέτυχε παρὰ Θεοφίλου βασιλέως, σεβασμίας καὶ ὠραίας τυγχανούσης. Ἦτις καὶ κανόνας, καὶ στιχηρὰ ποιήσασα ἐν τοῖς χρόνοις Μιχαήλ καὶ Θεοφίλου, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔζη ἐν αὐτῇ.

Περὶ τῆς Ἁγίας Δομνίνης τὰ Ἀλεξάνδρου.

Αἱ δὲ δύο μοναὶ τῆς Ἁγίας Δομνίνης, ἡ ἐπωνομαζομένη τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη μονή, τὰ λεγόμενα τὰ Γρηγορίας, ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. Ἐλθούσαι γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εὖρον αἰκὸν τὸν τόπον, καὶ αἰτησάμενοι τὸν βασιλέα, δέδωκεν αὐταῖς τὸν τόπον, καὶ ἀνήγειραν τὰς μονάς.

Περὶ τοῦ Δίου.

Ὁ δῆσιος Δῖος αἰτησάμενος καὶ αὐτὸς τὸν βασιλέα, δέδωκεν αὐτῷ τόπον· καὶ ἀνήγειρε τὴν τοιαύτην μονήν.

Περὶ τοῦ Μυροκεράτου.

Τὸ δὲ καλούμενον Μυροκέραιον ἐκτίσθη ἐν τοῖς

A

De Sancto Manuele.

Templum SS. Manuel, Sabel et Ismael, postquam ipsi a Juliano Apostata igne cremati sunt ad murum terrestrem, condidit eodem loco Theodosius Magnus, eorumque corpora ibi deposuit.

De ecclesia SS. Notariorum.

Ecclesiam SS. Notariorum extruxit Theodosius Magnus, ibidemque eorum corpora deposuit.

De ecclesia Deiparæ in Sigmatæ a Constantino Magno condita.

Ecclesiam Deiparæ in Sigmatæ Constantinus Magnus condidit; deinde Justinianus Magnus reedificavit. Post annos vero trecentos viginti octo, imperante Basilio, occiso jam Michaelē, terribili terræ motu hoc templum collapsum est, die Dominica, quæ erat. S. Polyeucto sacra; ac omnes quotquot in eo erant, oppressi fuere. Et deinceps appellatum fuit Sigma.

De tractu Caniclei.

Tractus Caniclei, domus erat Theoctisti magistri et præfecti Caniclei, qui interfectus fuit jussu Bardæ Cæsaris, Michaelis avunculi.

De monasterio Euphrosynæ cognominato Libudia.

Monasterium Euphrosynæ cognomine Libadia, ab irone Attica exiguum valde et pauperrimum extructum fuit. Postea vero ubi Michael, Theophili filius, cum matre sua similitatem habere cepit, matrem et sororem suam e palatio ejectas, in hoc monasterium delonsas inclusit; monasterio possessionibus ac reliquis omnibus ditato. Cæterum ab ejus sorore Euphrosyna monasterium nomen accepit.

De monasterio Xylinitæ.

Monasterium Xylinitæ nuncupatum ædificavit Nicetas magister sub Leone Isaurico, Constantini Caballini patre. Ipse autem Nicetas Xylinites per insidias decollatus fuit in Sphendone ab eodem Leone.

De monasterio Icasix.

Monasterium Icasix condidit Icasia sanctimonialis, quando imperio repulsa est a Theophilo imperatore, etsi decora et augusta specie erat. Quæcum in eodem monasterio sub Michaelē et Theophilo ejus filio viveret hymnos et versiculos composuit.

De monasterio S. Dominix cognomine Alexandri.

Duo hæc monasteria, quorum alterum S. Dominix, cognomine Alexandri; alterum vero Gregorix dicitur, sub Theodosio Magno ædificata fuere. Etenim tunc temporis sanctæ illæ femine Roma venerunt, et facta ab imperatore loci hujus, a nemine habitati, copia, monasteria ibi extruxere.

De monasterio Di.

Similiter et S. Dius locum ab imperatore petit, quo impetrato monasterium hoc condidit.

De monasterio Myroceratum dicto.

Monasterium cognomine Myroceratum sub Mau-

ricio imperatore conditum fuit. Narrant autem A multi ex historicis, fuisse in hoc monasterio suspensum cornu olei, quo Samuel propheta reges Judæorum inungebat; atque inde monasterium nomen accepisse.

De monasterio Procopii nuncupato.

Monasterium Procopii cognomine ædificavit Procopia Augusta, filia Nicephori Seleuciensis uxor Michaelis Rhangale excuropolatæ imperatoris.

De monasterio Augustæ cognominato.

Monasterium monialium, quod Augustæ vocatur, Justinus Thrax potentissimus ædificavit uxori suæ Euphemie, cum ejus illic corpus esset repositum.

De monasterio Bethleem dicto, et de monasterio cognomine Gastria.

Monasterium Bethleem appellatum extruxit Helena. Monasterium autem Gastria inde nomen accepit, quod, cum S. Helena venerandum Christi crucem Hierosolymis afferret, eam intulit Constantinopolim per portam Psamatha, et quæ supra crucem reperta erant, lilia, basilica, rosas, sampsucha, costos, balsama, ea omnia, quo conservarentur, in vasis plantavit. Et cum divertisset ibi in monasterium, locum illum Gastria appellavit.

De monasterio S. Mamantis cognomine Xylocerci.

Monasterium S. Mamantis, quod Xylocercus dicitur, ædificavit Mauricii soror. Illa enim, Mauricio et liberis ejus [a Phoca tyranno] in portu Eutropii interfectis, collecta eorum corpora ibi deposuit. Cæterum Mauricii uxorem una cum filiabus tribus, primum quidem Phocas aliquantulum in monasterio cognomine Nova, inclusas servavit; dein vero eas decollavit: neque uxoris Mauricii corpus tumulatum esse voluit, sed in mare capite truncatum projici jussit; universamque Mauricii cognationem crudeliter perdidit.

De monasterio Choræ.

Monasterium Choræ prius quidem oratorium erat. Crispus autem præfectus et gener crudelis Phocæ Cappadocis eo relegatus fuit, quod Heraclio imperatori suspectus esset. Etenim ipse Crispus conspiratione facta cum Heraclio urbem cum maritimis copiis occupavit: etsi Phocæ gener esset. Postea D vero cum regis litteras contra ipsum accepisset Heraclius, sic Crispum allocutus est: Miser, generum te non præstitisti, et quomodo amicum te vere præstabis? Igitur hac de re istuc relegatus, monasterium hoc magnum ac pulchrum extruxit. Cæterum inde Choræ nomen accepit, quod ibidem esset extra Byzantium locus Byzantinorum, quemadmodum et Stulii locus extra urbem erat.

De Sancto Romano.

Ædem S. Romani condidit sancta Helena, et proxime eam sacrum loculum, in quem reliquias prophetæ Danielis, S. Romani martyris, aliorumque

χρόνοις Μαυρικίου βασιλέως. Φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν ιστορικῶν, ὅτι τὸ κέρασ τοῦ ἐλαίου, ὅπερ εἶχε Σαμουήλ ὁ προφήτης, καὶ ἔχρειε τοὺς βασιλεῖς, εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν ἐκρέματο, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη.

Περὶ τὰ Προκοπίου.

Ἡ καλουμένη μονὴ τὰ Προκοπίου ἐκτίσθη παρὰ Προκοπίας δεσποίνης, τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευκίου, καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ῥαγγαβῆ, τοῦ ἀπὸ κουροπαλάτων.

Περὶ τῆς μονῆς τῆς Λυγούστης.

Τὴν δὲ γυναικείαν μονὴν τὴν καλουμένην Λυγούστης, Ἰουστίνος ὁ Θραξ ὁ κράτιστος ἐκτίσσε ταύτην τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ· τεθὲν καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐκείσε.

Περὶ τῆς μονῆς τῆς Βηθλεὲμ, καὶ περὶ τῆς Γαστρίων.

Ἐκτίσσε δὲ καὶ τὴν μονὴν τὴν Βηθλεὲμ ἢ ἁγία Κλένη. Γαστρία δὲ καλεῖται οὕτως· αὕτη ἡ ἁγία Ἑλένη κομίσασα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσῆγαγε τοῦτον διὰ τῆς πόρτης τοῦ Ψαμαθᾶ· καὶ τὰ εὐρεθέντα ἄνωθεν τοῦ σταυροῦ κρίνα τε καὶ βασιλικά, καὶ τριαντάφυλλα, καὶ σάμψυχα, κόστους καὶ βάλσαμα, ἐφύτευσε εἰς γάστρας πρὸς τὸ διασῶσαι. Καὶ ἀπληχεύσασα ἐκείσε εἰς τὴν μονὴν, ὠνόμασε τὸν τόπον Γαστρία.

Περὶ τῆς μονῆς τὰ Ξυλοκέρκου, ὁ Ἅγιος Μάμας.

Ἡ δὲ μονὴ ἡ Ξυλόκερκος, ὁ Ἅγιος Μάμας παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου ἐκτίσθη. Μετὰ γὰρ τὸ ἀναιρεθῆναι τὸν Μαυρίκιον εἰς τὸν Εὐτροπίου λιμένα σὺν πᾶσι τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. Τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας εἰς τὴν μονὴν ἐκάθισεν αὐτάς, τὰ Νέα, πρὸς ὄλιγον· εἶθ' οὕτως ἀπεκεφάλισεν αὐτάς Φώκας· καὶ οὐκ ἔασε τὴν γυναῖκα Μαυρικίου ταφῆναι, ἀλλ' εἰς τὴν θάλασσαν ἐβρίψεν ἀποκεφαλισθεῖσαν· καὶ πᾶσαν τὴν γενεάν Μαυρικίου Φώκας ὄλεσε πικρῶς.

Περὶ τῆς Χώρας.

Ἡ μονὴ ἡ Χώρα πρῶτον μὲν εὐκτήριον ἦν. Κρίσπος δὲ ὁ ἑπαρχος καὶ γαμβρὸς τοῦ Καππάδοκος καὶ ἀπηνοῦς Φώκα περιωρίσθη ἐκεῖσε, ὅτι ἐν ὑπολήψει γέγονε τοῦ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως. Καὶ γὰρ καὶ αὐτῶ συγκροτήσας ὁ αὐτὸς Κρίσπος, καὶ κρατήσας διὰ τῆς θαλάσσης τὴν βασιλείαν, γαμβρὸς τυγχάνων Φώκα· καὶ μετὰ τοῦτο βασιλέως γράμματα κατ' αὐτοῦ δεξάμενος ὁ Ἡράκλειος ἔφη αὐτῶ οὕτως· Ἄθλια, γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, καὶ πῶς ἀληθῆ φίλον ποιήσεις; Διὰ ταῦτα οὖν ἐκεῖσε περιορισθεὶς ἐκτίσσε ταύτην εἰς κάλλος καὶ μέγεθος. Ἐπεκλήθη δὲ Χώρα, διότι τῶν Βυζαντίων χωρίον ἦν ἐκεῖσε ἔξω τοῦ Βυζαντίου, καθὰ καὶ τὰ Στουδίου χωρίον, καὶ αὐτὸ ὑπῆρχεν.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ.

Τὸν Ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἐκτίσσε. Τὴν δὲ πλησίον αὐτοῦ ἁγίαν Σορὸν, καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου προφήτου Δανιὴλ, καὶ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ

τοῦ μάρτυρος, καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, τῶν ἐκεῖσε κειμένων ἢ αὐτῇ ἀγία Ἑλένη ἀνήγαγε, καὶ τέθεικεν ἐκεῖσε. Οἱ δὲ ἅγιοι, ὃ τε Ἰωσήφ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἐκεῖσε ἐκαθέζοντο, καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, μετὰ ψ' ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸν ναὸν, ὅτε ἔσαν οὕτοι οἱ ποιηταί.

Περὶ τῆς μονῆς τὰ Μαρτινακίου.

Τὴν μονὴν τὰ Μαρτινακίου ἀνήγειρε Μαρτινάκιος πατρίκιον, ὁ θεῖος τῆς ἀγίας Θεοφανοῦς, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλείου καὶ Μιχαήλ.

De monasterio SS. Cosmæ et Damiani Paulinæ nuncupato.

Τὰ δὲ Παυλίνης ἐκλήθη ἀπὸ Παυλίνου μαγίστρου ἐπὶ τοῦ Θεοφιλοῦς Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. Γνωστὸς γὰρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν, Ἦν δὲ πρὸς αὐτοῦ ὁ τόπος, καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Οὕτω δὲ ἐτελείωσεν αὐτόν. Ἐπὶ δὲ αὐτοῦ ἠύρεθη μῆλον ὀπώρας, δίκην ἐπέχων μοδίου τὸ μέγεθος, ἀπὸ Φρυγίας κομισάντος τοῦτό τινος· καὶ ἰδὼν αὐτὸ ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εὗρεθὲν τοιοῦτο ἰθαύμασε, καὶ ἔδωκε τῷ κομισαμένῳ νομίσματα ρ', καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸ Εὐδοκίᾳ τῇ Ἀθηναίᾳ, τῇ αὐτοῦ γυναικί. Ἐκείνη δὲ ἀπέστειλε πρὸς Παυλῖνον. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν, καὶ ἀκριβεστάμενος περὶ τῆς τοῦτου ἀποστολῆς, καὶ γνοὺς τὴν ἀλήθειαν, ἐκείνην μὲν ἡμόνατο βήμασιν ἀσπηροῖς, τὸν δὲ Παυλῖνον ἔριπεν ἀνερχόμενον ἐν τῷ παλατίῳ, ὑπὸ δύο ἀνδρῶν μελοκοπηθῆναι. Τοῦ δὲ ἀνερχομένου εἰς τὸ σκοτεινὸν, οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτοὶ σφάξαι αὐτόν. Ἀλλὰ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐξέκοψαν· καὶ εὐθὺς ἐνόησεν ὁ Παυλῖνος τὴν ἐπιβουλήν. Τοῦτο δὲ θαῦμα ἦν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπως τελειώσῃ τὸν ναὸν αὐτῶν, Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἠστόχησεν, αἰσχυνθεὶς τοῦτον, ἄγνωστον προεβάλλετο. Τελειώσαντος δὲ τὸν ναὸν, ἀπεκεφάλισε τοῦτον φανερώς.

De muro occidentali magnarum portarum, tempore Leonis imperatoris instaurato.

Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως τῶν μεγάλων πορτῶν, τῆς δύσεως ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε καὶ ἐλιτάνευσαν καὶ τὸ, Κύριε ἐλέησον, τεσσαράκοντα ἐξεβόησαν, καὶ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξαν οὕτως· Ἑλένη καὶ Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδόσιος εἰς κράτος ἐδικήθησαν. Οὗτος δὲ ἐνομοθέτησε τὴν ἀγίαν Κυριακὴν ἀπραξίᾳ τιμᾶσθαι.

Περὶ τὰ τεῖχη, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν.

Τὰ τεῖχη, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ὄντα ἀνεκαινίσθησαν πρότερον ὑπὸ Τιβερίου Ἀψιμάρου· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἡμελημένα ἐτόγγανον πάνυ. Ἔπειτα ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσεν αὐτὰ Θεόφιλος.

Περὶ τοῦ Πύργου τοῦ Κεντηναρίου.

Εἰς δὲ τὸν πύργον τὸ Κεντηνάριον ἐξοδος ἐγένετο πολλή. Σεισμοῦ δὲ γενομένου καὶ χαλάσαντος, ἀνήγειρεν αὐτόν Θεόφιλος, ὡς ὁρᾶται μικρῶς.

Τὰ ἔξω μοναστήρια.

Ἡ δὲ Ἀχειροποιήτης ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντῖνου εἰς τὸ καθέζεσθαι Ἀβράμιον τὸν μοναχὸν ἐκεῖσε. Διὸ καὶ ἐκλήθη Ἀβραμίου,

prophetarum, qui ibidem jacent, intulit, ac cum in locum deposuit. Cæterum S. Joseph poeta et ejus frater Theodorus Studita ibidem commemorabantur canonice componentes, tempore Leonis Armeni. Qui poeætæ post annos quingentos a condita ecclesia vivebant.

De monasterio cognomine Martinacii.

Monasterium Martinacii dictum ædificavit Martinacius patricius, avunculus sanctæ Theophanonis, tempore Basilii et Michaelis.

De monasterio SS. Cosmæ et Damiani Paulinæ nuncupato.

Tractus Paulinæ dictus nomen accepit a Paulino magistro, tempore piissimi Theodosii Junioris, cujus erat familiaris. Ipsius autem erat locus ille, et in eo ecclesiam SS. Anargyrorum Cosmæ et Damiani ædificavit. Nondum autem absoluta structura, repertum fuit eo tempore pomum autumnale modii magnitudine, quod ex Phrygia quidam ad imperatorem attulit. Quo viso imperator non absque admiratione, quod suo tempore inventum esset, eum, qui attulerat, centum nummis remuneravit, ac ipsam Eudociæ Atheniensi uxori suæ misit; illa vero Paulino. Quod ubi imperator rescivit, ac de veritate certior factus est, uxorem severa interminatione increpavit, Paulinum vero palatium subeuntem a duobus satellitibus obtruncari jussit; quem tamen in tenebris palatium ingressum, abscissis solum auribus, non potuerunt interficere; et illico ipse se insidiis circumventum novit. Id porro accidit mira SS. Anargyrorum Cosmæ et Damiani ope, ut eorum templum perficeret. Imperator autem intelligens a scopo aberratum fuisse, præ pudore, nihil sibi hac de re cognitum fuisse simulavit. Verum absoluta templo SS. Anargyrorum, ipsi caput palam amputari jussit.

De muro occidentali magnarum portarum, tempore Leonis imperatoris instaurato.

Muri urbis occidentales magnarum portarum sub Leone Magno ac pio renovati sunt, quo tempore supplicatio habita, ac quadragesies *Kyrie eleison*, conclamatum est, succlamante facione Prasina: *Helena, Constantinus et Theodosius prorsus victi sunt*. Cæterum hic lego sancivit, ut dies Dominica feriata coleretur.

De muris maritimis.

Muros maritimos antea penitus neglectos Tiberius Apsimarus reædificavit. Deinde eodem Theophilus secundo restauravit.

De turre Centenarium vocata.

Turris cognomine Centenarium magnis sumptibus exstructa fuit: illa autem terræmotu collapsa, parvam hanc, ut videre licet, reædificavit Theophilus.

De monasteriis extra urbem.

Monasterium Achiropoetes dictum condidit Constantinus Magnus, ut Abramium monachum istuc collocaret; unde Abramii appellationem sumpsit.

De Hebdomodo.

Templum oblongum Hebdomum nuncupatum extruxit Constantinus Magnus in honorem S. Joannis Theologi. Templum autem, rotundo tecto, couchis instructum condidit Theodosius Magnus, ac Præcursori nuncupavit; eo quod ipso imperante caput Joannis Præcursoris allatum fuisset, quod in Hebdomo suburbio exceptum in ecclesiam S. Joannis theologi una cum Nectario patriarcha deposuit. Deinde vero Rufinus magister persuasit imperatori ut templum S. Joannis Præcursoris construeret, in quo ejusdem sacrum caput repone-
retur.

De ecclesia SS. Deiparæ ad Fontem.

Ecclesiam SS. Deiparæ ad Fontem, Justinianus magnus ædificavit. Cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, et ex hoc templo, quod tunc parvum oratorium ac unius monachi domicilium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogavit quidnam illud esset. Respondit autem Strategius magister et custos imperialis pecuniæ, fontem ibi esse morbos sanantem. Tunc imperator admiratione affectus hanc ecclesiam ex superfluis Magnæ ecclesiæ materiis, extrui curavit.

De monasteriis ultra fretum, et de monasterio Picridii.

Monasterium Picridii ædificavit Picridius quidam cubicularius tempore Irenæ Atticæ.

De monasterio Armamentarii dicto.

Monasterium S. Panteleemonis, Armamentarii cognomine, primum sub Mauricio armamentum erat. Post annos vero ducentos quadraginta et octo Theodora Theophili uxor in monasterium mutavit, multisque possessionibus ditavit.

De castello.

Castellum hoc modo conditum et nomen sortitum est. Tiberius Mauricii socer castellum ac munimentum navibus extruxit, eo quod Chaganus Bulgarorum princeps irruptione in Thraciam facta, omnia ad portas usque igne ac ferro vastaret, unde Tiberius muros castello munivit, ubi naves inclusit.

De loco Hierii nuncupato.

In loco cognomine Hierii trans fretum sacerdotis cujusdam colebatur statua, nomine Irus. Dicebantur etiam et Hierii, quod ibidem essent multa sepulera; etenim civium corpora ibi tumulabantur. Ibidem vero ecclesiam condidit Constantinus Magnus. Cæterum primum ibi habitavit et docuit S. Andreas apostolus, qui deinde sanctum Stachyn ordinavit episcopum.

De S. Irene cognomine Galata.

Ecclesia S. Irenes Galata, sic vocata est a Galatione quodam ibi habitante. Cæterum S. Andreas Byzantium cum venisset, constructis in loco Parmatii dicto ædibus, illic habitavit. Sculpsit etiam propria manu crucem ex lapide, collocavitque in ecclesia veteri S. Irenes. Deinde in Neorium commigravit, hoc est in porticum quæ

A

Περὶ τοῦ Ἑβδόμου.

Τὸ δὲ Ἑβδόμον ὁ δρομικὸς ναὸς ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὁ δὲ στρογγυλόστεγος ναὸς ὁ ἔχων τὰς κόγχας. ὠνομάσθη Πρόδρομος, καὶ ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου· διότι ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ ἡ ἁγία κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου ἤχθη, καὶ ἐδέξαντο αὐτὴν εἰς τὸ Ἑβδόμον, καὶ ἀπέθεντο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεολογοῦ μετὰ Νεκταρίου Πατριάρχου. Ὁ δὲ μάγιστρος Ἰουφῖνος ἔπεισε τὸν βασιλεῖα κτίσαι ναὸν τοῦ Προδρόμου, εἰς τὸ τεθῆναι τὴν ἁγίαν αὐτοῦ κάραν,

Περὶ τῆς Πηγῆς.

Τὴν δὲ Πηγὴν ἐκτίσεν Ἰουστινιανὸς ὁ Μέγας· εἰς τὸ κωνηγῆσαι ἐξερχόμενος εἰς τὴν Θράκην, εἶδε λαοῦ πλῆθος ἐκεῖθεν ἐξερχόμενον, ὄντος εὐκτηρίου μικροῦ, καὶ ἐνὸς καθεζομένου μοναχοῦ, καὶ ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς, τί ἐστίν; ὁ δὲ Στρατήγιος ὁ μάγιστρος ὁ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἡ πηγὴ τῶν ἱαμάτων ἐστίν. Τότε θαυμάσας ὁ βασιλεὺς ἐκτίσεν αὐτὴν ἐκ τῶν περισσευμάτων τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας.

Περὶ τῶν μοναστηρίων τῶν περατικῶν, καὶ περὶ τῆς τῶ Πικριδίου μονῆς.

Τὰ Πικριδίου ἡ μονὴ ἐκτίσθη παρὰ Πικριδίου τινὸς κοιτωνίτου ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης Ἀθηναίας.

Περὶ τῶ Ἀρμαμενταρίου.

Τὰ Ἀρμαμενταρίου ἡ μονὴ, ὁ Ἅγιος Παντελεήμων, πρῶτον ἐπὶ Μαυρικίου ἀρμαμένιον ἦν. Μετὰ δὲ χρόνους σμῆ' Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου μονὴν αὐτὸ ἐποίησε, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκώρωσε.

Περὶ τοῦ Καστελλίου.

Τὸ δὲ Καστέλλιον ἐκτίσθη καὶ ἐκλήθη οὕτως. Τιβερίος ὁ πενθερὸς Μαυρικίου ἐκαστέλλωσε καὶ ὠχύρωσε τὰς ναῦς, διὰ τὸ ἐλθεῖν Χάγανον τὸν ἄρχοντα τῶν Βουλγάρων καὶ ἐμπρῆσαι, καὶ κατακῦσαι, καὶ κατασφάξαι ἅπαντα τὰ θρακικὰ μέρη μέχρι πορτιῶν· ὅθεν καὶ ἐκαστέλλωσε τὰ τείχη, καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέκλεισε τὰς ναῦς.

Περὶ τῶ Ἱερείου.

Ὅτι τὰ Ἱερείου πέραν Ἱερῆως τινὸς ἐσέδετο στήλη, τοῦνομα Ἴρος. Λέγεται δὲ καὶ Ἱερείου, διὰ τὸ τὰ μνήματα πολλὰ εἶναι· ἐκεῖσε γὰρ ἐθάπτοντο οἱ νεκροὶ τῶν πολιτῶν. Τὸν δὲ ναὸν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε. Ὁρῶτον δὲ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ ἀπόστολος ἐκάθισεν ἐκεῖσε καὶ ἐδίδασκεν· εἶθ' οὗτος ἐχειροτόνησε τὸν Στάχυν.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τὰ Γάλατα.

Ἡ Ἁγία Εἰρήνη τὰ Γάλατα ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ Γαλατιῶνός τινος οἰκοῦντος ἐκεῖσε. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐκτίσεν εἰς τὰ Ἀρματίου, καὶ ἐκχόζετο ἐκεῖσε. Ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας τοῦτον καὶ γλύψας, ἔστησεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. Εἶθ' οὕτως ἦλθεν εἰς Νεώριον, τὸ λεγόμενον κεραι-

τοεμβόλιον· ἐκεῖσε γὰρ καμάρα χαλκῆ ἦν, καὶ ἴστατο ἀνωθεν αὐτῆς στήλη ἔχουσα ἐν τῇ κεφαλῇ κέρατα τέσσαρα. θαύματα δὲ ἐγένοντο ἐν αὐτῇ. Ἐῖ τις γὰρ εἶχεν ἐν αὐτῷ ὑπόληψιν εἶναι κερατᾶς, ἐκεῖσε ἀπερχόμενος καὶ προσεγγίζων τῇ στήλῃ, εὐθέως ἐγυρίζετο ἕως τρίτου· εἰ δὲ ἐκτὸς ὑπόληψεως ἦν, ἴστατο ἀσάλευτος ἡ στήλη· καὶ οὕτως ἠλέγχοντο οἱ κερατάδες.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος.

Τὸν δὲ Ἅγιον Μάμαντα ἀνήγειρεν ὁ Λεομάκελος, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ παλάτια, διότι ἐνεπρήζετο ἡ πόλις μῆνας ε', καὶ ἐξεληθὼν ὁ Λεομάκελος, ἔκτισεν αὐτὰ, καὶ μόλον ἐποίησε, καὶ ναὸν ὠσχύτως· καὶ ἑώρα ἀπεκείσε τὴν πόλιν ἐμπρηζομένην. Εἰθ' οὕτως ἔβρεξε στάκτην ἐπ' αὐτῇ ὡς σπιθαμὴν τὸ πάχος. Ἐκτίσε δὲ καὶ Ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς ἀνιέρθη ὑπὸ Βασιλείου.

Περὶ τῆς γεφύρας τῆς οὐστῆς εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα.

Ὅτι εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἴστατο γέφυρα μεγάλη ὁμοία τῆς Χαλκηδόνος, ἔχουσα καμάρας ιβ', ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθους, καὶ μάλιστα τῷ Φευρουαρίου μηνί. Ἐνθα καὶ δράκων ἴστατο χυλοῦς· διὰ δὲ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἴκειν εἰς τὴν γέφυραν, πολλαὶ παρθέναι ἐθύοντο, καὶ πλήθη προβάτων καὶ βοῶν καὶ ὄρνεων. Βασιλίσκος δὲ τις ἐραστής τοῦ τόπου, ὅς ἦν εἰς τῶν ἀπὸ Νουμριανοῦ Καίσαρος, στίσας κατόκησεν ἐν αὐτῷ· ἐνθα καὶ ναὸν τοῦ Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. Ταῦτα δὲ πάντα Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ κατέστρεψεν.

Περὶ τῶν ζευκτῶν κιονίων.

Τὰ ζευκτὰ κιονία εἰσιν, ὅπου εἶχε τοὺς τιμίους σταυροὺς, καὶ Ῥωμανὸς ὁ γέροντος ἔγειρεν αὐτά.

Περὶ τοῦ Ὁσίου.

Τὸν δὲ Ὁσιον ἀνήγειρεν Ἰουστίνος καὶ Σοφία ἡ Λιυβὴ· ὠσαύτως καὶ τὸ ὄρφανοτροφεῖον τοῦ Ἁγίου Παύλου.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Φώκα.

Τὸν δὲ Ἅγιον Φώκαν Βασίλειος ὁ βασιλεὺς κτίζει μετὰ καὶ τοῦ Φόρου, καὶ τῆς νέας, καὶ τῶν παλατίων τῶν Πηγῶν.

Περὶ τῆς μονῆς τῆς Δαμιανοῦ.

Τὴν μονὴν τῆς Δαμιανοῦ ἔκτισε Δαμιανὸς παρακοιμώμενος ὁ Σθλάβος ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου καὶ Μιχαήλ.

Περὶ τοῦ Ἀνάπλου.

Τὸν δὲ Ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλου ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου.

Τὸν δὲ Ἅγιον Ταράσιον λέγουσιν εἶναι προάστειον τοῦ πατριάρχου Ταρασίου, καὶ ἀνέστησεν ἐν αὐτῷ μονήν.

Περὶ τοῦ Σωσθενίου.

Τὴν δὲ μονὴν τοῦ Σωσθενίου, τὸν ἀρχιστράτηγον ἔκτισεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

Cornuta dicebatur. Erat quippe ibi porticus ænea, supra quam visebatur statua quatuor cornua in capite gerens, ibidemque et prodigia edebantur. Etenim si quis suspectam habens uxoris pudicitiam, ad hanc statuam accederet, continuo ter in gyrum se vertebat statua; sin autem extra suspicionem erat, immobilis stabat. Et sic cornuli declarabantur.

De Sancto Mamante.

Sanctum Mamantem et quæ ibidem visunter palatia extruxit Leo Macelus. Cum enim urbs sex integros menses continuo incendio flagrasset, egressus Leo Macelus ibi palatia, portum et dictum templum ædificavit, quo etiam e loco incendium in urbe grassans spectabat; deinde cinerem pluit in urbe palmaris spissitudinis. Præterea idem Hippodromum condidit, in quo Michael imperator a Basilio interfectus occubuit.

De ponte prope Sanctum Mamantem.

Prope Sanctum Mamantem cernebatur pons magnitudine æqualis Chalcedonensi, duodecim arcibus constans, magno flumini impositus, quod præsertim mense Februario exundabat. Ibidemque stabat draco æreus; et quod quidam draconem in isto ponte habitare putarent, multæ virgines ibi immolatæ sunt; ac magna ovium, boum ac voluerum copia. Cæterum quidam Basiliscus qui a parte Numeriani Cæsaris stetit, amore loci captus, ædes ibi exstructas inhabitavit, et templum maximum Jovi excitavit; quod cum cæteris omnibus ædificiis Zeno secundo imperii sui anno evertit.

De columellis junctis.

Columellæ junctæ illæ dicuntur ubi exstant venerandæ cruces. Has erexit Romanus senior.

De Osio.

Osium Justinus et Sophia Lobe ædificarunt; quemadmodum et orphanotrophium Sancti Pauli.

De Ecclesia S. Phocæ.

Ecclesiam S. Phocæ condit Basilius imperator; item S. Deiparæ in Foro, et ecclesiam novam, et palatia Pegana seu Fontium.

De monasterio Damiani.

Monasterium Damiani ædificatum fuit a Damiano præposito cubiculi, natione Sthlavo, tempore Theophili et Michaelis.

De Anaplo.

Templum Sancti Michaelis archangeli in Anaplo Constantinus Magnus extruxit.

De Sancto Tarasio.

Sanctum Tarasium ferunt fuisse pridem villam suburbanam patriarchæ Tarasii, quam postea in monasterium mutavit.

De monasterio Sostheniano.

Monasterium archangeli Michaelis Sosthenianum Constantinus Magnus condidit.

De ecclesia auratis tegulis tecta.

Ecclesiam auratis tegulis tectam Justinus et Sophia Lobe condidere : item et palatia Sophiana.

De monasteriis quæ sunt trans fretum sila, et de monasterio Malelicæ dicto.

Monasterium Malelicæ nuncupatum exstruxit Malelius primus a secretis, ita appellatus.

De monasterio Pelamidæ dicto.

Monasterium cognominatum Pelamidæ ædificavit Leo philosophus tempore Constantini Magni.

De Sancto Georgio.

Ædem sancti Georgii Chalcedonensem condidit Sergius patriarcha, quemadmodum et ædem Deiparæ, Marnacii nuncupatam, ubi ejusdem corpus jacet.

De palatiis Hiercis.

Palatia Hierca a Justiniano Magno condita fuere ; quæ postea Justinus ejus ex sorore nepos una cum Sophia exornavit. Locus autem ille sic appellatus est, quod antiquitus ibi templum esset Junonis.

De palatiis Bryantis.

Palatia Bryantis, Tiberius et Mauricius condidere : locus autem ille nuncupatus est Bryas, quoniam futurum est ut postremus imperatorum egressurus ex urbe, atque Hierosolimam ad habitandum profecturus, in ipso Bryantis loco fremitum et plangentis urbis clamorem audiat.

De palatiis Damatryos.

Palatia Damatryos ab iisdem pariter ædificata fuere. Erat autem ibi saltus Constantini cæci filii Irenos.

De portu Eutropii.

Portum Eutropii, in quo Mauricio et uxori ejus atque liberis capita prævisa fuere, exstruxit Eutropius protospatharius et quaestor, tempore Constantini imperatoris.

De stupendo elephantis in urbe gesto.

Sub Theodosio Magno adductus fuit in urbem elephas juvenis, quem in quadam domo alebant. Ludis autem circensibus cum in Hippodromum eum deducerent, transeuntem per Milliarium hasta percussit leniter numularius quidam. Post annos vero decem elephas, qui jam succreverat, cum ad Hippodromum ageretur et transiret per Milliarium, reminiscens ejus, a quo olim ibi fuerat percussus, atque ipsum intuitus, subito impetu numularium cum barritu adortus, in medio Milliarium discerpit.

De imaginibus supra magnam columnam porphyreticam erectis.

Imagines Metrophanis, Alexandri et Pauli Constantinus Magnus tabulis ligneis incidi curavit, et supra magnam columnam porphyreticam, exiguo discretas intervallo, ad orientem collocari ; quas Ariani rerum potiti in Milliarium aureo igni tradi-

A

Περὶ τῆς Χρυσοκέρραμου.

Τὴν Χρυσοκέρραμον ἔκτισεν Ἰουστίνος καὶ Σοφία ἡ Ἀσπὴ, καὶ τὰς Σοφιανὰς.

Περὶ τῶν περατικῶν μοναστηρίων. Περὶ τῆς Μαλελίας.

Τῆς δὲ Μαλελίας τὴν μονὴν ἀνήγειρε Μαλέλιος ὁ πρωτοασκηκῆτις, οὕτως καλούμενος.

Περὶ τῆς Πηλαμίδας.

Τὴν δὲ Πηλαμίδα ἀνήγειρε Λέων ὁ φιλόσοφος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Τὴν δὲ Ἁγιον Γεώργιον τὸν ἐν Χαλκηδόνι Σέργιος πατριάρχης ἔκτισεν ὁμοίως καὶ τὴν Θεοτόκον τὰ Μαρνακίου, ἐν ᾗ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κεῖται.

Περὶ τῶν παλατίων τῆς Ἰερείας.

Τῆς Ἰερείας τὰ παλάτια ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. Ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστίνος καὶ Σοφία ἐκαλλώπισαν αὐτά. Εἴρηται δὲ οὕτως, ὅτι τῆς Ἦρας ἦν ἐκεῖ ὁ ναός.

Περὶ τοῦ Βρύαντος.

Τοῦ δὲ Βρύαντος τὰ παλάτια ἔκτισε Τιθέριος καὶ Μαυρίκιος. Ἐκλήθη δὲ Βρύας, ὅτι μέλλοντος τοῦ ἐσχάτου ἐξελεθεῖν βασιλέως, καὶ κατοικήσαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐν αὐτῷ Βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι βρυγμὸν καὶ τὴν βοήν τοῦ κλαυθμῶνος τῆς πόλεως.

Περὶ τοῦ Δαματρός.

Ὅμοίως καὶ τοῦ Δαματρός τὰ παλάτια οὗτοι ἔκτισαν. Ἐκεῖσε δὲ ἦν τὸ πηδῆμα Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ υἱοῦ τῆς Εἰρήνης.

Περὶ τοῦ Εὐτροπίου λιμένος.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν, εἰς ὃν ἐπετμήθη Μαυρίκιος σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις, ἐκτίσθη παρὰ Εὐτροπίου πρωτοσπαθάρου καὶ κοιαιστουρος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως.

Περὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ ἐλέφαντος ἐν τῇ πόλει.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἤχθη ἐλέφας μικρὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀνέτρεφον αὐτὸν εἰς τινα οἰκήματα. Ἴππικοῦ δὲ γενομένου ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον. Ἐν δὲ τῷ Μιλίῳ διερχόμενον ἔκρουσε τραπεζίτης τις μετριάζων μετὰ στυρακίου. Μετὰ δὲ χρόνους δέκα τοῦ ἐλέφαντος ἀνατραφέντος, καὶ εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον ἀγομένου, καὶ ἐν τῷ Μιλίῳ διερχομένου, ἐμνήσθη τοῦ κρούσαντος αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως βρυχησάμενος ἔκρουσε τὸν τραπεζίτην, καὶ ἔσχισεν αὐτὸν παραυτίκα μέσον τοῦ Μιλίου.

Περὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἰσταμένων ἐν τῇ μεγάλῃ πορφυρῷ κίονι.

Μητροφάνους καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγονάσιν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ Ἰσταντο ἐν τῷ μεγάλῃ πορφυρῷ κίονι πλησίον κατὰ ἀνατολὰς ἄστινας οἱ Ἀρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι, πυρὶ παραδεδώκασιν ἐν τῷ ὠρεῖῳ Μιλίῳ.

C

μετὰ καὶ τοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐ-
τοῦ δὲ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κα-
θὼς Ἀγγυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκαλόγῳ αὐτοῦ,
καὶ Ἀναστάσιος ἡμῖν παρέδωκαν.

Περὶ τὸ Σμύρνιον.

Τὸ καλούμενον Σμύρνιον πλησίον τοῦ Τετραδισίου
ἐμβόλου, ἀνεγγὺς τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Σφω-
ρακίου, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς τοῦ πρὸς βορρᾶν μέ-
ρους ὀργυιᾶς δέκα, στήλας ἑννέα, ἐξ ὧν δ' ἓν εἰσι
Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ
Φαύστης, καὶ Ἰλαρίωνος κραιποσίτου, καὶ τοῦ τρί-
του παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου ὀνομαζομένου, ὃν Ἡρόδο-
τος καὶ Ἰππόλυτος χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφα-
λισθῆναι, διὰ τὸ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν ἐπὶ Φαύστη τῇ
μητρὶ αὐτοῦ. Διὸ ἐκείνην μὲν, βαλανείου σφοδρῶς
ἐκκαέντος, ἐκέλευσεν ἕσσωθαι τούτου κατακαῆναι· τὸν
δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποτμηθῆναι ἄκριτον διὰ τὴν ὑποψίαν.
Διὸ καὶ τῆς μητρὸς Ἑλένης μὴ φερούσης τὴν ἀναί-
ρεσιν τοῦ νέου, ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος
τιμῆς, ἠδολέσχει ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει· καὶ στη-
λώσας τὸν τοιοῦτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ Μέγας Κωνσταντι-
νος, διὰ τὸ μετανοῆσαι καὶ λυπηθῆναι, ἐκλαυσεν
ἡμέρας μ' καὶ νύκτας μ', μὴ λουσάμενος τὸ σῶμα,
μηδὲ ἀνακλιθεὶς. Ἐποίησε δὲ τὴν τούτου στήλην ἐξ
ἀργύρου καθαρῷ, βάψας αὐτὴν ἐκ χρυσοῦ πλείστου,
ἐγκόψας τὰ γράμματα περιέχοντα· **ΜΑΙΚΗΜΕΝΟΣ**
Ο ΥΙΟΣ ΜΟΥ. Ταύτην οὖν στήσας καὶ μετάνοιαν
βαλῶν ἐλιπάρει τὸν θεὸν περὶ ὧν ἐπλημμέλησεν. Αἱ
δὲ λοιπαὶ στήλαι εἰσι Σεβήρου, Ἀρματίου, Ζευξίπ-
που, Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ
Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν Σενάτῳ παλάτια κτίσαντος.
Οὗτοι οὖν πάντες παρ' αὐτοῦ ἐστηλώθησαν. Οἱ δὲ
Ἀρειανοὶ εὐρόντες ἐπὶ Οὐάλεντος κατέχρισαν αὐτάς.
Has omnes statuas Constantinus Magnus erigi curavit,
quas postea sub Valente Ariani cum reperissent,
terra obruerunt.

Πῶς οὐ δαπανῶνται τὰ τείχη τῆς πόλεως, τὰ παρὰ
θαλάσσης.

Κτίζων δὲ τὴν πόλιν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος,
ὄντος τοῦ τόπου πετρώδους, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ
ἐξισοῦν πρὸς τὸ κτίζειν τοὺς ἐμβόλους καὶ ἐξάερα,
κόπτοντες οἱ λιθοξόοι καὶ λατόμοι τὰς κορυφὰς τῶν
πετρῶν, κατεκύλιον τοὺς λίθους τοὺς κειμένους ἔξω
τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς Βαρδάρης, μέχρι τοῦ Παλατίου
καὶ τῶν Σοφιῶν καὶ τῶν Ἐλευθερίου, μέχρι χρυ-
σίας· καὶ ἕσσωθαι τῶν αὐτῶν λίθων ἔπηξε τὰ τείχη
εἰς διάστιξιν τοῦ τείχους καὶ πῆξιν αὐτοῦ, ὅπως
κυμαιομένη ἡ θάλασσα εἰς τὰς πέτρας κρούσασα
γληνιᾶ.

Ἀρσενίου μοναχοῦ τὰ Στρογγύλου τῆς μονῆς,
διήγησας τις μερικὴ οὐπερ ἡ μονὴ πέφυκεν
ἄντρον ἢ πέτρα.

Πρὸ ὀλίγου χρόνου δὴ ἐν τοῖς ἐνεστῶσιν ἐνικυτοῖς
γένονέ τι ξένον καὶ θαύματος ἄξιον· καὶ γὰρ ἀπά-
ραντές τινες τοῦ παραλίου μέρους τοῦ Στενοῦ, καὶ
πρὸς τι νησίδιον τὸν ἀπόπλουον ποιοῦντες εἰς ἐξώνη-
σιν τῶν αὐτοῖς χρειωθῶν, καταστάσεως εὐδαιμονίας
τυγχανούσης, καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ τῆς ἀνατο-
λῆς μέρους ἡσυχῶς πλέοντες, οἱ ἐν τῷ πλοιαρίῳ
τυγχάνοντες ναῦται τε καὶ ἐπιδάται ἤχορον κραυγῆς

derunt una cum imagine S. Deiparæ, et ipsius
Jesu Christi infantis, ut Angyrianus chronogra-
phus libro decimo, et Anastasius memoriæ prodid-
erunt.

De loco cognominato Smyrnum.

Locus appellatus Smyrnum prope Tetradisiam
porticium, ac proxime S. Theodorum Sphoracii,
habet septentrionem versus concavitatem subter-
raneanam decem ulnarum, ac novem statuas, ex
quibus quidem tres sunt, Constantini Magni, Fau-
stæ ejus uxoris, ac Hilarionis præpositi; quarta
Crispi ejus filii, quem Herodotus et Hippolytus
chronographi memoriæ prodiderunt, capite fuisse
multatum, quod in suspicionem venisset Faustæ
poveræ concubitum sollicitasse. Quamobrem
Faustam quidem balneo æstuante suffocari; filio
autem Crispo caput indicta causa amputari jussit.
Helena vero Constantini mater juvenis mortem,
Cæsaris jam dignitatem adepti, ægre ferens, nil
aliud vel loquebatur vel meditabatur, quam præ-
cipitem juvenis, qui causam non dixisset condem-
nationem. Quare Constantinus Magnus statuam
filio suo, pœnitentia motus erexit, ac integros
quadragesimæ dies, totidemque noctes ipsum luxit,
tanta animi ægritudine, ut nunquam vel lavaret
corpus, vel lecto recumberet. Statuam autem
hanc ei posuit ex argento puro inauratam, cum hac
inscriptione: **FILIUS MEUS INJUSTE NECATUS**.
Hæc igitur erecta statua, pœnitentium more,
corpore et capite inclinato, sceleris veniam a Deo
efflagitabat. Cæterum reliquæ statuæ sunt Severi,
Harmatii, Zeuxippi, Vigilantii, qui Viglentia ex-
struxit, et Eleutherii palatii senatus conditoris.

Quare muri maritimi urbis non consumantur.

Cum Constantinus Magnus urbem hanc conde-
ret, et locum utpote saxosum, ad porticus atriaque
construenda complanare vellet, lapidariæ ac scal-
ptores excisis petrarum apicibus lapides extra
muros jacentes convolvebant, a porta Sanctæ
Barbaræ ad palatium usque, et portum Sophi-
anum, a portu autem Eleutherii, ad portam Auream:
ac intra eosdem lapides murus conditus fuit,
quo remotior ac solidior esset, ut agitata mare
iisdem lapidibus illisum, muris tranquillius af-
flueret.

*Arsenii monachi monasterii Strongyli, quod in antro
sive petra situm erat, narratio quædam.*

Nuper, et recenti memoria novum quidpiam et
admiratione dignum accidit. Quidam enim a lit-
tore Steni cum solvissent, et ad parvam quam-
dam insulam ad necessaria coemenda navigarent;
dum tranquillo mari orientale littus placide lego-
rent: qui in navicula erant nauæ vectoresque,
vocem aquilæ magnopere clamantis et in vitæ di-
scrimine graviter lugentis, Deoque permittente,

implorantis auxilium, acceperunt. Quod cum animadvertissent, ad littus navem appellunt, et remanentibus cæteris, sex sunt egressi qui vocem avis eo usque, dum appropinquassent secuti, viderunt aquilam hœu! serpentis plexu ita circumdatam, ut pedibus pennisque constricta teneretur, proximumque esset, ut ab eo devoraretur. Itaque anxii cum ignorarent quo pacto servarent aquilam serpentemque interficerent, protinus redeunt ad navem non ita procul dissitam, arreptisque forcibus ac gladiis aliisque telis aeneis, necnon fabricorum arariorum instrumentis, quæ secum vehabant, cum sociis aliis, qui in navicula remanserant, una abeunt, atque his instructi avi auxilium currunt. Cumque serpentem eodem, quo prius, modo aquilæ circumdatum reperissent, circumsteterunt; et cum nequirent ejus spiras gladio impetere, veriti ne aquilam occiderent, succurrit ipsis vertebram spinæ dorsi, quæ prominebat et aquilam tegebat exterior, forcibus prehendere. Quod ubi solerter peractum est, alii cum opifice serpentem valide comprehenderunt strinxeruntque. Ille autem sese vel invitus explicuit, et caudam terram versus exprorectam in auxilium sibi movebat donec a circumstantibus est occisus. Tum aquila paululum se subduxit, alasque movere voluit nec potuit, adeo fuerat male a serpente accepta. Nautæ vero vectoresque relicta aquila vel navem rediere, læti admodum quia avem incolumem præstitissent. Rursumque inde solverunt, nec stadia duo fuerant emensi (ut cum jurejurando affirmabat monachus) cum, non ita multo postquam navigare cœpissent, eandemque aquilam tum nautæ tum vectores supra se volare conspexerunt, et e cœlo in imum mare descendere sublataque lauracam ingentem piscem, in navem demittere. Quo attoniti spectaculo, gratias, ut par erat, Deo egerunt, qui talem prudentiam et sagacitatem vel avibus indidisset. Ipsi gloria in sæcula, Amen. Aquilam autem dein amplius non viderunt.

εσχηκότι· καὶ τοῖς ὄρνέοις τοιαύτην φρόνησιν τε καὶ ἐκτοτε οὐκ ἔτι ἐθεάσαντο.

Titulus sequens perperam appositus fuit, nam quæ sequuntur, non originem seu historiam ædis Sophianæ, sed varias res, quæ sub Anastasio Dīcoro, Justino Thrace ac Justiniano acciderunt, continent: suntque veluti excerpta quædam ex variis Chronicis in unum collecta.

Origo seu historia sanctissimæ Magnæ Dei ecclesiæ, videlicet sanctæ Sophiæ.

Imperante Anastasio, Deuterius Byzantiæ episcopus Arianus, ausus est dicere: Baptizatur hic in nomine Patris, per Filium, in sancto Spiritu, et confestim piscina exaruit. Barbarus autem [qui baptizabatur] timore correptus, nudus aufugit, ita ut inde miraculum evulgaretur.

Cum duo episcopi, Anastasio imperante, de dogmate disputarent, quorum unus orthodoxus, alter Arianus erat, Arianusque dialecticæ peritus; orthodoxus vero dialecticæ quidem imperitus; sed pius fidelisque esset. Proposuit orthodoxus, ut omissa

A ἄετου σφοδρότατης τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀποδυρομένους καὶ, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, τὸν βοηθήσαντα ἀνακαλουμένου. Οἱ οὖν ἄνδρες οἱ ἐν τῇ πλοιαρίῳ προσχόντες καὶ τούτῳ πρὸς τὸν ἀγίαλὸν ἐποκείλαντες ἐξῆλθον τὸν ἀριθμὸν ἕξ, τῶν λοιπῶν προσμεινάντων ἐν τῇ νηϊ, καὶ τῇ φωνῇ ἐπακολουθήσαντες τοῦ ὄρνέου, καὶ πλησιάσαντες αὐτῷ, εἶδον, φεῦ, τὸν ἄετὸν ὑπὸ τοῦ ὄφως περικυκλούμενον, τοὺς τε πόδας καὶ τὰ πτερὰ, ὥστε μέλλοντα ὅσον οὐπὼ βρῶμα τῷ ἐρπετῷ τὸν αὐτὸν ὄρνιν γενέσθαι. Εἰς ἀπορίαν οὖν ἄνδρες ἐμπεσόντες, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενοι, πῶς μὲν τὸν ἄετὸν ὄγιῃ ἐξελώσι, τὸν δὲ ὄφιν ἀποκτείνωσι, καλινιστήσαντες αὐθις τάχει πολλῷ, πρὸς τὴν ναῦν παραγίνονται ὑδὲ πῶρῳ τυγχάνουσαν, καὶ ἀναλαβόμενοι ἃ ἐπεφέροντο ξυλάβια καὶ ξίφη καὶ ἐσπίρους αὐτῶν, τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ τινα χαλκία μετ' αὐτῶν, μετὰ τῶν προσόντων αὐτῶν χαλκευτικῶν ἐργαλίων, συναπαίρονται, καὶ συμπαραλαβόντες τοῦτο, ὄρμησαν σπουδαίως εἰς ἄμυναν τοῦ ὄρνέου· καὶ εὐρόντες πάλιν τὸν ὄφιν οὕτως ἔχοντα, καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν, οὐκ εἶχον ὅπως τῆς τούτου διπλῆς ἐπάφασθαι διὰ ξίφους, ἵνα μὴ τὸν ἄετὸν ἀφανίσωσι. Σκέπτονται οὖν τὸν σπόνδυλον ὑπερανιστηκότα τοῦ ὄρνέου μετὰ τοῦ ἐργαλίου κρατῆσαι· ὃ δὲ καὶ γεγονός ἐφύωσ, καὶ συμπαραλαβόντες καὶ ἕτεροι σὺν τῷ τεχνίτῃ, ἐπίεσαν τὸν ὄφιν σφόδρα, καὶ εὐθέως ἄκων ἀνεδιπλοῦτο, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξήπλου τὸ οὐραϊὸν αὐτοῦ, κινῶν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄνδρες τοῦτον ἀπέκτειναν· καὶ ὁ ἄετὸς μικρὸν ὑπεκστὰς ἐπτερόσσετο μὲν, οὐκ ἠδύνατο δὲ, κατὰ πολὺ ὑπὸ τοῦ ὄφως τεταλαιπωρηκώς. Καὶ εἶσαντες αὐτὸν, πάλιν ἀνθυπέστρεψαν εἰς τὴν ναῦν, χαίροντες ἐπὶ τῇ τοῦ ἄετου ἐλευθερίᾳ. Καὶ πάλιν ἀποπλεύσαντες, καὶ μήπω σταδίους δύο διαπλεύσαντες, ὡς ἀφηγοόμενος ὁ μοναχὸς ἐξεῖπε μεθ' ἑρκοῦ, ὅτι ἀρξάμενοι πλέειν, εἶδον τὸν αὐτὸν ἄετὸν ὑπὲρ ἄνωθεν τῶν ναυτῶν καὶ λοιπῶν ἀνδρῶν παραγενόμενον, καὶ ἀφ' ὕψους κατὰ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης κατελθόντα, καὶ λαύρακαν, ἔχθον παμμεγέθη, ἀνελόμενον, καὶ εἰς τὴν ναῦν κεχαλακώτα. Οἱ δὲ ἄνδρες τοῦτο ἰδόντες, καὶ θαυμάσαντες, ηὐχαρίστησαν, ὡς εἶκος, τῷ Θεῷ, τῷ παρεσχηκότι· καὶ τοῖς ὄρνέοις τοιαύτην φρόνησιν τε καὶ ἐκτοτε οὐκ ἔτι ἐθεάσαντο.

B τὰ πάτρια τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης ἐκκλησίας, δηλαδή τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου, Δευτέριος ἐπίσκοπος Βυζαντίου Ἀρειανὸς ἐτόλμησεν εἰπεῖν· Βαπτίζεται ὁδε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, δι' Υἱοῦ, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι· καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἢ κολυμβήθηρα. Ὁ δὲ Βάρβαρος ἐμφοβὸς γενόμενος, γυμνὸς ἔφυγεν, ὡς ἐξ αὐτοῦ γνωσθῆναι τὸ θαῦμα.

Δύο οὖν ἐπισκόπων ἀμφισβητούντων περὶ δόγματος ἐπὶ Ἀναστασίου, ὀρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ· καὶ τοῦ μὲν Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος, τοῦ δὲ ὀρθοδόξου διαλεκτικοῦ οὐκ ὄντος, ἀλλὰ θεοσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὀρθόδοξος προὔτεινεν, ὥστε ἀφομένους

τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον· τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ παραιτησαμένου, εἰπελθῶν δ' εὐσεβῆς καὶ προσμείνας τῇ φλογίᾳ, ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς πυρᾶς διελέγετο, καὶ ἀπαθῆς ἐφυλάττετο.

Ἰουστίνος ὁ Θράξ ὁ μέγας ἐδασλευσεν ἔτη θ'... ἄριστος ἐν πολέμοις..., καὶ φικειώσατο, καὶ στρατηλάτην ἐτίμησε, καὶ παρόρησιαν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἐποίησεν. Ἐδολοφονήθη δὲ ὁ Βιταλιανὸς παρὰ τῶν πολιτῶν, μηνιόντων αὐτῷ διὰ τὴν προειρημένην ἐπανάστασιν. Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον, ὅς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τοῦ Ἀμαντίου φκαδόμησε καὶ ἐκόσμησε [λέγεται δὲ χρήματα αὐτῷ ὀδωκέναι τῷ Ἰουστίνῳ ὄντι κόμητι τῶν ἐξκουθητόρων ἐπὶ Ἀναστασίου, ὅπως θεόκριτον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἀναγορεύσῃ εἰς βασιλέα], τοῦτον ἀνεῖλεν ὁ Ἰουστίνος, καὶ τοὺς τὴν ἀνταρσίαν σὺν αὐτῷ μελετήσαντας, τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατασχεῖν.

Ἐπὶ αὐτοῦ, τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθην ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη, καὶ τὰ κατὰ τῶν Ὀμηριτῶν δι' Ἠλεσβαὴν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπίων. Ἐτυπώθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἑορτάζειν ἡμᾶς, καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς· ἐξ οὗ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπάνω τῆς Χαλκῆς πόλης, ὡς ἐν τῷ Παλατίῳ φαίνοι ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κς'. Γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος· καὶ ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις ἐν διαφοροῖς τόποις ἀπέλασεν· ἡ δὲ μεγάλη Ἀντιόχεια πάθος ἐπαθεν ἀνεκδιήγητον, ὡς καταποθῆναι πᾶσαν σχεδὸν τὴν πόλιν, καὶ τάφον κοινὸν γενέσθαι τῶν οἰκητόρων. Τοσαύτη δὲ ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν, ὡς καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας πῦρ ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς γῆς οἰκτρῶς κατέφλεξε. Ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηϊούπολις τῆς Μυσίας διαφράγεισα, μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων· καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι, Ἐλεήσατε.

Ἰυνή τις ἐπὶ αὐτοῦ ἀνεφάνη γιγντοσειδῆς ἐκ Κιλικίας οὔσα, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ παντὸς ἀνθρώπου μακροῦ πῆχυν ἕνα, καὶ πλατεῖά σφόδρα, ὡς ἐπὶ θαύματος οἱ ὄρωντες αὐτὴν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ οἴκοις, ἐδίδον αὐτῇ ὄβολόν.

Ὁ δ' αὐτὸς βασιλεὺς πολλὰ ἐφιλοφρονήσατο τῇ τε πόλει Ἀντιόχεια πρὸς ἀνοικοδομεῖν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ὑπολειφθέντας ζῶντας... τοσοῦτον δὲ ἐπὶ αὐτοῦ ἤλγησεν, ὡς καὶ τὸ διαδήμα ἀποτιθέναι καὶ τὴν πορφύραν, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν περιβάλλεσθαι, καὶ πενθεῖν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ἐτελεύτησε δὲ καταλιπὼν βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν. Ἐτίθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Λύγούστης ἐν λάρνακι μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας, ἐν ᾗ καὶ ἐπιστολαὶ εὐρέθησαν. Τὸν δὲ ἀρχιεπιστόν τῆς Ὁρόνον διεῖπεν Ἰωάννης ὁ λεγόμενος Καππαδόκας.

Ἰουστίνος δὲ ἀνεκαλίσσατο πάντας εὐσεβεῖς καὶ ἱερεῖς ὀρθοδόξους, οὓς Ἀναστάσιος ἀδίκως ἐξώρισεν.

Ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν Ἐδέσῃ τῇ πόλει, Σκιρτοῦ τοῦ ποταμοῦ μέσον αὐτῆς διερχομένου, πλημμυρήσαντος, ταύτην σὺν τοῖς κατοικοῖς κατα-

A disputatione umbro ingrederentur in pyram sicque comprobaretur utrius religio præstaret. Recusante Ariano, ingressus in pyram orthodoxus, et in flammis aliquantum temporis versatus; postquam inde egressus fuit, edisserebat, incolumisque permansit.

Justinus Thrax, magnus ille, imperavit annis novem... in bellis strenuissimus... et in familiaribus habuit [Vitalianum], duceque creavit, eique secum quidvis libere loquendi fecit potestatem. Dolo autem occisus est Vitalianus a civibus, ob excitatam prædictam seditionem ipsi, infensis. Amanthium vero præpositum, qui templum Sancti Thomæ Amanthii cognomine extruxit, occidit; itemque eos qui cum ipso ad imperium occupandum conspiraverant. Dicitur enim illum pecunias dedisse Justino, qui sub Anastasio excubitorum comes erat, ut Theocritum consobrinum suum proclamaret imperatorem.

Eodem imperante, in urbe Negra gesta sunt ea quæ de sancto Aretha narrantur: necnon Elesbaani Æthiopum regis expeditio adversus Homeritas. Ab illo item statutum est, ut Hypapante sive Occursus festum celebraremus: ex quo stella in caelo per viginti sex dies totidemque noctes supra portam æream visa est, quasi e palatio luceret; factaque est horrendus terræmotus, quem variis in locis ipsa Constantinopolis sensit. Magna autem Antiochia inenarrabile damnum perpessa est, ita ut urbs pene tota absorpta, commune incolarum sepulcrum evaserit. Tanta autem Dei ira fuit, ut et superstites ignis e terra erumpens miserabiliter concremaret. Quin etiam Pompeiopolis Mysicæ urbs disrupta, ejusque dimidium una cum habitatoribus terra absorptum est: hominesque terra obruti clamabant: *Miseremini*.

Ipsa item imperante mulier quædam ex Cilicia gigantea statura visa est, quæ proceros quosque viros uno cubito superabat, eratque corpore admodum crasso. Ob spectaculi autem novitatem, qui eam in officinis et domibus conspiciebant, obolo singuli donabant.

Idem imperator humano motus affectu erga urbem Antiochiam, et eos qui ex tanta clade residui erant, de ea restauranda cogitabat. Tantum enim super ea indoluit, ut diademate purpuraque depositis, se sacco et cinere indueret, multisque diebus lugeret. Obiit autem, Justiniano sororis suæ filio imperii successore relicto. Corpusque ejus depositum est in monasterio Augustæ, in arca inclusum cum uxore Euphemia: qua in arca epistolæ repertæ sunt. Archiepiscopatus porro thronum tunc obtinebat Joannes cognomine Cappadox.

Justinus autem pius omnes orthodoxosque sacerdotes, quos injuste Anastasius relegaverat, revocavit.

Illo imperante, cum Scirtus Iluvius qui per mediam Edessam fluit, exundasset, ipsam urbem cum incolis demersit: aquis vero dilapsis, inventa

est in ripa fluminis lapidea tabula, qui notis hieroglyphicis insculptus erat: *Scirtus fluvius saltabit, noxiique civibus saltus erunt.*

Eulialus quidam ex divite pauper effectus, cum e vita excederet, testamento Justinum heredem reliquit, illa conditione, ut tres filias suas in tenella etate relictas educaret, ipsisque dorem assignaret; ac omnia debita creditoribus solveret, et ab iis syngraphas suas redimeret. Quæ omnia Justinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei famam perceperunt admiratione.

Justinianus igitur imperavit annis triginta novem; et in media arbe consulatum gessit, multas pecunias largitus. Is Novellas constitutiones edidit; legemque tulit de episcopis, xenodochis, œconomis et orphanotrophis: ut non plus testamento relinquerent, quam ante initum munus possedissent. Absolvit quoque publicum balneum in Dagistæi tractu, quod extruere cœperat Anastasius imperator. Antiochiæ porro non cessavit terræmotus, donec religioso cuidam viro visum est superliminaribus positum inscribere: *Christus nobiscum, stete.* Quo facto, cessavit ira Dei. Exinde autem urbs Theopolis, sive urbs Dei vocata est.

Eodem imperante popularis seditio orta est, in qua Sanctam Sophiam, sancti Sampsonis domum cum infirmis, et atrium palatii, chalcostegum, quod ex eo hodieque Chalce vocatur, quia tegulis æreis et inauratis erat tecta: binas item porticus usque ad Forum incenderunt: Justinianum imperatorem contumeliis affecerunt, Hypatium vero patricium proclamaverunt, cum coronassent eum in solio imperatoris in Hippodromo: qui tumultus a Belisario, Mundo et Narsete sedatus est, cæsis millibus triginta quinque in Hippodromo, et cum iis Hypatio.

Magnam vero Dei ecclesiam Justinianus restauravit, et longe majorem pulchrioremque quam antea fuerat, reddidit; et troparia sive versiculos hos edidit, qui in ea psallerentur: *Unigenitus Filius et Verbum Dei, qui propter salutem nostram incarnari voluit.* Quinctiam Hypapante sive Occursus Domini dies festa, tunc celebrari cœpta est, cum antea Dominicis festis non annumeraretur. Quia vero Magnæ Ecclesiæ mentionem fecimus: quomodo ab initio structa sit, et a quonam, sigillatim enarrabo. Res autem ita se habet.

Ἀ ἐκλυσε· Μετὸ δὲ τὸ παύσασθαι τὰ ὕδατα, πλῆξ λιθίνη εὐρέθη ἐν τῇ τοῦ ποταμοῦ ἕχθῃ ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν ἐγκεκολαμημένοις περιέχουσα τοῦτο· Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσῃ κακὰ σκιρτήματα πολίταις.

Εὐλαλίου τινὸς ἀπὸ πλουσίου πένητος τελευτήσαντος, καὶ γράφοντος Ἰουστίνον κληρονόμον ἐν διαθήκαις, καὶ παρακελευσαμένου, ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας μικρὰς καταλειφθείσας ἀναθρέψαι καὶ ἐκπροικῆσαι τὸν βασιλέα, καὶ πάντα τὰ χρέη αὐτοῦ δοῦναι τοῖς ὀφειλίταις, καὶ τὰ γραμματεῖα αὐτοῦ πάντα ἀναρρῦσασθαι, ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος ἐπλήρωσε, καταπλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα.

Ὁ οὖν Ἰουστινιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη λθ'· ὑπέτευσε ἐν μέσῃ τῇ πόλει, καὶ δοῦς χρήματα πάμπολλα. Οὗτος ἐποίησε τὰς νεορὰς διατάξεις, ἐκφωνήσας καὶ τὸν περὶ ἐπισκόπων, καὶ ξενοδόχων, καὶ οἰκονόμων, καὶ ὀρφανοτρόφων, ὥστε μὴ διατίθεσθαι πλὴν εἰς ἃ πρὸ νοῦ γενέσθαι ἐκέκτηντο. Ἐπλήρωσε δὲ καὶ τὸ δημόσιον λοῦτρον τὸ εἰς τὰ Διηγιστεύως, ὃ ἤρξατο κτιζεῖν Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς. Ἡ δὲ Ἀντιόχεια οὐκ ἐπαύσατο σείεσθαι μέχρις οὗ ἐφάνη θεοσιθεῖ ἄνθρώπῳ ἐπιγράψαι εἰς τὰ ὑπερθύρα τῶν φλιῶν, Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε· καὶ τούτου γενομένου, ἔστη ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ· καὶ ἔκτοτε ἡ πόλιν ὠνομάσθη Θεούπολις.

Ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε δημοτικὴ ἀνταρσία, καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ τοῦ ὀπίου Σαμφῶν οἶκον μετὰ τῶν ἀρρῶστων, καὶ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Παλατίου τὴν χαλκώστεγον, τὴν ἔκτοτε καὶ νῦν Χαλκῆν ἐπονομαζομένην διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κέχρυσωμένων ἐστεγῆσθαι αὐτήν· καὶ τοὺς δύο ἐμβόλους μέχρι τοῦ φόρου κατέκαυσαν, καὶ Ἰουστινιανὸν βασιλέα ἐφύβρισαν, Ἰπάτιον δὲ πατρικίον ἐφρήμησαν ἐν τῇ καθίσματι στέφαντες· ἧτις ἐπαύθη διὰ Βελισαρίου, καὶ Μούνδου· καὶ Ναρσῆ, ἀνελόντων χιλιάδας λέ', καὶ αὐτὸν Ἰπάτιον ἐν τῇ Ἰπποδρομίῳ.

Ἀνεκάλυψε δὲ Ἰουστινιανὸς τὴν τοῦ Θεοῦ Μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάρια ἐν αὐτῇ ψάλλεσθαι· Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων, καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι. Ἀλλὰ καὶ Ἰπαπαντῆ ἀρχὴν ἔλαβεν ἑορτάζεσθαι, μὴ συναριθμουμένη πρότερον ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς. Ὅτι δὲ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἐμνήσθην, λεπτομερῶς διηγήσομαι πῶς ἐξ ἀρχῆς ἐκτίσθη, καὶ παρὰ τίνας· ἔχει δὲ οὕτως.

ANONYMI

DE ANTIQUITATIBUS CPOLITANIS

LIBER QUARTUS

Continens historiam et descriptionem templi Sanctæ Sophiæ.

Constantinus Magnus primum condidit Sanctam Sophiam, figura oblonga, Ariani sub Theodosio Magno ejusdem ecclesie tectum incendunt. A Rufino magistro post biennium restauratur. Anno V Justiniani imperatoris, in seditione populi comburitur tectus Sophiana, et ad eam a fundamentis excitandam animum applicat idem Augustus.

Ἡ ἁγία Σοφία ἡ μεγάλη ἐκκλησία οὕτως ἐκτίσθη. Ἀρῶτον μὲν ἀνήγειρεν αὐτὴν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ὁρομικτὴν, ὁμοίαν τοῦ Ἁγίου Ἀγαθονίου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰσακίου, καὶ πληρώσας αὐτὴν, στήλας ἔστησε πολλάς. Διήρκασε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο χρόνους οὐκ ὀλίγους. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, εἰς τὴν δευτέραν σύνοδον τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένην, στασιάζαντες οἱ Ἀρειανοὶ, κατέφλεξαν τὴν στέγην τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρχου Νεκταρίου, καὶ ἐξεληθόντος τοῦ ἀγιωτάτου, ἐν τῇ Ἁγίᾳ Εἰρήνῃ τῇ παλαιᾷ καθεζομένου ἦν καὶ αὐτὴν ἀνήγειρεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Διήλθον δὲ χρόνοι δύο, καὶ ἴστατο ἀσκεπής. Προστάξας δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος Ῥουφίνον τὸν μάγιστρον αὐτοῦ, ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικών καμάρων. Μετὰ δὲ χρόνους λέ' τοῦ Θεοδοσίου, πέ' ἐτῶν διαλθόντων ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας Ἰουστιανοῦ τοῦ Μεγάλου, μετὰ τὸ σφαγῆναι ἐν τῇ Ἰππικῇ τριάκοντα πέντε χιλιάδων ἐκείσε ἀναιρεθέντων, καθὼς καὶ ἀνωτέρω δεδήλωται, διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι ὑπὸ τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν, Ὑπάτιον πατρικίον μέρος Βενέτων ἐν τῇ ε' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐνέπνευσεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομῆσαι ναόν, οἷος οὐκ ἐκτίσθη ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ.

Marmoru, columnæ reliquave materia opportuna ad templi structuram, ex variis orbis provinciis, jussu imperatoris advehuntur Constantinopolim. Plutarchus Justiniano ab epistolis et historiographus. Columnas Romanas octo Marcia Romana vulua ad imperatorem mittit. Octo vero alias prasini coloris Constantinus prætor advexit Epheso. Reliquæ vero columnæ ex variis locis transferuntur; atque intra septem annos cum dimidio universa materia congeritur.

Ἐγραψε δὲ τοῖς στρατηγοῖς, καὶ σατράπαις, καὶ κριταῖς, καὶ φορολόγοις, τοῖς ἐπὶ τῶν θεμάτων ἅπαντας ἐρευνᾶν αὐτοὺς, ὅπως εὗρωσι κίονας τε καὶ συστήματα, στήθεά τε καὶ ἀδάκια, καὶ καγκελλοθυρίδας, καὶ τὴν λοιπὴν ὕλην τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἀνεγεῖραι ναόν. Πάντες δὲ οἱ παρ' αὐτοῦ ὄρισθέντες ἀπὸ εἰδωλικῶν ναῶν, καὶ ἀπὸ παλαιῶν λουτρῶν τε καὶ οἰκίων ἔπεμπον πάντα τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως, βορρᾶ τε καὶ νότου, καὶ πάντων τῶν νήσων καὶ τοὺς μὲν ὀκτώ κίονας τοὺς Ῥωμαίους, καθὼς φησι Πλούταρχος ὁ πρωτοσεκρήτης καὶ πιστογράφος, Ἰουστινιανῷ μετὰ σχεδίας ἀπέστειλε χήρα γυνὴ ἀπὸ

Magna ecclesia Sancta Sophia condita fuit hoc modo. Primum quidem exstruxit eam Magnus Constantinus, oblonga figura, Sancti Agathonici et Sancti Isaacii similem; confectoque opere multas in ea statuas erexit. Hoc porro ædificium annos quatuor et septuaginta intactum mansit. Magno autem Theodosio imperante, quo tempore secunda synodus Constantinopoli celebrata est, Ariani, commota seditione, hujus ecclesiæ tectum incenderunt Nectario tum patriarcha: qui vir sanctissimus inde egressus in ecclesia Sancte Irene veteri consedit, quam item ecclesiam magnus Constantinus excitaverat. Exinde annis duobus sancta Sophia tecto caruit. Imperatoris vero Theodosii jussu, Rufinus magister eam cylindricis fornicibus operuit. Elapsis autem a Theodosio triginta quinque, a Constantino Magno octoginta quinque annis, Justiniani imperatoris anno quinto, post cædem illum in Hippodromo factam, qua triginta quinque hominum millia perierunt, ut superius narratum est, quod dum factionum partes Uypatium, patricium ac factionis Venetæ tribunum, imperatorem salutassent; quinto, inquam, ejus imperii anno cepit consilium, Deo instigante, exstruendi templi, quale nunquam ex Adami tempore excitatum fuerat.

Scrripsit itaque ducibus, satrapis, judicibus, provinciarum quæstoribus, jubens singulos accurate scrutari ac perquirere, num columnas, latera, peristyllia, tabulas et clathratas januas, ac quidquid materiæ construendis templis opportunum, reperire possent. Tum ii, quibus id muneris fuerat demandatum, quidquid ex idolorum templis, ex antiquis balneis ac ædibus, ex qualibet orientis, occidentis, septentrionis et austri provincia exque omnibus insulis colligi potuit, ad imperatorem Justinianum miserunt. Columnas quidem Romanas octo, ut narrat Plutarchus primus a secretis et fide dignus scriptor, Marcia quædam Romana vi-

dua, quas dotales acceperat, ratibus Justiniano perinde misit. Eæ vero Romæ steterant in templo Sois, quod struxerat Aurelianus Romanorum imperator, qui sese Persis prodidit. Octo autem illas, stupendas plane, coloris prasini, cæsas et politas Constantinus prætor Epheso advexit. Marcia vero superius memorata, hæc imperatori scripsit: Columnas tibi paris longitudinis, ponderis atque latitudinis, pro salute animæ meæ mitto. Columnas vero reliquias, partim Cyzico, partim Troade, partim ex Cycladibus insulis præfecti imperatoris transmiserunt. Jamque demum materia, quanta opus erat, per annos septem cum dimidio congesta aderat.

Justinianus XII imperii sui anno ædem Sophianam a Constantino M. conditam a fundamentis evertit, et aliam longe ampliorem construere aggreditur. Domos vicinas emil; et primum ædem cujusdam Annæ viduæ: quo loco scevophylacium extraxit, data mulieri, loco mercetis, sepulturæ eodem in loco facultate.

Duodecimo autem imperii anno Justinianus templum prædictum a Constantino Magno olim constructum a fundamentis evertit, ejusque rudera, quæ ob paratam ingentem materiæ copiam nulli usui forent, seorsim reposuit. Cæpit etiam vicinas ædes coemere, ac primo mulieris cujusdam viduæ, Annæ nomine: æstimantur ædes pretio librarum octoginta quinque. Cumque illa imperatori nollet vendere, ac diceret: Non si quinquaginta librarum centenaria præberes, eas concederem; imperator, missis optimatibus bene multis, qui mulierem obsecrarent, cum nihil proficeret, ipse demum venit et mulierem supplex rogavit, ut pretium pro ædibus acciperet. Tum illa, conspecto imperatore, ad pedes ejus procidit, itemque supplicis more dixit: Ædium pretium nullum abs te accipiam: rogo tantum ut templi, quod extruere paras ego quoque in die judicii mercedem accipiam, ac propter ædes meas sepeliar. Imperator vero mulierem illic post absolutum ædificium sepultura donandam pollicetur, ac ejus memoriam, ut quæ proprium fundum concesserit, perpetuo habendam. Locus vero ædium ejus est totum scevophylacium.

Quo loco primum erat domus Antiochi eunuchi et ostiarii, sacer puteus, bema, atque umbo usque ad medium templi construuntur. Quibus artibus cogitur præfatus Antiochus ad venditionem propriæ domus.

Sacer autem puteus, ut vocant, totusque bernalis atque ambonis locus usque ad medium templi, domus erat Antiochi eunuchi et ostiarii: æstimataque fuit triginta et octo libris. Illo autem ægre ferente non justo pretio divendi domum, imperator æqui amans et ab injuria inferenda alienus, incertus consilii quid facturus esset ignorabat: Strategius vero magister, imperatorii ærarii præfectus ipsiusque imperatoris frater spiritualis, rem se arte aliqua effecturum imperatori pollicetur. Ostiarius jam memoratus Antiochus ludorum circensium amantissimus erat. Cum itaque circenses ludi imminerent, magister Strategius ostiarium detrudit in carcerem. Ipso autem ludorum die ille

A Ῥώμης ὀνόματι Μαρκία εἶχε δὲ αὐτοὺς εἰς προῖκα αὐτῆς. Ἰστάντο δὲ εἰς Ῥώμην εἰς τὸν ναὸν Ἰλίου τὸν κτισθέντα παρὰ Ἀβελιανοῦ βασιλέως Ῥώμης, τοῦ προδόντος αὐτὸν Πέρσαις. Τοὺς δὲ ὀκτὼ πρασίνοὺς κίονας τοὺς ἀξιολθαυμάστους ἐκόμισε Κωνσταντῖνος στρατηγὸς ἀπὸ Ἐφέσου λελατομημένους ἀμφοτέρους. Ἡ δὲ προειρημένη Μαρκία ἔγραψε τῷ βασιλεῖ οὕτως, ὅτι Ἀποστέλλω κίονας ἰσομήκειας, ἰσοστάθμους, καὶ ἰσοπλάτους, ὑπὲρ ψυχικῆς μου σωτηρίας. Τοὺς δὲ λοιποὺς κίονας, τοὺς μὲν ἀπὸ Κυζίκου, τοὺς δὲ ἀπὸ Τροάδος, ἄλλους ἀπὸ τῶν Κυκλάδων νήσων, οἱ ἄρχοντες τοῦ βασιλέως ἐκόμισαν. Καὶ λοιπὸν ἰκανὴ ὕλη ἀπετίθη. Ἀπεσιωρεύθη δὲ πᾶσα ἡ ὕλη διὰ χρόνων ἑπτὰ ἡμισυ.

B Τῷ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, τὸν προειρημένον ναὸν, τὸν παρὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα, ἐκ θεμελίων κατέστρεψε. Τὴν δὲ ὕλην αὐτοῦ ἰδίως ἀπέθετο· οὐδὲ γὰρ χρεῖαν αὐτῆς εἶχε, διὰ πολλὴν γαί ἄπειρον ὕλην ἡτοιμάσθαι. Ἠρξάτο δὲ ὠνεῖσθαι οἰκήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων· καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναῖκος ὀνόματι. Ἄννης· ἀπετιμήθησαν νομίσματα λίτρας πέντε. Ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης διαπωλεῖσθαι τῷ βασιλεῖ, ἔλεγεν, ὅτι Μέχρι χρυσίων ἢ κεντηνάρια εἴν μοι δοῦσας, οὐ δώσω ταῦτα. Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ πολλοὺς ἀποστέλλας εἰς Ἰκεσίαν τῆς γυναῖκος οὐδὲν ἦνευ. Παραγενόμενος τοίνυν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἰκεσίαν τῆς γυναῖκος, ἐδέετο αὐτῆς περὶ τῶν οἰκημάτων. Ἡ δὲ θεασαμένη τὸν βασιλέα, προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, δεομένη καὶ λέγουσα, οὐκ ἔστιν ἐν βούλει κτίσαι, αἰτούμαί σε ἵνα ἔχω καὶ γὼ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως μισθόν, καὶ ταρῶ εἰς τὰ οἰκήματά μου πλησίον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο αὐτῇ ταφῆναι ἐκεῖσε, μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον κτῆμα δοῦσαν, καὶ μνημονεύεσθαι διηνεκῶς. Ἔστι δὲ ὁ τόπος τῶν οἰκημάτων αὐτῆς τὸ σκευοφυλάκιον ὄλον.

C Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον Ἅγιον Φρέαρ, καὶ τὸ θυσιαστήριον ὄλον, καὶ ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, καὶ ἕως τῆς μέσης τοῦ ναοῦ, ὑπῆρχεν οἶκος. Ἀντιόχου εὐνοῦχου καὶ ὀστιαρίου καὶ ἀπετιμήθη λίτρας λη΄. Τοῦ δὲ δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πράσαι ἀξίως τὸν ἴδιον οἶκον τῷ βασιλεῖ, φιλαδικαίως ὦν ὁ βασιλεὺς, καὶ μὴ θέλων αὐτὸν ἀδικῆσαι, ἠθόμει ἀδτημονῶν τί πράξαι. Στρατήγιος μάγιστρος ὦν τοῦ βασιλέως ἀδελφοποιητὸς, καὶ φύλαξ ξῶν βασιλικῶν χρημάτων, ὑπισχεναίτο τῷ βασιλεῖ τοῦ διοικῆσαι τοῦτο διὰ τινος μηχανῆς. Ὁ δὲ ῥήθεις Ἀντίοχος ὀστιαρίος, φιλιππόδρομος ὦν, ἰππικῶ ἀγαμένου, ὁ μάγιστρος Στρατήγιος κηθεῖρξεν αὐτὸν ἐν τῇ φρουρᾷ. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ ἰππικῶ ἤρξατο βοᾶν ἐκ τῆς εἰρκτῆς. Θεάσωμαι

τὸ Ἴπποδρόμιον, καὶ τὸ Οὐλημὰ τοῦ βασιλέως ποιήσω. Ἦγαγον δὲ αὐτὸν ἐν τῷ στάματι τοῦ καθίσματος, ἐν ᾧ ἐκαθέζετο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἴπποδρομίῳ, καὶ ἐκεῖσε ἐποίησε τὴν διάπρασιν, ὑπογράφαντος ἐκεῖσε τοῦ κοινίστορος καὶ τῆς συγκλήτου πάσης, πρὸ τοῦ τοὺς ἵππους γυμνάσαι. Τύπος δὲ ἦν ἐκ παλαιοῦ, ἡνίκα ἀνήρχετο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ καθίσματι, παρευθὺς ἔτρεχον οἱ ἡνιοχευτικοὶ ἵπποι· διὸ δὲ ἤργησαν εἰς τὴν πρᾶσιν τῶν οἰκημάτων τοῦ εὐνούχου, ἀργῶς ἐξέρχονται τὰ ἡνιοχευτικὰ ἄρματα τῶν ἵππων.

Pars dextera gynæconitidis usque ad columnam S. Basilii, necnon pars templi quædam, domus erat Charitonis eunuchi : sinistra vero pars usque ad columnam S. Gregorij Thaumaturgi, domus erat Xenophontis cujusdam arte sutoris : qui inferorum princeps dicebatur dum ab aurigis adoraretur in Hippodromo. Templi area, quatuor nartheces, baptisterium ac reliqua circumposita ædes erant Damiani patricii Seleuciæ.

Τὸ δὲ δεξιὸν μέρος ὅλον τοῦ γυναικωνίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ μέρος τι, ὑπῆρχον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοῦ ἐπικλην Χηνοπιώλου, ἃ καὶ ἐξωνήθησαν μετ' εὐχαριστίας. Τὸ δὲ ἀριστερὸν μέρος τοῦ γυναικωνίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, ὑπῆρχον οἰκήματα Ξενοφώντος τινος τῆ τέχνη βασιλίσκαρου· ὃς θέλων ἐξωνήσασθαι τὰ οἰκήματα αὐτοῦ, ἠτήσατο τὸν βασιλέα, μὴ μόνον τίμημα διπλοῦν λαβεῖν εἰς τὰς σκηνάς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα ποιήσῃ τοῦτον ἐν τῇ ἀγομένῳ ἵππικῳ, ἐν ᾗ ἔπιτελεῖται, τιμᾶσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι παρὰ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. Τοῦ δὲ βασιλέως προστάξαντο τοῦτο, πρὸς γέλωτα πεποιήκεν εἰς τὸ διεγκέες, ἵνα τυπωθῆ εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἀγομένου ἵππικῳ καθέζεσθαι τοῦτον ἐν ταῖς καγκέλλοις μέσση, καὶ τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ προσκυνεῖσθαι παρὰ τῶν ἡνιόχων πρὸς γέλωτα, πρὸ τοῦ ἀναθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἄρμάτων. Καὶ τοῦτο διήρκεσε μέχρι τῆς σήμερον. Ὅς καλεῖται ἄρχων τῶν κταθρονίων· ἀμφιέννυται δὲ χλαμύδα λευκὴν μετὰ βύσσου ἡμφισμένην. Τὸ δὲ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ καὶ οἱ τέσσαρες νάρθηκες, καὶ ὁ λουτήρ, καὶ τὰ περὶ αὐτῶν, ὑπῆρχον οἰκήματα Δαμιανοῦ πατρικίου Σελευκίας· ἅπερ ἀπετιμήθη λίτρας ἑ', καὶ μετὰ πολλῆς περιχαρίας δέδωκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ.

Trulli fundamenta supra petram Stephaneam jaciuntur. Eutychius patriarcha pro ecclesie structura preces fundit. Oratorium rotundum prope horologium Joanni Baptistæ sacrum, necnon porticus a magno palatio ad ædem Saphianam usque pertingentes eastruuntur. Magistri architecti centum, operæ decem millia. Cæmentum ut subactum.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τὸν τόπον καταμετρῆσας, καὶ εὐρῶν στεφανέαν πέτραν ἀπὸ τοῦ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ μέχρι τῆς κάτω ἀψίδος, ἐθεμελίωσεν αὐτὴν γύρωθεν τὰ βῆθρα τοῦ μεγάλου Τρούλλου. Ἀπὸ δὲ τῶν ἀψίδων μέχρι τοῦ ἐξωτάτου νάρθηκος, εἰς τὸν χαῦνον καὶ ἀλσώδη κόπον ἐθεμελίωσεν. Ἀρξάμενος δὲ τὰ θεμέλια κτίζειν, προσεκαλέσατο ἐκτόχιον πατριάρχην, καὶ ἐποίησεν εὐχὴν περὶ συστάσεως τῆς ἐκκλησίας. Τότε ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς κόψας καὶ οἰκείαις χερσίν ἀσθεστον μετὰ τοῦ ὀστράκου, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, ἔβαλεν ἐπὶ τὸ θεμέλιον πρὸ πάντων· πρὸ τοῦ δὲ ἄρξασθαι κτίζειν τὸν ναὸν, προέκτισεν εὐκτέριον χρυσόροφον

ejulando clamare cœpit ex carcere, Circenses spectem, et pro imperatoris lubito faciam. Ductus ilaque ad tribunal Hippodromi quo loco imperator sedebat, suas illic ædes divendidit, subscribentibus quæstore ac senatu universo. Idque factum priusquam equi agilarentur. In more autem fuit olim, ut statim atque imperator ad tribunal ascenderat, aurigæ equorum cursuum inciperent. Quia vero tum, ut eunuchi ædes venundarentur, cessatum est, hinc consuetudo obtinuit ut in ludis circensibus, egressis equis, currus paululum moræ facerent.

Dextera pars gynæconitidis tota usque ad columnam sancti Basilii, necnon pars templi quædam, ædes erant Charitonis eunuchi, cognomine Chenopoli, quæ bona cum gratia venditæ sunt. Sinistra vero pars gynæconitidis, usque ad columnam sancti Gregorii Thaumaturgi, ædes erant Xenophontis cujusdam arte sutoris. Is cum ædes venum prostant, ab imperatore non duplex modo pretium pro vili casa postulavit, sed etiam rogavit ut die circensium quatuor factionum aurigæ se honorarent et venerarentur. Quod cum imperator præstari ad risum spectantium jussisset, decrevit etiam ut in perpetuum circensibus ludis is in cancellis medius sederet, ejusque terga ab aurigis antequam currus conscenderent ad risum et ludibrium adorarentur: quod ad hunc usque diem factitatum est. Ille vero vocatur inferorum princeps. Induitur autem chlamyde candida bysso intexta. Templi vero area, et quatuor nartheces seu porticus ac baptisterium et quæ circumposita sunt, ædes erant Damiani patricii Seleuciæ, quas nonaginta libris æstimatas ingenti gaudio imperatori tradidit.

ἀπετιμήθη λίτρας ἑ', καὶ μετὰ πολλῆς περιχαρίας δέδωκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ.

Locum dimensus imperator Justinianus, cum petram Stephaneam a bemate ad imam usque apsidem reperisset, majoris Trulli super eam fundamenta jecit. Ab apside vero ad exteriorem usque narthecem, in solo palustri et limoso fundavit. Fundamentum autem aggressus, Eutychium patriarcham evocat, qui pro ecclesie structura preces funderet. Tum imperator suis ipse manibus cum lesta cæmentum accipiens Deoque gratias agens, id primus omnium in fundamentum jecit. Anteceptam vero templi structuram, oratorium rotundum aureo fornice instructum, egregio circumquaque lapillorum ornatu, Joannis Præcursoris voca-

catum prope horologium excitavit, quod jam baptisterium nuncupatur; itemque huic vicina Metatorii aedificia, ubi cum proceribus suis maneret, et saepe cibum sumeret. Tunc quoque porticum totam, qua transitus a magno palatio ad Magnam ecclesiam fieret, aedificavit; ut quotidie templi structuram adiens a nemine conspiceretur. Erant porro magistri architecti centum, quorum singulis centenaere operae aderant, ita ut decem millium numerum explerent. Et quinquaginta quidem magistri cum turmis suis dextrum latus aedificabant; quinquaginta alii pari modo sinistrum, quo aemula quadam diligentia citius aedificium assurgeret. Templi figuram angelus Domini in somnis imperatori ostenderat. Princeps autem architectus mechanicus ac templis excitandis idoneus erat. Pro aqua vero, hordei in cacabis elixi liquorem cum calce et testa miscabant. Eratque hordeaceus liquor ille viscosus, mucosus atque lenax. Simili modo dissectos malignos cortices in cacabos cum hordeo miserunt, quadrasque massas paraverunt quinquaginta pedes longas, totidem laticas ac crassas viginti; eas nec frigidas nec calidas, sed ad glutinis lenacitatem intepescentes in fundamenta jecerunt: substrataeque massae paris longitudinis et latitudinis lapides imposuerunt: quae congmentatio ferri duritiem aemulabatur.

οὔτε πάλιν ψυχρὸν, ἀλλὰ χλιαρὸν διὰ τὸ εἶναι κολλητικόν. Καὶ ἐπάνω τὰς μάζας ἐτίθουν λίθους εὐμεγέθεις, ἰσομήκεις, ἰσοπλάτους ἦν ἰδεῖν τότε αὐτοὺς κρατεῖν οἴαπερ σίδηρον.

Expensarum prima subductio. Magister Strategius solvendae pecuniae deputatur. Imperator horis pomeridianis, Troilo cubiculario comite, quo cultu vestium ad structuram accedebat, fabris ac operis promissis stimulandis.

Ubi autem fundamenta ad duorum cubitorum altitudinem e terra erecta sunt, ut ait supradictus auctor, qui expensarum rationem scripto tradidit, ad quadringenta quinquaginta duo centenaria tota summa deducta est. Miliarisia enim argentea e palatio efferebantur, quae in horologio deponerentur, et quotquot lapides advehebant, argenteum quotidie accipiebant, ne quis inrose aut cum taedio ageret, maledictaque jactaret. Quidam vero ex iis qui lapides gestabant, cum iratus inestusque esset, in terram decidit et attritus est. Pecuniam erogabat praedictus Strategius Justiniani imperatoris spiritualis frater. Erectis pilis, imperator somno meridiano abstinens, magnaque cura et sollicitudine, polientes caedentesque lapides et fabros aliasque operas, Troilo cubiculario comite, inspectabat, et ad opus impigre capessendum promissis stimulabat. Et ideo semel aut iterum per hebdomadam, praeter constitutam mercedem, modo numisma, modo duo cuique largiebatur. Quoties autem spectatum accedebat, linea veste tenui et candida induebatur, tenue item sudarium in capite gerens, in manu vero bacillum.

Ignatius architectorum princeps. Hujus filio supra porticus dextri lateris apparet angelus, eunuchi forma, qui templum Sanctae Sophiae nomine donandum innuit. Puer divitiis ac dignitate auclus ad Cycladas insulas relegatur, et quare.

Erectis porro supremis tam dextri quam sinistri

περικαλλές κυκλικόν μετὰ λίθων πολυτίμων, ἕπερ ὠνόμασε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου· ἕπερ ἐστὶ πλησίον τοῦ ὠρολογίου, τὸ καλούμενον Βαπτιστήριον, καὶ τὰ πλησιάσαντά τοῦ Μετατωρίου· ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, πολλάκις δὲ ἐσθίῃ. Τότε γὰρ καὶ τὰ διαβατικὰ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Παλατίου μέχρι τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἐκτίσεν, ἵνα διερχόμενος κατεκάστην, μὴ ὄρᾶσθαι παρά τινος, εἰς τὸ παρίστασθαι ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ ναοῦ. Ὑπήρχον δὲ μάστορες ἑκατὸν, ἔχοντες ἑκαστός αὐτῶν ἀνὰ ἑκατὸν ἀνδρῶν, γινομένων χιλιάδων δέκα. Καὶ οἱ μὲν πενήτηντα μάστορες μετὰ τοῦ ναοῦ αὐτῶν τὸ δεξιὸν μέρος οἰκοδόμου· οἱ δὲ πενήτηντα ὁμοίως τὸ εὐώνυμον μέρος, διὰ τὸ πρὸς ἔριδα καὶ σπουδὴν κτίζεσθαι ταχέως τὸ ἔργον. Καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ναοῦ κατ' ὄναρ ἔδειξε τῷ βασιλεῖ ὁ ἄγγελος Κορίου. Ὑπήρχε δὲ ὁ πρῶτος οἰκοδόμος μηχανικός, καὶ εἰς τὸ ἀνεγείρει ναοὺς ἐπιτήδειος. Εἰς τοὺς κακάθους δὲ ἔπη τὴν κριθὴν, καὶ τὸν χυλὸν αὐτῆς ἐμίγνυον τῷ ἀσθέσταρ σὺν τῷ ὀστράκω ἀντὶ ὕδατος. Ὁ δὲ αὐτῆς χυλὸς ὑπήρχε γλισχρὸς, καὶ μυξώδης, καὶ κολλητικός. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν φλοῦν πτελεῶν κατατέμνοντες ἐνέβαλλον ἐν τοῖς κακάθοις μετὰ τῆς κριθῆς, καὶ ἐποίησαν μάζας τετραγῶνας ἐχούσας ἀνὰ ποδῶν πενήτηντα τὸ μῆκος, καὶ ν', τὸ πλάτος, καὶ εἴκοσι τὸ πάχος, καὶ ἐτίθουν εἰς τοὺς θεμελίους· καὶ οὔτε θερμὸν τοῦτο ἐτίθουν

Δύο δὲ πλάχειν τοῦ θεμελίου ὑψωθέντος ἐκ τῆς γῆς, ὡς φησὶν ὁ προειρημένος ποιητής, καὶ ἀπογράφων τὴν ἔξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσοῦ κεντηνάρια ὑβί. Μιλιαρίσια γὰρ ἀργυρᾶ ἐκομίζοντο ἐκ τοῦ παλατίου, καὶ ἐτίθουν αὐτὰ εἰς τὸ ὠρολόγιον, καὶ ὅσοι ἀνεδίβαζεν λίθους, ἐλάμβανον καθημέραν ἀνὰ ἀργυροῦ ἑνός, διὰ τὸ μὴ ἀκτιδιάσαι τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἢ βλασφημῆσαι. Εἰς δὲ τις τῶν βασιταζόντων λίθους ἀγανακτήσας καὶ στενάξας, εἰς τὴν γῆν κατηνέχθη καὶ συνετρίβη. Τῇ δὲ ἔξοδον ἐποίησεν ὁ βῆθεις Στρατηγίος, ὅς καὶ ὑπήρχε πνευματικός ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. Τῶν δὲ πινσῶν ὑψωθέντων ὁ βασιλεὺς τὸ δειλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλ' εἶχε πολλὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὸ ὄρᾶν τοὺς τε λιθοξόους, καὶ λατόμους, καὶ τεκτονικούς, καὶ πάντας τοὺς οἰκοδόμους, μετὰ καὶ Τρωίλου κουβικουλαρίου τούτους ὄρων, σπουδὴν πολλὴν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο· καὶ διὰ τούτου ἔξωθεν τοῦ μισθοῦ αὐτῶν ἐργατῶν, τὴν ἐβδομάδα ἀπαξ ἢ δις εὐεργέται τούτους, πότε μὲν ἀπὸ ἑνός, πότε δὲ ἀπὸ δύο. Πορευόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἤμφιένυτο ὀθόνην λευκὴν καὶ ψιλὴν, καὶ σουδάριον ἀμυδρὸν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ χειρὶ αὐτοῦ βάβδον πτενὴν κατεῖχεν.

Ἀνεγείραντες δὲ τὰς ἀψίδας τῶν ὑπερώων, τῶν

τε εὐωνόμων καὶ δεξιῶν, καὶ ταύτας στεγάσαντες σκυφικὰς ἀψίδας, ὠρίσθη ἀγαγεῖν μιλιάρισια ἐκ τοῦ παλατίου ὁ κρατῶν ἡμέρα Σαββάτου· ἦν γὰρ ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας· καὶ προσέταξιν ὁ Στρατήγιος τοῦ ἐξελεῖν τοὺς ἐργάτας καὶ τεχνίτας εἰς τὸ ἄριστον. Κατερχόμενος δὲ ὁ προῤῥήθεις Ἰγνάτιος μηχανικός, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνωθεν τῶν ὑπερίφων εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, εἰς τὸ ὄρῃν τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ἐργαλεῖα πάντα. Ὁ δὲ παῖς ἦν ὡσεὶ χρόνιον δεκατεσσάρων. Καθεζομένου δὲ τοῦ παιδὸς, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος, λαμπρῶ ἐσθῆτι ἡμφιεσμένος, ὠραῖος τῷ εἶδει, ὡς δῆθεν ἐκ τοῦ παλατίου πεμφθεὶς, καὶ λέγει τῷ παιδαρίῳ· Τίνος χάριν οὐκ ἐκπληροῦσι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ οἱ καμόντες ταχέως, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον ἐσθίειν; Ὁ δὲ παῖς λέγει αὐτῷ· Κύριέ μου, ταχέως παραγίνονται. Ἐκείνου δὲ πάλιν εἰπόντος· Πορευθεὶς λάλησον αὐτοῖς· σπεύδω γὰρ τοῦ ταχέως τελειωθῆναι τὸ ἔργον· τοῦ δὲ παιδὸς φήσαντος, αὐτὸν μὴ ἀπελθεῖν, διὰ τὸ μήπως ἀπολεσθῆναι τὰ ἐργαλεῖα, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἀπελθε ἐν σπουδῇ, καὶ φώνησον αὐτοὺς ταχέως ἔλθειν· καὶ ἐγὼ ὀμνοῦμί σοι, τέκνον, οὕτως, μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὴν νῦν κτιζομένην, οὐχ ὑποχωρῶ ἀπὸ τῶν ὧδε, ἕως ὅτε καὶ ὑποστρέψης· ἐνταῦθα γὰρ ἐτάχθη δουλεύειν καὶ φυλάττειν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ παῖς, δρομαίως ἐπορεύθη, καταλιπὼν ἐν τῷ ὑπερφῶ κτίσματι τὸν ἄγγελον τοῦ Κυρίου φυλάττειν. Ὡς δὲ κατῆλθεν ὁ παῖς, εὐρών τον πατέρα αὐτοῦ τὸν πρῶτον οἰκοδόμον μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν, ἐξηγγίσατο πάντα· καὶ ὁ πατήρ λαθὼν τὸν παῖδα, ἤγαγεν εἰς τὸν βασιλέα· ἐκεῖ γὰρ ἦν ὁ βασιλεὺς ἐσθίων ἐπὶ τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐν τῷ Ὀρολογίῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τῶν ῥημάτων τοῦ παιδὸς, προσεκαλέσατο πάντας τοὺς εὐνοῦχους, καὶ ὑπέδειξε τῷ παιδαρίῳ, λέγων· Μὴ οὕτως ἐστίν; Ὁ δὲ παῖς φησιν· Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἰδέας ἔχει τις ἐξ αὐτῶν ἐκείνου, ὃν ἐν τῷ ναῷ ἐγὼ ἐώρακα. Τότε ἔγνω ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελος Κυρίου ἐστὶ, καὶ τὸ ῥῆμα γνώριμόν ἐστι, καὶ ὁ ὄρκος αὐτοῦ· εἰπόντος καὶ τοῦ παιδὸς ὅτι λευκυφόρος ἐστὶ, καὶ αἱ παρειαὶ αὐτοῦ πῦρ ἀπέπεμπον, καὶ ἐνηλλαγμένη ἡ δρασις αὐτοῦ, μεγάλως ἐδόξασε τὸν Θεὸν ὁ βασιλεὺς, λέγων, Ὅτι εὐδύκει ὁ Θεὸς τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ὅτι λογισμὸς μέγας μοι περιέπιπτε πῶς καλέσω τὸν ναόν. Καὶ ἔκτοτε προσηγορεύθη ὁ ναὸς Ἁγία Σοφία, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐρμηνευόμενος. Καὶ σκοπήσας ὁ βασιλεὺς εἶπεν οὕτως· Μὴ ἐάσω τὸν παῖδα ὑποστρέψαι, ἵνα εἰς τὸ διγενεὲς φυλάττη ὁ ἄγγελος Κυρίου, ὡς εἶπε κατελθὼν ἐν ὄρκοις. Εἰ γὰρ ὁ παῖς ὑποστρέψῃ καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ κτίσματι, καὶ ἄγγελος Κυρίου ὑποστρέψῃ, καθὰ πρόεφησε τῷ παιδαρίῳ τὸ, Ἔως οὗ ἔλθῃς. Βουλευσαμένου δὲ τοῦ βασιλέως τοὺς κρείττους τῆς συγκλήτου καὶ ἱερατικοὺς ποιμένας, εἶπον αὐτῷ· Μὴ ὑπέστειλε τὸν παῖδα εἰς τὴν οἰκοδομὴν, κατὰ τὸν ὄρκον τοῦ ἀγγέλου, ὅπως ἐκ Θεοῦ φυλάξῃ τὸν ναόν ἕως τέλους κόσμου. Ὁ δὲ βασιλεὺς πλουτίσας τὸν παῖδα καὶ ἀξιῶσας αὐτὸν τιμῆς μεγάλης, ἀπέστειλε μετὰ βουλῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἐξορίαν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους. Ἐγένετο δὲ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ Τροῦλον.

A lateris fornicibus, ipsique in seoyphi moeni oblectis, voluit imperator ut miliarisia in die Sabbati ex palatio exportarentur; erat quippe hora diei sexta jussitque Strategius cum operas tum artifices pransum ire. Descendens vero praedictus Iguatius mechanicus, filium supra porticus dextri lateris ad instrumentorum custodiam reliquit. Erat autem puer annorum circiter quatuordecim. Sedente puero, eunuchus quidam splendida veste indutus, forma decorus, velut nimirum ex palatio missus sese puero sistit et ait: Quid causa est cur opifices opus Dei non cito perficiant, sed eo relicto comessatum abierunt? Cui puer, Jamjam, inquit, domine, aderunt. Ille vero, Vade cito et evoca: nam opus perfici summo studio cupio. Puero autem se dicecessurum negante, ne ferramenta perirent, ait eunuchus: Abi quamprimum et die ut celeriter veniant. Nam juro tibi, fili, per sanctam Sophiam Dei verbum, quæ nunc ædificatur, me non hinc dicecessurum donec tu revertaris, quippe qui jussus sim hic ministrare et custodiam agere. His auditis puer celeri cursu proficiscitur, relicto Dei angelo in superiore parte ædificii custode: ac ubi patrem architectorum principem cum reliquis convenit, rem ordine narravit. Pater vero filium ad imperatorem adduxit. Imperator enim ad oratorium sancti Joannis Præcursoris in horologio prandebat. Imperator autem, auditis quæ narrabat puer, eunuchos omnes evocat, ac puero ostendit, sciscitans, Hiccine est? Tum puer, Horum, inquit, nemo est, neque enim horum quisquam simile quid habet illi, quem in templo conspexi. Tunc imperator angelum esse Domini tum ex ejus sermone tum ex jurejurando cognovit, præsertim puero affirmante fuisse illum veste candida, genis ignem vibrantibus, et vario vultu; ac Deum magnis laudibus cumulavit imperator dicens: *Deo sane acceptum est hoc opus, hærebamque multum anxius quo nomine templum appellarem.* Exindeque templum appellatum est Sancta Sophia, quod significat, Verbum Dei. Re vero secum perpensa, imperator sic ait: Non sinam puerum ad templum remigrare, ut angelus Domini illud in perpetuum custodiat, quemadmodum juramento pollicitus est. Si enim ad fabricam redierit puer, angelus Domini abibit, cum puero dixerit, Donec redieris, imperator itaque consilio cum præcipuis senatorum euerique ordinis pastoribus inito, hanc ab illis sententiam accepit: Ne mittas puerum ad fabricam, ut angelus illud ex jurejurando quo se obstrinxit, ad finem usque mundi, Dei jussu, custodiat. Diviliis igitur et dignitate auctum puerum, volente patre, ad Cycladas insulas telegavit. Hoc porro angeli cum puero colloquium, in dextera parte pilæ superioris fornicis, ad Trullum ascendentibus, habitum est.

D πινσοῦ τῆς ἀνω ἀψίδος, τοῖς ἀνερχομένοις ἐπὶ τὸν Τροῦλον.

Angelus, eunuchi forma, imperatori anxio ob pecuniæ penuriam, apparet, et magnam auri copiam in opus fabricæ promittit, et sequenti die largitur.

Cum autem artifices, postquam ad secundas por-
ticus pertigerunt, superioribus, columnis ac for-
nicibus erectis, circumpositæ fabricæ tecta impo-
suissent, imperator ob pecuniæ penuriam vehe-
menter angi cœpit. Stante autem illo in superiori
fabricæ parte, cum Trullum ædificaturus esset,
Sabbato jam inclinante die, eunuchus ille veste
candida anxio imperatori se sistit, sicque compel-
lat: Quid pecuniæ causa domine, angeris? Jube
cras cito venire quosdam ex optimalibus tuis, et
quantam fuerit opus auri signali summam afferam.
Sequenti vero die veniens eunuchus fabricam vi-
sentem imperatorem offendit: qui Strategium de-
putavit, et Basilidem quæstorem, Theodorum pa-
tricium, cognomento Colocynthem, qui etiam erat
præfectus, cum servis circiter quinquaginta, mulis
viginti, ac bulgarum viginti septem paribus. His
ille assumptis per Auream portam cum ad tribu-
nalia venisset, qui missi erant viderunt stupenda
palatia: atque ex equis cum descendissent, per
admirandam scalam ab eunucho ducuntur. Tum
clave ænea et splendida cubiculum aperuit. Ut vero
magister Strategius narravit, pavimento solum
nuro signato stratum et plenum erat: acceplaque
pala eunuchus, singulis bulgis auri centenaria
quatuor immisit; nempe simul centenaria octo-
ginta, et cum tanto munere imperatorem remi-
sit, clausoque coram eis cubiculo, in quo aurum
signatum erat, ait illis: Hæc afferte imperatori, ut
in fabricæ opus erogat. Illi, eunucho ibi relicto,
quod acceperant, imperatori aurum deferunt. Ille
vero obstupefactus: Quoniam, inquit, concessistis,
quisve eunuchus ille? Ipsi vero cuncta ordine nar-
rant locum ædificii, vimque auri immensam in cu-
biculo jacentem. Cupide imperator expectabat re-
ditum eunuchi: cum autem non veniret, servum a
pedibus ad illum misit eumque locum in quo pa-
latia viderant, domo vacuum deprehendisset, rever-
sus cuncta imperatori renuntiat. Stupore percul-
sus ille, re intellecta, dixit: Vere ipse Dei angelus
erat, et miraculum effectum est, ut sciamus, ac Deo
gloriam tribuamus.

πάντα ὅσα ἐθεάσατο. Ἐκπλαγεὶς δὲ καὶ γνοὺς, εἶπεν, "Ὅτι ἀληθῶς αὐτὸς ἄγγελος Θεοῦ ἦν, καὶ θοῦμα γέγονεν, ἵνα
γνώμεν, καὶ μεγάλως δοξάσωμεν τὸν Θεόν.

*Divino monitu triplici apside seu fornice bema illustratur. Pilæ omnes interiorius exteriorisque ferreis veclibus
ferruminantur, ac oleo et calce obducuntur, et ita variorum marmorum incrustationes aptantur.*

Cum autem sacrum bema perfecturi, ac per for-
nices vitro instructos lucem intromissuri essent,
præcepit architecto, ut unica apside concha lucem
acciperet: rursumque mutata sententia, jussit per
duplicem apsidem immitti lucem, quia murus nul-
lis firmatus lignis, qualia nartheci ac lateribus
adhibita fuerant, pondus non admittebat. Reliqui
vero artifices contendebant, unicam forniciem esse
illustrando bemati satis. Anxius itaque princeps
architectorum inopsque consilii erat, quod impera-
tor modo apsidem unam, modo duas construi jube-

Α Φθασάντων δὲ τῶν οἰκοδόμων εἰς τὰ δευτέρα ὑπερ-
ῤῥα, καὶ ἐγειράντων τοὺς ἐπάνω κίονας καὶ καμά-
ρας, καὶ σκεπασάντων τὰ περίξ, ἠθύμει ὁ βασιλεὺς,
διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσοῦ ποσότητα. Ἰσταμένου οὖν
τοῦ βασιλέως εἰς τὰ ὑπερῤῥα τῶν κτισμάτων, καὶ
μέλλοντος ἐγείραι τὸν Τροῦλον μετὰ τὴν ὥραν τοῦ
Σαββάτου, ὡς ἤδη βαθέος ἀρίστου, ἀδημονοῦντος
τοῦ βασιλέως, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος, λευκοφόρος,
εἰρηκῶς αὐτῷ. Τί λυπῆ περὶ χρημάτων; πρόστα-
ξον ἔλθειν ταχὺ τὴν αὔριον ἐκ τῶν μεγιστάνων σου,
καὶ κομίσω σοι χρυσοῦ χάραγμα ὅσον ἂν ὀφείλης.
Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔλθῶν ὁ εὐνοῦχος, καὶ εὐρών τὸν
βασιλέα, ὅτι ἐπορεύετο ὄραν τὰ κτίσματα, δέδωκεν ὁ
βασιλεὺς τὸν Στρατήγιον, καὶ Βασιλίδην τὸν κοιαι-
στορα, καὶ Θεόδωρον πατρίκιον, τὸν ἐπίκλην Κολο-
κύνθη, τὸν καὶ ἑπαρχον, καὶ ὑπέρτεας μέχρι τῶν
πεντήκοντα, καὶ ἡμιόνους εἴκοσι μετὰ βουλγιδίων
ζυγῶν κζ'. Τούτους λαθὼν ὁ εὐνοῦχος ἐξῆλθε τῆς
Χρυσίας πόρτας, καὶ ἔλθῶν εἰς τὰ Τριβουνάλια,
ἐφάνη μὲν τοῖς ἀποσταλεῖσι παλάτια κτιστὰ θαυ-
μαστά. Ἐκ τῶν ἑπιπῶν δὲ καταβάντες, ἀνεβίβασεν
αὐτοὺς ὁ εὐνοῦχος εἰς κλίμακα θαυμαστῆν, καὶ ἐκθα-
λῶν κλειδα λαμπρὰν χαλκῆν, ἤνοιξε κουβούκλιον·
καὶ, ὡς φησι Στρατήγιος ὁ μάγιστρος, ἦν τὸ ἔδαφος
ἐστρωμένον καὶ πεπληρωμένον χρυσοῦ χάραγματος.
Καὶ λαθὼν πύαν ὁ εὐνοῦχος, εἴβαλεν ἐφ' ἕνα ἕκα-
στον βουλγίδιον, χρυσοῦ κεντηνάρια τέσσαρα· ρ' ρ' π'.
Καὶ δοὺς αὐτοῖς ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ
κλείσας ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον, ἐν ᾧ ἦν
τὸ χάραγμα, ἔφη αὐτοῖς· Ὑμεῖς κομίσατε ταῦτα
τῷ βασιλεῖ, εἰς τὸ κατακενῶσαι αὐτὰ εἰς οἰκοδο-
μὴν τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ εὐνοῦχος κατελείφθη ἐκεῖ. Οἱ
δὲ ἤγαγον τῷ βασιλεῖ τὸ χρυσιον, καὶ ἐκπλαγεὶς ὁ
βασιλεὺς, ἔφη αὐτοῖς· Ἐν ποίῳ τόπῳ ἀπέλθατε, καὶ
τίς ὁ εὐνοῦχος; Καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ πάντα, τὸν τε
τόπον τῶν οἰκημάτων αὐτῷ, καὶ ὅτι χρυσιον εἶχε
κεχυμένον ἐπὶ τὸ κουβούκλιον εἰς πλῆθος πολὺ. Κα-
ραδοκῶν ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον ἔλθειν πρὸς αὐ-
τὸν μετὰ τοὺς σταλέντας, καὶ ὡς οὐ παρεγένετο,
ἀπέστειλε τὸν ἀκόλουθον αὐτοῦ εἰς τὸν εὐνοῦχον·
καὶ εὐρών τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐθεάσατο τὰ παλάτια
ὄλον ἀνοικόν, καὶ ὑποστρέψας, ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ
D Ἐν δὲ τῷ μέλλειν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τελειῶ-
σαι, καὶ διὰ τῶν στοῶν φωταγωγησαὶ διὰ ὑελίων
προσέταξε τῷ μηχανικῷ, ἵνα γένοιτο ὁ μῦαξ μονο-
κάμαρος· καὶ πάλιν μεταμεληθεὶς προσέταξε γενέ-
σθαι δίφωτον, διὰ δύο ὀψίδων· διὰ τὸ μὴ δέξασθαι βά-
ρος, ὅτι ἐκεῖσε ἰκρίσματα οὐκ ἔθεντο, ὡσπερ ἐν τῇ
νάρθηκι, καὶ ἐπὶ τὰς πλευράς τοῦ ναοῦ. Τῶν δὲ
λοιπῶν τεχνιτῶν ἀντιλεγόντων, ὡς μία καμάρα φω-
τίζει τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀδημονοῦντος τοῦ πρω-
τοοικοδόμου τί ἂν ποιήσει, ὅτι ποτὲ μὲν λέγει ὁ βα-
σιλεὺς μίαν ὀψίδα γενέσθαι, ἄλλοτε δὲ δύο, καὶ ἐστῶ

τος αὐτοῦ ἐκεῖσε καὶ ἀκηδιάσαντος ἡμέρα δ' ὥρα ε', ἄφ' ἧς ἐφάνη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἐν ὁμοιώματι Ἰουστινιανοῦ μετὰ βασιλικῆς ἐσθῆτος καὶ ἐρυθριῶν πεδιλῶν, καὶ φησι τῷ τεχνίτῃ· Θέλω ἵνα μοι ποιήσῃς τρίφοιτον μύακα, καὶ διὰ τριῶν στοῶν φωτίζειν τὸ θυσιαστήριον, εἷς ὄνομα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ εὐθὺς ἀφ' ἧς ἐγένετο· καὶ καταπλαγεὶς ὁ μαίετωρ, παρεγένετο ἐπὶ τὸ παλάτιον, καὶ ἀντέλεγε τῷ βασιλεῖ αὐστηρῶς, "Ὅτι σὺ βασιλεὺς τοιοῦτος ὢν, ἓνα λόγον οὐκ ἔχεις· μέχρι τῆς ἄρτι ἐδόξας ποιεῖν με μίαν στοῶν, ἄλλοτε δὲ δύο, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ· καὶ ὅτε ἐτελειώθη τὸ ἔργον, παρίσθη μοι λέγων, ὅτι Ἐν τρισὶ καμάραις φώτισον τὸ θυσιαστήριον διὰ τῆς τῆς Τριάδος πίστιν. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ οὐκ ἐξῆλθε. Ἀκριβῶς [φησὶν] ἐπέγνω ὅτι ἄγγελός ἐστιν ὁ λαλήσας σοι καὶ ποίησον οὕτως ὡς καὶ εἶπέ σοι. Πάντες δὲ οἱ πινσοὶ ἐσωθῆν ὑπὸ σιδηρῶν μοχλῶν κρατοῦνται ἐγκλεισμένοι πρὸς ἀλλήλους κρατεῖν, καὶ εἶναι ἀμετακινήτους. Ἡ δὲ ἔμπλασις πάντων, τῶν πινσῶν, μετὰ ἐλαίου καὶ ἀσθέστου· καὶ οὕτως ἐπάνω ἀνέστησαν τὰς ποικίλας ὀρθομαρμαρώσεις.

Ex insula Rhodo lateres ad Trulli structuram afferuntur. Reliquiae sanctorum in duodecim ex iis reponuntur. Sacerdotes pro ecclesiae firmitate preces fundunt. Commissurae ac reliqua ornamenta auro obducuntur. Templi parvimentum pretiosis ornatur marmoribus. Latera item variis marmoribus decoravit, ac ingentibus et pretiosis lapidibus constravit.

Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς Τρώϊλον τὸν κουδικουλάριον, καὶ Θεόδωρον πατρικίον, καὶ Βασίλειον κοιναίστορα ἐν τῇ Ῥόδῳ νήσῳ, καὶ ἕκαμον ἐκεῖσε μετὰ πηλοῦ βήσαλα ἰσόσταθμα, καὶ ἰσόμηκα παμμεγέθη, σφραγίζοντες οὕτως, « Ὁ Θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ οὐ σαλευθήσεται· βοηθήσει αὐτῇ ὁ Θεὸς τὸ πρὸς πρῶτ' ἄνω. » Καὶ διαμετροῦντες αὐτῶν τὴν ποσότητα, ἀπέστελλον τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ σταθμὸς τῶν δώδεκα βησάλων ἐκείνων ἡμετέρου βησάλου ἐστὶ σταθμὸς ἐνός, διὰ τὸ εἶναι, τὴν πηλὸν ἐκείνην ἐλαφρὰν πάνυ, καὶ σπογγοειδῆ, καὶ κοῦφον, καὶ λευκόχρῳον. Διὸ καὶ λόγος ἱστορικὸς ἐμφέρεται, κισηρίου ἐστὶν ὁ Τροῦλος· ἀλλ' οὐκ ἐστὶ μὲν, ἐλαφρὸς δὲ ὑπάρχει. Μετ' αὐτῶν δὲ ἀνοικοδομήσαντες τὰς τέσσαρας μεγάλας ἀψίδας· καὶ ἀρξάμενοι κολλεῖν τὸν Τροῦλον, δώδεκα βήσαλα ἐτίθουν· καὶ ἀναμεταξὺ τῶν δώδεκα βησάλων ἐποίουν οἱ Ἰσραεῖς εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας, καὶ ἐποίουν οἱ κτίσται κατὰ δώδεκα βήσαλα ὀπὴν, ἐμβυθίζοντες ἐν ταῖς ὀπίσθ' ἑκάστης καὶ ἅγια λείψανα διαφόρων ἁγίων, ἕως οὗ ἐτελειώθη ὁ Τροῦλος. Ἦν δὲ ὁ νεωτερικὸς ἔρθιος ἰστάμενος. Καὶ εἴθ' οὕτως πληρώσαντες τὰς λαμπράς καὶ περικαλλεῖς ὀρθομαρμαρώσεις, κατεχρύσωσαν τὰς ζεύξεις τῶν ὀρθομαρμαρώσεων, καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν κιόνων, καὶ τὰς λαγαρικά, καὶ τοὺς κοσμητάς τῶν ὑπερίων, τῶν τε διορόφων καὶ τριόρων. Ἐχρύσωσε δὲ πάντα ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ, πετάλου τὸ σύμπαχον τοῦ χρυσώματος, δακτύλων δύο· τοὺς δὲ ὑρόφους πάντας, ἀπὸ τε τῶν ὑπερίων τῶν διορόφων καὶ τῶν ἐκ πλαγίου, καὶ τῶν πέριξ, καὶ τῶν τεσσάρων ναρθήκων, κατεχρύσωσε τὰ τε ὄροφα ἐξ ὑελίνου χρυσοῦ λαμπρότατα, καὶ μέχρι τῶν πέριξ προαυλίων· ὡσαύτως ἐχρύσωσε τὰ τε

re. Sollicito autem illi et ibidem stanti seriae quartae hora quinta, apparuit angelus Domini, specie et forma imperatorem referens, imperatorio vestitu, rubris calceis, eumque sic affatur: Placet ut triplice apside concha lucem accipiat, triplicique porticu bema illustretur, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti: et statim ab oculis ejus evanuit. Consternatus architectus in palatium repente concedit, et imperatorem asperius increpat. Tu, inquit, imperator talis cum sis, non constanter unaque modo loqueris. Hactenus imperabas unum fornicaem, mox duos ad illustrandum bema edificari; jam opere absoluto ad me venis dicens: Tres fornices lucem bemaati faciant propter fidem Trinitatis. Imperator cum nosset se illa die et hora e palatio pedem non extulisse. Certo, inquit, novi angelum Domini esse qui te allocutus est; utique jussum est facito. Omnes porro pilae interiorum exteriorumque ferreis vectibus ferruminatae tenentur ut inter se haereant, et immotae consistant, oleoque et calce obductae: et ita variorum marmorum incrustationes aptatae fuerunt.

Misit vero imperator in insulam Rhodum Troilum cubicularium, Theodorum patricium et Basilidem quaestorem: qui ibi ex creta ingentes lateres paris ponderis et longitudinis confecerunt, ita inscriptos. « Deus fundavit eam, et non commovebitur: adjuvabit eam Deus mane diliculo: » atque hos, cum eorum molem essent dimensi, ad imperatorem miserunt. Duodecim vero lateres hujusmodi unum nostrorum pondere pares sunt; quod in genus luti levissimum sit, spongiosum et candidum. Hinc etiam Trullus pumicea esse vulgo creditur; sed non ita se res habet, quamvis sit levissima. Tum quatuor ingentis molis structi fornices: postea vero Trullum in rotundam formam aedificare orsi, XII lateres posuerunt, et inter XII lateres sacerdotes, pro ecclesiae structura et firmitate preces fundebant. Hinc operae in singulis duodenis lateribus singula foramina excavant, quibus venerabiles et sacras variorum sanctorum reliquias immittebant, donec perfecta et absoluta Trullus esset. Erat autem illa insolenti et novo fabricae genere sublimis consistens. Ac deinde absolutis elegantibus illis et magnificis marmoreis inscrutationibus, earum commensuras auro obduxerunt, necnon columnarum capitella et anaglypha; pariterque perystilia porticum secundae tertiaeque concamerationis. Omnia demum auro puro obducta et decorata sunt; cujus laminae duo spissae digitos erant. Tecta item omnia sive a superiori porticu secundae concamerationis, sive a lateribus et locis circumpositis, quatuorque narthecibus usque ad circumjacentia vestibula auro encaustico opere confecto splendidissime exornavit: porticus item superiores, co-

lumnas et incrustationes marmoreas pari orna-
mento decoravit. Templi quoque pavementum va-
riis pretiosisque marmoribus ornavit. Lateribus
vero extrinsecus et e vicino positis perpolitis, ea
candidis pretiosisque ac ingentibus lapidibus con-
stravit.

*Sacrum bema ex argento confecit. Ostiola, quatuor mensas, archiepiscopi thronum, et sacerdotum sedilia sep-
tem, ex argento deaurata. Sancta sanctorum infra gradus sita. Ciborium ac reliqua altaris describuntur.
Sacra mensa ex variis lapidibus pretiosis et metalli generibus opere fusili conflata.*

Sacrum bema ex argento splendido, perystilia
et columnas cum ostioliis ex argento deaurata con-
cinnavit: cuncta argentea auro oblita. In sacro
autem bewate quatuor mensas columnis iunxas
erexit, quas etiam auro obduxit: pariterque sep-
tem sedilia sacerdotum cum archiepiscopi throno,
et quatuor columnis, ustrisque posita deauravit.
Cum autem religioni duceret ingredi in adytum,
quod Cyelium vocant, infra gradus situm, Sancta
sanctorum illud appellavit. Columnas etiam in-
gentis molis erexit argenteas, auro oblitas cum
ciborio atque liliis. Ciborium autem argento en-
caustum fecit. Ciborio imposuit globum ex auro
solidum, pondo centenariorum octodecim, liliaque
aurea pendentia libras centum sexdecim; supraque
illa auream crucem cum lapillis pretiosis, iisque
rarissimis. Crux vero septuaginta quinque libra-
rum pondere erat illud autem excogitavit, cum
sacram mensam præstantiorem, et ipso auro pre-
tiosorem efficere vellet: accercitis peritis homini-
bus bene multis consilium suum aperuit. Illi vero,
In fornacem, inquit, coniciamus aurum, ar-
gentum, lapides pretiosos omnis generis, margari-
tas, zambicas, aes, succinum, plumbum, ferrum,
stannum, vitrum, et si quod est aliud metalli
genus. Hæc vero in mottariis contrita et conglutinata
in vas fusorium infuderunt: postque eadem igne
liquata, extracta ab artificibus in formam coniecta
sunt: atque hac mistione composita sacra mensa
ingentis pretii educta est: quam tum imperator suo
loco positam, columnis ex auro solidis varia gemma
ornatis suffulsit; et circumpositos gradus in quibus
stare solent sacerdotes ad sanctam mensam oscu-
landam totos item argenteos, deauratos effecit.
Mare autem, ut vocant, sacre mensæ, inæstimabili-
bus lapillis constravit et auro obduxit. Quis vero sa-
eram mensam conspicatus non stupet? aut quis
eam possit diutius contemplari? cum variis colo-
ribus varie micet; videaturque nunc auri, nunc
argenti fulgorem referre, modo sarphiri instar
rutilare, et, ut verbo dicam, multiplicium colorum
radios emittere, secundum naturam lapillorum,
marmorum et omnis generis metallorum.

ζον, εἰς ἄλλο σαπφειρίζον ἐξαστράπτον, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀποστέλλειν ὀλβίαν χρῶαι, κατὰ τὰς φύσεις τῶν τε
λίθων καὶ μαρμάρων, καὶ πάντων τῶν μετάλλων;

*Fores superiores ac inferiores ædis Sophianæ eburneæ anaglyphis ornatae ac deauratae numero 365. Aliae por-
tae argenteæ deauratae. Lignum arce. Pavimentum auro solido sternere cogitat Justinianus. Intra spatium
annorum octo et quatuor mensium construitur ædes Sophiana.*

Fecit etiam fores in inferioribus et superioribus
ædibus ex ebore anaglyphis ornato deauratoque,

ὑπερῶα καὶ τοὺς κίονας, καὶ τὰς ὀρθομαρμαρώσεις.
Τὸ δὲ ἔδαφος τοῦ ναοῦ κατεκόσμησε διὰ ποικίλων καὶ
πολυτελῶν μαρμάρων· καὶ στιλβώσας δὲ πλάγια καὶ τὰ
ἔξω καὶ τὰ περίεξ κατέστρωσε διὰ λευκῶν λίθων πολυ-
τίμων μεγίστων.

Τὸ δὲ ἅγιον θυσιαστήριον ἐξ ἀργύρου λαμπροῦ.
τὰ τε στήθεα καὶ κίονας, ἀργύρῳ πάντα περικύ-
κλωσε σὺν τοῖς πυλαιῶσι· πάντα ἀργυρᾶ καὶ χρυ-
σῆμβασα. Τραπεζας δὲ τέσσαρας τῆν ἁγίην θυσια-
στηρίῳ ἔστησεν ἐπὶ τοὺς κίονας, καὶ αὐτοὺς κατε-
χρόσωσε. Τὰς ἑπτὰ βάσεις τῶν ἱερέων, ἐν αἷς καθ-
έζονται ἀναθάντες, σὺν τῷ τοῦ ἀρχιερέως θρόνῳ,
καὶ τῶν τεσσάρων ἀργυρῶν κίωνων κατεχρόσωσε,
στήσας ἑκατέρῳ μέρει. Ἀναθῶν τε εἰσπορεύεσθαι
ἐν τῇ ἰλύματι τῆν καλουμένην Κυκλίῳ, ὅπερ ἐστὶν
ὑποκάτω τῶν βαθμίδων, τοῦτο Ἅγια ἁγίων προσ-
ηγόρευσεν. Ἔστησε δὲ καὶ κίονας εὐμεγέθεις, καὶ
αὐτοὺς ἀργυροχρόσους, σὺν τῷ κιθωρίῳ καὶ τοῖς
κρίνοις. Τὸ δὲ κιθωρίον ἀργυροέγκαυστον ἐποίη-
σεν. Ἐπάνω δὲ τοῦ κιθωρίου ἔστησε σφαῖραν ὀλό-
χρυσον, ἔχουσαν σταθμὸν χρυσοῦ κεντηνάρια ἰη',
καὶ κρίνα χρυσαῖα στήσαντα ρις', καὶ ἐπάνω αὐτῶν,
σταυρὸν χρυσοῦν μετὰ λίθων πολυτελῶν καὶ δυσπο-
ρίστων, ὅστις σταυρὸς εἶχε σταθμὸν χρυσοῦ λί-
τρας οὐ'. Ἐποίησε δὲ μηχανὴν τοιαύτην, βουλόμε-
νος γὰρ κρεῖττονα τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ πολυ-
τελεῖ ταύτην ποιῆσαι ὑπὲρ χρυσοῦ, προσεκαλέσατο
ἐπιστήμονας πολλοὺς, εἰρηκῶς αὐτοῖς τοῦτο· οἱ δὲ
ἔφησαν αὐτῷ· εἰς γωνευτήριον ἐμβάλωμεν χρυσοῦν,
ἀργυρον, λίθους τιμίους παντοίους, μαργαρίτας,
ζάμβουκας, χαλκὸν, ἤλεκτρον, μόλιθον, σίδηρον,
κασσίτερον, βελον, καὶ λοιπὴν πᾶσαν μεταλλικὴν
ἔλκην· καὶ τρίψαντες αὐτὰ ἀμφοτέρω εἰς ὄλκους καὶ
δήσαντες, ἐπὶ τὸ γωνευτήριον ἔχουσαν· καὶ ἀναμα-
ξάμενοι τὸ πῦρ, ἀνέλαβον ταῦτα οἱ τεχνῖται ἐκ τοῦ
πυρὸς, καὶ ἔχουσαν εἰς τυπάριν· καὶ ἐγένετο χυτὴ
πάμμικτος ἀτίμητος ἡ ἁγία τράπεζα· εἰθ' οὕτως
ἔστησεν αὐτήν· ὑποκάτωθεν δὲ αὐτῆς ἔστησε κίονας
ὀλοχρόσους καὶ αὐτοὺς μετὰ λίθων πολυτελῶν· καὶ
τὴν περίεξ κλίματα ἐν ἧ ἴστανται ἱερεῖς εἰς τὸ ἀσπά-
ζεσθαι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ αὐτὴν ὀλοἀργυρον,
κεχρυσωμένην. Τὴν δὲ θάλασσαν τῆς ἁγίας τραπέ-
ζης ἐξ ἀτιμήτων λίθων πεποίηκε, καὶ κατεχρόσω-
σεν αὐτήν. Τίς γὰρ θεάσεται τὸ εἶδος τῆς ἁγίας
τραπέζης, καὶ οὐ καταπλαγεῖ; ἢ τίς θυνήσεται
κατανοῆσαι ταύτην, διὰ τὰς ποικίλας χρῶας καὶ
στιλβνότητας ἐναλλάσσειν, ὡς ὀρᾶσθαι τὸ ταύτης
εἶδος, ποτὲ μὲν χρυσίζον, ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ ἀργυρί-
ζον;

Ἐποίησε δὲ πολῶνας κάτωθεν καὶ ἄνωθεν δι' ἑλε-
φαντίνων μεγάλων ὀστῶν γλυπτῶν κεχρυσωμένων

τὸν ἀριθμὸν τρεῖς. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ εἰσόδῳ τοῦ λου-
τῆρος ἐποίησε πυλώνας ἡλεκτρους, καὶ εἰς τὸν νάρ-
θηκα ἡλεκτρίνους πύλας ἐμμέτρους. Ἐν δὲ τῷ δευ-
τέρῳ νάρθηκι ἐποίησεν ἐλεφαντίνους πύλας καὶ πυ-
λώνας τρεῖς· δύο ἐμμέτρους, καὶ μέσον τῶν δύοῖν
μεγίστην, ἀργυρᾶν, χρυσέμβραχον, καὶ τὰς πάσας
πύλας κατεχρύσωσεν· ἔσωθεν δὲ τῶν τριῶν πυλώνων
ἀντὶ ξύλων καινῶν, ἔβαλεν ἕκ τῶν τῆς κιβωτοῦ ξύ-
λων. Βουλόμενος δὲ καὶ τὸν πάτον ὀλόχρυσον ποιῆσαι,
κωλύουσι τοῦτόν τινες μαθηματικοὶ λέγοντες, ὅτι
Ἐπὶ ἐσχάτων ἡμερῶν ἐλεύσονται βασιλεῖς πένητες
καὶ ἐθαφιούσι τὸν ναόν· καὶ ἕκ τῆς βουλῆς αὐτῶν
εἴσθε τοῦτο. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἔβαλεν ὁ βασι-
λεὺς εἰς τὸν χοῦν μιλιαρίσια χιλιάδας β', καὶ ὅτε
ἐπλήρουν τὸ ἔργον οἱ τεχνίται, τῇ ἑσπέρᾳ ἐσκύλευον
τὸν χοῦν, καὶ εὔρισκον τὰ μιλιαρίσια. Τοῦτο δὲ εἰς
χαρὰν τοῦ λαοῦ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς προθυμίαν.
Καὶ ἡ μὲν ὕλη, καθὼς προεῖπον, ἀποσυνήχθη εἰς
χρόνους ἑπτὰ ἡμισυ, καὶ ἀπετέθη. Ὁ δὲ ναὸς ἐκτί-
σθη καὶ ἐτελειώθη παρὰ τῶν προειρημένων ἀνδρῶν
δέκα χιλιάδων, μετ' ἐπιμελείας καὶ πολλῆς σπουδῆς
εἰς χρόνους ὀκτώ καὶ μῆνας τέσσαρας, ὡς εἶναι τοὺς
πάντας χρόνους ις'.

A numero trecenta sexaginta quinque. In priori autem
baptisterii introitu electrinas portas adornavit. In
narthece item electrinas portas mediocris magni-
tudinis. In secundo autem narthece eburneas por-
tas et tres fores; quarum duæ quidem mediocris
magnitudinis, media vero longe maxima argentea
auro obducta: omnesque item portas auro operuit.
Trium harum forium interiora, pro lignis novis,
lignis ex arca communivit. Cum autem pavementum
auro solido sternere vellet, cohibitus est a quibus-
dam mathematicis dicentibus: Futuris temporibus
venturi sunt operatores inopes, qui templum solo
æquabunt: de illorumque sententia a proposito ab-
stinuit. Singulis porro diebus imperator duo millia
miliarisiorum in pulverem proiebat; expleto-
que opere, artifices vespere pulverem exportantes,
sibi que rapientes miliarisia reperiebant. Quod ideo
agebat imperator ut operas lætas alacresque redde-
ret. Et sic quidem, ut dictum est, materia septem
annis cum dimidio collecta fuit. Templum vero ab
illis decem millibus magna cura et sollicitudine
operi incumbenlibus intra annorum octo et qua-
tuor mensium spatium, exstructum et perfectum
est. Ita ut in totum opus anni sexdecim impende-
rentur.

Ambo trullum auream lapidibus pretiosis ornatum habuit. Crux ac reliqua ambonis ornamenta aurea erant lapillis distincta.

Τὸν δὲ ἄμβωνα ἐποίησε σὺν τῇ σωλέᾳ. Εἶχε δὲ
τροῦλον χρυσοῦν, μετὰ λίθων καὶ μαργαριτῶν.
Ὁ δὲ σταυρὸς τοῦ ἄμβωνος εἶχε σταθμοῦ λίτρας ρ'·
εἶχε δὲ κατὰ σειστὰ λυχνίτας σὺν μαργαριταρίοις
ἀπηδότηις· ὀλόχρυσά δὲ πετάσια, ἀντὶ στήθεων εἶχεν
ἐπάνω ὁ ἄμβων.

Ambonem cum solea construxit: habuit item
ambo trullum auream cum lapidibus et margari-
tis. Ambonis crux erat pondo centum librarum,
ornata carbunculis et teretibus margaritis. Galeri
ex auro solidi, columellarum loco ambonis sup-
riora occupabant.

Os putei ex Samaria advehitur; Tubæ vero æneæ Hierichunte. Crux in scevophylacio. Reliquiæ impositæ columnis.

Τὸ δὲ στομίδιον τοῦ φρέατος ἤχθη ἀπὸ Σαμαρίας.
Τούτου χάριν ἐκλήθη Ἅγιον Φρέαρ, διότι ἐν αὐτῷ
ὠμίλησεν ὁ Χριστὸς τῇ Σαμαρείτιδι. Αἱ δὲ τέσσαρες
σάλπιγγες αἱ χαλκαὶ ἃς ἔστησεν ἐν τῷ Φρέατι τῷ
Ἁγίῳ ἀπὸ Ἱεριχώ ἐκομίσαντο αὐτάς, ἃς εἶχον
τότε οἱ ἄγγελοι εἰς μίμησιν, ὅτε ἔπεσον τὰ τεῖχη Ἱε-
ριχώ. Ὁ δὲ τίμιος Σταυρὸς ὁ ἱστάμενος σήμερον ἐν
τῷ σκευοφυλακίῳ, τὸ μέτρον ἐπὶ τῆς ἡλικίας τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἀκριβῶς ἐμετρήθη
παρὰ πιστῶν καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.
Διὰ τοῦτο ἐνέδυσεν αὐτὸν ἀργύριον καὶ λίθους, καὶ κατε-
χρύσωσεν αὐτόν· καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἰάσεις ποιεῖ,
καὶ νοσήματα διώκει, καὶ δαίμονος ἀπελαύνει. Ἐν
ἐκάστῳ κίονι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ἅγιον λείψανον
ἔχει ἐνθρονισμένον.

Putei os ex Samaria advectum; ideoque sacer
puteus vocatus est, quia juxta illum Christus Sama-
ritanam allocutus est. Tubæ autem æneæ quatuor,
quas in sacro puteo collocavit, Hierichunte deferri
curavit, quas tunc angeli tenebant, ut quod olim
factum esset cum Hierichuntis muri corruissent
imitarentur. Veneranda autem illa crux, quæ stat
hodie in scevophylacio, est mensura staturæ Jesu
Christi Domini nostri, quam viri fideles et magni
momenti ad ipsum Christum in Jerusalem accura-
tissime sunt dimensi. Eaque de causa argento il-
lam et lapillis circumdederunt auroque obduxerunt:
et ad hanc usque diem morbos curat, ægritudines
amovel et dæmonia pellit. Singulis columnis supe-
riorum et inferiorum ædium sanctæ reliquiæ im-
positæ servantur.

Vasa ac alia ornamenta ad quadraginta duo millia conficiuntur. Alia sunt aurea tantum, alia lapillis ornata. Possessionibus ac aliis redditibus ecclesias ditat. Sacerdotum ac cantatricum numerus.

Ἐποίησε δὲ καὶ σκεύη ὀλόχρυσά τῶν δωδεκά ἑορ-
τῶν ἄλλα καὶ ἄλλα, ἀπὸ τε Εὐαγγελίων ἱερῶν, καὶ
χερνισοξέστων, ὀρκιολίων, δισκοποτηρίων, δίσκων·
ἐποίησε δὲ τὰ πάντα ὀλόχρυσά διὰ λίθων μετὰ μαρ-
γαριταρίων· ἀριθμὸν σκευῶν χιλιάδας μβ'· ἐνδυ-

Multa autem et varia, quæ ad duodecim sole-
mnum dierum festorum cultum pertinerent, ex
auro tota facienda curavit, videlicet sacra Evan-
gelia, malluvia, urceolos, calices, patenas, discos:
omnia ex auro facta et margaritis gemmisque or-

nata, ad quadraginta duo millia numero erant : **A** τὰς διὰ λίθων χρυσᾶς σωληνοτάς τ', στέμματα ρ', ἵνα
 altari pep̄la seu ædium sacrarum aulæ aurea la- ἔχωσιν ἐν μιᾷ ἑκάστη ἑορτῇ. Ποτηροκαλύμματα
 pillis sulcata trecenta : coronæ centum, ut suam ὀλόχρυσά διὰ μαργαριταρίων καὶ λίθων τιμίων χι-
 queque solemnitas haberet. Velamina aurea cali- λιάδας μβ'. Κύαγγέλια κδ', ἔχοντα ἀνὰ κεντηνάρια
 cum seu poculorum margaritis et gemmis ornata β' - θυμιατήρια ὀλόχρυσά λς', διὰ λίθων λυχνιτα-
 quadraginta duo millia numero erant. Evangelia ρίων, ἔχοντα σταθμοῦ λίτρας μ'. Πολυκάνδηλα βο-
 viginti quatuor singula centenariorum duorum : τρύδια τοῦ ἁμβωνος, τοῦ βήματος ὀλόχρυσά, τῶν
 thuribula aurea carbunculis decorata trigiuta sex δύο γυναικίτων καὶ τοῦ νάρθηκος, χιλιάδας ε'. Ἀπε-
 pondo librarum quadraginta. Multifida candelabra κύρωσε δὲ καὶ κτήματα τξέ', ἀπὸ Αἰγύπτου, Ἰνδίας
 botri in morem concinnata ambonis et hematis, καὶ πᾶσης Ἐφῆς καὶ Δύσεως ὑπάρχοντα εἰς διοίκη-
 necnon muliebris utriusque conclavis atque nar- σιν τοῦ ναοῦ · τυπώσας μιᾷ ἑκάστη ἑορτῇ δίδουσθαι
 thecis ad sex millia ex auro solido. Ad usum vero ἔλαιον μέτρα χίλια, οἶνον μέτρα τ' · ἄρτους τῆς
 templi trecenta sexaginta quinque prædia assigna- προθέσεως χιλίους · ὁμοίως καὶ τὰς ἑφημέρας ἐξ-
 vit, ex Ægypto, India ac toto Oriente et Occidente, ἔθετο, κληρώσας ἱερεῖς τε καὶ ἕως ἐσχάτου τῶν
 ac imperatorio diplomate cautum est, ut singulis ὑπουργούντων τῷ ναῷ, χιλιάδα μίαν · ἀδούσας ρ',
 quibusque festivitibus darentur olei mensuræ **B** μεριζομένας εἰς δύο ἑβδομάδας. Δέδωκε δὲ καὶ τῷ
 mille, et vini mensuræ trecentæ, panes proposi κλήρη καλλία εἰς τὰ περίεξ αὐτοῦ κατὰ τὴν τάξιν
 tionis mille. Simili quoque ratione sacerdotum vi- αὐτῶν · καὶ ταῖς ἀδούσαις σκηνώματα, δύο ἀσκη-
 ces quotidianas constituit, eam ad sortem depu- τήρια.
 tans cum sacerdotes, tum alios ad infimum usque gradum numero mille, cantatrices centum, in duas
 hebdomadas divisas. Cellulæ circumpositæ clero assignatæ pro cuiusque gradu sunt : cantatricibus vero
 duo asceteria in domicilium tradita.

Cruces septem, singulæ unius centenarii pondo. Candelabra item aurea varii generis et lapillis ornata ; alia ut altari inservirent, alia vero quæ manu gestarentur. Impensæ actæ in structuram ambonis ac solæ.

Cruces item septem fieri curavit, pondo singulas **C** Σταυρούς δὲ ἐποίησε ζ', στένοντας χρυσῶ ἀνὰ
 centenarii unius, pervariis lapillis pretiosis magni- κεντηνάριον ἕν · καλλωπίσας αὐτοὺς ἀπὸ παντοίων
 ficè ornatas ; ita ut octo centenariis æstimarentur : τῶν λίθων πολυτελῶν, ὡς διατιμᾶσθαι τούτους ἀνὰ
 itemque duo candelabra aurea quæ manu gesta- ρ" ρ" η'. Καὶ μανουάλια δύο ὀλόχρυσά διὰ λιθαρίων
 rentur, gemmis et maximis margaritis distincta, σὺν μεγίστοις μαργαριταρίοις, ἃ καὶ ἀπειριμήθη
 quæ etiam æstimata fuere auri quinque centena- χρυσίου κεντηνάρια ε', καὶ ἕτερα μανουάλια β'. ὀλό-
 riis : alia quoque duo candelabra aurea quæ manu χρυσά γλυπτὰ παμμεγέθη · τοὺς δὲ πόδας αὐτῶν
 gestarentur sculpta ingentis magnitudinis ; quorum ὀλοχρύσους τιμῆς χρυσίου ρια'. Ἐποίησε δὲ καὶ φά-
 pedes ex auro solido æstimati sunt auri libris cen- τλια διάφορα διὰ λίθων τέσσαρα · ἐτύπωσε δὲ ἵνα
 tum undecim : fecit item candelas varias lapillis ἴστανται ἐπάνω τῶν χρυσῶν καὶ κρύων μανουαλίων.
 distinctas numero quatuor, ut starent supra aurea "Ἔτερα δὲ ἐποίησεν εἰς τὸ θυσιαστήριον. Εἰς δὲ τὸν
 et crystallina candelabra. Alia quoque conficienda ἁμβωνα ἐξωδίασε χρυσόν, ὑπερ ἑδόθη ἐξ Αἰγύπτου
 curavit, ut altari inservirent. Ad ambonem item μόνον, νομισμάτων κεντηνάρια τξέ'. Ταῦτα ἐξωδία-
 deputatus sumptus est, qui ex Ægypto tantum σεν εἰς τὸν ἁμβωνα σὺν τῇ σωλέφ, ὅπερ ἔλαβε πά-
 exactus est ad numismatum trecenta sexaginta κτὸν μέχρι β' · ὁ γὰρ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτύπω-
 quinque centenaria. Hæc suppeditavit ad ambonem σεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων Περσῶν βασιλευόντων, καὶ
 cum solæ : quam pecuniam ex pacto acceperat ἐτέρων πολλῶν ἔθνῶν ρ" ρ" γ' ε'.

Justinianus templum Sophianum ædificare cepit et absolvit. Quatuor nartheces, quatuor flumina ex paradiso exeuntia appellavit. Mare in dextro latere dextri gynæciti, Leontarium locus ubi sacerdotes lavabantur. Metatorii cubiculum.

Porro Justinianus solus et templum ædificare **D** Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μόνος ἤρξατο, καὶ μόνος ἐτε-
 incepit et inceptum absolvit, nomine aut in ex- λείωσε τὸν ναὸν, μηδενὸς ἑτέρου συνδρομῆν ποιή-
 pensarium aut in operis partem veniente. Eratque σαντος, ἢ οὐρανὸς οἰκοδομῆν. Θαῦμα δὲ ἦν θεά-
 illud pulcherrimum spectaculum si variam templi σασθαι ἐν τῷ κάλλει καὶ τῇ ποικιλίᾳ τοῦ ναοῦ, ὅτι
 pulchritudinem conspiceres, quod undequaque auro πάντοθεν ἦν τῷ χρυσίῳ καὶ ἀργύρῳ ἐξαστράπτον.
 et argento fulgeret. Nec minus admirabile acce- Καὶ εἰς τὸ ἔδαφος θαῦμα ἦν τοῖς εἰσιούσιν, ἐν τῇ
 dentibus pavementum videbatur, quod marmorum ποικιλίᾳ τῶν μαρμάρων δίκην θαλάσσης ὁρᾶσθαι, ἢ
 omnigena varietate micantium coagmentatione, ποταμῶν ῥέοντα ὕδατα. Ἦς γὰρ τέσσαρας φῖνας τοῦ
 ceu in mari atque in fluminibus aquæ fluere viderentur. Nam quatuor templi fines, sive nartheces, quatuor flumina ex paradiso exeuntia vocavit : legemque fecit, ut quisquis pro peccatis segregat

εἶς, καὶ λέοντας λιθίνους ἐρέυγεσθαι τὸ ὕδωρ εἰς ἀπόνηψιν τοῦ λαοῦ. Ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ τοῦ δεξιοῦ γυναικίτου ἐποίησε θάλασσαν μέχρι σπιθαμῆς, ἵνα ἀνέρχηται τὸ ὕδωρ, καὶ κλίμακα μίαν ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ἵνα διέρχωνται οἱ ἱερεῖς· ἔστησε δὲ δεξαμενὰς ὑμβριμαίους ναμάτων, καὶ ἔγλυψε λέοντας δώδεκα, καὶ περδάλεις δώδεκα, δόρκας δώδεκα, ἵνα ἐκ τῶν φαρύγγων αὐτῶν ἐμείσθαι τὸ ὕδωρ διὰ μηχανῆς, εἰς τὸ τοὺς ἱερεῖς νίπτεσθαι μόνον. Ἐκάλεσε δὲ τὸν τόπον Λεοντᾶριον· καὶ Μητατώριον, ὕπερ ἐκεῖσε ἀνήγειρε κοιτῶνα ὠραῖον διάχρυσον, ἵνα πορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ναοῦ, ἐκεῖσε καθεύδῃ. Τὴν δὲ ὠραιότητα καὶ ὑπερβολὴν τοῦ κάλλους τοῦ κεχρυσωμένου καὶ διηργυρωμένου ναοῦ, ἀπὸ ὄρφους ἕως ἐδάφους, τίς διηγήσεται;

Justinianus die vigesima secunda Novembris, solemnī pompa templum Sophianum una cum patriarcha ingreditur. Dei sequenti templi apertionem

Ὁμοίως τελειώσας τὸν ναὸν καὶ τὰ ἱερὰ σκευῆ· καὶ ἀναθήματα, αὐτῇ τῇ κβ', τοῦ Νοεμβρίου μηνός, εἰσηλθεν ἀπὸ τοῦ Παλατίου μετὰ προελεύσεως τὸν πύλωνα τοῦ Αὐγουστιῶνος τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὸ Ὀρολόγιον, καθεζόμενος ἐπὶ ἄρματος μετὰ δ' ἵππων, καὶ ἔβουσε βόας α' καὶ πρόβυζα, ς', ἐλάφους χ', σῦας α', ὄρνιθας καὶ ἀλεκτροῦνας ἀνὰ χιλιάδας δέκα. Δέδωκε δὲ καὶ τοῖς πένησι καὶ δεομένοις σίτου μύδια μυριάδας γ', τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δι' ὧρῶν τριῶν· καὶ τότε εἰσώδευσεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Εὐτυχίου. Καὶ ἀποδράσας ταῖς χερσὶ τοῦ πατριάρχου ἀπὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἔδραμε μόνος μέχρι τοῦ ἄμβωνος· καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπε· Δόξα τῷ Θεῷ, τῷ καταξιώσαντί με τοιοῦτον ἔργον ἀποτελέσαι· νενίκηκά σε, Σολομών. Καὶ μετὰ τὸ εἰσώδευσαι, ἐποίησεν ὑπάτια, καὶ δέδωκε τῷ λαῷ κεντηνάρια τρία διὰ Στρατηγίου μαγίστρου ταῦτα χύνοντος εἰς τὸ ἔδαφος· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐποίησε τὰ ἀνοίξια τοῦ ναοῦ, τσαῦτα καὶ πλείονα ὀλοκαυτώματα θύσας, καὶ μέχρι τῶν ἁγίων Θεοφανίων δι' ἡμερῶν πεντεκαίδεκα κλητορεύων πάντας καὶ ῥογαυῶν, καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Καὶ οὕτως ἐτελείωσε τὸ ἐφετὸν ἔργον αὐτοῦ.

Trullus ædis Sophianæ anno secundo Justinī cum corruisset, ambonem, soleam ac pavementum contrivit Causæ ruinæ. Reaedificatur iisdem lateribus Rhodiis. Ambo vero solea et pavementum ex materia longe minoris pretii construuntur.

Διήρκεσε δὲ ὁ νεωτερικὸς τροῦλος, ὁ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ κτισθεὶς, καὶ ὁ ἄμβων ὁ πολυκόλπος καὶ πολυθαύμαστος σὺν τῆς σωλίας καὶ τοῦ ποικίλου πάτου τοῦ ναοῦ χρόνους ιζ'. Μετὰ δὲ θάνατον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκράτησεν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ τῆς βασιλείας, καὶ εἰς τὸν δεύτερον χρόνον αὐτοῦ, ἡμέρᾳ ε', ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας, ἐγένετο πεσεῖν τὸν τροῦλον, καὶ συνέτριψε τὸν ἀξιόθαύμαστον ἄμβωνά, καὶ τὴν σωλίαν· τοὺς τε σαρδονύχους, καὶ ζαμβόκους, καὶ σαπφείρους, καὶ μαργαρίτας σὺν τῶν χρυσῶν στήθεων. Αἱ δὲ ἀψίδες, καὶ οἱ κίονες, καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα ἔμειναν ἀσάλευτα. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τοὺς καμόντας ἐκεῖσε μηχανικούς, ἐπονθάνετο παρ' αὐ-

A retur, istic stationem haberet. Circa vero Phialam fecit duodecim porticus cum pulcīs, leonesque lapideos aquam, quo se populus lavaret, eructantes. In dextero autem latere dextri gynæciti, mare unius cubiti concinnavit, ut aqua ascenderet, scalamque unam, ut supra mare sacerdotes transirent. Posuit item conchas seu receptacula aquæ pluvix, duodecimque leones sculpsit, pardos duodecim, damas duodecim; quæ machinis quibusdam aquam evomendo, solis sacerdotibus lavandi copiam facerent; locum vero Leontarium nuncupavit. Appellavit porro Metatorium cubiculum illud speciosum, auroque ornatum ab se ibidem exstructum, ut cum e templo exiret, ibique sceret. Templi demum a lecto ad pavementum auro argentoque obducti speciem eximiamque pulchritudinem quis, ut par est,

B narrare posset?

pompa templum Sophianum una cum patriarcha ingreditur. Dei sequenti templi apertionem facit. Quas largitiones populo tunc fecerit.

Absolute templo sacrisque vasis cæterisque ornamentis, solemnī pompa, die Novembris vigesima secunda e palatio in Augustionis atrium, qua ad horologium iter est, in quadragis est ingressus: mactavitque boves mille, ovium sex millia, cervos sexcentos, sues mille, gallinas decem mille totidemque pullos. Eademque die trium horarum spatio elargitus est pauperibus et egenis tritici modiorum triginta millia. Quo peracto, Justinianus imperator cum cruce ac Eutychio patriarcha comite templum ingressus est: tum a patriarcha dilapsus a regis foribus solus ad ambonem usque cucurrit, extensisque in cælum manibus ait: Gloria Deo qui me honore est dignatus, ut tale opus perficerem: vici te, Salomon. Post ingressum, consulares largitiones fecit, magistroque Strategio in pavementum effundente, tria centenaria populo distribuit. Postero die totidem vel holocausta cum mactasset, templi apertionem fecit, et per dies quindecim usque ad sancta Theophania, epulas et pecuniam populo dilargiebatur, gratiasque Deo agebat. Et hoc modo desideratum sibi opus perfecit.

D Duravit autem Trullus illa nova insolito structure genere a Justiniano excitata, et ambo ille sumptuosissimus et admiratione dignus cum solea et vario templi pavimento annos septemdecim. Post mortem vero Justiniani, imperium excepit Justinus, ejus ex sorore nepos; cujus anno secundo, feria quinta diei hora sexta, trullus corruit: stupendumque ambonem, soleam, sardonios, zambycos, sapphros et margarilas, cum aureis columnellis contrivit. Apsides vero, columnæ et ædificia reliqua intacta immotaque manserunt. Tunc imperator, evocatis architectis, seiscitabatur quæ causa ruinæ trullo fuisset. Quod avunculus tuus, in-

quint, amotis citius quam per erat lignies fulci-
 mentis, maturius musivo opere exornare studuerit:
 quodque, ut latus pateret aspectu, æquo subli-
 miorem illam stuxerit: et quod operæ scalas et
 sustentacula cadentes projicerent; hinc factum
 est, ut ex eorum pondere trulli fundamenta nec-
 dum salis excoctæ dissilirent. Hæc artifices impe-
 ratorī, qui item addiderunt: Si jubeas, domine,
 trullum planiorem in cymbali convexi formam
 construi, mitte in Rhodum insulam, ut avunculus
 fecit, jubeque istie lateres ex creta Rhodia parari,
 æquali cum pristinis pondere et sigillo. Tum jussu
 imperatoris pares advecti lateres sunt. Sic rursus
 erecta trullus, demptis e pristinae sublimitate ulnis
 quindecim, eaque in tympani morem aptata, ac
 metu ruiæ citius iterandæ, fulcimenta lignea per
 annum integrum relicta sunt, donec excocto humo-
 re trulli fabricam jam firmiter consistere periti de-
 prehenderunt. Ambonem vero et soleam cum paris
 sumptus et magnificentia construere non possent,
 longe minoris illum pretii ex lapidibus et columnis
 argento vestitis, cum cancellis in orbem argenteis
 et solea exædificarunt. Trullum autem amboni
 imponere voluit imperator expensarum vi deterri-
 tus. Sternendo pavimento cum ille variis coloribus
 distinctæ et prægrandes tabulæ non supplerent,
 misso Manasse patricio et proposito in Proconne-
 sum illic marmora paravit, terræ colorem præfe-
 rentia, necnon alia prasini coloris, quæ flumina in
 mare influentia repræsentat.

ἕκαστὸν τὰ μάρμαρα εἰς ὁμοιότητα τῆς γῆς, τὰ πράσινα εἰς ὁμοιότητα τῶν ποταμῶν τῶν ἐμβαινόντων ἐν τῇ
 Θαλάσσει.

*Dum trulli pegmata dirumperent, ædem Sophianam aqua replent. Falluntur qui Justiniano Thraci illius structu-
 ram ascribunt. Sub Justiniano celebratur quinta synodus. Encænna ecclesiæ S. apostolorum eodem imperante.
 Lues sævissima urbem CP. invadit, deinde terræ motus. Concubitores masculorum graviter puniuntur. Jus-
 tinianus equestrem sibi statuam in Augustione erigit. Belisarius in Africam contra Vandalos mittitur.
 Deinde dux exercitus in ejus locum a Justiniano creatur Salomon; sed malo omine.*

Cum autem trulli pegmata dirumperent, et ligna
 dejecturi essent, ecclesiam aqua ad ulnarum octo
 altitudinem repleverunt: sicque fundamenta non
 concutiebantur. Falluntur itaque qui putant, Jus-
 tinum Justiniani avunculum quidpiam in ea ex-
 struxisse; tres siquidem sunt, Justinus Trax,
 Justinianus conditor et deinde Justinus sororis
 ejus filius, de quibus pluribus in Chronicis narra-
 tur ut cuilibet legenti patebit. Sub Justiniano igitur
 qui templi conditor fuit, celebrata est synodus
 quinta contra Severum anno imperii ejus decimo:
 itemque anno ejus imperii vigesimo primo, cele-
 brata sunt encænna Magnæ ecclesiæ. Post obitum
 vero Theodoræ uxoris ejus celebrata sunt encænna
 SS. Apostolorum: quo tempore tanta lues Const-
 tantinopoli fuit, ut mortui insepulti manerent,
 quod grabbata ecclesiarum et ædium cadaveribus
 effereendis non sufficerent. Cum autem imperator
 grabbata mille confici jussisset, cum ne illa qui-
 dem satis essent, currus quam plurimos et jumenta
 parari jussit, ut mortui iis efferrerentur. Persevera-
 vit porro hæc gravissima contagio binis mensibus,

Α τῶν, τί τὸ συμβῆν εἰς τὸ χαλάσαι τὸν τροῦλον, Οἱ δὲ
 εἶπον τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ὁ θεῖος σου σπεύσας ἐπῆρε
 τοὺς ἀντινόχτας τοὺς ὄντας ἐν τῷ τροῦλῳ ξυλῖνους,
 καὶ ταχέως ἐμουσίωσεν αὐτόν· καὶ ὅτι ὑψηλὸν
 ἐποίησεν αὐτόν πρὸς τὸ πανταχόθεν ὀραῖσθαι· καὶ
 ὅτι τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔβριπτον,
 καὶ ἐκ τοῦ αὐτῶν [βάρους] ἐσπαράσσοντο τὰ θεμέλια,
 καὶ [οὐκ] ἔλαβε πέψιν ὁ τροῦλος. Οὕτως οἱ τεχνῖται
 ἔφησαν τῷ βασιλεῖ· εἶπον δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἐὰν κελεύ-
 εις, ὀδύποτα, ἵνα γένηται ὁ τροῦλος ἐπίπεδος κυρβα-
 λικῶς, ἀποστείλον εἰς τὴν Ῥόδον, καθὼς, καὶ ὁ θεῖος
 σου ἐποίησε, καὶ ἐκ τοῦ ταύτης πηλοῦ καὶ ἐκ τῆς
 τοιαύτης σφραγίδος, ἰσόσταθμα βήσαλα τοῦ προ-
 τέρου μέτρου ἀγάγωσι. Καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς,
 καὶ ἔγαγον τὰ βήσαλα ἀπὸ τοῦ Ῥόδου καθὼς καὶ
 πρότερον· οὕτως τοῖνον καὶ πάλιν ἐκαμῶθη ὁ τροῦ-
 λος κόψαντες ἐκ τοῦ προτέρου τροῦλου ὀργυῖας δεκα-
 πέντε, ποιήσαντες αὐτόν τυμπανικόν, πτούμενοι,
 ἵνα μὴ πάλιν ταχέως πέσοι, ἴασαντες τὰ ξύλα καὶ
 τοὺς κριοὺς τῶν ἀντινόχτων χρόνον ἕνα, ἕως οὖν
 ἔγνωσαν ποιῆσαι τὴν πέψιν τὸν τροῦλον. Τὸν δὲ ἄμ-
 βωννα καὶ τὴν σωλέαν μὴ δυνάμενοι ποιῆσαι τοιοῦ-
 τον πολυέξοδον καὶ πολύτιμον, ἐποίησαν αὐτόν οὐ-
 δαμινόν, διὰ λίθων καὶ κίωνων ἀργυρενδύτων, καὶ
 στήθειων ἀργυρῶν μετὰ περιφερῶν ἀργυρῶν μετὰ
 τῆς σωλέας. Τροῦλον δὲ τοῦ ἄμβωνος οὐκ ἠθέλησε
 ποιῆσαι, ὡς εἶπεν, διὰ τὴν πολλὴν ἐξοδον. Ἐῖς δὲ τὸν
 πάτον, μὴ δυνήθεις εὐρεῖν τοιαῦτα πολυποικίλα καὶ
 μέγιστα ἀβάκια, καὶ ἀποστείλας Μανασσῆ πατρι-
 κιον καὶ πραιπόσιτον ἐν Προικοννήσῃ, ἐποίησεν

Όταν δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις τοῦ τροῦλου, καὶ
 ἤθελον καταβυθῆσαι τὰ ξύλα, ἐγέμισαν τὴν ἐκκλη-
 σίαν ὕδωρ ἕως ὀργυῖας ὀκτώ, καὶ οὐκ ἐσπαράσσον τὰ
 θεμέλια. Ψεύδονται δὲ οἱ λέγοντες, ὅτι καὶ Ἰουστίνος
 ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἔκτισεν ἐν αὐτῇ· τρεῖς γάρ εἰσιν,
 Ἰουστίνος ὁ Θράξ, καὶ Ἰουστινιανὸς ὁ κτίσας, καὶ
 μετ' αὐτόν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ· περὶ ὧν ὁ
 λόγος διέξῃ ἐν ταῖς Χρονικοῖς πλατύτερον, καὶ ὁ
 ἀναγινώσκων εὐρήσῃ. Ἐπὶ οὖν Ἰουστινιανοῦ τοῦ
 κτίσαντος τὸ ἔργον αὐτοῦ, τότε γέγονε καὶ ἡ σύν-
 οδος ε', ἡ κατὰ Σευήρου, τῷ δεκάτῳ αὐτοῦ ἔτει·
 γέγονε καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας τῷ
 κ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας. Καὶ τελευταίας Θεοδώ-
 ρας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῶν
 Ἀγίων Ἀποστόλων· ἐφ' οὗ θανατικὸν γέγονεν ἐν
 Κωνσταντινουπόλει, ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀπο-
 θνήσκοντας, διὰ τὸ μὴ ἔσχαρκεῖν τοὺς κραβιάτους τῶν
 ἐκκλησιῶν καὶ τῶν οἰκῶν ἐκφέρειν αὐτούς. Τοῦ δὲ
 βασιλέως κραβιάτους ποιήσαντος α, ἐπεὶ μὴ ἐξ-
 ἤρχουν, ἀμάξας προσέταξε πλείστας εὐτροπισθῆναι
 καὶ ἄλογα, καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐν αὐτοῖς ἐκφέρειν·
 ἐκράτησε δὲ ἡ τοιαύτη πτώσις καὶ χαλεπὴ μῆνας

β', Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον. Μεγάλαι δὲ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαί, ὡς τοὺς πολλοὺς καυθῆναι· ἀλλὰ καὶ σεισμός μέγιστος καὶ παγκόσμιος, καὶ ἔπεσον οἴκοι καὶ ἐκκλησίαι πολλαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε πολλοὺς τελευτῆσαι· ἀλλὰ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, μᾶλλον δὲ τῆς Χρυσῆς. Ἐπεσε δὲ καὶ ἡ λόγχη ἣν ἐκράτει ὁ ἀνδρὶς ὁ ἐστὼς εἰς τὸν φόρον τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, καὶ ἐπεκράτει ἡ γῆ σειομένη ἐπὶ πολὺ. Ἐκ δὲ τῆς λύπης ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ Γενέθλια τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια, ἄνευ στέμματος προῆλθεν, καὶ τὰ ἐξ ἔθους ἀριστόδειπνα τοῦ δωδεκαημέρου οὐκ ἔτέλεσεν· ἀλλ' ἀπαντα τοῖς πτωχοῖς διένειμε. Τὴν δὲ θάλασσαν φασὶν ἀπὸ τῆς γῆς γενέσθαι ἐκ τοῦ σεισμοῦ μίλια τρία· καὶ ἀπολέσθαι πλοῖα ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχωρήσει. Ἐπεσε δὲ καὶ ὁ τροῦλος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται· ὃν καὶ ἀνέκτισεν, καὶ τὰ δεύτερα ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας φαιδρότερα καὶ λαμπρότερα πεποίηκεν. Οὗτος μαθὼν περὶ τινῶν ἀρρένοφθόρων, ἐρευνήσας καὶ τούτους εὐρών, τοὺς μὲν ἐκαυλοκόπησε, τοῖς δὲ καλάμους ὄξεις ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδορίων ἐκέλευσε, καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευσθῆναι. Ὑπῆρχον μὲντοι ἐκ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν συγκλητικῶν πολλοὶ τῶν δὲ ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι· οἱ δημευθέντες οὕτως περιηγόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ, οἰκτρῶς ἐτελεύτησαν· καὶ γενομένου φόβου μεγάλου, οἱ λοιποὶ ἐσωφρονίσθησαν. Ὀλοόζετο γὰρ, φησὶ, πίτυς, ὅτι πέπτωκε κέδρος. Ἔστησε δὲ καὶ τὸν κίονα τὸν λεγόμενον Αὐγουστιῶνα, ἐπιθεὶς ἐπάνω ἔφιππον τὴν αὐτοῦ στήλην, κρατοῦσαν τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδές, ὡς τῆς γῆς ἀπάσης αὐτοῦ κυριεύσαντος· τὴν δεξιὰν δὲ, ἀνατεταμένην ἔχουσαν, καὶ διακελευομένην, Στήτε [Πέρσαι], καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ ἐπιβῆτε. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου, καὶ πλοίων, καὶ χρυσοῦ πολλοῦ καταπολεμήσαι Οὐανδάλους καὶ Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι. Ὁς ἀγχινοῖα καὶ φρονήσει πάντα ληϊσάμενος, ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει ἐν συντόμῳ, μετὰ πλοῦτου πολλοῦ, καὶ ἐθριαμβεύσεν ἐν τῷ Ἰππικῷ, ὑπατίαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει· ὥστε Ἰουστινιανὸς εἰς μὲν τὸ ἐν μέρος τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἐχάραξε, εἰς δὲ τὸ ἕτερον Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπέγραψε· Βελισάριος ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων. Ἀλλ' οἷα ὁ φθόνος ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ εἴωθε ποιεῖν, ὧδινε καὶ ἐς Βελισάριον. Διαβληθεὶς γὰρ, μετέστη τῆς ἀρχῆς, καὶ Σαλομῶν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη, ὅς τὰ κτισθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ ἔδυνθαι, τοῖς Οὐανδάλοις πάντων παρεχώρησεν.

De prodigioso cane. Pontem Sangaris, necnon nullas ecclesias ac urbes Justinianus exstruit. De iis Procopius libro octavo. Justinianus alienus a vera Dei religione moritur.

Ἦν δὲ τις χαλκεὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Ἀνδρέας τοῖνομα, ἔχων μετ' αὐτοῦ κύνα ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὃς ἐποίει τέρατα. Παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, ἐν τε τοῖς Ἀρτοπωλίοις, καὶ ἐν τῷ Φόρῳ, καὶ κατὰ πάσης τῆς πόλεως, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστῶτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ, καὶ χαλκᾶ, καὶ ἐτίθει εἰς τὸ ἔδαφος, περισκέπων αὐτὰ

A Julio et Augusto. Hinc magna tonitrua et fulgura delapsa, quæ multos combusserunt: quin etiam terræ motus maximus et universalis, ita ut domus et ecclesiæ multæ Constantinopoli corruerent, multique opprimerentur; imo etiam murus urbis, et maxime ad Auream portam: lancea item, quam statua in Foro sancti Constantini erecta gestabat, in terram decidit; diuque terra in illa commotione mansit. Ex tantæ calamitatis mœrore imperator in Natali et in sancta Epiphania Christi, sine corona prodiit, et consueta duodecim dierum convivia non celebravit; sed omnia pauperibus distribuit. Narrant autem mare a terra tribus milliariis præ concussione recessisse, et in aquarum recessu periisse naves. Delapsa item est trullus Magnæ ecclesiæ, ut superius recensitum est; quam ipse restauravit, ne secunda Encœnia lactiora et splendidiora celebravit. Is cum edidicisset masculorum concubitores esse, cum perquisitione facta reperisset eos, aliis quidem veretrum amputari jussit, aliis calamos acutos in verendorum meatus infigi, ipsosque nudos in Forum quasi ad triumphum adduci jussit. Inter eos erant cives et senatorii viri multi, nec pauci præsules; qui ita publice circumducti in Foro nudi misere interierunt. Hinc incusso metu valido, cæteri resipuerunt: Nam ululabat, inquit, pinus, quia cecidit cedrus. Erexit autem columnam, quam vocant Augustionem, cui equestrem statuam suam imposuit: quæ sinistra quidem rotundum pomum tenet, quo indicatur orbis imperium ponere ipsum esse: dexteram vero protendebat jubentis more, ac dicentis: State [Persæ] et in Romanorum terram ne impressionem faciatis. Misit porro Belisarium ducem cum innumeris copiis, navibus et pecunia multa, qui Vandalos debellaret, et Africam devastaret. Qui prudenter et sagaciter omnia depradatus, spolia brevi in urbem deduxit cum divitiis multis et triumphavit in Hippodromo, consulatum gerens in urbe; ita ut Justinianus in altera numismatis parte seipsum representaret, in altera vero Belisarium armatum, cum hac inscriptione, *Belisarius gloria Romanorum*. Enimvero invidia, ut solet rebus prosperrime succedentibus insidiari, Belisarium quoque ita adorta est. Nam calumniis impetitus a præfectura summotus est; in ejusque locum Salomon dux exercitus missus est, qui cum non valeret ea, quæ Belisarius paraverat, tueri, omnia Vandalis concessit.

Erat porro illo tempore faber solarius quidam nomine Andreas. Is habebat canem rufum ac caecum qui prodigia edebat. Nam præsentem turba in Artopoliis et in Foro, cum clam isto cane adstantium annuli aurei, argentei, ænei per totam urbem deferrentur, et a domino suo in solo positi pulvere operirentur, tum jubente illo canis sin-

gulis suam restituebat : similiter variorum imperatorum numismata permista, nominatim, demonstrabat : quinetiam in turba astantium virorum et mulierum, designabat eas quæ prægnantes essent, meretrices, mœchos, cornulos; itemque misericordes et sordidos; omnia cum veritate indicabat. Quare dicebant illum spiritum Pythonis habere. Ipse autem imperator multas extruxit ecclesias, urbes, necnon pontem Sangaris. Quæ omnia Procopius historicus octavo libro descripsit. Sub finem autem vitæ suæ imperator Justinianus, excitato corruptibilis et incorruptibilis dogmate, a vera Dei religione alienus obiit, cum Justinum sororis filium, tunc europatalem imperatorem designasset.

Ἀχώμασι, καὶ ἐπέτρεπε τῷ κυνί, καὶ ἔλεγε, καὶ ἔδιδου αὐτὸς ἐκάστη τὸ ἴδιον. Ὅμοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομίσματα μιγνόμενα ἀπεδίδου κατ' ὄνομα · ἀλλὰ καὶ τῶν παρεστῶτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ὑπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας, καὶ πόρναις, καὶ μοιχοῦς, καὶ τοὺς κερατάδας, καὶ ἐλεήμονας καὶ κνιποῦς, πάντα μετὰ ἀληθείας ἐπεδείκνυεν · ὅθεν ἔλεγον πνεῦμα Πυθῶνος ἔχειν. Ὁ δ' αὐτὸς βασιλεὺς πάμπολλα κτίσματα ἐποίησεν ἐκκλησιῶν τε καὶ πόλεων, καὶ τὴν γέφυραν τοῦ Σαγγάρου · ἅπερ Προκόπιος ἱστορικός ἐν ἡ' λόγῳ ἀνεγράφητο. Εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, ἀλλήτριος τῆς εὐσεβείας θεοῦ ἐτελεύτησε, προβαλλόμενος Ἰουστινῶν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἰς βασιλεῖα κουροπαλάτην τότε ὄντα.

TESTAMENTUM SALOMONIS *

(Ferd. Flor. Fleckius, *Anecdota sacra*, Lipsiæ 1837, ex cod. ms. Paris.)

Testamentum Salomonis filii David, qui regnavit in Jerusalem, et ditioni suæ et imperio subiecit omnes aërios, terrenos et subterraneos spiritus, per quos et omnia opera templi supereminentia fecit; quæ potestates eorum in homines, et quorum angelorum ope ipsi dæmones impotentes redduntur patefaciens.

Sapientis Salomonis.

Benedictus es, Domine Deus, qui dedisti Salomoni talem potentiam : tibi gloria et virtus in sæcula. Amen.

Et ecce dum ædificaretur templum urbis Jerusalem, et laborarent operarii, inter eos venit Ornias demon ab occidente, et accepit dimidium mercedis protomagistri adolescentuli et dimidium ciborum; insuper et pollicem dexteræ manus ejus augebat singulis diebus; et macescebat puer qui erat dilectus regi valde. Rex autem Salomon ad se vocatum quadam die adolescentem interrogavit dicens : Nonne præ cæteris operariis laborantibus in templo Dei te diligo? dedi tibi duplum mercedis et cibaria duplicia : quomodo singulis diebus et horis macescis? Puer autem ait regi : Rex, quæso, audi quæ acciderunt, et quomodo se ha-

Β Διαθήκη Σολομῶντος υἱοῦ Δαυὶδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκράτησεν καὶ ὑπέταξε πάντων ἀερίων, ἐπιγείων καὶ καταχθονίων πνευμάτων · δι' ὧν καὶ πάντα τὰ ἔργα τοῦ ναοῦ τὰ ὑπερβάλλοντα πεποίηκεν · καὶ τίνες αἱ ἐξουσίαι αὐτῶν κατὰ ἀνθρώπων · καὶ παρὰ ποίων ἀγγέλων οὗτοι οἱ δαίμονες καταργοῦνται.

Τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς, ὁ δοὺς τῷ Σολομῶντι τοιαύτην ἐξουσίαν · σοὶ δόξα καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Καὶ ἰδοὺ οἰκονομουμένου τοῦ ναοῦ πόλεως Ἱεροσολύμων, καὶ ἐργαζομένων τῶν τεχνιτῶν ἐν αὐτοῖς, ἔρχεται ὁ Ὀρνίας τὸ δαιμόνιον κατὰ τὰς ἡλίου δεσμὰς (δυσμὰς ?) καὶ ἐλάμβανε τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ τοῦ πρωτομαῖστορος παιδαρίου οὕτως καὶ τὰ ἡμισυ σιτία · ἔτι καὶ τὸ ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς ἐθήλαζεν ἀφ' ἐκάστης ἡμέρας · καὶ ἐλεπτόντο τὸ παιδάριον, ὅπερ ἦν ἀγαπώμενον παρὰ τοῦ βασιλέως πάνυ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομῶν, καλέσας μὲν τῶν ἡμερῶν τὸν παῖδα, ἐπερίωτησεν αὐτὸν λέγων · Οὐχὶ παρὰ πάντας τοὺς τεχνίτας τοὺς ἐργαζομένους ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, σε ἀγαπῶ, διδοὺς σοὶ ἐν διπλῶ τοὺς μισθοὺς, καὶ τὰ σιτία διπλάσιον; πῶς ἐφ' ἐκάστης

* Est hoc monumentum *Byzantinum*, sæpe memoratum in opere Pselli *De operationibus dæmonum*. Latuit in aliquot bibliothecis Europæ, ejusque fragmentum jam refertur in Fabricii Cod. Pseudepigr. Vet. Test. l. 1047 sq. Per mediam vero, quæ dicitur, ætatem hic liber late sparsus in mythologiæ Salomoneæ fonte est habitus. Historia Salomonis fabulosa magnam partem huius libro adnectitur. Nomina dæmonum sæpe sunt *phantasticæ*, neque orientalia, neque occidentalia,

sed libere ficta vel inventa. Parisiis cum versarer, hujus alteriusve nominis dæmoniæ originem quæsi in Persicis, apud hujus dialecti gnaros, sed frustra. Salomo erat nomen *collectivum* sapientiæ et in dæmonia ditionis, magicum contra genios malos. Adjecta narratiuncula apocrypha de Salomone, idololatriæ dedito, qui posterioribus vitæ annis in vesaniam incidere, supplicii causa. Hæc hoc fundamentum in V. T., sed auctum est traditione recondita. FLECK.